

Reactiebundel

**Reacties op milieueffectenstudie (MES) (inclusief
bijbehorende afwegingsnotitie) 'WINDPARK EEMSHAVEN-
WEST'**

Inspraakpunt Bureau Energieprojecten
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN
www.bureau-energieprojecten.nl

INHOUDSOPGAVE

WOORD VOORAF.....	1
KENNISGEVING.....	3
MONDELINGE, SCHRIFTELIJKE EN DIGITALE REACTIES: OPZOEKTABEL	
REGISTRATIENUMMER VERSUS REACTIENUMMER.....	4
ALFABETISCH OVERZICHT ORGANISATIES EN REACTIES.....	5
REACTIENUMMER 0001 TOT EN MET 0036.....	6

Woord vooraf

Van 22 december 2016 tot en met 1 februari 2017 lag de milieueffectenstudie (MES)(inclusief bijbehorende afwegingsnotitie) ter inzage voor 'WINDPARK EEMSHAVEN-WEST'. Een ieder kon naar aanleiding van de MES een reactie geven.

Waarom een windpark in de Eemshaven?

In internationaal verband streeft Nederland naar een energievoorziening die in 2050 CO2-arm is. Dat betekent dat we moeten overstappen naar hernieuwbare energie om de CO2-uitstoot terug te dringen en om klimaatverandering tegen te gaan. Voor de korte termijn zijn de doelstellingen van het kabinet 14% hernieuwbare energie in 2020 en 16% in 2023. Windenergie is een belangrijke vorm van energie om die doelstellingen te bereiken. Het Rijk en de provincies hebben afgesproken om in 2020 6.000 MW aan windenergie op land te realiseren. De afspraak is opgenomen in de Structuurvisie Windenergie op land en een onderdeel van het Energieakkoord. De Provincie Groningen heeft afspraken gemaakt met het Rijk over het vermogen aan windenergie dat in 2020 in de provincie gerealiseerd moet zijn. Het gaat daarbij om totaal 855,5 MW te verdelen over de drie concentratiegebieden (N33, Eemshaven en Delfzijl). Voor het gebied Eemshaven-West gaat het om een toevoeging van 100-130 MW. Afhankelijk van de grootte van de windturbines zijn dit tussen de 21 en 54 molens.

Waarom een milieueffectstudie?

De gemeente Eemsmond, provincie Groningen en het ministerie van Economische Zaken vinden het belangrijk om de beslissing over een windpark in het gebied Eemshaven-West zorgvuldig te nemen. Daarom hebben zij aan bureau Witteveen+Bos gevraagd om een milieueffectstudie (MES) op te stellen. Een aantal partijen heeft een voorstel (initiatief) ingediend voor het realiseren van een windpark ten westen van de Eemshaven. Deze zijn in de MES beoordeeld op verschillende criteria zoals technische haalbaarheid, economische uitvoerbaarheid, ruimtelijke inpasbaarheid en de effecten op de omgeving. Op basis van de MES kunnen de gemeente Eemsmond, provincie Groningen en het ministerie van Economische Zaken de initiatieven goed en zorgvuldig bestuderen. Bij de MES is een afwegingsnotitie gevoegd. Hierin staat alle informatie die relevant is voor de te maken keuze voor het windpark. Daarbij gaat het om de gevolgen voor het milieu en om andere omgevingsaspecten, zoals uitvoerbaarheid en belangen van omwonenden.

Middels een kennisgeving informeerden EZ en IenM het publiek over het voornemen tot dit project. De MES en de afwegingsnotitie werden ter inzage gelegd. Op basis van de MES, de afwegingsnotitie, de binnengekomen reacties en het advies van de Commissie MER, nemen de overheden eind februari 2017 een beslissing over de globale locaties van de windturbines.

Informatieavond

Er is één inloopavond georganiseerd, waar medewerkers van de verschillende betrokken overheden aanwezig waren om vragen te beantwoorden. De inloopavond vond plaats op dinsdag 10 januari 2017 van 19.00 uur tot 21.00 uur in Hotel Ekamper, Radsweg 12, Oosteinde / Roodeschool. Men kon hier formeel een reactie geven op de MES.

Reacties

Op de MES zijn binnen de inspraaktermijn in totaal 35 reacties binnengekomen (waarvan 35 uniek). Er is 1 'te laat' reactie binnengekomen, deze is wel opgenomen in de bundel en zal ook worden beantwoord. De reacties zijn integraal opgenomen in deze bundel. U kunt deze reactiebundel downloaden van www.bureau-energieprojecten.nl.

Registratie en verwerking

De ontvangen reacties zijn geregistreerd. Aan de indieners is een ontvangstbevestiging gezonden met daarin een registratienummer. Met de opzoektabel op pagina 4 kan bij het ontvangen registratienummer het bijbehorende reactienummer worden opgezocht.

Verdere procedure

Ook de Commissie voor de milieueffectrapportage is om advies gevraagd over de MES. Dit advies is inmiddels uitgebracht. De Commissie concludeert dat de MES voldoende milieu informatie bevat om de beleidsbeslissing te kunnen nemen.

Alle reacties en het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage worden bekeken door de minister van EZ en IenM, de provincie Groningen en de gemeente Eemshaven-West. Op basis daarvan worden vervolg besluiten genomen over windpark Eemshaven-West.

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

De ministeries van Economische Zaken (EZ) en Infrastructuur en Milieu (IenM), de provincie Groningen en de gemeente Eemshaven hebben het initiatief genomen om een milieueffectenstudie (MES) uit te voeren voor het nieuwe windpark Eemshaven-West. De MES (inclusief bijbehorende afwegingsnotitie) ligt van 22 december 2016 tot en met 1 februari 2017 ter inzage. Iedereen kan een reactie geven.

Waarom een windpark in de Eemshaven?

In internationaal verband streeft Nederland naar een energievoorziening die in 2050 CO₂-arm is. Dat betekent dat we moeten overstappen naar hernieuwbare energie om de CO₂-uitstoot terug te dringen en om klimaatverandering tegen te gaan. Voor de korte termijn zijn de doelstellingen van het kabinet 14% hernieuwbare energie in 2020 en 16% in 2023. Windenergie is een belangrijke vorm van energie om die doelstellingen te bereiken. Het Rijk en de provincies hebben afgesproken om in 2020 6.000 MW aan windenergie op land te realiseren. De afspraak is opgenomen in de Structuurvisie Windenergie op land en een onderdeel van het Energieakkoord. De Provincie Groningen heeft afspraken gemaakt met het Rijk over het vermogen aan windenergie dat in 2020 in de provincie gerealiseerd moet zijn. Het gaat daarbij om totaal 855,5 MW te verdelen over de drie concentratiegebieden (N33, Eemshaven en Delfzijl). Voor het gebied Eemshaven-West gaat het om een toevoeging van 100-130 MW. Afhankelijk van de grootte van de windturbines zijn dit tussen de 21 en 54 molens.

Bij de MES is een afwegingsnotitie gevoegd. Hierin staat alle informatie die relevant is voor de te maken keuze voor het windpark. Daarbij gaat het om de gevolgen voor het milieu en om andere omgevingsaspecten, zoals uitvoerbaarheid en belangen van omwonenden.

Openbare raadpleging

Vooruitlopend op de formele inspraakprocedures organiseren de overheden een openbare raadpleging. Van 22 december 2016 tot en met 1 februari 2017 ligt de MES (inclusief bijbehorende afwegingsnotitie) ter inzage. Gedurende deze periode kunt u informatie over het project digitaal inzien op www.bureau-energieprojecten.nl. Op deze website is informatie over het project beschikbaar inclusief de MES. Iedereen kan een reactie geven. Ook wordt de MES en de afwegingsnotitie voor advies gestuurd aan de Commissie voor de MER. Dit is een onafhankelijke commissie die de wettelijke taak heeft om te adviseren over de inhoud en kwaliteit van informatie in milieueffectrapporten.

Inloopavond

De overheden organiseren een inloopavond om het project, de afwegingsnotitie en de MES toe te lichten. U bent van harte welkom om daar vragen te stellen en informatie te krijgen over het project en de procedure. Deze inloopavond is op:

- **dinsdag 10 januari 2017, Hotel Ekamper, Radsweg 12, Oosteinde/Roodeschool.**

Van 19 uur tot 21 uur is de zaal open en heeft u de mogelijkheid om vragen te stellen aan medewerkers van de overheid. U kunt vrij in- en uitlopen. Er is geen plenair gedeelte.

Hoe kunt u reageren?

U kunt van vrijdag 22 december 2016 tot en met donderdag 1 februari 2017 reageren op de Milieueffectstudie. We ontvangen uw reactie bij voorkeur digitaal.

Dat kan via www.bureau-energieprojecten.nl onder windpark Eemshaven-West.

U kunt niet reageren via e-mail.

Een schriftelijke reactie kunt u sturen naar:

Bureau Energie Projecten

Inspraakpunt openbare raadpleging Eemshaven-West

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

Op de inloopavond zelf kunt u reageren via een speciale interactieve website, waarin u aan de hand van kaarten de verschillende alternatieven kunt beoordelen en opmerkingen kunt plaatsen.

Wat gebeurt hierna?

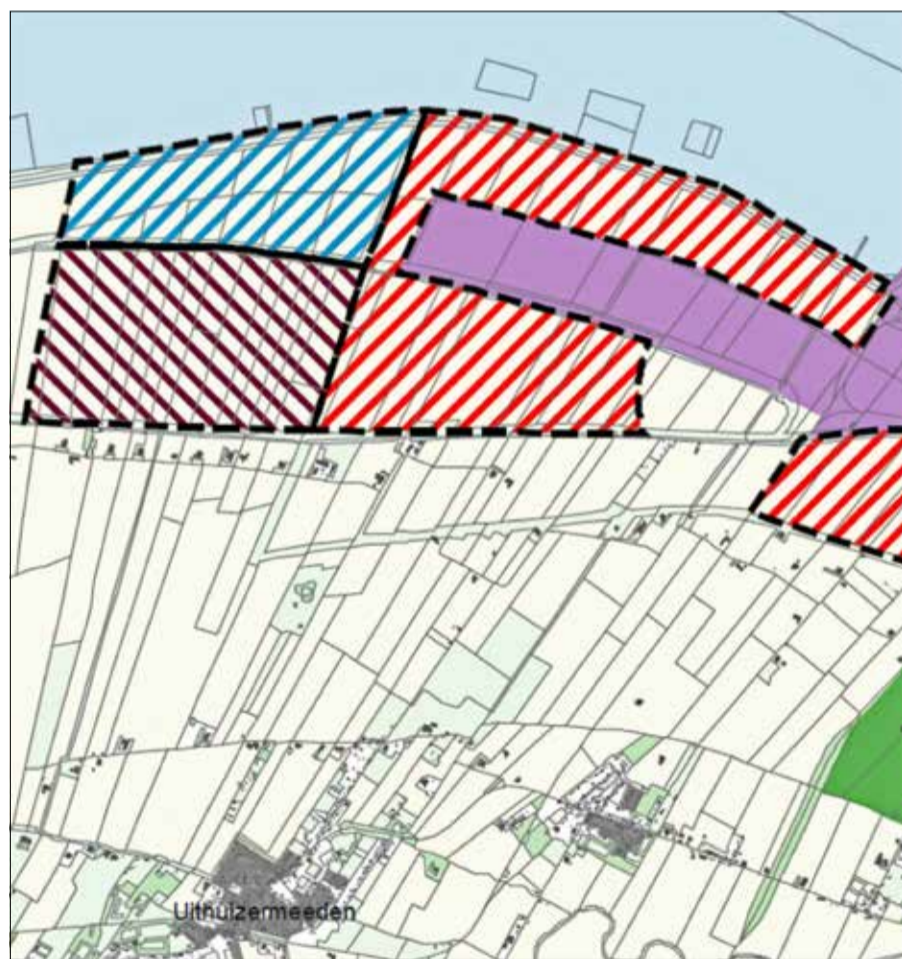
Zo snel mogelijk na afloop van de raadplegingstermijn kunt u een reactiebundel inzien via bovengenoemde website. De reacties zullen door de overheden worden betrokken bij de verdere besluitvorming.

Op basis van de MES, de afwegingsnotitie, de binnengekomen reacties en het advies van de Commissie MER, nemen de overheden eind februari 2017 een beslissing over de globale locaties van de windturbines. Onderdeel van deze afweging wordt onder andere:

- of er windturbines op de Waddenzeedijk geplaatst mogen worden of eraast;
- hoeveel rijen met windmolens er in aanvulling op de bestaande rijen geplaatst mogen worden;
- hoe het gebied voor test- en onderzoeksturbines eruit komt te zien;
- hoe wordt omgegaan met de bestaande windturbines en specifiek het vervangen van drie bestaande windturbines van maatschap Eemsdijk.

Meer informatie

Uitgebreide informatie vindt u op www.bureau-energieprojecten.nl. Heeft u na het bezoeken van de website nog vragen? Dan kunt u bellen met het Bureau Energieprojecten, T (070) 379 89 79.

Gebiedsaanduiding windenergie Eemshaven-West

Gearceerde delen in blauw (onderzoeksturbines), zwart (testturbines) en rood (productieturbines).

Waarom een milieueffectstudie?

De gemeente Eemshaven, provincie Groningen en het ministerie van Economische Zaken vinden het belangrijk om de beslissing over een windpark in het gebied Eemshaven-West zorgvuldig te nemen. Daarom hebben zij aan bureau Witteveen+Bos gevraagd om een milieueffectstudie (MES) op te stellen. Een aantal partijen heeft een voorstel (initiatief) ingediend voor het realiseren van een windpark ten westen van de Eemshaven. Deze zijn in de MES beoordeeld op verschillende criteria zoals technische haalbaarheid, economische uitvoerbaarheid, ruimtelijke inpasbaarheid en de effecten op de omgeving.

Op basis van de MES kunnen de gemeente Eemshaven, provincie Groningen en het ministerie van Economische Zaken de initiatieven goed en zorgvuldig bestuderen.

Opzoektabel mondelinge, schriftelijke en digitale reacties

In onderstaande tabel kunt u met het registratienummer het nummer van de reactie opzoeken. De reacties zijn vanaf pagina 6 opgenomen.

Reacties op milieueffectenstudie (MES) (inclusief bijbehorende afwegingsnotitie) 'WINDPARK EEMSHAVEN-WEST'

Registratienummer	Reactienummer
c18-OR-0001	0001
c18-OR-0002	0002
c18-OR-0003	0003
c18-OR-0004	0004
c18-OR-0005	0005
c18-OR-0006	0006
c18-OR-0007	0007
c18-OR-0008	0008
c18-OR-0009	0009
c18-OR-0010	0010
c18-OR-0011	0011
c18-OR-0012	0012
c18-OR-0013	0013
c18-OR-0014	0014
c18-OR-0015	0015
c18-OR-0016	0016
c18-OR-0017	0017
c18-OR-0018	0018
c18-OR-0019	0019
c18-OR-0020	0020
c18-OR-0021	0021
c18-OR-0022	0022
c18-OR-0023	0023
c18-OR-0024	0024
c18-OR-0025	0025
c18-OR-0026	0026
c18-OR-0027	0027
c18-OR-0028	0028
c18-OR-0029	0029
c18-OR-0030	0030
c18-OR-0031	0031
c18-OR-0032	0032
c18-OR-0033	0033
c18-OR-0034	0034
c18-OR-0035	0035
c18-OR-0036	0036

Alfabetisch overzicht organisaties en reacties

Reacties op milieueffectenstudie (MES) (inclusief bijbehorende afwegingsnotitie) 'WINDPARK EEMSHAVEN-WEST'

Reactienummer	Organisatie
0023	Akkerbouw bedrijf, UITHUIZERMEEDEN
0029	AOPA Netherlands, LELYSTAD
0018	Beeldend Kunstenaar, UITHUIZEN
0026	Natuur en Milieufederatie Groningen, GRONINGEN, mede namens Natuurmonumenten; de Waddenvereniging; Avifauna Groningen; het Groninger Landschap; en Stichting Natuur en Landschap Eemsmond
0028	Nuon Wind Development B.V., AMSTERDAM ZUIDOOST, mede namens Projectpartner Stichting Eemswind en ECN Wind Energy Facilities B.V.
0032	Stibbe Advocaten en notarissen, AMSTERDAM, namens Innogy Windpower Netherlands B.V., 'S-HERTOGENBOSCH
0016	Stichting Achmea Rechtsbijstand, APELDOORN, namens particulier
0003	Stichting Beheer Natuurcompensatie Eemshaven, DELFZIJL
0005	Stichting De Groep van de figuratieve abstractie, UITHUIZEN
0007	Winterburcht VOF, UITHUIZEN

Reacties 0001 tot en met 0036

Verzonden: Woensdag 11 januari 2017 18:08
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Wat is de negatieve invloed van windenergie op het klimaat. We halen energie uit de wind, deze energie wordt niet meer benut voor het ecosysteem. Dit kan schadelijke gevolgen opleveren. Dit onderzoek mis ik.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, van de huidige windmolens in de Eemshaven ervaar ik in mijn huis geluidsoverlast

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Graag een vogel reddende radar toepassen in de Eemshaven, zie ook bijlage.

Reactie

Energeia

Groningen wil vogelreddende radar bij nieuwe windturbines Eemshaven

Katrijn de Ronde
 katrijn.de.ronde@energeia.nl
 11 Januari 2017

GRONINGEN (Energeia) - Nieuwe windparken in de Eemshaven mogen alleen worden gebouwd met een radarsysteem dat de parken maximaal 25 nachten per jaar stil zet om vogellevens te redden. Dat standpunt hebben Gedeputeerde Staten van Groningen deze dinsdag bekend gemaakt in een brief aan Provinciale Staten (PS).

Vanaf 1 januari van dit jaar is de Wet Natuurbescherming in werking getreden. Deze wet, waarin de voormalige Natuurbeschermingswet, Flora- en Faunawet en Boswet opgaan, hevelt de verantwoordelijkheid voor ontheffingen op grond van de Flora- en Faunawet over van het Ministerie van Economische Zaken naar de Gedeputeerde Staten (GS). Met andere woorden: GS beslissen nu of een windpark wel of niet aan de voorwaarden voor vogelbescherming voldoet.

"Ons standpunt is dat voor het verlenen van een ontheffing voor de nieuwe windturbines in de Eemshaven het gebruik van een stilstandvoorziening in combinatie met radar noodzakelijk is", schrijven de Groningse GS aan PS.

Naar aanleiding van een motie van de Partij voor de Dieren is een rapport opgesteld dat de gevolgen van het stil zetten van windturbines op de vogelstand in de Eemshaven onderzoekt. Uit dat rapport blijkt dat de reeds bestaande windturbines meer vogelslachtoffers eisen (circa 33 per turbine) dan er gemiddeld vallen bij windturbines in Nederland (circa vijf tot tien). Dat komt doordat er meer vogels zijn in het Eemshavengebied. De 88 turbines zouden jaarlijks bijna 3.000 slachtoffers eisen. Daarbij zijn de onderzoekers uitgegaan van het worst case scenario; de cijfers zijn afkomstig uit een onderzoek van 2015 waaruit toen werd geconcludeerd dat op jaarbasis 600 tot 3.000 vogels overleden.

Naar schatting zo'n 1.300 van de overleden vogels zijn trekkende zangvogels, die met name 's nachts vliegen. Daar komen, met de komst van de nieuwe

windturbines, volgens de berekening van de onderzoekers 1.100 dode trekvogels bij.

Worden de geplande 64 windturbines 25 nachten stil gezet, dan redt dat het leven van circa 825 trekvogels (het aantal slachtoffers onder de omwonende vogels blijft in alle gevallen gelijk; die zijn meer geholpen met een broedeiland, waarin al wordt voorzien). Dat betekent een derving van bijna 10.000 MWh per jaar aan elektriciteitsopwek, becijferden de onderzoekers. Maar plaatst de windparkeigenaar nu een radarsysteem, dat het park alleen stil zet bij heftige bewegingen, dan zakt het aantal uren stilstand van een hele nacht naar ongeveer vier uur. Het aantal geredde vogelleven blijft dan gelijk, maar de gedorven stroomopwek is slechts 3.400 MWh per jaar.

Dat is acceptabel, menen GS. Bovendien, redeneren GS, moet de ontwikkelaar altijd voorzieningen treffen voor de vogels om in aanmerking te komen voor een ontheffing. En misschien zou het radarsysteem ook kunnen worden gebruikt om de nachtelijke waarschuwingslichten voor de luchtvaart te dimmen. Kortom, genoeg stof om over te praten met de gegadigden voor windparken in de Eemshaven en dat is dan ook precies wat GS nu gaan doen.

© 2017 Energieia. Alle rechten voorbehouden.

Uitbreiding Test/Windmolenpark Eemshaven West.

20 JAN 2017

Hierbij mijn Zienswijze en onze gedachten van de ontwikkelingen die op ons afkomen ivm windmolenpark die ze willen realiseren op zeer korte afstand van onze woning. De nieuwe Test/Windparkpark grenst straks op een afstand van 570 meter van onze woning. En de eerste grote testmolen komen op een afstand van nog geen 700 meter en de hoogte van de molens zullen variëren tussen 150 en 250 meter hoogte of nog hoger.

Maar toch begrijpen we iets niet ,hoe kan je plannen ontwikkelen als de fundamenteen op losse schroeven staat .

Hier bedoel ik mee met alle partijen is rekening mee gehouden ,maar met de paar burgers die hier wonen weten tot op de dag van vandaag nog niet waar ze aan toe zijn .

Een feit is zeker de molens komen op zeer korte afstand bij ons huis en de waarde van de woning is nu al weg.

Dit komt door alle negatieve berichtgeving over windmolens terwijl de molens er nog niet eens staan.

Beloftes.

Er zijn verschillende partijen bij ons op bezoek geweest met name de Provincie en Nuon en alle 2 partijen kwamen tot conclusie dat onze woning in aanmerking zou komen voor een compensatie regeling,want onze uitzicht komt er straks heel anders uit te zien als alles door gaat.

Maar dat zijn alleen maar woorden en geen daden ,wel hebben ze met de gemeente en de grondeigenaren contracten gemaakt zei weten al wel wat ze te wachten staat zowel financieel als overlast en niet te vergeten wat voor een mooi stukje infra structuur ze straks krijgen waar ze veel gebruik van kunnen maken.

En verder als de Windmolenpark gereed is dan wordt uiteraard de mooiste TEST/WINDPARK van Nederland/Europa ze kunnen straks zo hun stroom afvoeren via de COBRA KABEL of ze gaan de stroom afleveren aan de grootste computer in gigant in de Eemshaven GOOGLE is de naam.

Kort om dit zijn zeer belangrijke gegevens om deze Windpark te realiseren,

En de overheid haalt zo zijn verplichting die hun is opgelegd ivm overgaan op groene ENERGIE. Maar laten wij hopen dat de overheid ook zijn verplichting weet naar de kleine aantal burgers die grenzen op zeer korte afstand van deze nieuwe test/windpark.

Spaargeld

Wij wonen al 31 jaar in dit mooi gebied en we hebben onze woning elk jaar verbouwt met onze spaarcenten en kwamen we steeds verder .

En we hebben er ons huis van gemaakt waar we trots op zijn.

Maar je hoeft nu de woord Windmolens maar te noemen of heel Nederland is in paniek,dit geeft aan dat er straks niemand meer huis wil kopen of voor een lagere prijs.

Nu wordt er van een Windfonds gesproken maar dat is voor ons geen optie ,alles wat in een fonds komt gaat vaak naar andere doelen als waarvoor bestemd is.

Wij gaan er vanuit dat wij als bewoner op afstand van 550 meter van de windpark jaarlijks mee kunnen liften in een compensatie regeling.

Over de hoogte valt te praten,elk geval dat de waarde van de woning veilig gesteld staat en voor de woon genot die veranderd aanzienlijk.

Waar wij ook zijn in onze eigen huis als we aan de keuken tafel zit te eten of we kijken in de kamer naar de tv altijd zijn de windmolens in onze ogen .

Terwijl de eigenaren van windmolens meestal met de rug naar hun eigen energiebron staan te kijken.

Vandaar onze jaarlijkse compensatie regeling ,we kijken er straks tegen aan ,en volgens ons is dit ook niet teveel gevraagd.

Conclusie zorg ervoor dat de FUNDAMENTEN goed zijn en jullie kunnen hier een heel mooi

Windmolenpark realiseren.

Zolang als dit niet gerealiseerd is zijn wij geen voorstanders van de komst van dit Windpark.

Wij hopen bijdeze dat onze onbegrip duidelijk over komt.

Als er nog vragen zijn dan horen we dat graag.

Alvastbedankt.

Ons kenmerk: 2017.00184
 Onderwerp: Reactie MES Windpark Eemshaven-
 west

Bureau Energie Projecten
 Inspraakpunt openbare raadpleging Eemshaven-
 West
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

21 JAN 2017

Delfzijl, 18 januari 2017

Geachte heer, mevrouw,

Aan de westzijde van de Emmapolder te Uithuizen is een natuurgebied aangelegd en ingericht als verplichte compensatie danwel mitigatie voor de industriële invulling van de Eemshaven. De Stichting Beheer Natuurcompensatie Eemshaven heeft ten doel om overeenkomstig de bepalingen van de Natuurbeschermingswet en de verplichtingen vanuit de verleende vergunningen, het natuurgebied namens de vergunninghouders in stand te houden.

Wij hebben in een eerder stadium, bij de omgevingsvisie en verordening gepleit voor het aanhouden van een afstand van minimaal 1 km tot aan het natuurcompensatiegebied en de verplaatsing van de locatie voor testturbines en prototypes.

In de omgevingsvisie is besloten om een 500m grens aan te houden. Uit nader onderzoek in de MES blijkt dat bij de 500m grens die wordt aangehouden tot het natuurgebied niet op voorhand zeker is dat vogels voldoende rust en veiligheid wordt geboden (par. 7.3.2), en dat ongeacht alternatief of variant negatieve effecten op natuurwaarden zullen optreden (par. 7.5).

Uit het deelrapport ecologie blijkt dat de effecten op het natuur(compensatie) gebied niet zijn onderzocht:

- verstoring van broedvogels is niet onderzocht;
- verstoring van de functie als rust- en foerageergebied is niet onderzocht.

Verder staat aangegeven dat 500m niet voldoende is om de functie van de Ruidhorn als HVP onverstoord te houden.

De leden van de Stichting hebben de afgelopen 10 jaar zeer veel energie, geld en tijd in de realisatie van het nieuwe natuurgebied gestoken. Wij zijn dan ook van mening dat de mogelijke negatieve effecten moeten worden onderzocht en gemitigeerd moeten worden.

Op aangeven van de overheid is dit natuurgebied aangelegd en moet zij door de vergunninghouders tot 2032 worden beheerd en in stand worden gehouden. Dezelfde overheid bemoeilijkt nu het bereiken van de doelstellingen in dit natuurgebied, door de aanleg van het windpark op zeer korte afstand mogelijk te maken.

Daarom ontvangen wij graag de bevestiging van de overheden die toezien op het nakomen van de verplichtingen van de leden van de Stichting dat de 500 m grens, en de mogelijke negatieve effecten die de windmolens op het natuurgebied hebben, niet zullen leiden tot handhaving en of verplichtingen tot extra maatregelen of onderzoek door realisatie van het windpark.

Met vriendelijke groet,

GRONINGEN SEAPORTS NV

directeur
Stichting Beheer Natuurcompensatie Eemshaven

c.c.: MS, DIM, (RWE), (Nuon),
(Natuurmonumenten), (provincie Groningen)

24 JAN 2017

Aan: Bureau Energie Projecten
Inspraakpunt openbare raadpleging Eemshaven-West
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Valom, 23 januari 2017

Beste medewerkers,

Onze zienswijze is bij u digitaal aangeleverd op 22-01-2017, waarbij mogelijk het bijbehorende krantenartikel in een ander type bestand is ontvangen en niet door u te openen. Bijgaand zenden we u alsnog een copie van het krantenbericht over de Nieuwjaarspeech van Burgemeester Marijke van Beek, geplaatst in de Ommelander Crt. van 16-01-2017 en een afschrift van de gegevens die digitaal zijn verzonden.

Graag van u horend,

Met vriendelijke groet,

Filmprimeur toont 'mooi uitzicht' van Eemsmond

UITHUIZEN - Een primeur. Dat hebben de bezoekers van de nieuwjaarsreceptie in het gemeentehuis van Eemsmond donderdag meegemaakt. Er werd namelijk een nieuwe film over de mooie plekjes in de gemeente Eemsmond vertoond.

Vooraf het Waddengebied komt in de film aan bod. Het Waddengebied is door het Nederlandse publiek uitgeroepen tot het mooiste natuurgebied van het land. „Zelf wisten wij dat natuurlijk al lang”, stelde burgemeester Marijke van Beek donderdag in haar nieuwjaarspeech. „Maar het is wel fijn om te weten dat de rest van Nederland het gebied ook in zijn of haar hart heeft gesloten. En als gemeente met het mooiste uitzicht mogen wij ons met recht de parel aan het Wad noemen. Wij Eemsmonders mogen dagelijks van dat uitzicht genieten. Een uitzicht, dat wij vol trots en maar al te graag met bezoekers delen. En wat mij betreft gaan we dat in de nabije toekomst

nog veel vaker doen. Natuurlijk, toerisme speelt hier al jaren een belangrijke rol. Maar wij vinden dat de tijd er rijp voor is om er een nieuwe impuls aan te geven. Daarom slaan gemeente en ondernemers de handen ineen om al het moois dat onze regio te bieden heeft nog beter over het voetlicht te brengen. Om zo het mooiste uitzicht nog nadrukkelijker op de kaart te zetten. Al die mooie plekken die Eemsmond rijk is, hebben we in een prachtige film op een rijtje gezet.”

De film wordt in de toekomst gebruikt voor diverse uitingen naar buiten toe. „Misschien wel landelijk”, zegt de afdeling communicatie van de gemeente Eemsmond. „Maar op dit moment hebben we nog niet concreet hoe we dit verder gaan communiceren.” De compilatiefilm is gemaakt om te laten zien hoe mooi Eemsmond is. „De gemeente Eemsmond gaat wel verdwijnen, maar het gebied niet”, stelt Roelynke Postma van de afdeling communicatie. Om de bezoekers aan de nieuw-

jaarsbijeenkomst helemaal in de sfeer van de film te brengen, kwamen de bezoekers over een rode loper naar binnen, waar als eerste de geur van verse popcorn hen tegemoetkwam. Ook middels klappordjes, 'Oscars' en 'filmapparaten' werd de aandacht op de nieuwe film gevestigd.

In de hal van het gemeentehuis draaide tijdens de nieuwjaarsreceptie nog een film. Eentje met mensen die werken en/of wonen in Eemsmond. Ook hiervoor was grote belangstelling.

Ondernemers naar dierenkliniek

WINSUM - Ondernemersvereniging Winsum zal woensdag een bedrijfsbezoek brengen aan de Dierenkliniek Winsum aan Lombok 27. Het bezoek begint om 19.45 uur. Opgave is noodzakelijk.

Onder 16-01-7

In e-mail en personen zoeken

Verzenden Bijvoegen Verwijderen

Mappen

- Postvak IN
- Ongewenste e-m 7
- Concepten 1
- Verzonden Items
- Verwijderde Items
- Archief
- Archiveren
- bureaublad

Categorieën

- Archief
- Facturen
- Gezin

Van

Aan

Copie: Platform Participatie

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West.

PERSOONSgegevens:

Aanspreekvorm:

Voorletters:

Tussenvoegsel:

Achtersaan:

Mede namens:

BEREIKBAARHEIDSGEGEVENS:

Postcode:

Huisnummer:

Straat:

Plaats:

Telefoonnummer:

E-mail adres:

(Hierbij verklaren wij dat wij op bovenstaand e-mail adres goed bereikbaar zijn voor verdere correspondentie over het project.)

REAGEREN

Een ieder kan reageren op dit project. Hierbij stellen wij het op prijs als u ingaat op de volgende vragen:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de milieueffectenstudie of de afwagingsnotitie?

-Voor ons als "niet deskundigen" is dit niet te controleren, maar omdat het mensenwerk is, zullen in beide stukken ongetwijfeld fouten staan.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

-De belangen van de particuliere bewoners.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

-Van alle betrokken bewoners wonen wij het dichtstbij bij het proefveld.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

-Wij zijn bezlist geen tegenstanders van windenergie maar om zeer uiteenlopende redenen, waaronder vernietiging van het landschap, en ook economisch, denken wij, dat het veel beter is dat de voorgenomen activiteiten op zee geen plaatsvinden.

-Graag raad ik alle betrokkenen aan om eens te luisteren naar de CD van de Groningse zanger , met name naar het nummer: Het Hoogland.

BIJLAGEN

Bijlage 1. Ons zienswijze wordt nog het beste verwoord door Burgemeester Marjke van Beek van de gem. Eensmond op de Nieuwjaarsreceptie in het gemeentehuis van Eensmond. (Zie bijlage 2.) Economisch gezien is het ook een rampzalig plan, alleen ingegeven door de financiële belangen die een groep initiatiefnemers (grondelagnaren) er bij hebben. Tekenend in dit verband is de opmerking van één van de betrokkenen: als er geen subsidie komt gaat het hele plan niet door.

Bijlage 2. Artikel Ommelande Gr. van 16-01-2017, Nieuwjaarspeech Marjke van Beek.

CC BCC

GESPONSORDE LINKS

Dat is hoe je super goedkope vluchten vindt! www.jetcost.nl

Geen specialist is gelijk! Of zijn er toch Dell

Schrijf je gratis in en ontmoet singles Match

Top 5 Beste 50 plus Dating sites Onthuld Betrouwbaar Dating

Dese zaklamp is zo fel dat hij aanvellers kan Menie Cuerpo Seno

Je uitvaart voorbereiden goed regelen is Financieel alles goed

Een remedie voor snurken die echt werkt My Snoring Solution

Verz. Verw.

Concept opgeslagen om 13:52

Met vriendelijke groet

23 januari 2017

Bureau Energie Projecten
Inspraakpunt openbare raadpleging Eemshaven-West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

24 JAN 2017

Geachte heer/mevrouw,

Hoewel de MES Windpark Eemshaven-West ons diepgaand schijnt te zijn uitgevoerd, willen wij onder de aandacht brengen hoe triest en cynisch het is dat diezelfde Groningers die eerst aardbeving schade leden aan hun huizen door de plundering van fossiel gas in het verleden uit de Groninger bodem, nu voor duurzame energiewinning wéér het slachtoffer dreigen te worden door geluidsoverlast (400 à 500 meter afstand van de woningen tot de windturbines is te gering) en er ook landschappelijk op achteruit zullen gaan, kortom veel woongenot wordt hen ontnomen. Worden zij straks wel voldoende gecompenseerd voor materiële en immateriële schade? En dan hebben we het nog niet eens over fysiek letsel toegebracht door stress bij de afzonderlijke individuen.

Cynisch vinden wij het bovendien dat voor de foeragerende trekvogels eerst een binnenmeertje, een natuurgebiedje wordt aangelegd achter de waddenzeedijk en straks diezelfde vogels zich te pletter mogen vliegen in het aan te leggen windpark.

De overheid heeft verordonneerd dat de Eemshaven in 2040 het energieknooppunt van Noordwest-Europa moet worden en wij hebben ons daar bij neer te leggen. In zeker opzicht is dat onrechtvaardig jegens degenen die er geen financieel profijt bij hebben maar wel de lasten moeten dragen.

Deze reactie is namens de Stichting De Groep van de figuratieve abstractie, gevestigd

Verzonden: Dinsdag 24 januari 2017 16:28

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de milieueffectenstudie of de afwegingsnotitie?

Er staan onjuistheden in, maar deze kan ik op dit moment (nog) niet onderbouwen.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Ja, er wordt over de overlast geschreven van de waarschuwings knipper verlichting. Er wordt alleen over de "topverlichting " op de bovenzijde van de turbine geschreven.

Bij de hogere type molens zitten er vaak op 1/3 en 2/3 van de onderbouw (mast) een krans, (ringvorm) van rode markerings lichten.

Er wordt

staan +/- 3 van deze molens.

Een nachtmerrie voor mij als de nu nog donkere polder vol komt te staan met molens met verlichting.

Nu kan ik reeds vanuit mijn woonkamer de rode knipperlichten van de molens in Delfzijl en zelfs in Duitsland zien. Deze staan op minstens 20km afstand, wanneer dit in de hoogste molens van Nederland komt, tot hoever is dit dan wel niet te zien?. En dit grenzend aan de Waddenzee (wereld erfgoed!).

Dit punt is naar mijn mening niet goed onderbouwd- onderzocht.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, door de komst van een windpark veranderd een mooie weidse polder in een industrie landschap!

Ik heb 20 jaar gewerkt om hier te kunnen wonen. Mijn huis is mijn spaarpot. Door de komst van het windpark word mijn huis onverkoopbaar.

Hierdoor lijd ik financiële schade. Tevens wordt mijn woongenot ernstig aangetast.

Hiervoor moet een ruimhartige compensatie komen. (en dan niet doormiddel van een planschade procedure of dergelijke)

De huidige opzet van een zogenaamd windfonds voor mij als aangrenzend bewoner is niet toereikend.

Niet alleen de lasten maar ook de lusten!

De verlener van de gunning aan de exploitant van het windpark moet een goede maatwerk oplossing met de bewoners in het contract opnemen.

Niet dat ik/ wij na de gunning zelf voor ons recht moeten opkomen! Beter vooraf goed vooraf geregeld.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Bij haast alle windparken zijn de leef- en omgangsvormen, (situatie) tussen particuliere bewoners en grondeigenaren slecht geworden.

Leer hiervan en maak deze fout niet opnieuw! Zoals gezegd, voor mij niet alleen de lasten maar ook de lusten.

Hier zijn verschillende vormen in mogelijk, ga met de bewoners voor af om de tafel.

Wanneer dit goed geregeld is, dan is er ook draagkracht en acceptatie van het windpark.

Reactie

Verzonden: Zondag 29 januari 2017 20:22

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats: UITHUIZEN

Telefoonnummer:

E-mailadres: info@winterburcht.nl

Als: Organisatie

Organisatie: Winterburcht VOF

Reactie

Zienswijze tegen de Milieu-Effect-Studie (MES)

Bureau Energie-projecten
Inspraakpunt Windpark Eemshaven-West
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Uithuizen, 29 januari 2017

Onderwerp: Zienswijze tegen de Milieu-Effect-Studie (MES)

Geachte Heer, Mevrouw,

De Milieu-Effect-Studie ligt ter inzage en hierop kunnen zienswijzen ingediend worden. Hierbij maken wij onze zienswijze kenbaar over deze Milieu-Effect-Studie (MES). Wij zullen de argumenten voor deze zienswijze hieronder puntsgewijs aan de orde laten komen.

1. Uitgangspunt voor de MES lijkt de Provinciale Omgevingsverordening (POV) te zijn geweest, met de bijbehorende onvolkomenheden, die uit een politieke beslissing voortvloeien, zoals het verwaarlozen van de haalbaarheid en het kennelijk prefereren van bepaalde project-ontwikkelaars. De MES had kritischer moeten zijn over de POV. De NUON-aanvraag voor toepassing van de RCR is immers de basis voor het opstellen van de MES.
2. De kaart in de MES, afkomstig uit de POV, sluit niet aan bij de feitelijke inrichting van het gebied en dat werkt door in de MES. Immers de Noordgas-transportleiding is op geen der kaarten ingetekend, terwijl deze leiding een feitelijke belemmering vormt om windturbines op minder dan 500 meter van die leiding te plaatsen. De MES houdt geen rekening met de leiding terwijl dat wel zou moeten. Er is uitbreiding van het gebied nodig tot westelijk van de gasleiding.
3. Rondom het compensatiegebied "*Ruidhorn-uitbreiding 2015*", waar de nieuwe natuur zich nog moet ontwikkelen, is een beschermingszone van 500 meter afstand verordonneerd, die geen deel uitmaakt van de kaart en waarvan het belang ook niet valt in te zien. De MES houdt wel rekening met deze zone, terwijl een deugdelijke onderbouwing ontbreekt.
4. De risico's van het bouwen van windturbines op (de voet van) een primaire waterkering zijn ten onrechte afhankelijk gemaakt van het aantal windturbines dat op die dijk wordt gebouwd. Iedere windturbine op een primaire waterkering is een risico. Ieder risico dat met een primaire waterkering wordt gelopen, is een te groot risico. Het levert al meer dan genoeg risico op dat de primaire waterkering (Emmapolderdijk) in aardbevingsgebied ligt. De zeedijk wordt als onderdeel van het windturbinegebied te positief benaderd, terwijl de ongeschiktheid van de zeedijk inherent is aan functie van waterkering. De zeedijk mag geen speeltuin worden.

5. Als bewoners van het poldergebied Emmapolder en Eemspolder vinden wij ieder risico dat met het bouwen van windturbines op een primaire waterkering in aardbevingsgebied wordt genomen, een te groot risico voor de veiligheid van ons gezin en van onze landbouw-onderneming. Het op de koop toe nemen van domme risico's wordt door verzekeraars als eigen schuld beoordeeld, zodat die risico's niet door enige verzekering gedekt worden, ook niet als de verzekerde een waterschap is.
6. De argumenten die worden gehanteerd bij de beoordeling van plaatsing/afwijzing van windturbines in de zogenaamde vierde en vijfde lijn, zijn te zwak. De afstand tot woonkernen is groter dan overal elders in de Provincies Groningen en Drenthe, zodat de beoordeling neer komt op koudwatervrees. Bovendien is er op plaatsing van testturbines geen kritiek, terwijl deze feitelijk tot de vierde en/of vijfde lijn behoren; zij zijn immers in de Eemspolder geprojecteerd. Wat is het verschil?
7. Er is onvoldoende rekening gehouden met de reeds verworven grondposities van de mogelijke exploitanten. Waterschap Noorderzijlvest wil niet zelf exploiteren; NUON Wind Development heeft vrijwel alle grondposities die nodig zijn voor invulling van het project, RWE-Innogy beschikt niet over andere grondposities dan de reeds sedert 2008 ingevulde locaties.
8. Een vergelijking tussen het wel afstand houden van het nieuw in ontwikkeling zijnde natuurgebied "*Ruidhorn-uitbreiding 2015*" enerzijds en het geen afstand houden van het Natura-2000 gebied Waddenzee ontbreekt.
9. Een nieuw raster van windturbines over de gehele Emmapolder en Eemspolder zou wellicht ideaal zijn, maar is niet realistisch, aangezien NUON nog 25 contractjaren beschikbaar heeft vanaf begin bouw, en RWE nog slechts 11 contractsjaren te gaan heeft.
10. De MES neemt de plaatsing van meetmasten in het testgebied tot uitgangspunt, welke meetmasten door tuidraden overeind worden gehouden. De noodzaak van plaatsing van meetmasten is niet aangetoond, noch wenselijk.
11. Nu windturbines het zonder tuidraden kunnen stellen, moet dat voor meetmasten ook mogelijk zijn. Tuidraden vragen een te groot en onnodig ruimte-beslag.
12. Het is niet nodig af te wijken van het oorspronkelijke idee dat de windturbines uniform moeten zijn. De variatie in hoogten, mastvorm, draairichting, en kleur zou strakker moeten worden geregeld, maar speelt blijkbaar geen rol meer.

Ik ga ervan uit dat u ons van het verdere verloop van de procedure op de hoogte houdt.

Hoogachtend,

Verzonden: Zondag 29 januari 2017 22:37

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de milieueffectenstudie of de afwegingsnotitie?

Dat kunnen wij niet beoordelen

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Ja.

De buiten proportionele afmetingen van de Offshore Testturbines passen ten enenmale niet bij de bewoning en het landschap.

Dergelijke "reuzen" horen op de ruimte. Op zee.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja.

Wij hebben vanwege de rust en de ruimte een 2e woning in Valom.

Het in de toekomst te bouwen Windpark Eemshaven West ligt pal achter Valom en wel direct aan het Testveld prototype offshore Testturbines. (bruin gearceerd)

Horizonvervuiling- slagschaduw- geluids- en lichtoverlast komen op ons af!!!

De woningen worden onverkoopbaar. Wie wil daar nog wonen?

Het woongenot is verdwenen!

Aan de vogels is gedacht (heel goed), met de boeren is het een en ander geregeld (heel goed) nu de bewoners nog!

Mocht het plan toch doorgaan, wat wij niet hopen, dan wensen wij, om VOOR de aanbesteding aan een energiebedrijf, in nauw overleg met de bewoners en de energiemaatschappij een schriftelijke compensatie regeling te treffen.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Ja.

Vanuit ons dorp Uithuizermeeden worden wij straks gedeeltelijk omringd door windmolens. Noord Groningen heeft een mooi cultuurhistorisch landschap.

De weidse uitzichten hier worden straks ingekaderd door windmolens!

In Nederland is rust en ruimte schaars.

Hier is het nog. Daar moeten we zuinig op zijn.

Hopelijk vind u andere duurzame energiebronnen die het landschap minder aantasten.

Groningen wordt al belast door de aardgaswinning, waar heel Nederland profijt van heeft.
Hopelijk kan Noord Groningen bovengronds gaaf blijven.

Reactie

Verzonden: Maandag 30 januari 2017 12:34

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de milieueffectenstudie of de afwegingsnotitie?

Kunnen wij niet beoordelen

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Ja.

De buiten proportionele afmetingen van de Prototype offshore Test turbines, die ten enenmale niet passen in het landschap en bij de zeer nabije bewoning.

Deze "reuzen" horen op de ruimte. Op zee.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja.

Voor de rust en de ruimte hebben we al meer dan 40 jaar een kleine woning in Valom.

Met de komst van Windpark Eemshaven West wordt Valom getroffen door Horizon vervuiling - slagschaduwen - licht- en geluidsoverlast!!!

Het woongenot verdwijnt!

De woningen worden onverkoopbaar.

Wie wil daar nog wonen.

Bij de voorbereidingen van dit project is er rekening gehouden met de vogels (heel goed) en zijn er afspraken gemaakt met de landeigenaren. (heel goed).

Maar N I E T met de bewoners die er de schade van gaan onder vinden.

Mocht het project toch doorgaan, wat wij niet hopen, dan wensen wij dat er V O O R D A T het project gegund wordt aan een energiemaatschappij, er een schriftelijke compensatie regeling gemaakt wordt in overleg met de bewoners en de betreffende energie maatschappij.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Ja

Het uitzicht van het dorp Uithuizermeeden, waar wij wonen, wordt straks half omringd door windmolens.

Noord Groningen heeft een mooi cultuur historisch landschap.

Dat mooie ruime landschap wordt straks gedeeltelijk omkaderd door windmolens.

Rust en ruimte zijn schaars in Nederland.
Hier is het nog.
Daar moeten we zuinig op zijn en het niet verrommelen.

Groningen is al belast met de gevolgen van de aardgaswinning, waar heel Nederland baat bij heeft en niet de lasten.
Hopelijk kunnen we het bovengronds gaaf houden.

Reactie

Verzonden: Maandag 30 januari 2017 13:08

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de milieueffectenstudie of de afwegingsnotitie?

Als leek niet te lezen. Monnikenwerk Zie bijlage
 Waardoor meteen ongelijkheid ontstaat

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Vooral de consequenties voor de particuliere bewoners en de effecten op het karakteristieke van het Hoogeland zijn onderbelicht.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Zeker. Zie bijlage.

Vooral omdat provincie en gemeente gaan voor economische belang wat maakt dat een landschaps- en cultuurhistorie van decennia wordt verkwanseld.
 Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Als deze plannen doorgaan zal dat betekenen dat voor de toegebrachte schade (daling waarde van woning en immateriële schade) een flinke tegemoetkoming is vereist.

Zover is het gelukkig nog niet.

Voor nu: Laat dit windpark vooral niet in onze achtertuin komen.

Reactie

Uithuizen, 30 januari 2017

Onderwerp: Reactie op Milieu Effecten Studie (MES) Windenergie Eemshaven West

Hierbij willen wij reageren op de MES, met de daarbij behorende onderzoeken en de afwegingsnotitie.

Wij hebben als leken getracht de rapporten door te nemen met als doel tegenstrijdigheden eruit te halen, maar merkten al snel dat dit een Monnikenwerk is en dat bij ons de inhoudelijke kennis ontbreekt. Meteen kan dus worden geconcludeerd dat wij op een behoorlijke achterstand staan t.o.v. de geleerde heren die dit allemaal hebben uitgezocht. De rapporten lijken op orde. Uitvoerige onderbouwingen met allerlei cijfers en tabellen omfloerst, maar over de gevolgen voor de particuliere bewoners van Valom zijn we niets specifiek tegengekomen.

Graag willen we wel ons stem laten horen en onze grote zorg uitspreken over de effecten van dit geheel op ons prachtige buurtschap "Valom".

In deze turbulente tijd waar verandering op verandering zich opstapelt kan de vraag worden gesteld zijn er geen andere alternatieven om CO2 arme energievoorziening op te wekken. Wij denken aan de snelle ontwikkelingen in de wereld van zonne energie. Deze opwekking tast in veel mindere mate natuur en cultuur aan. In de polder hebben we een eilandenklimaat, dus ga voor deze zonuren.

We zijn absoluut niet blij met de windmolens achter ons huis en dan hebben we het over testturbines met een reikhoogte van 295 meter. Deze hoogte is bijna drie keer de Martinatoren. Dit zal zeker een aantasting zijn in het landschap en het woongenot in deze prachtige omgeving sterk doen afnemen.

Alleen een tegemoetkoming middels een parkfonds voor projecten die de leefbaarheid verhogen doet bijna cynisch aan. Dit is nog minder dan een doekje voor het bloeden.

Als we naar onze woning kijken waar wij al bijna 30 jaar met plezier wonen en al 30 jaar in geïnvesteerd hebben, slaat de schrik ons om het hart. Ten eerste de aardbevingschade, met de berichtgeving dat deze alleen maar in zwaarte zal toenemen en dan drie grote verlichte, windmolens in de achtertuin, met aan de horizon nog veel meer windmolens. Laat het beeld compleet zijn. Ieder logisch mens kan bedenken wat dit met de waarde van de huizen gaat doen. Een forse daling natuurlijk.

Om even de omgevingsvisie welke in juni 2016 vastgesteld aan te halen :

"De Omgevingsvisie (vastgesteld op 1 juni 2016) bevat de integrale langetermijnvisie van de provincie op de fysieke leefomgeving. Met de Omgevingsvisie zet de provincie Groningen in op het verder verbeteren van een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. Het accent ligt daarbij op het benutten van de ontwikkelingsmogelijkheden, naast het beschermen van karakteristieke bebouwde en onbebouwde elementen".

Het mag duidelijk zijn dat hier wordt gekozen voor economische ontwikkelingsmogelijkheden die ten koste gaan van karakteristiek bebouwde elementen.

Nog een citaat:

“De smalle asfaltweg die naar de oude waddendijk voert, doorsnijdt de ruige klei.... De stille kun je horen. Alleen maar akkers, hier en daar een boerderij en in de verte bij de dijk een paar huisjes. Dit moet Valom zijn’

Daarnaast willen wij benadrukken dat Valom in de Emmapolder het enige buurschap is die in stand is gebleven na de landbouwmechanisatie. Dit is heel uniek en vertelt nog veel over de geschiedenis van de polder.

Het mag duidelijk zijn dat de windmolens de openheid van de polders en het weidse karakter van de Waddenzee zal aantasten, en ‘de nacht van ’t Hogelaand legt ook gain donker klaid” meer over ons, want de aantasting van de duisternis vanwege de wettelijk voorgeschreven obstakelverlichting op basis van aantallen en hoogte van de turbines is een gegeven..

Heel jammer dat vooral provincie en gemeente willen gaan voor alleen economisch belang en de karakteristieke kenmerken van het prachtige Hoogeland zo verkwanselen. Zonde, ook voor de volgende de generaties. Nooit meer de lucht achter Oethoezen.

Terug naar het hier en nu. De keuzes zullen worden gemaakt op basis van democratische principes, of anders genoemd bureaucratische principes.

Voor ons staat één ding vast:

Bezint

Maar mocht het geheel wel doorgang vinden blijft er niets anders over dan voor eigen belang en toekomst te gaan en zullen we alles in het werk stellen om de materiele en immateriële schade vergoed te krijgen.

Groet,

Verzonden: Maandag 30 januari 2017 20:38

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de milieueffectenstudie of de afwegingsnotitie?

Dat kan ik niet vaststellen

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

De cumulatie van de overlast (Industrie, helihaven en windenergie) wordt onvoldoende erkend

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, wij wonen aan de dijk waar het nieuwe windpark achter gepland staat. De argumentatie " Wij vinden deze norm voor het Eemsdelta-gebied acceptabel omdat dit het enige gebied is in onze provincie waar zware, chemische, energie-gerelateerde en zeehaven-gebonden bedrijvigheid is toegestaan, én waar een bundeling met windenergie is voorzien. Dit is in de Omgevingsvisie al vastgelegd. Wij hebben voor deze bundeling gekozen omdat inpassing van windturbines nabij woningen in een meer lawaaiige (industriële) omgeving tot een relatief geringere toename van gehinderden leidt dan inpassing van diezelfde windturbines nabij woningen in een stille (landelijke) omgeving." is stuitend. Wij hebben al structureel te maken met overlast uit de Eemshaven en zijn daardoor extra kwetsbaar, waarom wordt daar geen rekening mee gehouden? U hoort burgers te beschermen en indien er andere belangen groter zijn te zorgen voor een passende oplossing.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Het is belangrijk dat wij als omwonenden het idee krijgen dat er ook voor onze belangen wordt opgekomen. Naast de nieuwe windmolens is er ook sprake van een helihaven. Ook daar verwacht u weinig tot geen overlast (maar u woont hier niet) en wij zitten met de structurele extra geluidsoverlast. Is het wellicht mogelijk dat alle effecten vanuit de omgeving serieus meegewogen worden en dat er een reële inschatting gemaakt wordt van de overlast? Waarbij bijvoorbeeld de stress die er al jaren is ook een factor is die meegewogen wordt.

Reactie

Verzonden: Maandag 30 januari 2017 22:34

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Wij willen onze zorg kenbaar maken over de nieuwe plannen die gepresenteerd zijn, betreft de uitbreiding van het windpark bij de Eemshaven, als particuliere grondbezitters op korte afstand van het huidige park.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Ook kunnen we stellen dat als het plan doorgang zal vinden om de turbines dicht bij de woningen te bouwen, de waarde van onze woning aanmerkelijk zal dalen zo niet onverkoopbaar zal zijn. Immers wie willen er zo dicht bij een windmolenpark gaan wonen met alle hinder van dien.

We zijn niet tegen windenergie maar wel zo dicht bij huis, waarbij we er alleen maar hinder van ondervinden zonder verdere tegemoetkoming. Ook stelt het ons teleur dat dergelijke plannen met verstreckende gevolgen(hinder etc.) worden gemaakt zonder vooraf in het beginstadium de omwonenden hierin te kennen en te betrekken.

Wat bovenstaande betreft is het niet onze keus om in dit plan Eemshaven-West wat de compensatie betreft op een hoop te gooien met de plannen van de Oostpolder, ons inziens staan beide projecten los van elkaar.

Onze wens is om op de juiste manier op de hoogte te worden gehouden wat betreft de plannen en ook op de juiste wijze te worden geïnformeerd over verdere stappen.
(zie bijlage)

Reactie

Uithuizermeeden 30 januari,

Betreft : Bezwaar Uitbreiding Windenergie Eemshaven-West

Geachte heer/ mevrouw,

Hierbij dienen wij een bezwaar in tegen het plaatsen van windturbines dichtbij een aantal woningen aan de Dwarsweg en de Heuvelderij te Uithuizermeeden.

Wij willen onze zorg kenbaar maken over de nieuwe plannen die gepresenteerd zijn, betreft de uitbreiding van het windpark bij de Eemshaven, als particuliere grondbezitters op korte afstand van het huidige park.

We zijn hier ong. 30 jaar geleden komen wonen voor de rust en de ruimte en de vergezichten, komende van Uithuizermeeden richting de polder is hiervan weinig meer zichtbaar, het is niet alleen het uitzicht dat is verstoord maar ook de rust, vanaf windkracht 2 worden we gehinderd door het geluid van de wieken (resonantie), een steeds terugkerend geluid wat op de lange duur zeer storend is. (Laag frequent geluid)

Ook kunnen we stellen dat als het plan doorgang zal vinden om de turbines dicht bij de woningen te bouwen, de waarde van onze woning aanmerkelijk zal dalen zo niet onverkoopbaar zal zijn. Immers wie willen er zo dicht bij een windmolenpark gaan wonen met alle hinder van dien.

Op de voorlichtingsbijeenkomsten bleek dat er achter de schermen al volop wordt gewerkt aan de plannen met de betrokken landeigenaren en de energiemaatschappijen.

Als omwonende particulieren zal het duidelijk zijn dat de belangen tegengesteld zijn.

In gesprekken met de provincie en Nuon hebben we uiteen kunnen zetten wat onze zorgen over bovenstaande zijn.

Beide partijen hebben aangegeven zich in te willen zetten voor een eerlijke verdeling tussen de lusten en de lasten en eventueel een compensatie voor de hinder en het slecht verkoopbaar zijn van de woningen. Er wordt gesproken over een Windfonds waaruit ter compensatie gelden zullen vrijkomen voor diverse partijen, o.a. ter verbetering van diverse projecten in de gemeente Eemsmond. Dit kan toch niet betekenen dat de gelden verdeeld worden zonder als omwonenden hier gebruik van te kunnen maken.

Mocht het plan doorgang vinden dan pleiten wij voor een compensatie voor ieder individuele omwonenden en niet alleen voor het spekken van de gemeentekas.

We zijn niet tegen windenergie maar wel zo dicht bij huis, waarbij we er alleen maar hinder van ondervinden zonder verdere tegemoetkoming. Ook stelt het ons teleur dat dergelijke plannen met verstrekkende gevolgen (hinder etc.) worden gemaakt zonder vooraf in het beginstadium de omwonenden hierin te kennen en te betrekken.

Wat bovenstaande betreft is het niet onze keus om in dit plan Eemshaven-West wat de compensatie betreft op een hoop te gooien met de plannen van de Oostpolder, ons inziens staan beide projecten los van elkaar.

Onze wens is om op de juiste manier op de hoogte te worden gehouden wat betreft de plannen en ook op de juiste wijze te worden geïnformeerd over verdere stappen.

Graag uw reactie op bovenstaande.

Met vriendelijke groet,

Verzonden: Dinsdag 31 januari 2017 10:32

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Organisatie

Organisatie:

Mede namens:

en

Staan er naar uw mening onjuistheden in de milieueffectenstudie of de afwegingsnotitie?

geen mening over, daar zijn we niet kundig genoeg voor. Wij schieten hierop tekort op het gebied van kennis en kunde.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

er wordt gesproken over de omgeving, over het milieu, over de natuur.

echter zijn wij van mening dat de omwonenden over het hoofd worden gezien.

In de stukken lezen wij hierover niets terug.

Onze wens is dat hier aandacht voor is en dat er concrete voorwaarden worden gesteld hoe de instanties met de omwonenden om moeten gaan cq. schadevergoeding/waardevermindering moeten compenseren.

Naar ons idee wordt hier volledig aan voorbij gegaan.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja wij worden geraakt in ons belang.

wij denken hinder te gaan ervaren van geluid, trilling en slagschaduw.

We worden ingesloten door industrie waardoor het woongenot behoorlijk afneemt.

Tevens is onze bedrijfsvoering afhankelijk van landbouwmechanisatie.

Doordat er meer industrie deze kant op komt en dus de boeren hun land ter beschikking stellen, zal er minder landbouwmechanisatie gaan plaatsvinden. Dit raakt onze bedrijfsvoering uiteindelijk.

Tevens zijn wij van mening dat het onroerend goed behoorlijk minder waard wordt door de komst van de windreuzen en industrie.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

als omwonenden zijn wij geen voorstander van het windfonds zoals aangedragen door de provincie.

In ons gesprek van 30-01-2017 met provincie en rijk, hebben wij aangegeven te willen samenwerken.

Daarbij willen wij betrokken worden en willen wij met elkaar draagvlak te creëren.

Ons voorstel was ook om samen met omwonenden een plan te maken waarbij alle partijen tevreden kunnen zijn.

Ons doel is om met alle partijen, zowel landeigenaren/ omwonenden en instanties onze leefomgeving sociaal leefbaar te houden (we willen met elkaar de buurtvereniging en daarbij de gezellig uitjes in stand blijven houden, landeigenaren en omwonenden moeten goed met elkaar blijven).

Door met elkaar om tafel te gaan zitten willen we de afname van woongenot tot het minimum beperken. Mogelijk kunnen we met elkaar kijken naar het aantal en type windmolens en bij wijze van spreken de kleur/ verlichting etc. (grijze windmolens schijnen minderen zichtbaar te zijn uit onderzoek?)

Reactie

Verzonden: Dinsdag 31 januari 2017 10:53

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

bewoners die niet landeigenaar zijn

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

zienswijze n.a.v MES en afwegingsnotitie

-De afwegingsnotitie is duidelijk in de te verwachten (zeer) negatieve effecten van de verschillende alternatieven m.b.t. geluid, licht, landschap etc. (zie o.a. tabellen 4.4 en 4.7 van de afwegingsnotitie).

Daar zijn we het snel over eens

- Aan alle kanten lees ik goede wil om de meeste stakeholders tegemoed te komen of te compenseren, Broedeilanden. Zeer tevreden landeigenaren. Vopak, Ruidhorn etc. etc.

Allemaal mooi en allemaal terecht lijkt me (de overlast neem je niet weg, maar je doet je best)

-De omwonenden (anders dan de landeigenaren) komen er echter wel heel bekaaid af. Behalve een enkele terloopse opmerking over tijdig informeren etc. moet de te verwachten schade hier worden gecompenseerd door een windfonds van de provincie.

-Daarmee zijn twee problemen:

1. Geen idee of het groot genoeg is om schade te compenseren.
2. de berichten die er tot nu toe zijn over het windfonds wijzen er op dat dit windfonds niet een erg serieuze onderneming is: er is van te voren een bedrag vastgesteld om uit te geven aan "leuke dingen voor de mensen" i.p.v. een berekening uit te voeren omtrent de te verwachten kosten. De bevolking van verschillende dorpen en gehuchten mogen elk 1 niet representatieve vertegenwoordiger sturen om van gedachten te wisselen over speelloestellen, opknappen van buurthuizen en andere zaken die hooguit zijdelings te maken hebben met de te verwachten schade.

-Welke schade mogen de individuele omwonenden verwachten? De afwegingsnotitie is

duidelijk (zie mijn eerste opmerking) maar ook (in paragraaf 5.1) : " op voorhand is de te verwachten waardedaling lastig in te schatten".

Kortom, er is de schade van het plotseling moeten wonen naast een verrommeld industriegebied i.p.v. een mooi open polderlandschap) en de kans op waardevermindering bij verkoop (die kan inderdaad niemand inschatten, de markt en de toekomst zullen het leren).

De oplossing is eenvoudig (mede omdat het om slechts een stuk of tien bewoners gaat) en de NUON is er, zoals aangehaald in paragraaf 5.1, alvast mee begonnen:

Bring de wensen in kaart (de één wil wel worden uitgekocht, de ander een (bijv.) maandelijkse vergoeding , een derde een gegarandeerd minimumbedrag bij verkoop etc.. In een overleg tussen ieder van de initiatiefnemers en de bewoners, moeten we een menukaart kunnen opstellen zodat (net als bij de andere stakeholders) de last niet wordt weggenomen maar.....

Ik verwacht van de overheid dat het project niet wordt gegund aan een initiatiefnemer als er niet wordt voldaan aan minimum eisen betreffende de compensatie voor omwonenden. Uitgangspunt zou m.i. moeten zijn wat het kost om elders iets vergelijkbaars weer te kopen.

Als laatste een overweging: overal in het land breken protesten uit bij dit soort grote initiatieven. Is dat een natuurwet? Zou er iets aan te doen zijn?

Ik zou er graag tijd en energie in steken om samen een mooie menukaart, zoals hierboven beschreven, te maken en dan de publiciteit te zoeken om te laten zien hoe het ook kan.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Uiterekend de allerhoogste molens komen vlakbij woningen. Is er echt geen mogelijkheid die molens neer te zetten in een al industriële omgeving?

Reactie

**Aan: Bureau Energie-projecten
Inspraakpunt Windpark Eemshaven-West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten**

31 JAN 2017

Uithuizermeeden, 26 januari 2017

Betreft: zienswijze Milieu-Effect-Studie (MES), opgesteld door bureau Bos en Witteveen, m.b.t. een te realiseren windmolenpark in de Eems- en Emmapolder in de gemeente Eemsmond.

Geachte heer/mevrouw,

De mogelijkheid om een zienswijze in te dienen met betrekking tot bovengenoemde zienswijze geeft ons als zowel bewoners als eigenaar van een bedrijf in het betreffende gebied aanleiding tot de volgende opmerkingen:

1. Uitgangspunt voor de MES lijkt de Provinciale Omgevingsverordening (POV) te zijn geweest, met de bijbehorende onvolkomenheden, die uit een politieke beslissing voortvloeien, zoals het verwaarlozen van de haalbaarheid en het kennelijk prefereren van bepaalde project-ontwikkelaars. De MES had kritischer moeten zijn over de POV. De NUON-aanvraag voor toepassing van de RCR is immers de basis voor het opstellen van de MES.
2. De risico's van het bouwen van windturbines op (de voet van) een primaire waterkering zijn ten onrechte afhankelijk gemaakt van het aantal windturbines dat op die dijk wordt gebouwd. Iedere windturbine op een primaire waterkering is een risico. Ieder risico dat met een primaire waterkering wordt gelopen, is een te groot risico. Het levert al meer dan genoeg risico op dat de primaire waterkering (Emmapolderdijk) in aardbevingsgebied ligt. De zeedijk wordt als onderdeel van het windturbinegebied te positief benaderd, terwijl de ongeschiktheid van de zeedijk inherent is aan functie van waterkering. De zeedijk mag geen speeltuin worden.
3. Als eigenaren en/of bewoners van het poldergebied Emmapolder / Eemspolder/ Oostpolder vinden wij ieder risico dat met het bouwen van windturbines op een primaire waterkering in aardbevingsgebied wordt genomen, een te groot risico voor de veiligheid van onze gezinnen en onszelf en van onze landbouw-onderneming. Het op de koop toe nemen van domme risico's wordt door verzekeraars als eigen schuld

beoordeeld, zodat die risico's niet door enige verzekering gedekt worden, ook niet als de verzekerde een waterschap is.

4. Plaatsing van windturbines op de zeer smalle eigendom van een zeedijk kannibaliseert de naaste omgeving, die niet van de plaatsing profiteert, in ontoelaatbaar ernstige mate.
5. Wij werken niet mee aan aanpassingen aan de bermsloot, dan wel overkluizen van de bermsloot langs de zeedijk om plaatsing van windturbines te faciliteren.
6. De argumenten die worden gehanteerd bij de beoordeling van plaatsing/afwijzing van windturbines in de zogenaamde vierde en vijfde lijn, zijn te zwak. De afstand tot woonkernen is groter dan overal elders in de Provincies Groningen en Drenthe, zodat de beoordeling neer komt op koudwatervrees. Bovendien is er op plaatsing van testturbines geen kritiek, terwijl deze feitelijk tot de vierde en/of vijfde lijn behoren; zij zijn immers in de Eemspolder geprojecteerd. Wat is het verschil? Verder wordt in de berichtgeving door de gemeente abusievelijk vermeld dat de vierde lijn te dicht bij Valom zouden komen. Dit is een foute voorstelling van zaken: het gehucht Valom grenst aan het testmolengebied en niet aan het gebied waarin de vierde is gesitueerd.
7. Er is onvoldoende rekening gehouden met de reeds verworven grondposities van de mogelijke exploitanten. Waterschap Noorderzijvest wil niet zelf exploiteren; NUON Wind Development heeft vrijwel alle grondposities die nodig zijn voor invulling van het project, RWE-Innogy beschikt niet over andere grondposities dan de reeds sedert 2008 ingevulde locaties.
8. Een nieuw raster van windturbines over de gehele Emmapolder en Eemspolder zou wellicht ideaal zijn, maar is niet realistisch, aangezien NUON nog 25 contractjaren beschikbaar heeft vanaf begin bouw, en RWE nog slechts 11 contractsjaren te gaan heeft.
9. Wij hebben geen bezwaar tegen vervanging van de drie windturbines van Maatschap Eemsdijk.
10. De MES neemt de plaatsing van meetmasten in het testgebied tot uitgangspunt, welke meetmasten door tuidraden overeind worden gehouden. De noodzaak van plaatsing van meetmasten is niet aangetoond, noch wenselijk.

11. Nu windturbines het zonder tuidraden kunnen stellen, moet dat voor meetmasten ook mogelijk zijn. Tuidraden vragen een te groot en onnodig ruimte-beslag.

12. Het is niet nodig af te wijken van het oorspronkelijke idee dat de windturbines uniform moeten zijn. De variatie in hoogten, mastvorm, draairichting, en kleur zou strakker moeten worden geregeld, maar speelt blijkbaar geen rol meer.

Wij verzoeken u bovenstaande argumenten op te willen nemen in de MES studie.

Hoogachtend:

Verzonden: Dinsdag 31 januari 2017 16:14
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de milieueffectenstudie of de afwegingsnotitie?

Het geluid is voor de direct omwonenden (waaronder ons) niet juist onderzocht en daardoor worden er mogelijk besluiten genomen die de omwonenden niet ten goede zullen komen. Dat gaat vooral over hoe de 4e en 5e rij onderzocht zijn, en de impact van het testveld. Ook had het gebied aan de oostkant (oudeschip) erbij in moeten zitten. Heuvelderij raakt zo ingesloten.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Het geluidaspect.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, woongenot van onze prive gezien dan.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Ons standpunt is dat het gebied rondom de Heuvelderij bij de ontwikkeling van windmolens betrokken moet worden. Vanwege het geluid en mogelijke uitkoop van woningen.

Reactie

Verzonden: Dinsdag 31 januari 2017 16:59
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat: Postbus
 Huisnummer: 4116
 Postcode: 7320 AC
 Woonplaats: APELDOORN
 Telefoonnummer: 088-4623700
 E-mailadres: klantenservice@achmearechtsbijstand.nl
 Als: Organisatie
 Organisatie: Stichting Achmea Rechtsbijstand
 Mede namens:

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Namens mijn cliënten,
 in _____, dien ik hierbij een inspraakreactie in verband met de
 Milieueffectstudie (MES) windpark Eemshaven-West.

2. De provincie Groningen, gemeente Eemsmond en de ministeries van Economische Zaken (EZ) en Infrastructuur en Milieu (IenM) hebben op 9 november het startdocument (pdf, 2 MB) voor de milieueffectenstudie (MES) windpark Eemshaven-West vastgesteld.

Hierin wordt de inhoud en aanpak van de MES beschreven. In de MES worden de mogelijkheden onderzocht voor windenergie in het zoekgebied Eemshaven-West. De overheden gebruiken de MES mede als basis om gemotiveerd te kunnen reageren op initiatieven van Innogy (voormalig RWE), NUON (mede namens Stichting Eemswind en ECN) en maatschap Eemsdijk. Of de initiatieven ook daadwerkelijk gerealiseerd worden, hangt af van de technische haalbaarheid, economische uitvoerbaarheid, ruimtelijke inpasbaarheid en de effecten, bijdragen en kansen voor de omgeving. Al die aspecten krijgen een plek in de MES.

De Provincie Groningen heeft afspraken gemaakt met het Rijk over het vermogen aan windenergie dat in 2020 in de provincie gerealiseerd moet zijn. In het document wordt aangegeven dat het gaat om totaal 855,5 MW, te verdelen over de drie concentratiegebieden (N33, Eemshaven en Delfzijl). Voor het gebied Eemshaven-West gaat het om een toevoeging van 100-130 MW. Afhankelijk van de grootte van de turbines zijn dit tussen de 21 en 54 turbines.

Openbare Raadpleging

Vooruitlopend op de formele inspraakprocedures organiseren de overheden een openbare raadpleging. Van donderdag 22 december 2016 tot en met woensdag 1 februari 2017 ligt de MES (inclusief bijbehorende afwegingsnotitie) ter inzage.

- De MES (11 MB) bevat een verdieping op de milieuaspecten;

- De deelrapporten (18 MB) bevatten nog verdere verdieping op sommige milieuaspecten;
- De afwegingsnotitie (2 MB) omvat alle aspecten die van belang zijn bij besluitvorming in februari.

Van donderdag 22 december tot en met woensdag 1 februari 2017 kan men schriftelijk reageren op de Milieueffectstudie. Deze reactie is gericht tegen bovengenoemde stukken.

3. Namens cliënten wens ik een reactie in te dienen en de volgende punten naar voren te brengen:

- II. Woonsituatie cliënten
- III. Het windpark
- IV. Schadelijke gevolgen van de aanleg van het windpark
- V. Schadeloosstelling

II Woonsituatie cliënten

4.

Cliënten zijn woonachtig aan de . De woning is direct gesitueerd tegen waddenzeedijk in een rustig, groen en weids gebied. Weliswaar zijn op geruime afstand reeds windmolens gerealiseerd, maar dit is voor cliënten acceptabel. Thans worden cliënten echter geconfronteerd met plannen voor de aanleg van een windpark welke op zeer korte afstand van hun woning. Dit zal met name de nodige geluidsoverlast met zich meebrengen.

De zoeklocatie voor de windmolens bevindt zich op ongeveer 500 meter van de woning. Cliënten vrezen met name geluidshinder en aantasting van uitzicht en natuurwaarden, en daarmee waardevermindering van hun woning en perceel omdat het realiseren van een windpark een sterk waardedrukkend effect zal hebben.

Het moge duidelijk zijn dat dit project aanzienlijke gevolgen zal hebben voor de waarde van de onroerende zaken, het leefomgeving en het woongenot. Het plan doorkruist volledig de investeringen en toekomstplannen van cliënten.

Indien het windpark zal worden gerealiseerd zal dit situatie voor cliënten aanzienlijk veranderen. De aanleg zal mogelijke verkoop van de woning in de toekomst sterk bemoeilijken, danwel onmogelijk maken. De plannen hebben immers nu reeds zullen een waardedrukkend effect. Het realiseren van windmolens brengt bovendien beperkingen mee voor de bouw mogelijkheden op en het gebruik van het terrein.

II. Het windpark

5. Wat ook de uiteindelijke locatie van het windpark zal worden, het park zal op relatief korte afstand van de woning worden geplaatst. Ook gelet op de risico's (omwaaien masten, breken wieken, brandgevaar) vinden cliënten dat onacceptabel. Er is sprake van ingrijpende financiële gevolgen voor cliënten. Hier is tot op heden geen zicht op een reële en volledige schadevergoeding. Er kan gesproken worden over een schrijnende situatie in welke cliënten thans buiten hun schuld verzeild raken.

Cliënten betwisten uitdrukkelijk het nut en de noodzaak van aanleg van dit windpark. Bovendien zijn ze van mening dat het gebied waar zij wonen door het uitvoeren van deze plannen onevenredig zwaar zal worden belast. Zij stellen dan ook dat dit plan een voor het gebied een – op basis van de geldende wet- en regelgeving – te zware belasting plaatsvindt en dat er derhalve niet meer capaciteit, althans minder dan de voorgenomen 120 MW dient te worden gerealiseerd.

Cliënten zijn bovendien van mening dat in de elders geschiktere alternatieve locaties zijn voor het windpark die veel minder belastend zijn voor de omgeving. De zoekgebieden worden op dit moment erg zuidelijk gesitueerd op een gebied met relatief veel woningen. Cliënten zijn van mening dat het zoekgebied noordelijker en meer doorlopend naar het westen dient te worden gesitueerd. In dit gebied zijn geen woningen. Dat de begrenzing van het zoekgebied reeds is vastgesteld door Provinciale Staten in het kader van de omgevingsverordening d.d. 29 januari 2014 zou uiteraard geen belemmering mogen vormen. Indien uit de openbare raadpleging zou blijken dat verschuiving van het zoekgebied mogelijk en wenselijk is, zal dit redelijkerwijs tot een nieuw besluit van Provinciale Staten moeten leiden.

Uit de stukken komt naar voren dat nog onduidelijk is of er windmolens op de dijk zullen worden geplaatst of meer landinwaarts. Het moge duidelijk zijn dat cliënten geheel geen windmolens wensen, maar dat een locatie op de dijk te verkiezen is boven een locatie meer landinwaarts. Deze laatste locatie is voor cliënten zeer belastend.

Vanuit de woning en de tuin van cliënten komt er direct zicht op de windmolenlocatie. Het weidse groene landschap tegen de waddenzeedijk wordt hierdoor aangetast. Dit zal uiteraard ook invloed hebben op de aantrekkelijkheid van het gebied er daarmee op de waarde van de woning.

Nu cliënten vrijwel letterlijk ingesloten zullen worden door windmolens heeft dit directe gevolgen voor hun woon- en leefsituatie, maar ook voor ontwikkelingsmogelijkheden van deze locatie. Cliënten zijn voor alles van mening dat bij de keuze voor deze locatie niet, althans onvoldoende rekening is gehouden met hun belangen.

Cliënten mogen verwachten dat er bij een dergelijke ingrijpende plan uitgebreid onderzoek plaatsvindt op basis van actuele gegevens en op basis van de laatste stand van de techniek. Hierbij is dus uiterste zorgvuldigheid geboden. In dit geval is het onderzoek op dit moment volstrekt onvoldoende. Voorts zijn cliënten van mening dat het plaatsen van windmolens een negatieve invloed zal hebben op de natuur en milieu in dit kwetsbare waddegebied. Uit de stukken begrepen cliënten dat nog maar zeer de vraag is of er windmolens op de Waddenzeedijk geplaatst mogen worden of ernaast. Voorts of er een zogenaamde vierde en vijfde rij molens mogelijk en wenselijk is ten zuiden van de huidige molens van windpark Westereems. Of de invulling van het test- en onderzoekgebied conform het initiatief van NUON/ECN mogelijk is en of er toestemming wordt verleend voor het vervangen van drie bestaande windmolens van maatschap Eemsdijk.

Deze onzekerheden geven in ieder geval aan dat verder onderzoek noodzakelijk is.

IV. Schadelijke gevolgen van de aanleg van het windpark

6. Zoals reeds aangegeven zal de sterk verminderde uitstraling van de locatie grote negatieve gevolgen hebben voor de waarde van de woning en het perceel. Daarbij speelt dat reeds de aangekondigde komst van het windpark al een aanzienlijk waardedrukkend effect tot gevolg heeft. Cliënten lijden zoals gezegd hierdoor op dit moment – reeds voordat het windpark is gerealiseerd – al schade. Cliënten wensen deze schade absoluut gecompenseerd te zien, wanneer de bouw van het windpark ongewijzigd doorgang vindt.

7. Bij de voorbereiding van het plan is tot op heden - ten onrechte - geen rekening gehouden met de genoemde (financiële) belangen van cliënten. De belangen zijn niet, althans onvoldoende meegewogen en enige reële compensatie of oplossing richting cliënten is – tot op heden - niet aangeboden. Reeds dit gegeven maakt het voorliggend plan ondeugdelijk en voor cliënten onacceptabel. Cliënten zullen zich hiertegen dan ook – met alle middelen rechtens - blijven verzetten.

8. Cliënten verzoeken u dan ook het plan voor een windpark zodanig aan te passen dat de voornoemde belangen daarin voldoende gewaarborgd worden en – wanneer het park toch gerealiseerd zal worden – cliënten volledig schadeloos zullen worden gesteld. U dient zich volledig in te zetten om negatieve effecten voor cliënten te voorkomen. Dit betekent ofwel het volledig stopzetten van de plannen, danwel een zodanig aanpassing (verschuiving van het zoekgebied) - zodat cliënten daarvan geen, of althans veel minder, nadeel zullen gaan ondervinden - danwel een volledige schadeloosstelling.

V Schadevergoeding

9. Het moge duidelijk zijn dat de realisatie van een windpark een zeer nadelig effect zal hebben op de waarde van de woningen en bedrijven in de omgeving. Voorzover cliënten kunnen nagaan is in het plan is voor deze waardedaling geen compensatie opgenomen. Veelal wordt verwezen naar de mogelijkheid van een planschadevergoeding, maar – voorzover omwonenden en bedrijven hier al voor in aanmerking komen – wordt in dit kader slechts een relatief geringe tegemoetkoming verstrekt, welke niet opweegt tegen de daadwerkelijke schade. Reeds hiervoor is reeds betoogd dat de schade voor cliënten aanzienlijk is en cliënten derhalve een volledige schadeloosstelling zullen claimen bij het realiseren van de plannen. Bij het onverhoopt doorzetten van de plannen stellen cliënten dan ook de betrokken (overheids)instanties uitdrukkelijk aansprakelijk voor de door hen geleden schade.

Conclusie

Gelet op het voorgaande worden de betrokken overheden verzocht het voorliggende plan voor een windpark niet uit te voeren, althans zodanig aan te passen dat aan de – in deze reactie naar voren gebrachte punten – tegemoetgekomen wordt.

Reactie

Bureau Energie Projecten
 Inspraakpunt openbare raadpleging Eemshaven-West
 Postbus 248
 2250 AE Voorschoten

Stichting Achmea Rechtsbijstand
 Postbus 4116
 7320 AC Apeldoorn

Sophialaan 50
 Leeuwarden

Telefoon 088 462 3700
 Fax 088 462 2799
 klantenservice@achmearechtsbijstand.nl
 www.achmearechtsbijstand.nl

<i>Datum</i>	<i>Ons zaaknummer</i>	<i>Behandeld door</i>
30 januari 2017	R213185647	
<i>Onderwerp</i>	<i>Uw kenmerk</i>	donderdag afwezig
Reactie openbare raadpleging	Windpark Eemshaven- West	

AANTEKENEN EN PER DIGITAAL FORMULIER

Geachte heer, mevrouw,

I Inleiding

- Namens mijn cliënten, _____, dien ik hierbij een inspraakreactie in verband met de Milieueffectstudie (MES) windpark Eemshaven-West.
- De provincie Groningen, gemeente Eemswind en de ministeries van Economische Zaken (EZ) en Infrastructuur en Milieu (IenM) hebben op 9 november het startdocument (pdf, 2 MB) voor de milieueffectenstudie (MES) windpark Eemshaven-West vastgesteld.

Hierin wordt de inhoud en aanpak van de MES beschreven. In de MES worden de mogelijkheden onderzocht voor windenergie in het zoekgebied Eemshaven-West. De overheden gebruiken de MES mede als basis om gemotiveerd te kunnen reageren op initiatieven van Innogy (voormalig RWE), NUON (mede namens Stichting Eemswind en ECN) en maatschap Eemsdijk. Of de initiatieven ook daadwerkelijk gerealiseerd worden, hangt af van de technische haalbaarheid, economische uitvoerbaarheid, ruimtelijke inpasbaarheid en de effecten, bijdragen en kansen voor de omgeving. Al die aspecten krijgen een plek in de MES.

De Provincie Groningen heeft afspraken gemaakt met het Rijk over het vermogen aan windenergie dat in 2020 in de provincie gerealiseerd moet zijn. In het document wordt aangegeven dat het gaat om totaal 855,5 MW, te verdelen over de drie concentratiegebieden (N33, Eemshaven en Delfzijl). Voor het gebied Eemshaven-West gaat het om een toevoeging van 100-130 MW.

Rekeningnummer (IBAN) NL11 RABO 0101 0506 74
 Kvk 41 038 571 Apeldoorn

Vervolg op de brief van
30 januari 2017

Bestemd voor

Bladnummer
2

Afhankelijk van de grootte van de turbines zijn dit tussen de 21 en 54 turbines.

Openbare Raadpleging

Vooruitlopend op de formele inspraakprocedures organiseren de overheden een openbare raadpleging. Van donderdag 22 december 2016 tot en met woensdag 1 februari 2017 ligt de MES (inclusief bijbehorende afwegingsnotitie) ter inzage.

- De MES (11 MB) bevat een verdieping op de milieuaspecten;
- De deelrapporten (18 MB) bevatten nog verdere verdieping op sommige milieuaspecten;
- De afwegingsnotitie (2 MB) omvat alle aspecten die van belang zijn bij besluitvorming in februari.

Van donderdag 22 december tot en met woensdag 1 februari 2017 kan men schriftelijk reageren op de Milieueffectstudie. Deze reactie is gericht tegen bovengenoemde stukken.

3. Namens cliënten wens ik een reactie in te dienen en de volgende punten naar voren te brengen:

- II. Woonsituatie cliënten
- III. Het windpark
- IV. Schadelijke gevolgen van de aanleg van het windpark
- V. Schadeloosstelling

II Woonsituatie cliënten

Vervolg op de brief van
30 januari 2017

Bestemd voor

Bladnummer

3

4.

Cliënten zijn woonachtig aan De woning is direct gesitueerd tegen waddenzeedijk in een rustig, groen en weids gebied. Weliswaar zijn op geruime afstand reeds windmolens gerealiseerd, maar dit is voor cliënten acceptabel. Thans worden cliënten echter geconfronteerd met plannen voor de aanleg van een windpark welke op zeer korte afstand van hun woning. Dit zal met name de nodige geluidsoverlast met zich meebrengen.

De zoeklocatie voor de windmolens bevindt zich op ongeveer 500 meter van de woning. Cliënten vrezen met name geluidshinder en aantasting van uitzicht en natuurwaarden, en daarmee waardevermindering van hun woning en perceel omdat het realiseren van een windpark een sterk waardedrukkend effect zal hebben.

Het moge duidelijk zijn dat dit project aanzienlijke gevolgen zal hebben voor de waarde van de onroerende zaken, het leefomgeving en het woongenot. Het plan doorkruist volledig de investeringen en toekomstplannen van cliënten.

Indien het windpark zal worden gerealiseerd zal dit situatie voor cliënten aanzienlijk veranderen. De aanleg zal mogelijke verkoop van de woning in de toekomst sterk bemoeilijken, danwel onmogelijk maken. De plannen hebben immers nu reeds zullen een waardedrukkend effect. Het realiseren van windmolens brengt bovendien beperkingen mee voor de bouwmogelijkheden op en het gebruik van het terrein.

II. Het windpark

5. Wat ook de uiteindelijke locatie van het windpark zal worden, het park zal op relatief korte afstand van de woning worden geplaatst. Ook gelet op de risico's (omwaaien masten, breken wieken, brandgevaar) vinden cliënten dat onacceptabel. Er is sprake van ingrijpende financiële gevolgen voor cliënten. Hier is tot op heden geen zicht op een reële en volledige schadevergoeding. Er kan gesproken worden over een schrijnende situatie in welke cliënten thans buiten hun schuld verzeild raken.

Cliënten betwisten uitdrukkelijk het nut en de noodzaak van aanleg van dit windpark. Bovendien zijn ze van mening dat het gebied waar zij wonen door het uitvoeren van deze plannen onevenredig zwaar zal worden belast. Zij stellen dan ook dat dit plan een voor het gebied een – op basis van de geldende wet- en regelgeving – te zware belasting plaatsvind

Vervolg op de brief van
30 januari 2017

Bestemd voor

Bladnummer

4

en dat er derhalve niet meer capaciteit, althans minder dan de voorgenomen 120 MW dient te worden gerealiseerd.

Cliënten zijn bovendien van mening dat in de elders geschiktere alternatieve locaties zijn voor het windpark die veel minder belastend zijn voor de omgeving. De zoekgebieden worden op dit moment erg zuidelijk gesitueerd op een gebied met relatief veel woningen. Cliënten zijn van mening dat het zoekgebied noordelijker en meer doorlopend naar het westen dient te worden gesitueerd. In dit gebied zijn geen woningen. Dat de begrenzing van het zoekgebied reeds is vastgesteld door Provinciale Staten in het kader van de omgevingsverordening d.d. 29 januari 2014 zou uiteraard geen belemmering mogen vormen. Indien uit de openbare raadpleging zou blijken dat verschuiving van het zoekgebied mogelijk en wenselijk is, zal dit redelijkerwijs tot een nieuw besluit van Provinciale Staten moeten leiden.

Uit de stukken komt naar voren dat nog onduidelijk is of er windmolens op de dijk zullen worden geplaatst of meer landinwaarts. Het moge duidelijk zijn dat cliënten geheel geen windmolens wensen, maar dat een locatie op de dijk te verkiezen is boven een locatie meer landinwaarts. Deze laatste locatie is voor cliënten zeer belastend.

Vanuit de woning en de tuin van cliënten komt er direct zicht op de windmolenlocatie. Het weidse groene landschap tegen de waddenzeedijk wordt hierdoor aangetast. Dit zal uiteraard ook invloed hebben op de aantrekkelijkheid van het gebied er daarmee op de waarde van de woning.

Nu cliënten vrijwel letterlijk ingesloten zullen worden door windmolens heeft dit directe gevolgen voor hun woon- en leefsituatie, maar ook voor ontwikkelingsmogelijkheden van deze locatie. Cliënten zijn voor alles van mening dat bij de keuze voor deze locatie niet, althans onvoldoende rekening is gehouden met hun belangen.

Cliënten mogen verwachten dat er bij een dergelijke ingrijpende plan uitgebreid onderzoek plaatsvindt op basis van actuele gegevens en op basis van de laatste stand van de techniek. Hierbij is dus uiterste zorgvuldigheid geboden. In dit geval is het onderzoek op dit moment volstrekt onvoldoende. Voorts zijn cliënten van mening dat het plaatsen van windmolens een negatieve invloed zal hebben op de natuur en milieu in dit kwetsbare waddegebied. Uit de stukken begrepen cliënten dat nog maar zeer de vraag is of er windmolens op de Waddenzeedijk geplaatst mogen worden of eraast. Voorts of er een zogenaamde vierde en vijfde rij molens mogelijk en wenselijk is ten zuiden van de huidige molens van windpark Westereems. Of de invulling van het test- en onderzoekgebied conform het initiatief van

Vervolg op de brief van
30 januari 2017

Bestemd voor

Bladnummer

5

NUON/ECN mogelijk is en of er toestemming wordt verleend voor het vervangen van drie bestaande windmolens van maatschap Eemsdijk.

Deze onzekerheden geven in ieder geval aan dat verder onderzoek noodzakelijk is.

IV. Schadelijke gevolgen van de aanleg van het windpark

6. Zoals reeds aangegeven zal de sterk verminderde uitstraling van de locatie grote negatieve gevolgen hebben voor de waarde van de woning en het perceel. Daarbij speelt dat reeds de aangekondigde komst van het windpark al een aanzienlijk waardedrukkend effect tot gevolg heeft. Cliënten lijden zoals gezegd hierdoor op dit moment – reeds voordat het windpark is gerealiseerd – al schade. Cliënten wensen deze schade absoluut gecompenseerd te zien, wanneer de bouw van het windpark ongewijzigd doorgang vindt.
7. Bij de voorbereiding van het plan is tot op heden - ten onrechte - geen rekening gehouden met de genoemde (financiële) belangen van cliënten. De belangen zijn niet, althans onvoldoende meegewogen en enige reële compensatie of oplossing richting cliënten is – tot op heden - niet aangeboden. Reeds dit gegeven maakt het voorliggend plan ondeugdelijk en voor cliënten onacceptabel. Cliënten zullen zich hiertegen dan ook – met alle middelen rechtens - blijven verzetten.
8. Cliënten verzoeken u dan ook het plan voor een windpark zodanig aan te passen dat de voornoemde belangen daarin voldoende gewaarborgd worden en – wanneer het park toch gerealiseerd zal worden – cliënten volledig schadeloos zullen worden gesteld. U dient zich volledig in te zetten om negatieve effecten voor cliënten te voorkomen. Dit betekent ofwel het volledig stopzetten van de plannen, danwel een zodanig aanpassing (verschuiving van het zoekgebied) - zodat cliënten daarvan geen, of althans veel minder, nadeel zullen gaan ondervinden - danwel een volledige schadeloosstelling.

V Schadevergoeding

9. Het moge duidelijk zijn dat de realisatie van een windpark een zeer nadelig effect zal hebben op de waarde van de woningen en bedrijven in de omgeving. Voorzover cliënten kunnen nagaan is in het plan is voor deze waardedaling geen compensatie opgenomen. Veelal wordt verwezen naar de mogelijkheid van een planschadevergoeding, maar – voorzover omwonenden en bedrijven hier al voor in aanmerking komen – wordt in dit kader slechts een relatief geringe tegemoetkoming verstrekt, welke niet opweegt tegen de daadwerkelijke

Vervolg op de brief van
30 januari 2017

Bestemd voor

Bladnummer
6

schade. Reeds hiervoor is reeds betoogd dat de schade voor cliënten aanzienlijk is en cliënten derhalve een volledige schadeloosstelling zullen claimen bij het realiseren van de plannen. Bij het onverhoopt doorzetten van de plannen stellen cliënten dan ook de betrokken (overheids)instanties uitdrukkelijk aansprakelijk voor de door hen geleden schade.

Conclusie

Gelet op het voorgaande worden de betrokken overheden verzocht het voorliggende plan voor een windpark niet uit te voeren, althans zodanig aan te passen dat aan de – in deze reactie naar voren gebrachte punten – tegemoetgekomen wordt.

Met vriendelijke groet,

Verzonden: Dinsdag 31 januari 2017 17:17

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Organisatie

Organisatie:

Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de milieueffectenstudie of de afwegingsnotitie?

Ons plan van het gebied de Heuvelderij had meegenomen moeten worden in het onderzoek.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Plan Heuvelderij.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, ons plan is niet meegenomen en daardoor is windontwikkeling niet mogelijk.

Reactie

Zienswijze Eemshaven-West,
Uithuizermeeden; 31-1-17

Wij vinden het vreemd dat er twee officiële meldingen zijn gedaan (Nuon en RWE) maar dat in de MES toch ook een 3^e en 4^e derde plan worden onderzocht. Waarom is ons plan ook niet meegenomen in de MES? Kortom: De MES is niet volledig en de verschillende scenario's zijn selectief onderzocht. De repowering van de molens van de maatschap en de repowering van hele Eemshaven is wel onderzocht en daarom had ons initiatief ook meegenomen dienen te worden. Ook omdat dit een oplossing was geweest voor de omwonenden van de Heuvelderij. Dit gebied raakt ingesloten omdat aan de oostkant (het project Oudeschip) ook is gestart. Rondom de molen Goliath is een beschermingszone van 1000 meter. In de MES ontbreekt iedere onderbouwing van de noodzaak van deze zone.

Ons standpunt is dat het gebied van de Heuvelderij erbij moet voor ontwikkeling van windmolens. Samen kunnen we dan met de betreffende ontwikkelaars om ons heen het met de bewoners van de Heuvelderij oplossen. Ook krijgen wij te maken met wiekoverslag over onze gronden. Dat zal vooraf ook goed met ons geregeld moeten worden.

Ik heb diverse mailwisselingen met de provincie en EZ toegevoegd waaruit blijkt dat hun op de hoogte waren van onze plannen.

Van:
Verzonden: woensdag 7 september 2016 12:14
Aan:
CC:
Onderwerp: Betreft: Zienswijze Notitie reikwijdte en detailniveau windpark Oostpolder
Bijlagen: Scan0311.pdf

Geachte heer/mevrouw,

Bijgaand in de bijlage onze zienswijze Notitie reikwijdte en detailniveau windpark Oostpolder.

Mochten er nog vragen en/of onduidelijkheden zijn dan hoor ik het graag.

Met vriendelijke groet,

Van:
Verzonden: maandag 14 maart 2016 14:29
Aan:
Onderwerp: RE: Windpark 'Heuvelderij'

Bijgevoegd de tekst (en pdf) van de publicatie van de ter inzage legging van de Omgevingsverordening:

De Ontwerp Omgevingsvisie provincie Groningen 2016-2020, de Ontwerp Omgevingsverordening provincie Groningen 2016 en de Aanvulling planMER Omgevingsvisie provincie Groningen liggen ter inzage van 1 februari tot en met 14 maart 2016 tijdens kantooruren:

- in het provinciehuis, Sint Jansstraat 4 in Groningen;
- in alle gemeentehuizen;
- waterschapshuizen in de provincie Groningen.

De Ontwerp Omgevingsvisie en Ontwerp Omgevingsverordening zijn ook digitaal te bekijken. Ook is het plan gepubliceerd op de landelijke website www.ruimtelijkeplannen.nl. De planidentificatienummers zijn: Ontwerp Omgevingsvisie provincie Groningen 2016-2020: NL.IMRO.9920.Omgevingsvisie2015-ON03 en Ontwerp Omgevingsverordening provincie Groningen 2016: L.IMRO.9920.OmgVerordening2015-ON03. In de Ontwerp Omgevingsverordening is het ontwerp besluit als bedoeld in artikel 23, lid 1 van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen tot het aanwijzen van wegen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen opgenomen.

Indienen zienswijze:

omgevingsvisie@provinciegroningen.nl of per post:

Provincie Groningen
 T. a. v. afd. Programma- en Projectmanagement
 Postbus 610
 9700 AP Groningen

Er staan steeds minder faxapparaten in het Provinciehuis, maar bij de afdeling BJC staat een fax met nummer . Ik zal hen informeren dat jij ook per fax een zienswijze in gaat dienen. Dien de zienswijze zekerheidshalve ook per mail in dan zit je het meest save.

Tevens bijgevoegd de RCR-melding die NUON in 2015 heeft ingediend bij het Rijk. Overigens gaan zij aan de westzijde over de grens van het concentratiegebied heen en ook daar zullen wij niet aan meewerken. Ik ga er vanuit dat deze melding voor een ieder met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) te verkrijgen is, maar wij hebben deze melding onderhands van EZ gekregen. Verzoek om hier toch prudent mee om te gaan.

Met vriendelijke groeten,

Afdeling Ruimte en Samenleving
Jurist Omgevingsrecht
Telefoon:

Postadres: Postbus 610, 9700 AP Groningen
Bezoekadres: Sint Jansstraat 4, Groningen

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 14 maart 2016 17:27
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Zienswijze ontwerp omgevingsvisie provincie Groningen 2016-2020
Bijlagen: Scan0159.pdf

Controleren: Geadresseerde Lezen
 [redacted]
 'omgevingsvisie@provinciegroningen.nl'

Gelezen: 14-3-2016 20:48

Gelezen: 14-3-2016 21:58

Geachte heer/mevrouw,

Bijgaand in de bijlage onze zienswijze over het ontwerp omgevingsvisie provincie Groningen 2016-2020 welke tevens ook per vandaag per fax naar jullie is verstuurd.

Mochten er nog vragen en/of onduidelijkheden zijn dan hoor ik het graag.

Met vriendelijke groet,

Namens [redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 14 maart 2016 14:29
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Windpark 'Heuvelderij'

Dag [redacted]

Bijgevoegd de tekst (en pdf) van de publicatie van de ter inzage legging van de Omgevingsverordening:

De Ontwerp Omgevingsvisie provincie Groningen 2016-2020, de Ontwerp Omgevingsverordening provincie Groningen 2016 en de Aanvulling planMER Omgevingsvisie provincie Groningen liggen ter inzage van 1 februari tot en met 14 maart 2016 tijdens kantooruren:

- in het provinciehuis, Sint Jansstraat 4 in Groningen;
- in alle gemeentehuizen;
- waterschapshuizen in de provincie Groningen.

De Ontwerp Omgevingsvisie en Ontwerp Omgevingsverordening zijn ook digitaal te bekijken. Ook is het plan gepubliceerd op de landelijke website www.ruimtelijkeplannen.nl. De planidentificatienummers zijn: Ontwerp Omgevingsvisie provincie Groningen 2016-2020: NL.IMRO.9920.Omgevingsvisie2015-ON03 en Ontwerp Omgevingsverordening provincie Groningen 2016: L.IMRO.9920.OmgVerordening2015-ON03. In de Ontwerp Omgevingsverordening is het ontwerp besluit als bedoeld in artikel 23, lid 1 van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen tot het aanwijzen van wegen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen opgenomen.

Indienen zienswijze:

omgevingsvisie@provinciegroningen.nl of per post:

Provincie Groningen
T. a. v. afd. Programma- en Projectmanagement
Postbus 610
9700 AP Groningen

Er staan steeds minder faxapparaten in het Provinciehuis, maar bij de afdeling BJC staat een fax met nummer [redacted]. Ik zal hen informeren dat jij ook per fax een zienswijze in gaat dienen. Dien de zienswijze zekerheidshalve ook per mail in dan zit je het meest save.

Tevens bijgevoegd de RCR-melding die NUON in 2015 heeft ingediend bij het Rijk. Overigens gaan zij aan de westzijde over de grens van het concentratiegebied heen en ook daar zullen wij niet aan meewerken. Ik ga er vanuit dat deze melding voor een ieder met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) te verkrijgen is, maar wij hebben deze melding onderhands van EZ gekregen. Verzoek om hier toch prudent mee om te gaan.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Afdeling Ruimte en Samenleving
Jurist Omgevingsrecht

[redacted]
Postadres: Postbus 610, 9700 AP Groningen
Bezoekadres: Sint Jansstraat 4, Groningen

Provincie Groningen
T. a. v. afd. Programma- en Projectmanagement
Postbus 610
9700 AP Groningen
omgevingsvisie@provinciegroningen.nl

Uithuizermeeden, 12 maart 2016

Betreft: Zienswijze Ontwerp Omgevingsvisie provincie Groningen 2016-2020

Geachte heer/mevrouw,

Naar aanleiding van uw publicatie van de ter inzage legging van de Omgevingsverordening sturen wij jullie de volgende zienswijze.

Onze bedrijven, met land in de Oost-, en Eemspolder, vragen de provincie nogmaals om medewerking om ons plan toe te voegen aan het concentratiegebied voor windenergie. Wij zouden graag zien dat u het gebied voor windturbines in de Oostpolder en de Eemspolder uitbreid rondom de Heuvelderij. (zie bijgevoegde tekening) Wij gaan ons inzetten om tot een oplossing te komen met de bewoners. Wij willen deze oplossing graag samen oppakken met de ontwikkelaars aan de westkant (Nuon) en aan de oostkant (groep Oudeschip).

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u nog vragen of opmerkingen hebben dan hoor ik het graag.

Bijlage: mailwisseling met

v/d provincie en tekening.

Hoogachtend,

Van:
Verzonden: vrijdag 26 februari 2016 13:51
Aan:
Onderwerp: RE: Windpark 'Heuvelderij'

Geachte heer

Ik kom nog even terug op uw mail. De Heuvelderij is voor ons een belemmering vanwege geluid e.d. Er liggen, zoals u weet, diverse plannen om ons heen (westkant, oostkant en de noordkant). Heuvelderij komt met deze plannen echt midden tussen de molens in te zitten. Het woongenot is dan voor deze mensen echt weg. Waarom nu niet de knoop doorhakken en alles bestemmen voor windenergie en de bewoners van de Heuvelderij uitkopen?

Ik weet zeker dat de bewoners de zaak flink zullen gaan vertragen. Verder speelt een aspect nml. windafvang en turbulentieschade. Mocht blijken uit het nieuwe energiebeleid dat wij alsnog mogen bouwen omdat Heuvelderij bijv. opgekocht wordt. Zitten wij met het probleem dat wij alleen de Heuvelderij moeten opkopen (terwijl de partijen om ons heen ook al voor veel overlast zorgen) en dat wij de andere partijen windafvang en turbulentieschade moeten vergoeden...

U snapt ook wel dat ik daar niet blij mee ben.

Ik hoor graag even hoe u hier tegenaan kijkt.

Van:
Verzonden: dinsdag 23 februari 2016 14:17
Aan:
Onderwerp: RE: Windpark 'Heuvelderij'

Naar aanleiding van ons telefonisch contact van vrijdagmiddag hierbij nog de beloofde informatie, ik ben er gisteren niet aan toegekomen waarvoor mijn excuses.

1. Verzoek medewerking windpark Heuvelderij

Zoals telefonisch al aangegeven zijn er enkele redenen waarom op dit moment niet aan uw verzoek kunnen/willen meewerken, die allen te maken hebben met de grens van het concentratiegebied:

- Het plan ligt buiten het concentratiegebied, het concentratiegebied is voor ons een harde grens en plannen dienen hierbinnen te passen. Ook om precedentwerking te voorkomen, er zijn diverse partijen die ook over de grens van het concentratiegebied heen willen;
- In de Structuurvisie Eemshaven – Delfzijl wordt ook geen rekening gehouden met uitbreiding van het concentratiegebied;
- Op dit moment (zie ook onder 2) liggen de ontwerpen van de nieuwe Omgevingsvisie en Omgevingsverordening ter inzage. In beide ontwerpen worden de concentratiegebieden bevestigd.

2. Ontwerpen van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening

Tot en met 14 maart aanstaande kunnen inwoners van de Provincie Groningen een zienswijze indienen op de nieuwe Omgevingsvisie, ook de Omgevingsverordening en de bijbehorende Plan-MER liggen ter inzage. Zie daarvoor bijgevoegde link:

<http://www.provinciegroningen.nl/actueel/dossiers/omgevingsvisie/ontwerp-omgevingsvisie-januari-2016/>

In deze documenten worden de concentratiegebieden herbevestigd, middels een zienswijze kunt u de

Provincie verzoeken om het concentratiegebied aan te passen aan uw plannen. Als u de documenten niet kunt downloaden of anderszins problemen hebt met het vinden van de juiste stukken kunt u mij bellen of mailen.

3. Nieuw energiebeleid

Op dit moment wordt er intern aan nieuwe duurzaamheids- en energiebeleid gewerkt, de energietransitie is daarbij een belangrijk aandachtspunt. Wij kunnen op dit moment geen toezeggingen doen, maar wij willen wel kijken of uw planvorming in het spoor van nieuw beleid windenergie kan meelopen. Naar verwachting zal het nieuwe energiebeleid in het najaar in de openbaarheid worden gebracht, qua procesgang is nog niet helemaal duidelijk hoe dat zal gebeuren. Mijn voorstel zou zijn dat ik over twee maanden, of als er al eerder meer duidelijkheid is, contact met u opneem om u bij te praten over de stand van zaken. Dan kunnen we ook afspraken maken hoe ik u in het vervolg op de hoogte kan houden van de ontwikkelingen.

Als er nog vragen/opmerkingen zijn hoor ik het graag.

Met vriendelijke groeten,

Afdeling Ruimte en Samenleving
Jurist Omgevingsrecht

Postadres: Postbus 610, 9700 AP Groningen
Bezoekadres: Sint Jansstraat 4, Groningen

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 23 februari 2016 10:18
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Windpark 'Heuvelderij'

Geachte heer [redacted],

Graag zou ik uw verhaal en de te nemen vervolgstappen zoals afgelopen vrijdag telefonisch afgesproken per mail willen ontvangen.

Bij voorbaat dank.

Mvrgr,

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 18 februari 2016 16:22
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: Windpark 'Heuvelderij'

Geachte heer [redacted]

Zoals u wellicht heeft gelezen heb ik de taken van [redacted] overgenomen voor de Eemshaven West. Ik wou u graag even bijpraten over onderstaande vraag, schikt het als ik u daar morgenvroeg even over bel?

Met vriendelijke groeten,

Afdeling Ruimte en Samenleving
Jurist Omgevingsrecht

Postadres: Postbus 610, 9700 AP Groningen
Bezoekadres: Sint Jansstraat 4, Groningen

Van:
Verzonden: maandag 11 januari 2016 9:23
Aan:
CC:
Onderwerp: RE: Windpark 'Heuvelderij'

Beste

Ook voor u de beste wensen voor 2016.

Onder het oude college was het standpunt dat de gedeputeerde bereid was om na te denken over een uitbreiding van het zoekgebied vlak bij de molen De Goliath onder de voorwaarde dat er een oplossing wordt gevonden voor de bewoners van de Heuvelderij en voor de molen de Goliath.

Het verzoek om voor deze aspecten een oplossing te vinden, blijft staan, maar er zijn inmiddels wel een aantal zaken veranderd. We hebben zoals u weet een nieuw college en voor dit gebied is nu het rijk bevoegd gezag. Ten slotte is uw verzoek nu of het mogelijk is om het gebied nog verder uit te breiden.

Ik zal uw vraag voorleggen aan de gedeputeerde mevrouw en meld uw verzoek bij de projectleider van het ministerie van EZ,

Ik hoop u binnen twee weken meer te kunnen vertellen.

met vriendelijke groeten,

Projectleider Windenergie op Land
Afdeling Ruimte en Samenleving

Postadres: Postbus 610, 9700 AP Groningen
Bezoekadres: Sint Jansstraat 4, Groningen

Van:
Verzonden: donderdag 7 januari 2016 10:25
Aan:

CC:

Onderwerp: FW: Windpark 'Heuvelderij'

Geachte mevrouw

Allereerst een voorspoedig en gezond 2016.

Graag wil ik bij u ter verduidelijking ons windgebied onder de aandacht brengen.

Wij zijn met een partij in gesprek welke interesse heeft in ons gebied.

Echter om iets met de Heuvelderij te kunnen is er meer ruimte nodig om er een rendabel project van te maken.

Zou het wellicht een optie zijn om naast rechts/oostkant (reeds eerder met u besproken) van de Heuvelderij ook ons naastgelegen perceel aan de westkant mee te nemen?

Dit schept meer ruimte en mogelijk ook een oplossing voor het probleem Heuvelderij. Tevens sluit het mooi aan in het totale geheel. (landschappelijk gezien)

Zouden jullie daar eventueel aan mee willen werken?

Zie bijgevoegde tekening voor meer info.

Graag zie ik uw reactie tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Namens

In ons Handvest voor Dienstverlening kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
<http://www.provinciegroningen.nl/loket/onze-dienstverlening/kwaliteitshandvest/>

In ons Handvest voor Dienstverlening kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
<http://www.provinciegroningen.nl/loket/onze-dienstverlening/kwaliteitshandvest/>

In ons Handvest voor Dienstverlening kunt u lezen welke dienstverlening u van ons mag verwachten.
<http://www.provinciegroningen.nl/loket/onze-dienstverlening/kwaliteitshandvest/>

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 7 januari 2016 10:25
Aan: [redacted]
CC: [redacted]

Onderwerp: FW: Windpark 'Heuvelderij'
Bijlagen: Scan0091.pdf

Controleren: Geadresseerde Lezen

Gelezen: 7-1-2016 10:39

Geachte mevrouw [redacted]

Allereerst een voorspoedig en gezond 2016.

Graag wil ik bij u ter verduidelijking ons windgebied onder de aandacht brengen.

Wij zijn met een partij in gesprek welke interesse heeft in ons gebied.

Echter om iets met de Heuvelderij te kunnen is er meer ruimte nodig om er een rendabel project van te maken.

Zou het wellicht een optie zijn om naast rechts/oostkant (reeds eerder met u besproken) van de Heuvelderij ook ons naastgelegen perceel aan de westkant mee te nemen?

Dit schept meer ruimte en mogelijk ook een oplossing voor het probleem Heuvelderij. Tevens sluit het mooi aan in het totale geheel. (landschappelijk gezien)

Zouden jullie daar eventueel aan mee willen werken?

Zie bijgevoegde tekening voor meer info.

Graag zie ik uw reactie tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Namens

Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen
p/a/ afdeling Omgeving en Milieu
Postbus 610
9700 AP Groningen
info@provinciegroningen.nl

Uithuizermeeden, 7 september 2016

Betreft: Zienswijze Notitie reikwijdte en detailniveau windpark Oostpolder

Geachte heer/mevrouw,

Naar aanleiding van uw publicatie van de ter inzage legging van de Notitie reikwijdte en detailniveau windpark Oostpolder.

Ons bedrijf, met land in de Oost-, en Eemspolder en woonhuis zal door dit plan te maken krijgen met geluidsoverlast en slagschaduw. In relatie met ons molen plan en initiatief (bekend bij [redacted] van de provincie Groningen en [redacted] van EZ) zullen wij te maken krijgen met windafvang. Dit initiatief is bekend bij de provincie Groningen vragen de provincie nogmaals om medewerking om ons plan toe te voegen aan het concentratiegebied voor windenergie. Wij zouden graag zien dat u het gebied voor windturbines in de Oostpolder en de Eemspolder uitbreid rondom de Heuvelderij. (zie bijgevoegde tekening) Wij gaan ons inzetten om tot een oplossing te komen met de bewoners. Wij willen deze oplossing graag samen oppakken met de ontwikkelaars Nuon en RWE en aan de oostkant met de groep Oudeschip.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u nog vragen of opmerkingen hebben dan hoor ik het graag.

Bijlage: tekening en mailwisseling met [redacted]
v/d provincie Groningen.

Hoogachtend,

> Van:

> Verzonden: donderdag 21 juli 2016 17:23

> Aan: '

> Onderwerp: cpt afspraken/verslag

>

>

>

> Beste

>

>

>

> Bijgaand de weergave van ons gesprek. Dit heeft enige toelichting van mijn kant. Ik heb in het gesprek door laten schemeren dat we in het kader van het MES zouden kunnen onderzoeken wat de consequenties zijn van het meenemen van het gebied Heuvelderij bij de ontwikkeling van Wind in het concentratiegebied Eemshaven-West. Om het maar heel concreet te maken: dit is niet conform de afspraken in het Bestuurlijk Overleg tussen provincie, waterschap, gemeente en Rijk. Uitgangspunt voor de MES studie is het concentratiegebied, zoals door de provincie vastgelegd. Ik kan me voorstellen dat je met een andere verwachting het gesprek uit bent gegaan.

>

>

>

> Wat voor mij overeind blijft staan is het punt dat je hebt ingebracht rond het ingesloten raken van het gebied door drie windgebieden. Dit wordt momenteel via de provinciale structuurvisie beziën en doorgerekend. Momenteel werken wij parallel aan de MES aan een "issuekaart" waarin noties en aandachtspunten vanuit belanghebbenden worden geïnventariseerd. Deze zal ook tijdens de inloopbijeenkomst van 13 september (is verzet van 6 naar 13) worden gehanteerd. Deze issues wegen mee met de besluitvorming op basis van de MES aan het eind van het jaar.

>

>

>

> Mocht je behoefte hebben hierover nog even telefonisch van gedachten te wisselen dan kan dat morgen nog. Of anders weer na 15 augustus.

>

>

>

> Met vriendelijke groet

>

>

>

>> Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u

> niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden,

> wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te

> verwijderen.

> De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard

> ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch

> verzenden van berichten.

>

>

Weergave overleg over Windpark Eemshaven-West, 13 juli 2016

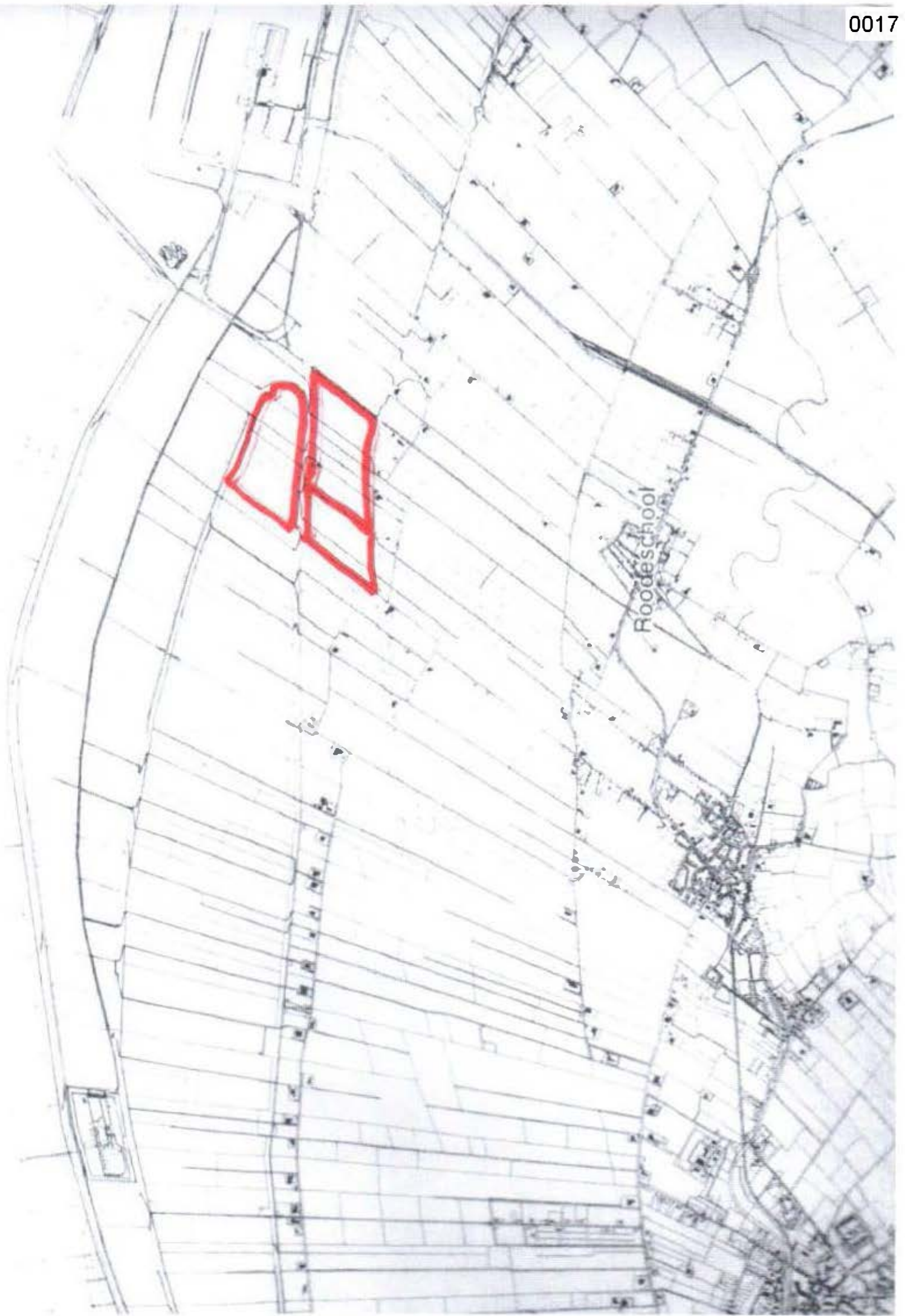
Aanwezig:

(grondeigenaren te Uithuizermeeden). De heer [] is wegens ziekte afwezig
[] (provincie Groningen)
(EZ)

Gesprek vindt plaats op verzoek van []. Zij hebben ambities voor de ontwikkeling van windenergie in de Emmapolder, aansluitend aan de plannen van Nuon en de plannen van een windcoöperatie in de Oostpolder.

Het volgende wordt besproken:

- De grondeigenaren geven aan dat ook zonder hun Initiatief zij problemen verwachten t.a.v geluid voor de Heuvelderij en molen Goliath. Het gebied zal op drie plaatsen (west, oost, noord) worden Ingesloten door windturbines. Hoewel wellicht wettelijk acceptabel zal de situatie door de bewoners niet als acceptabel worden ervaren, verwachten zij. Dan is wellicht uitkoop een mogelijkheid, zodat het gehele gebied met windenergie ontwikkeld kan worden. Uitkoop van woningen en molen is voor de businesscase van alleen hun initiatief niet reëel. Daarom staan zij een ontwikkeling voor van het gehele gebied.
- EZ en provincie geven aan dat de overheden, nav de plannen van Nuon en RWE een milieueffectenstudie gaan uitvoeren. Hierin worden de mogelijkheden voor windenergie binnen het concentratiegebied zoals vastgesteld door de provincie onderzocht. Ook zal er onderzoek worden gedaan naar herstructurering van het gebied, waarbij o.a. het opgesteld vermogen gemaximaliseerd wordt.
- Het gebied waarop het initiatief betrekking heeft valt buiten het door Provinciale Staten aangewezen zoekgebied. Aanpassing van dit concentratiegebied, vergt een besluit van Provinciale Staten, en is (nu) niet aan de orde. Ook wordt in de milieueffectstudie alleen gekeken naar de ontwikkeling van wind binnen het concentratiegebied. De insteek van de Provincie en gemeente is tot nu toe altijd geweest dat als er een oplossing wordt gevonden voor de Goliath én Heuvelderij dat er te praten valt. Dat zal dan wel in een separaat proces plaatsvinden, gezien de benodigde besluitvorming door PS. Het probleem van het Ingesloten raken van het gebied rond Heuvelderij als gevolg van meerdere windontwikkelingen heeft de aandacht, o.a. via de structuurvisie die de provincie momenteel opstelt.
- Afsproken wordt elkaar weer te treffen op de inloopbijeenkomst, die de overheden begin september organiseren.

Van:
Verzonden: vrijdag 26 februari 2016 13:51
Aan:
Onderwerp: RE: Windpark 'Heuveleiderij'

Geachte

Ik kom nog even terug op uw mail. De Heuveleiderij is voor ons een belemmering vanwege geluid e.d. Er liggen, zoals u weet, diverse plannen om ons heen (westkant, oostkant en de noordkant). Heuveleiderij komt met deze plannen echt midden tussen de molens in te zitten. Het woongenot is dan voor deze mensen echt weg. Waarom nu niet de knoop doorhakken en alles bestemmen voor windenergie en de bewoners van de Heuveleiderij uitkopen?

Ik weet zeker dat de bewoners de zaak flink zullen gaan vertragen. Verder speelt een aspect nml. windafvang en turbulentieschade. Mocht blijken uit het nieuwe energiebeleid dat wij alsnog mogen bouwen omdat Heuveleiderij bijv. opgekocht wordt. Zitten wij met het probleem dat wij alleen de Heuveleiderij moeten opkopen (terwijl de partijen om ons heen ook al voor veel overlast zorgen) en dat wij de andere partijen windafvang en turbulentieschade moeten vergoeden,...

U snapt ook wel dat ik daar niet blij mee ben.

Ik hoor graag even hoe u hier tegenaan kijkt.

Van:
Verzonden:
Aan:
Onderwerp: Heuveleiderij

Beste

Naar aanleiding van ons telefonisch contact van vrijdagmiddag hierbij nog de beloofde informatie, ik ben er gisteren niet aan toegekomen waarvoor mijn excuses.

1. Verzoek medewerking windpark Heuveleiderij
 Zoals telefonisch al aangegeven zijn er enkele redenen waarom op dit moment niet aan uw verzoek kunnen/willen meewerken, die allen te maken hebben met de grens van het concentratiegebied:
 - Het plan ligt buiten het concentratiegebied, het concentratiegebied is voor ons een harde grens en plannen dienen hierbinnen te passen. Ook om precedentwerking te voorkomen, er zijn diverse partijen die ook over de grens van het concentratiegebied heen willen;
 - In de Structuurvisie Eemshaven – Delfzijl wordt ook geen rekening gehouden met uitbreiding van het concentratiegebied;
 - Op dit moment (zie ook onder 2) liggen de ontwerpen van de nieuwe Omgevingsvisie en Omgevingsverordening ter inzage. In beide ontwerpen worden de concentratiegebieden bevestigd.
2. Ontwerpen van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening
 Tot en met 14 maart aanstaande kunnen inwoners van de Provincie Groningen een zienswijze indienen op de nieuwe Omgevingsvisie, ook de Omgevingsverordening en de bijbehorende Plan-MER liggen ter inzage. Zie daarvoor bijgevoegde link: <http://www.provinciegroningen.nl/actueel/dossiers/omgevingsvisie/ontwerp-omgevingsvisie-januari-2016/> In deze documenten worden de concentratiegebieden herbevestigd, middels een zienswijze kunt u de

Provincie verzoeken om het concentratiegebied aan te passen aan uw plannen. Als u de documenten niet kunt downloaden of anderszins problemen hebt met het vinden van de juiste stukken kunt u mij bellen of mailen.

3. Nieuw energiebeleid

Op dit moment wordt er intern aan nieuwe duurzaamheids- en energiebeleid gewerkt, de energietransitie is daarbij een belangrijk aandachtspunt. Wij kunnen op dit moment geen toezeggingen doen, maar wij willen wel kijken of uw plannvorming in het spoor van nieuw beleid windenergie kan meelopen. Naar verwachting zal het nieuwe energiebeleid in het najaar in de openbaarheid worden gebracht, qua procesgang is nog niet helemaal duidelijk hoe dat zal gebeuren. Mijn voorstel zou zijn dat ik over twee maanden, of als er al eerder meer duidelijkheid is, contact met u opneem om u bij te praten over de stand van zaken. Dan kunnen we ook afspraken maken hoe ik u in het vervolg op de hoogte kan houden van de ontwikkelingen.

Als er nog vragen/opmerkingen zijn hoor ik het graag.

Met vriendelijke groeten,

Afdeling Ruimte en Samenleving
Jurist Omgevingsrecht

Postadres: Postbus 610, 9700 AP Groningen
Bezoekadres: Sint Jansstraat 4, Groningen

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 23 februari 2016 10:18
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Windpark 'Heuvelerij'

Geachte heer,

Graag zou ik uw verhaal en de te nemen vervolgstappen zoals afgelopen vrijdag telefonisch afgesproken per mail willen ontvangen.

Bij voorbaat dank.

Mvvr.

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 18 februari 2016 16:22
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: Windpark 'Heuvelerij'

Geachte

Zoals u wellicht heeft gelezen heb ik de taken van Carolien overgenomen voor de Eemshaven West. Ik wou u graag even bijpraten over onderstaande vraag: schikt het als ik u daar morgenvroeg even over bel?

Met vriendelijke groeten

Afdeling Ruimte en Samenleving
Jurist Omgevingsrecht

Postadres: Postbus 610, 9700 AP Groningen
Bezoekadres: Sint Jansstraat 4, Groningen

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 11 januari 2016 9:23
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: RE: Windpark 'Heuvelderij'

Beste

Ook voor u de beste wensen voor 2016.

Onder het oude college was het standpunt dat de gedeputeerde bereid was om na te denken over een uitbreiding van het zoekgebied vlak bij de molen De Goliath onder de voorwaarde dat er een oplossing wordt gevonden voor de bewoners van de Heuvelderij en voor de molen de Goliath.

Het verzoek om voor deze aspecten een oplossing te vinden, blijft staan, maar er zijn inmiddels wel een aantal zaken veranderd. We hebben zoals u weet een nieuw college en voor dit gebied is nu het rijk bevoegd gezag. Ten slotte is uw verzoek nu of het mogelijk is om het gebied nog verder uit te breiden.

Ik zal uw vraag voorleggen aan de gedeputeerde mevrouw Homan en meld uw verzoek bij de projectleider van het ministerie van EZ, mevrouw Zuur.

Ik hoop u binnen twee weken meer te kunnen vertellen.

met vriendelijke groeten

Projectleider Windenergie op Land
Afdeling Ruimte en Samenleving

Postadres: Postbus 610, 9700 AP Groningen
Bezoekadres: Sint Jansstraat 4, Groningen

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 7 januari 2016 10:25
Aan: [redacted]

CC:
Onderwerp: FW: Windpark 'Heuvelderij'

Geachte

Allereerst een voorspoedig en gezond 2016.

Graag wil ik bij u ter verduidelijking ons windgebied onder de aandacht brengen.
Wij zijn met een partij in gesprek welke interesse heeft in ons gebied.
Echter om iets met de Heuvelderij te kunnen is er meer ruimte nodig om er een rendabel project van te maken.
Zou het wellicht een optie zijn om naast rechts/oostkant (reeds eerder met u besproken) van de Heuvelderij ook ons
naastgelegen perceel aan de westkant mee te nemen?
Dit schept meer ruimte en mogelijk ook een oplossing voor het probleem Heuvelderij. Tevens sluit het mooi aan in
het totale geheel. (landschappelijk gezien)
Zouden jullie daar eventueel aan mee willen werken?

Zie bijgevoegde tekening voor meer info.

Graag zie ik uw reactie tegemoet.

Met vriendelijke groet,
Namens

<http://www.provinciegroningen.nl/oket/onzes-dienstverlening/kwaliteitsstandvast/>

<http://www.provinciegroningen.nl/oket/onzes-dienstverlening/kwaliteitsstandvast/>

<http://www.provinciegroningen.nl/oket/onzes-dienstverlening/kwaliteitsstandvast/>

Van:
Verzonden: donderdag 7 januari 2016 10:25
Aan:
CC:

Onderwerp: FW: Windpark 'Heuvelderij'
Bijlagen: Scan0091.pdf

Controleren: Geadresseerde [Lezen](#)

Gelezen: 7-1-2016 10:39

Geachte mevrouw

Allereerst een voorspoedig en gezond 2016.

Graag wil ik bij u ter verduidelijking ons windgebied onder de aandacht brengen.

Wij zijn met een partij in gesprek welke interesse heeft in ons gebied.

Echter om iets met de Heuvelderij te kunnen is er meer ruimte nodig om er een rendabel project van te maken.

Zou het wellicht een optie zijn om naast rechts/oostkant (reeds eerder met u besproken) van de Heuvelderij ook ons naastgelegen perceel aan de westkant mee te nemen?

Dit schept meer ruimte en mogelijk ook een oplossing voor het probleem Heuvelderij. Tevens sluit het mooi aan in het totale geheel. (landschappelijk gezien)

Zouden jullie daar eventueel aan mee willen werken?

Zie bijgevoegde tekening voor meer info.

Graag zie ik uw reactie tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Kaarten zijn slecht leesbaar. Individuele huizen zijn nauwelijks te onderscheiden. Graag kaarten voor Slagschaduw en Geluid per woning leesbaar beschikbaar stellen.

Voor hoeveel jaar zullen de testturbines er staan? Wanneer moeten ze klaar zijn?
Kunt u een overzicht geven van het verdere bestuurlijk proces? Op welk moment en waar (Gemeente & Provincie) wordt nog over het project gesproken?

Reactie

Verzonden: Dinsdag 31 januari 2017 18:44

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de milieueffectenstudie of de afwegingsnotitie?

Rond de molen Goliath is een gebied waar het bouwen windmolens is uitgesloten. Het is mij volkomen onduidelijk wat de overwegingen zijn om dit gebied op deze wijze uit te sluiten. Tussen de te realiseren windparken in de Oostpolder en Eemspolder ligt zo maar een gebied waar geen molens mogen. Nergens in de studie wordt hierover melding van gemaakt.

Reactie

Verzonden: Dinsdag 31 januari 2017 20:36

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de milieueffectenstudie of de afwegingsnotitie?

Zie bijlage (brief onze zienswijze)

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage (brief onze zienswijze)

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Zie bijlage (brief onze zienswijze)

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage (brief onze zienswijze)

Reactie

Reactie op de MES rapportage Windpark Eemshaven- West van

Als leken kunnen wij alle technische data in het rapport niet of nauwelijks beoordelen op waarheden of onjuistheden. Er is ons echter op de info avond van 10-01-2017 bij Ekamper door ingenieursbureau Witteveen en Bos medegedeeld, dat niet alles aan de geldende normen voldoet. Er zouden nog behoorlijk wat punten glad gestreken moeten worden. Er rijzen daarom bij ons wel vraagtekens en twijfels.

Wat ons echter vooral opvalt is dat er over de belangen van flora en fauna wijd uitgemeten wordt, maar dat aan de belangen van de bewoners simpelweg wordt voorbijgegaan.

Wij worden als bewoners echter wel degelijk geraakt in onze belangen.

De molens zullen ongetwijfeld zeer nadelige invloed hebben op ons woongenot.

In het rapport wordt gesproken over minimale afstanden tot woningen,

"om ernstige hinder te voorkomen". En er wordt gezegd de molens op zo groot mogelijke afstand van de woningen te plaatsen, "dit leidt tot minder hinder".

Hoe dan ook, hinder is er. Alle dagen van de week, maand, jaar.

En dat raken we niet weer kwijt.

Onze vorige woning was gelegen aan de _____ te _____. Hier hebben we over een periode van zo'n 20 jaar de ontwikkeling van windmolens in de polder van dichtbij meegemaakt. In 2014 zijn we "op Valom" komen wonen waarbij we er nogmaals goed van bewust werden wat de windmolens bij Heuvelderij voor overlast veroorzaakt hadden.

We kwamen "op Valom" in een oase van rust.

Nu 3 jaar later echter, komen de windmolens ons letterlijk achterna.

Wij voelen ons dus ook ernstig geraakt door het te verwachten verminderde woongenot i.v.m. geluid-, slagschaduw-, reflectie-, trillingen-, en lichtoverlast.

Daarnaast valt te verwachten dat de woning in waarde zal dalen, als een uniek stukje open Groninger polderlandschap en zelfs buurtschap verloren zal gaan door horizonvervuiling.

Op dit moment is echter moeilijk vast te stellen hoe hoog de schades / waardeverminderingen zullen worden.

Als het gehele project door gaat, wie controleert wat m.b.t. het geluid e.d. En wie zorgt voor handhaving van de normen?

Daarom vinden wij dat er hoe dan ook gecompenseerd dient te worden. Naar onze mening dient dit al meegenomen te worden in de besluitvorming van de overheden, over welke partij het project al dan niet zou mogen voeren.

Wij vinden dan ook dat er overleg moet zijn tussen de overheid / uitvoerende partij(en), landeigenaren en bewoners

Neem ons als bewoners serieus!!

Groet

Verzonden: Dinsdag 31 januari 2017 21:16

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Ja zeker wij willen graag beter en eerlijk op de hoogte gehouden worden

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja zeker als de molens er komen veel geluids overlast, waarde vermindering van woning, slagschaduw, minder fraai uitzicht., wij zijn hier komen wonen voor de rust en zijn blij met de plek zoals het nu is en daar moeten we hard voor werken dus als wij woning waarde vermindering krijgen gaat dit heel zeer doen als daar een goede compensatie voor komt kan dat de pijn een beetje verzachten

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Er word gesproken over 170 huizen, maar bij Eemshaven west houd het toch op met plusminus 30 huizen,, wij willen niet samen werken met oudescchip, dat ligt niet in onze route, ook hebben wij er geen baat bij dat compensatie naar het dorp gaat voor een goed doel wij als bewoners van Eemshaven west willen een goede compensatie

Reactie

Verzonden: Dinsdag 31 januari 2017 21:31

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Ja we willen graag beter op de hoogte gehouden worden op een eerlijke manier.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja waarde vermindering, geluidsoverlast, slagschaduw, wij zijn hier komen wonen voor de rust

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

We wensen een goede compensatie regeling ,voor de Eemshaven west niet in samenwerking met oudeschip.

Reactie

Verzonden: Dinsdag 31 januari 2017 21:50

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Organisatie

Organisatie: akkerbouw bedrijf

Reactie

De risico's van het bouwen van windturbines op (de voet van) een primaire waterkering zijn ten onrechte afhankelijk gemaakt van het aantal windturbines dat op die dijk wordt gebouwd. Iedere windturbine op een primaire waterkering is een risico. Ieder risico dat met een primaire waterkering wordt gelopen, is een te groot risico. Het levert al meer dan genoeg risico op dat de primaire waterkering (Emmapolderdijk) in aardbevingsgebied ligt. De zeedijk wordt als onderdeel van het windturbinegebied te positief benaderd, terwijl de ongeschiktheid van de zeedijk inherent is aan functie van waterkering. De zeedijk mag geen speeltuin worden.

1. Als eigenaar/bewoner van het poldergebied Emmapolder / Eemspolder/ Oostpolder vind ik ieder risico dat met het bouwen van windturbines op een primaire waterkering in aardbevingsgebied wordt genomen, een te groot risico voor de veiligheid van mijn gezin en mijzelf en van onze landbouw-onderneming. Het op de koop toe nemen van domme risico's wordt door verzekeraars als eigen schuld beoordeeld, zodat die risico's niet door enige verzekering gedekt worden, ook niet als de verzekerde een waterschap is.
2. Plaatsing van windturbines op de zeer smalle eigendom van een zeedijk kannibaliseert de naaste omgeving, die niet van de plaatsing profiteert, in ontoelaatbaar ernstige mate.
3. Ik werk niet mee aan aanpassingen aan de bermsloot, dan wel overkluizen van de bermsloot langs de zeedijk om plaatsing van windturbines te faciliteren.
4. De argumenten die worden gehanteerd bij de beoordeling van plaatsing/afwijzing van windturbines in de zogenaamde vierde en vijfde lijn, zijn te zwak. De afstand tot woonkernen is groter dan overal elders in de Provincies Groningen en Drenthe, zodat de beoordeling neer komt op koudwatervrees. Bovendien is er op plaatsing van testturbines geen kritiek, terwijl deze feitelijk tot de vierde en/of vijfde lijn behoren; zij zijn immers in de Eemspolder geprojecteerd. Wat is het verschil?
5. Er is onvoldoende rekening gehouden met de reeds verworven grondposities van de mogelijke exploitanten. Waterschap Noorderzijlvest wil niet zelf exploiteren; NUON Wind Development heeft vrijwel alle grondposities die nodig zijn voor invulling van het project, RWE-Innogy beschikt niet over andere grondposities dan de reeds sedert 2008 ingevulde locaties.

6. De MES neemt de plaatsing van meetmasten in het testgebied tot uitgangspunt, welke meetmasten door tuidraden overeind worden gehouden. De noodzaak van plaatsing van meetmasten is niet aangetoond, noch wenselijk.
7. Nu windturbines het zonder tuidraden kunnen stellen, moet dat voor meetmasten ook mogelijk zijn. Tuidraden vragen een te groot en onnodig ruimte-beslag.
8. Het is niet nodig af te wijken van het oorspronkelijke idee dat de windturbines uniform moeten zijn. De variatie in hoogten, mastvorm, draairichting, en kleur zou strakker moeten worden geregeld, maar speelt blijkbaar geen rol meer.

Verzonden: Dinsdag 31 januari 2017 23:11

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de milieueffectenstudie of de afwegingsnotitie?

In de MES staat in paragraaf 2.7 dat er hinder en/of natuureffecten zich kunnen voordoen voor omwonenden. Dit is te vaag niet concreet. Ik vind dat er duidelijk gesteld kan worden dat er hinder en planschade ontstaat voor omwonenden. Ook het open landschap wordt verder aangetast, met name door de uitbreiding van het bestaande windpark met het nieuwe gebied voor de onderzoeks- en testturbines. Zowel voor de direct omwonenden van het buurtschap Valom als voor de inwoners van de dorpen Uithuizermeeden en Uithuizen vindt een verdere aantasting van hun leefomgeving plaats waardoor het gebied onaantrekkelijker wordt om te wonen. Dit heeft een waardedaling van de woningen tot gevolg, of het zelfs onverkoopbaar worden van woningen.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Ja, de belangen van de inwoners van de aanliggende dorpen Uithuizen en Uithuizermeeden. De uitbreiding van het Windpark, met name in westelijke richting met de geplande test- en onderzoeksturbines zorgt voor verdere aantasting van de leefomgeving en landschapswaarde, met waardedaling van woningen of het onverkoopbaar worden van woningen tot gevolg. Daarbij worden de test- en onderzoeksmolens ook nog eens aanzienlijk groter dan de al bestaande molens waardoor de negatieve impact op het landschap nog sterker wordt dan bij de al bestaande molens in het windpark.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja. Als inwoner van Uithuizermeeden wordt mijn leefomgeving en die van mijn gezin verder aangetast met de uitbreiding van het Windpark Eemshaven West. Daarvan ondervinden wij schade. De uitbreiding heeft een negatieve invloed op onze woningwaarde. Onze woning zal in waarde dalen. Het landschap verliest aan waarde en aantrekkelijkheid.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

In Delfzijl is een zonnepark gerealiseerd. In hoeverre zijn de mogelijkheden voor een zonnepark in kaart gebracht? Een zonnepark heeft veel minder impact op het landschap en het milieu (vogels) en is naar mijn mening een goed alternatief voor windmolens.

Reactie

Verzonden: Woensdag 1 februari 2017 09:07

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Organisatie

Organisatie:

Mede namens:

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

zie zienswijze

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

zie zienswijze

Reactie

Zienswijze op de MES windpark Eemshaven-West van:

De aanzet tot het willen ontwikkelen van een plan tot realisatie van windenergie in dit gebied komt voort uit een samenwerkingsverband van veel grondeigenaren in dit gebied. Al jaren is er gesteggel over de invulling hiervan, mede omdat een van de projectontwikkelaars narcistisch gedrag tentoonspreidt en zich nooit openstelt voor constructief overleg maar zijn heil zoekt in procedures en rechtszaken.

Als eigenaar /bewoner van percelen grond en van gebouwen in het poldergebied Emmapolder/ Eemspolder/Oostpolder worden wij geconfronteerd met een te positieve beoordeling omtrent bouwen van windturbines op een primaire waterkering in het aardbevingsgebied, waarbij extra risico's worden geaccepteerd kennelijk om een openstaande schuld van een overheid aan één van de projectontwikkelaars te kunnen vereffenen. Het op de koop toe nemen van domme risico's wordt door verzekeraars als eigen schuld beoordeeld, zodat die risico's niet door enige verzekering gedekt worden, ook niet als de verzekerde een waterschap is. Onnodige risico's die niet te verzekeren zijn, mogen niet op polderbewoners, eigenaren van onroerende zaken en bedrijven aldaar worden afgewenteld.

In de MES rapportage wordt ook nergens melding gemaakt over eventuele nadelige gevolgen van kwel bij totstandkoming van dit plan.

Onnodig worden de veiligheidsrisico's vergroot in een aardbevingsgebied en wordt een eventueel noodzakelijke dijkverzwaring van de zeeverende dijk bemoeilijkt.

Het mogelijk verrichten van aanpassingen aan de bermsloot, dan wel overkluisen van de bermsloot langs de zeedijk om plaatsing van windturbines te faciliteren, steunt niet op de medewerking van grondeigenaren, zeker niet op die van ons. De term draagvlak is steeds leidend, ook als het om de mening van bewoners van zeer kleine woonkernen gaat. Er is echter geen enkel onderzoek ingesteld om de mening van de grondeigenaren te vernemen omtrent plaatsing van windturbines boven de bermsloot.

Ten zuiden van de nu bestaande RWE turbines zijn er mogelijkheden voor plaatsing van windturbines, rekening houdende met de afstand tot bebouwing. Voor realisatie van voldoende opgewekt vermogen past dit gebied in het plan. Afwijking van een eventuele lijnopstelling valt in het totale landschap niet wezenlijk op, alleen in ontwerpschetsen bij het ontwikkelen van het windpark is dit duidelijk toonbaar. De argumenten die worden gehanteerd bij de beoordeling van plaatsing, dan wel afwijzing van windturbines in de zogenaamde vierde en vijfde lijn, zijn te zwak en zij ontsieren de MES. De afstanden tot de woonkernen is immers groot genoeg om ook de Eemspolder volledig te benutten, niet uitsluitend voor testturbines..

Het heeft onze voorkeur de drie windturbines van de _____ op te schalen, passend in een nieuw totaalplan. Om de verschillende exploitanten een plaats te gunnen is verdere uitbreiding naar het westen toe een goede optie gezien de moeizame onderhandelingen en procedures tot nu toe.

Namens _____

Verzonden: Woensdag 1 februari 2017 10:32

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat: Zuiderpark

Huisnummer: 16

Postcode: 9724 AG

Woonplaats: GRONINGEN

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Organisatie

Organisatie: Natuur en Milieufederatie Groningen

Mede namens: Natuurmonumenten; de Waddenvereniging; Avifauna Groningen; het Groninger Landschap; en Stichting Natuur en Landschap Eemsmond

Staan er naar uw mening onjuistheden in de milieueffectenstudie of de afwegingsnotitie?

zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

zie bijlage

Reactie

Zuiderpark 16
9724 AG Groningen
telefoon (050) 313 08 00

e-mail info@nmfgroningen.nl
www.nmfgroningen.nl

Bureau Energie Projecten
Inspraakpunt openbare raadpleging Eemshaven-West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Cc: gemeenteraad van Eemshaven en PS van Groningen

Ons kenmerk: 17-001-MT

Groningen, 1 februari 2017

Betreft: MES Eemshaven-west

Geachte heer, mevrouw,

Met deze zienswijze wil ik reageren op de Milieu Effect Studie voor het windpark Eemshaven-West en bijbehorende documenten. Ik doe dit mede namens Natuurmonumenten, de Waddenvereniging, Avifauna Groningen, het Groninger Landschap, en Stichting Natuur en Landschap Eemshaven. Gedurende de planvorming is ons de mogelijkheid geboden om inbreng te leveren op de te bestuderen thema's. Wij zijn dan ook tevreden dat voor vogels er in de MES naast aanvaringsslachtoffers ook gekeken is naar effecten van de windturbines op de verstoring van het leefgebied. De locatie van het geplande windpark vlak naast Werelderfgoed de Waddenzee en polder Ruidhorn maakt dat wij ernstige zorgen hebben over de negatieve effecten op natuur en landschap.

Wij willen u vragen rekening te houden met de volgende punten bij uw afwegingen over de inrichting van het park:

- 1) De westwaartse uitbreiding van het windpark in het landelijk gebied langs de waddenkust is in onze ogen een significante aantasting van het landschap. Er zijn diverse (plannen voor) windparken langs de gehele waddenkust. Vanaf de Waddeneilanden in Nederland en Duitsland zijn de parken langs de kust goed waar te nemen (zie ook figuur 1). Wij onderschrijven de conclusie van het MES m.b.t het landschap dan ook niet. Het open waddenlandschap is de laatste jaren gehalveerd (zie <http://www.clo.nl/indicatoren/nl2094-openheid-van-de-grote-wateren>). Als natuur en landschapsorganisaties hebben wij behoefte aan nieuwe, bindende afspraken om de weidsheid en open horizon van het Waddengebied te beschermen.
- 2) Uit de ecologische studie blijkt dat de windturbines de aanwezige vogels in polder Ruidhorn en de hoogwatervluchtplaatsen langs de kust tot een afstand van 600 meter kunnen verstoren. Hierdoor maken zichtbaar minder vogels gebruik van geschikt leefgebied dichtbij de turbines, deze moeten uitwijken naar elders. Het netto leefgebied in de Waddenzee wordt daarmee kleiner. Wij vragen u om zoveel mogelijk afstand te houden tot de kust en minimaal 600 meter tot polder Ruidhorn voor de reguliere productie turbines. Bij de extra grote testturbines blijkt een grotere afstand tot Ruidhorn nodig om te veel verstoring en slachtoffers van beschermde soorten te voorkomen. Wij vragen u om de benodigde afstand voor deze turbines nader te onderzoeken en tot effecten bekend zijn, vanuit voorzorgsprincipe, deze testturbines op een afstand van minimaal 1 km tot polder Ruidhorn te plaatsen.
- 3) Uit de ecologische studies blijkt bovendien dat in de Eemshaven bovenproportioneel veel trekvogels slachtoffer worden van de turbinewieken. Met name turbines dichtbij de kust maken veel slachtoffers blijkt uit onderzoek van Altenburg en Wymenga (2014). Wij vragen u daarom om zoveel mogelijk afstand tot de kust

Samen voor een mooi en duurzaam Groningen.

Bij de Natuur en Milieu Federatie Groningen is een vijftigtal natuur-, milieu- en landschapsorganisaties aangesloten.

aan te houden en de turbines uit te rusten met een stilstandvoorziening en het gebruik ervan te verplichten. Deze maatregel wordt ook voorgeschreven door de Gedeputeerde Staten van Groningen. Door de turbines stil te zetten gedurende die nachten dat de gestuwde vogeltrek precies op de hoogte van de wieken passeert kan 75% van de vogelslachtoffers voorkomen worden. Vleermuis slachtoffers kunnen tot 80-90% worden gereduceerd zo blijkt uit ecologisch onderzoek naar de effecten van stilstandvoorziening uitgevoerd in opdracht van de provincie Groningen (2017).

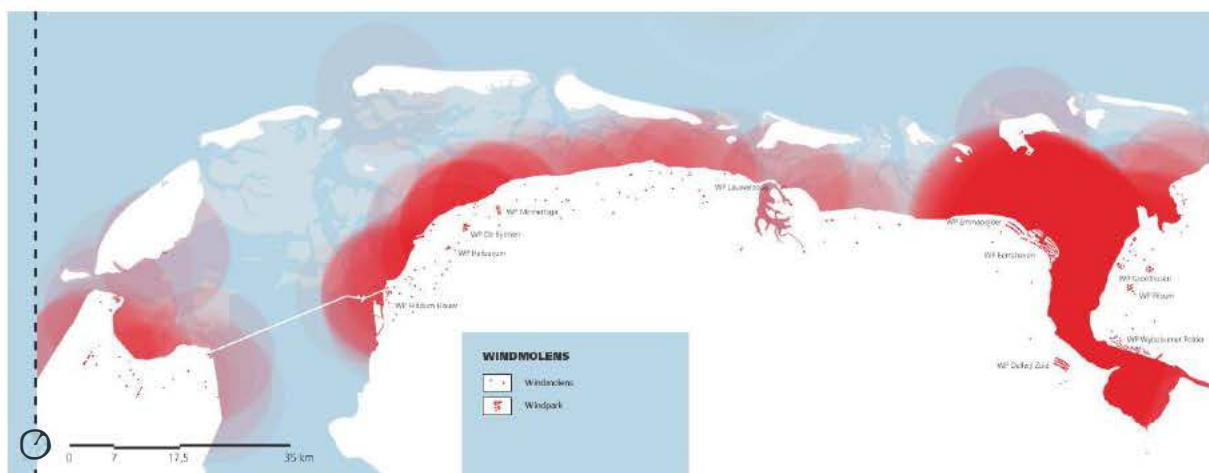
In onderstaande zienswijze lichten wij deze punten verder toe.

1) Landschap

Langs de Nederlandse en Duitse waddenkust en in het IJsselmeer staat al een groot aantal windturbines en er zijn plannen voor meer in zowel Noord-Holland, Friesland en Groningen. Een integrale afweging over waar wel en niet windturbines geplaatst kunnen worden langs de kust ontbreekt. Elke provincie besluit voor zichzelf waar windparken geplaatst kunnen worden. Gezamenlijk tasten deze parken de open horizon en weidsheid van het waddenlandschap aan. Dit zijn kernkwaliteiten van de Waddenzee, van groot belang voor de waardering van het gebied door toeristen en recreanten. In het Compendium voor de Leefomgeving 2012 is geconstateerd dat in de Waddenzee in de periode 2002 -2012 het zicht op windturbines met een factor 2 is toegenomen. In de evaluatie structuurvisie derde nota Waddenzee (2016) wordt ook geconstateerd dat het open waddenlandschap is aangetast door onder meer windturbines door het ontbreken van een duidelijk juridisch kader om deze waarden te beschermen. Aanbevolen wordt om gebieden te vrijwaren van de ontwikkeling van windturbines en grote bouwwerken en deze vast te leggen in het Barro (Besluit algemene regels ruimtelijke ordening). Wij onderschrijven deze conclusie.

De realisatie van windpark Eemshaven-West gaat ondanks eerdere afspraken tussen overheden en natuurorganisaties westwaarts langs de Waddenkust het landelijk gebied in. De weidsheid en de open horizon van Werelderfgoed de Waddenzee worden hiemee verder aangetast. Wij onderschrijven de conclusie van het deelrapport landschap dat er geen significante aantasting van het landschap is dan ook niet. Er is wel degelijk sprake van aantasting van het waddenlandschap, zeker in combinatie met plannen langs de waddenkust elders in Nederland.

Om invulling te kunnen geven aan de hoofddoelstelling voor de Waddenzee – behoud van het unieke open landschap - verzoeken wij u om zo snel mogelijk middels een integrale afweging over de hele waddenkust, de gebieden aan te wijzen die in de toekomst gevrijwaard worden van windturbines en deze vast te leggen in het Barro. Daarnaast vragen we u een visie te ontwikkelen over hoe om te gaan met megawindmolens (> 6 MW) die het waddenlandschap aantasten en te kijken naar alternatieven binnen Nederland voor dit type molens.

Figuur 1 – zichtbaarheid windparken vanaf het wad -Waddenvereniging 2009

Methodiek rapport landschap

Wij zijn het op een aantal punten niet eens met de in het rapport gebruikte methodiek om de effecten op landschap in te schatten:

- 1) De zone die in het rapport gehanteerd wordt voor de afstand waarop de turbines zichtbaar zijn is naar onze mening te klein (figuur 5.9). De gehanteerde afstand (25 x de tiphoogte (3,2km) is te klein, zeker in het open landschap van de Waddenzee zijn de turbines al van veel verder te zien. Volgens cijfers van het KNMI (2009) reikt het zicht gedurende de zomer – wanneer veel toeristen en recreanten in het gebied aanwezig zijn – 48% van de dagen tot 20 km. De bestaande turbines zijn duidelijk waarneembaar vanaf de Waddeneilanden. Daarmee is de invloed van het windpark niet klein en lokaal zoals in het deelrapport landschap onterecht wordt gesteld.
- 2) De schaal gehanteerd in het rapport landschap om de mate van aantasting van het landschap in te schatten is onjuist. Hier wordt alleen uitgegaan van de afstand waarop een windturbine duidelijk waarneembaar is. Naast de weidsheid is ook de open horizon van het waddenlandschap een kernkwaliteit. De turbines zijn op een veel grotere afstand waarneembaar aan de horizon, zo stelt ook het rapport landschap. Door slechts uit te gaan van de afstand (3 km) langs de kust waarlangs nieuwe windturbines geplaatst worden, wordt het effect onderschat. Immers de zichtbaarheid van die molens aan de horizon is veel groter dan het stuk dijk waarop ze staan, waardoor het gebied wat beïnvloed wordt door de turbines veel groter is dan 3 km.
- 3) De Emmapolder en omliggende polders maken geen onderdeel uit van het industrieterrein de Eemshaven, het is landelijk agrarisch gebied direct grenzend aan de Eemshaven maar ook aan akkers, natuurgebied Ruidhorn en de Waddenzee. Het is daarom in onze ogen onjuist en eenzijdig om te stellen dat het effect van de westwaartse uitbreiding van het windpark op het landschap verwaarloosbaar is vanwege de invloed die het industrieterrein al op de omgeving heeft. Dergelijke redeneringen onderstrepen des te meer het belang van het aanwijzen van vrijwaringsgebieden langs de Waddenkust.
- 4) Het effect van het windpark op het Waddenlandschap wordt even zwaar mee gewogen als de effecten op bijvoorbeeld het polderlandschap. Dit is in onze ogen onterecht. Effecten op het Werelderfgoed wegen in onze ogen zwaarder mee.

- 5) In de Eemspolder staan op dit moment geen turbines met obstakelverlichting. Het plangebied grenst aan het gebied met de meest donkere nachten van Groningen. Het is ons er veel aan gelegen om de lichtverzuiling vanuit de Eemshaven niet verder westwaarts uit te breiden. Obstakelverlichting wordt als zeer hinderlijk ervaren door de omgeving. Door alleen het aantal turbines met obstakelverlichting mee te wegen in de afweging wordt er voldoende aandacht besteed aan het toevoegen van obstakelverlichting in het nu nog duistere gebied.

Wij vragen u om de methodiek waarmee de aantasting van het landschap wordt beoordeeld aan te passen naar aanleiding van bovengenoemde opmerkingen. Daarbij vragen wij u het belang van de weidsheid en de open horizon van het waddenlandschap zwaar te laten mee wegen in uw afwegingen bij de inrichting van het park. Daarnaast vragen wij u scenario's en methodieken te selecteren die obstakelverlichting overbodig maken / tot een minimum beperken.

Bij de keus tussen de verschillende scenario's willen wij u vragen de volgende twee conclusies die getrokken worden in het rapport landschap zwaar te laten meewegen:

- *een grotere afstand tot de Waddenzeedijk resulteert in een duidelijk patroon en geeft een aantrekkelijker beeld vanaf de Waddenzeedijk;*
- *de keuze om testturbines te plaatsen in het test- en onderzoeksgebied ten westen van de productieturbines, heeft een negatieve invloed op de openheid van de Waddenzee en verhoogt de zichtbaarheid van het windpark.*

2) Afstand tot Ruidhom

Primair vinden wij een westwaartse uitbreiding van het windpark een significante aantasting van het Waddenlandschap, zoals we hierboven hebben verwoord. Nu westwaartse uitbreiding mogelijk wordt gemaakt in de provinciale verordening en onderdeel is van al de in de MES vergeleken scenario's willen wij uw aandacht vestigen op de afstanden die aangehouden dienen te worden tot polder Ruidhom en de kust om ecologische verstoring te voorkomen. Uit het deelrapport ecologie behorende bij de MES valt op te maken dat de turbines tot op een afstand van 600 meter hoogwater/luchtplaatsen zoals polder Ruidhom verstoren. De in eerste instantie voorgeschreven afstand van 500 meter blijkt dus niet te volstaan om twee redenen blijkt uit het rapport ecologie:

- 1) *Er zijn op de hoogwater/luchtplaats soorten die een verstoringsafstand hebben van meer dan 500 meter. Het zou kunnen zijn dat de ruimtelijke afscheiding van Ruidhom ten opzichte van het akkergebied, en de aanwezigheid van andere soorten, deze vogels voldoende rust en veiligheid biedt, maar dat is niet op voorhand zeker;*
- 2) *In alle alternatieven en varianten zijn aan de zuidoostzijde van Ruidhorn locaties gepland voor prototype offshore testturbines. Die zullen fors groter (kunnen) zijn dan de huidige turbines. De verstoringsafstanden in de literatuur, waarmee in deze voorspellingen moet worden gewerkt, zijn afkomstig uit onderzoek bij kleinere of zelfs aanzienlijk kleinere turbines. Weliswaar is bekend dat verstoringseffecten niet evenredig groter worden met de grootte van turbines, maar ook als de verstoringsafstanden maar enigszins groter worden, zou Ruidhorn deels binnen de verstoringsafstand van de dichtstbijzijnde testturbine komen te liggen.*

Wij vragen u daarom om voor reguliere productieturbines (vergelijkbaar met de huidige turbines) een minimale afstand van 600 meter tot polder Ruidhom aan te houden. Voor de extra grote testturbines vragen wij u om eerst nader onderzoek te doen naar de verstoringsafstand. Tot de feitelijke effecten bekend zijn, stellen wij voor

om vanuit voorzorgsprincipe, te overwegen om de testturbines elders in Nederland of op een afstand van minimaal 1 km van Ruidhom te plaatsen.

Dit houdt in dat alle huidige alternatieven te dicht bij polder Ruidhom komen (zie figuur 6a) (LET OP: verstoringscontour in figuur 6a is ingetekend op 500 meter i.p.v. 600 meter, de werkelijke contour is dus groter).

Afstand tot de kust

Uit figuur 6a valt tevens op te maken dat de verstoringscontour ook over de buitendijkse hoogwater/luchtplaats de Rommelhoek valt. In de MES wordt vervolgens het volgende geconcludeerd: *Dit betekent dat, hoe dichterturbines bij de Waddenzee worden geplaatst, hoe groter het gebied is dat verstoord wordt en hoe meer soorten kunnen worden verstoord. Daartegenover staat dat de hoogwaterluchtplaatsen nu goed lijken te functioneren, ook al liggen ze binnen de verstoringscontour van al aanwezige windturbines.*

Door de laatste redenering wordt het versturende effect op HVP's naar onze mening onderschat. Het deelrapport ecologie spreekt deze redenering zelf ook tegen met de volgende constatering: *Klop (2016) laat zien dat ruimtelijke verdeling van vogels op de hoogwaterluchtplaats Eemshaven-west (Rommelhoek) in de huidige situatie al beïnvloed wordt door de daar aanwezige windturbines: voor sommige soorten zijn minimale afstanden tot deze turbines vastgesteld van 300 tot 500 m, terwijl ook dichterbij voor deze soorten geschikt habitat is.*

Er is een ecologische relatie tussen de HVP's en het foerageergebied van vogels. Als deze soorten moeten uitwijken naar elders op de hoogwater/luchtplaats of andere hoogwater/luchtplaatsen, heeft dat negatieve effecten op de bruikbare oppervlakte foerageergebied. Netto betekent dit een verkleining van het geschikte leefgebied, in ieder geval (zeker) bij hoogwater. In geval van het bijplaatsen van extra turbines langs de kust valt de verstoringscontour ver over de hoogwaterluchtplaats.

Om bovenstaande redenen zijn wij van mening dat plaatsing van turbines op of direct achter de dijk ongewenst is en verzoeken wij u de turbines op een significante afstand van de kust te plaatsen.

Het deelrapport ecologie is gebaseerd op ecologische studies naar de effecten van het huidige areaal windturbines. Deze zijn 3 MW groot. Op basis van deze studies wordt voorspeld wat de te verwachten ecologische effecten van het nieuwe park zijn. Zoals hierboven al is geconstateerd is daarmee een kennis hiaat over de ecologische effecten van de extra grote testturbines. Maar ook de reguliere productieturbines zijn in een aantal scenario's (2a, 2b en 3b) aanzienlijk groter dan de huidige 3 MW-turbines. Ook van deze grote productie turbines zijn de werkelijke effecten op de ecologie dus onbekend en daarmee de te verwachten verstoringsafstanden.

Wij vragen u om ook voor de grote productie turbines nauwkeuriger te verkennen wat de te verwachten effecten op de ecologie zijn om de aan te houden verstoringsafstanden te bepalen.

Figuur 6a (uit het deelrapport ecologie behorende bij de MES Eemshaven West) - De zes alternatieven en varianten met voor iedere windturbine verstoringcontouren van 100, 200 en 500 meter. Afgebeeld zijn ook de huidige contouren van hoogwatervluchtplaatsen overdag (groen gearceerd) en 's nachts (blauw gearceerd) (naar afbeelding 5.1 en 5.2). Bestaande turbines hebben een witte stip, nieuw te plaatsen turbines een zwarte. Turbines aan de oostzijde van het plangebied zijn opgenomen in verband met bestaande effecten op de hoogwatervluchtplaatsen, zie tekst. Positie Ruidhorn is groene vlak linksboven het park (rood vierkantje op eerste kaartje).

3) Trekvogels

Uit het deelrapport ecologie blijkt bovendien dat in de Eemshaven boven proportioneel veel **trekvogels** slachtoffer worden van de turbinewieken. Met name turbines dichtbij de kust maken veel slachtoffers blijkt uit onderzoek van Altenburg en Wymenga (2014). Door de

turbines stil te zetten gedurende die nachten dat de gestuwde vogeltrek precies op de hoogte van de wieken passeert kan 75% van de vogelslachteffers voorkomen worden. Vleermuis slachtoffers kunnen tot 80-90% worden gereduceerd zo blijkt uit ecologisch onderzoek naar de effecten van stilstandvoorziening uitgevoerd in opdracht van de provincie Groningen (2017).

Wij vragen u daarom om zoveel mogelijk afstand tot de kust aan te houden en de turbines uit te rusten met een stilstandvoorziening en het gebruik ervan te verplichten.

Voorkeursvariant

Om de effecten op natuur en landschap te beperken gaat onze voorkeur uit naar een variant die zo min mogelijk westwaarts uitbreidt, compact is ingericht en zoveel mogelijk afstand houdt van de kust. Variant 3 a zonder de westelijk gelegen extra grote turbines in de nabijheid van de kust en polder Ruidham. Uit de aanvullende rapporten Landschap en natuur blijkt dat deze extra grote testturbines meer negatieve effecten hebben op natuur en landschap.

Ten slotte willen wij u vragen om aan de realisatie van het windpark minimale voorwaarden voor participatie door omwonenden voor te schrijven. Dit is in onze ogen een minimale voorwaarde voor draagvlak vanuit de omgeving. Bijvoorbeeld door de mogelijkheid te bieden voor een dorpsmolen waarvan de opbrengsten ten goede komen aan de inwoners van bijvoorbeeld Uithuizen en omliggende dorpen. Dit zou kunnen door een tender uit te schrijven voor de ontwikkeling van het park. Naast voorwaarden aan participatie, kunnen er ook voorwaarden voor natuur en landschap aan de tender verbonden worden. Zoals is gebeurd met wind op zee zal dit naar verwachting ook voor wind op land de kosten naar beneden brengen.

Met vriendelijke groet,

Mede namens, Natuurmonumenten, de Waddenvereniging, Avifauna Groningen, het Groninger Landschap, en Stichting Natuur en Landschap Eemsmond

Directeur Natuur en Milieufederatie Groningen

Verzonden: Woensdag 1 februari 2017 11:48

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de milieueffectenstudie of de afwegingsnotitie?

Ja, een aantal aannames zijn onjuist of ongelukkig genomen. In onze bijgevoegde zienswijze, gaan we hier op in.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Ja, in onze zienswijze, gaan we hier op in.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, onze boerderij grenst aan de zeedijk en aan het productie- en testgebied wind en we zijn mede eigenaar van 3 bestaande molens. De uitbreiding van het windpark zal onze belangen zeker beïnvloeden.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Ja, in onze zienswijze, gaan we hier op in.

Reactie

Tav: Bureau Energie Projecten,

betreft: Inspraak Eemshaven West

Geachte heer/mevrouw,

Uithuizermeeden, 1-2-2017

Wij hebben een voorkeur voor variant 2c uit de MES, wij hopen op een beleidsbeslissing die zorgt voor een goede benutting van het windgebied, hierbij onze zienswijze.

In bijlage 1 hebben we de woningen van alle initiatiefnemers van het park omcirkeld.

De initiatiefnemers zijn al jaren bezig om het park tot stand te brengen en bewonen bijna alle bedrijfswoningen aan de Dwarsweg;

Variant 2c is in onze ogen de beste variant die onderzocht is in de MES

1. Het gehele windgebied wordt beter benut dan in de andere varianten, **niet optimaal gebruiken van dit zoekgebied wind* is onverkoopbaar voor bijvoorbeeld veel inwoners van Meeden en de Drentse Monden maar met name ook voor het halen van de landelijke 2020 doelstelling.**

**(De windcondities zijn erg goed bij de Eemshaven, de productie van de huidige windturbines ligt 50% hoger dan die van vergelijkbare turbines elders in het land)*

2. In variant 2c is ruimte voor opschaling van de bestaande 20 molens, hiermee kan de energieopbrengst van het park worden verhoogd en landschappelijk de interne samenhang van het nieuwe park worden verbeterd.
3. Geen molens in de primaire zeewering, elke in de zeewering gebouwde molen, vergroot de kans op het doorweken van de dijk, elke verstoring in een dijklichaam is er 1 teveel. Molens naast de zeewering zijn geen probleem, bij Noord Wester storm komen geen onderdelen van de molens op de dijk terecht. **Molens naast de dijk produceren meer, en de bouwkosten zijn aanzienlijk lager.**

Het MES en daarmee de notitie, bevat een aantal zeer storende aannames die de conclusies vertroebelen;

- Het bijna gelijk behandelen van een molen in een primaire zeewering en een molen er 50 meter naast, klopt niet. In bijlage 1 van de *Verkennde windstudie Eemshaven | 712016 29 maart 2013 | Definitief*, staan risico grafieken van 3 en 7,5 MW turbines, het risico op 50 meter van de mast op een impact is veel kleiner dan dichtbij de mast (dit scheelt een factor 10).

De betreffende risico afstand grafieken zijn bij deze zienswijze gevoegd als **bijlage 2**.

- Onderaan pagina 25 in de afwegingsnotitie, wordt het hogere SDE-beslag in de dijk vergoelikt, het SDE beslag is met de huidige Elektriteitsprijs momenteel namelijk gewoon 14% hoger per kWh productie (5ct/kWh oftewel 5Euro/MWh). Molens naast de dijk geven een lager SDE beslag (15 jaar lang) en een veel hogere productie, dit komt omdat hier gewoon moderne molens geplaatst kunnen worden met een fatsoenlijke rotordiameter! **(dat het SDE beslag van variant 1 lager is, komt door de geringe productie)**

Bij een elektriciteitsprijs van 59 Euro/MWh, zoals we die in 2006 en 2007 hadden, is het SDE beslag in de dijk zelfs, 100% hoger (namelijk 5 Euro/MWh versus 10 Euro/MWh in de dijk). Het is goed mogelijk dat dit soort prijzen de komende 15 jaar ook optreden, zie de Lange Termijn Prijs voorspelling in het ECN SDE+ rapport 2017.

- De vergelijking van eventuele molens in de Emmapolderdijk en die eventueel gebouwd gaan worden op de Oostpolderdijk is in onze ogen onterecht.

Bij de Oostpolderdijk is geen alternatief aanwezig voor het plaatsen van de molens in het dijklichaam, bij de Emmapolderdijk wel degelijk. Tevens wordt de Oostpolderdijk vervangen en worden de molens meegenomen in deze vervanging.

Bovenstaande recente foto laat zien hoe een E82 3MW molen uit 2008 in een niet zee werende dijk in de buurt van de Eemshaven het dijklichaam verstoort. Alleen al ijssval en extra water wat door de molen neerslaat om het fundament heen, zorgt voor erosie en verweking. Damwanden verergeren dit aspect.

Er is in de MES onterecht geen aandacht voor de verstoring van het dijklichaam door windturbines in een dijklichaam. Er is voor de turbines in de Oostpolderdijk een oplossing "bedacht" met damwanden(**stabiliteitsschermen**), echter, de damwanden zelf, alleen al, verstoren een bestaande dijk. Stabiliteitsschermen zorgen niet voor extra mogelijkheden voor het voor het bouwen in een bestaande dijk, zoals het MES stelt.

- Zelf exploitatie van molens zien wij onder andere als een goede vorm van compensatie. Helaas wordt dit in het MES niet verwoord, terwijl het wel een groot aspect is bij de omgevingsacceptatie van het park Eemshaven West.
- De molens kunnen redelijk dicht bij de bedrijfswoningen in het gebied geplaatst worden, andere woningen moeten voldoende ontzien worden of gecompenseerd. In de 'Verkennde windstudie Eemshaven' van Pondera consult d.d. 29 maart 2013 staan een vierde en vijfde lijn. Niet volledig benutten van dit windgebied (4e 5e lijn, minimaal 30 MW) is ongelofelijk jammer, vooral als je kijkt naar de windcondities en de geringe weerstand in het tot productiegebied bestemde gebied, **zie de kaart in Bijlage 1**. Dit rijmt niet met de bestemming van het concentratiegebied wind, hiervoor is geen aandacht in het MES.
De meeste inwoners (niet initiatiefnemers) staan niet heel negatief tegenover de komst van de betreffende windmolens, er is over te praten. Een aantal inwoners van Heuvelderij heeft aangegeven graag mee te doen aan een eventuele exploitatie en waren zeer teleurgesteld toen het zoekgebied wind werd verkleind vanwege de 1km zone Goliath (zie hun inspraak bij de provincie, januari 2014, bij het besluit tot aanwijzen van dit zoekgebied wind.)
Het MES gaat hier aan voorbij door alle woningen, ook eventuele bedrijfswoningen, zonder de zo bij zo verplichte mitigerende maatregelen te beschouwen.

De conclusies zonder vertroebelingen worden dan;

1. Met opschaling van de bestaande 20 molens kan de energieopbrengst van het park worden verhoogd en landschappelijk de interne samenhang van het nieuwe park worden verbeterd.
2. Het is ten hoogste mogelijk om beperkte aantallen windturbines in de Emmapolder zeedijk te realiseren met het oog op waterveiligheid, gelukkig is er het veilige en goedkope alternatief, van een rij naast de dijk. Grondposities in de dijk zijn niet geregeld en er is ook geen zicht op wanneer het wel geregeld is.
3. Uit oogpunt van benutting van het windgebied wordt een vierde rij in ieder geval aanbevolen.
4. Plaatsing van een rij extra turbines in het testgebied, kan compenseren voor gebiedsverkleining vanwege de 1.000 meter zone om de Goliath en voorkomt verspilling van wind concentratiegebied, in het testgebied.
5. Vanaf een aantal zichtposities, heeft het de voorkeur dat de molens zoveel mogelijk in lijn staan, dit met name oost west met de dijken.

Voor toelichting zijn wij bereikbaar:

Met vriendelijke groet,

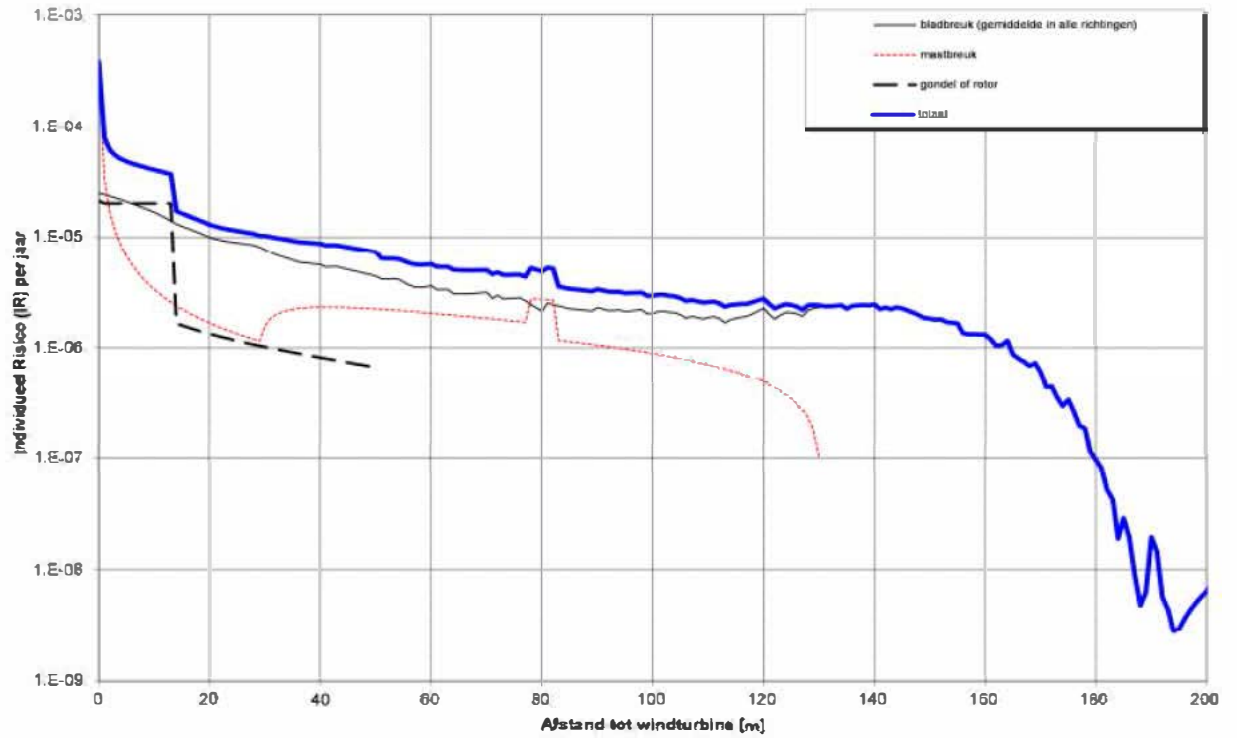
Bijlage 1 Omcirkeld initiatiefnemers

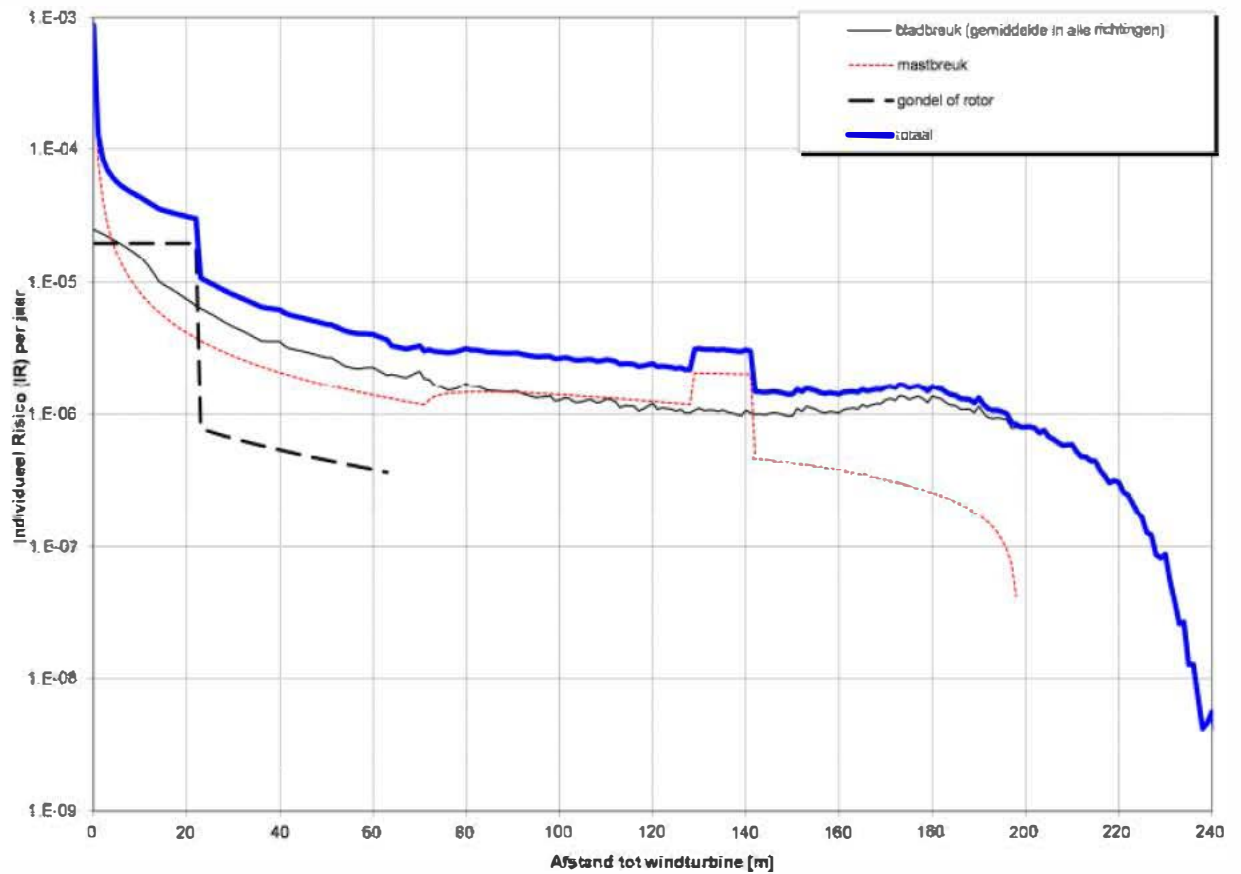
Alrederingen ©2017 DigitalGlobe, Aerodata International Survey, Kaartgegevens ©2017 Google - 200 m

Bijlage 2 IR versus afstand turbine

Risico-afstand 3 MW turbine

Risico-afstand 7,5 MW turbine

Verzonden: Woensdag 1 februari 2017 17:52

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat: Hoekenrode

Huisnummer: 8

Postcode: 1102 BR

Woonplaats: AMSTERDAM ZUIDOOST

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Organisatie

Organisatie: Nuon Wind Development B.V.

Mede namens: Projectpartner Stichting Eemswind en ECN Wind Energy Facilities B.V.

Staan er naar uw mening onjuistheden in de milieueffectenstudie of de afwegingsnotitie?

Ja, zie toelichting in bijlage.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Ja, zie toelichting in bijlage.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, zie toelichting in bijlage.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Ja, zie toelichting in bijlage.

Reactie

Part of VATTENFALL

Nuon Wind Development B.V.
N.V. Nuon Energy
nuon.nl

facebook.com/nuon
twitter.com/nuon

Contact

Bureau Energie Projecten
Inspraakpunt openbare raadpleging Eemshaven-West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Locatiecode: 1AA5111
Bezoekadres: Hoekenrode 8
1102 BR Amsterdam
Postbus: 41920
1009 DC Amsterdam

Datum
1 februari 2017

Zienswijze milieueffectenstudie (MES) en afweging motie windpark Eemshaven-West

Geachte heer/mevrouw,

Name is het samenwerkingsverband van Nuon Wind Development B.V., Stichting Eemswind en ECN Wind Energy Facilities B.V. dien ik hierbij een zienswijze in in reactie op de milieueffectenstudie (hierna ook: MES) en de afweging motie windpark Eemshaven-West die vanaf donderdag 22 december 2016 tot en met woensdag 1 februari 2017 ter inzage liggen.

Partijen willen hierbij allereerst hun waardering uitspreken voor het traject dat is ingezet middels de uitvoering van de milieueffectenstudie. Het is erg positief dat overheden zich gezamenlijk inzetten voor voortgang in de ontwikkeling van Eemshaven-West als concentratiegebied voor windenergie. Partijen kunnen zich echter op een aantal punten niet met de MES en de afwegingsmotie verenigen en brengen in dat kader graag de volgende zaken onder uw aandacht.

1. Conclusies zonder bandbreedte of gevoeligheidsanalyse zijn een onjuiste basis voor besluitvorming

Een zeer positief punt van het initiatief van Nuon, Eemswind en ECN is de flexibiliteit die het initiatief in zich draagt. Binnen de contouren van het projectgebied biedt de samenwerking tussen partijen volledige vrijheid om tot een optimale invulling van het gebied te komen waarbij milieueffecten beperkt kunnen worden. De MES doet echter geen recht aan deze flexibiliteit. Alternatieven die in werkelijkheid nog veel bewegingsruimte (vb. t.o.v. de positie van de individuele turbines) en ontwerpkeuzes (vb. turbintype) in zich dragen zijn ten behoeve van de MES "platgeslagen" tot een specifieke lay-out met een specifiek type turbine op basis van quick scans en vuistregels (zie paragraaf 4.1 en 4.2 MES).

Het past niet dat op basis alternatieven die nog veel flexibiliteit in zich dragen eendimensionale conclusies worden getrokken over deze alternatieven. In alle gevallen zouden de conclusies bandbreedtes moeten zijn of gepaard moeten gaan van een gevoeligheidsanalyse zodat recht wordt gedaan aan de hoeveelheid vrijheidsgraden die de alternatieven in deze fase van projectontwikkeling in zich dragen. Hieronder een aantal concrete voorbeelden om dit nadar toe te lichten.

a. Geluid

In paragraaf 8.3 van de MES worden de alternatieven beoordeeld op het onderwerp geluid aan de hand van het effect op geluidsgevoelige objecten. Een andere positionering van de turbines (lees: grotere afstand tot de woningen) leidt tot heel andere effecten. Optimalisatie van de onderlinge turbineafstanden (waarvoor nu als vereenoudiging 4 is gehanteerd) geeft vele tientallen meters schuifruimte, zo niet meer. Ook het type windturbine is sterk bepalend voor de geluidsbelasting. De turbintypes die voor de Nuon-alternatieven zijn opgegeven als ontwerpturbines zijn gekozen op basis van hun ruimtelijke kenmerken (afmetingen) en niet op basis van hun geluidsprestaties. Het geluidsonderzoek zou gepaard moeten gaan van een beschouwing van de geluidsprestaties van de ontwerpturbines in relatie tot andere beschikbare turbintypes. Deze beschouwing ontbreekt echter, ook in het deelrapport geluid.

Een gevoeligheidsanalyse of een brandbreedte aan de effecten, waarbij de mogelijke schuifruimte op turbineniveau en de impact van de turbinekeuze is meegenomen, is dus noodzakelijk om de (potentiele) geluidsprestaties van de alternatieven op de juiste manier te kunnen beoordelen en daar ook een afweging in te kunnen maken.

b. Waterveiligheid

In hoofdstuk 11 worden de alternatieven vergeleken op hun bijdrage aan de faalkans van de Emmapolderdijk. Hierbij is voor verschillende varianten aangenomen dat een deel van de turbines op een afstand tot 50 m van de dijk staat. Op basis hiervan is de additionele faalkans bepaald en vervolgens de beoordeling gebaseerd. Deze conclusie geeft hiermee een onjuiste voorstelling van zaken. In de betreffende varianten is namelijk ruimte om de turbines op een afstand van meer dan 50 m te positioneren, met een hele andere beoordeling tot gevolg. Wanneer de beoordeling van de varianten gepaard was gegaan van een brandbreedte aan effecten was een andere (genueanceerdere) conclusie getrokken.

c. Elektriciteitsopbrengst

Ook de verhandeling in paragraaf 5.4 en 5.5 over vermogens en opbrengsten verdient nuance. Het is namelijk erg afhankelijk van het type windturbine dat wordt geplaatst wat het vermogen en de elektriciteitsopbrengst zal zijn. Ook hier dient een gevoeligheidsanalyse te worden uitgevoerd met kleinere vermogens/grotere vermogens en kleinere opbrengsten/grotere opbrengsten per alternatiefvariant, zodat de brandbreedten duidelijk worden per alternatief en variant.

Bovenstaande voorbeelden laten allen zien dat het onjuist is om besluitvorming over (delen) van varianten te baseren op eendimensionale conclusies.

2. Eemshaven-West wordt onvoldoende beschouwd als concentratiegebied zoals bedoeld in de Omgevingsverordening

De provincie Groningen kiest ervoor om haar taakstelling uit het Energieakkoord voor wind op land van 855,5 MW te realiseren in drie concentratiegebieden. Eemshaven-West valt binnen het concentratiegebied voor grootschalige windenergie rondom de Eemshaven zoals dat vastgelegd is in de Omgevingsverordening (vastgesteld op 1 juni 2016). Het beoogde opgesteld vermogen in de Eemshaven-West is circa 100 MW - 130 MW. Aansluitend bij de aanduiding als concentratiegebied past het hierbij om te zoeken naar alternatieven die een zo groot mogelijke bijdrage kunnen leveren aan de provinciale MW-doelstelling. Iedere MW die niet in de Eemshaven wordt gerealiseerd dient immers elders in de provincie gebouwd te worden. Om de impact van de varianten te kunnen beoordelen in het licht van de provinciale doelstelling dienen de *relatieve effecten* van varianten in beeld gebracht te worden door de kwantitatieve effecten te relateren aan de elektriciteitsopbrengst. Het is evident dat er meer slagschaduw of geluidsproductie optreedt bij alternatieven met extra lijnopstellingen, maar dat is relatief niet het geval. Een beschouwing van de relatieve effecten van alternatieven zal de absoluut gestelde conclusies nuanceren. Het MES schiet op dit punt te kort.

3. Verschillende criteria zijn op onjuiste wijze onderzocht en beoordeeld

Op de onderwerpen landschap, geluid en waterveiligheid schiet het MER tekort in de kwaliteit of aanpak van onderzoek. Hieronder wordt dit per onderwerp toegelicht.

Landschap

Het onderzoek naar landschap in de MES schiet tekort. Allereerst is de relatieve waarde van de verschillende landschappen niet in beeld gebracht (Waddenzee vs. polder) en heeft de speciale landschappelijke waarde van de Waddenzee geen plaats gekregen in de beoordeling. Om op een juiste manier de impact van de ontwikkelingen op het open landschap van de Waddenzee inzichtelijk te maken dient het onderzoek ook zichtlocaties vanaf de Waddenzee op de polder te omvatten. Vanuit dit perspectief is de enige mogelijke conclusie dat turbines op grotere afstand van de zee minder van impact zijn op de openheid van de Waddenzee en daarmee op het onderdeel landschap.

Over het onderzoek dat wel is uitgevoerd is het volgende op te merken. Er is te weinig

beeldmateriaal beschikbaar en het materiaal dat beschikbaar is, is van erg lage kwaliteit. De alternatieven scoren erg uiteenlopend. In de effectbeschrijving worden de verschillen tussen de alternatieven uitgelicht, maar de indruk ontstaat dat de beoordeling vooral is gebaseerd op bovenaanzichten/plattegronden. Bij een windpark van circa 50 turbines die tussen alternatieven soms op slechts enkele turbinelocaties verschillen, zijn verschillen in patroon nauwelijks of niet waarneembaar en dit is bovendien sterk afhankelijk van de locatie van de waarnemer. Vanwege het feit dat alle alternatieven verschillende typen turbines zullen omvatten en vanwege de gekromde dijken als landschapspatroon zal er nooit sprake zijn van een perfect eenduidig beeld. Er ontstaat een landschap dat gedomineerd wordt door windturbines, waarbij hoogstens op sommige waarneempunten een patroon in (delen van) het windpark zichtbaar zal zijn. Derhalve lijkt het dan ook vreemd om op basis van het beschikbare materiaal een aantal alternatieven significant beter te laten scoren dan andere alternatieven. Deze beoordeling is namelijk niet te onderbouwen met de hoeveelheid aan en kwaliteit van de informatie die voorligt.

Geluid

In paragraaf 8.4 in de MES wordt een score toegekend aan de alternatieven op het onderwerp geluid. Aangezien er verplichte maatregelen getroffen dienen te worden om aan de geluidsnormen te voldoen, zullen er bij geen van de alternatieven woningen zijn waar de wettelijke toegestane geluidsbelasting wordt overschreden. Dat maakt de vergelijking van alternatieven voorafgaand aan de uitvoering van maatregelen dan ook weinig relevant: het zegt niet zozeer iets over de geluidbelasting, als wel voor welke alternatieven met name maatregelen getroffen dienen te worden. Opmerkelijk is dat in 9.1.3 voor slagschaduw wel ingegaan wordt op de elektriciteitsverliezen als gevolg van maatregelen voor slagschaduw, terwijl dat niet wordt gedaan voor geluid.

Waterveiligheid

Het onderwerp waterveiligheid zou in verband gebracht moeten worden met aardbevingsrisico's en niet los daarvan mogen worden beoordeeld. Het kan niet zo zijn dat in een gebied met aardbevingsrisico's en de sociale onrust hieromtrent het gecombineerde effect van turbines in een primaire waterkering en aardbevingen op de veiligheid van deze waterkering niet wordt beschouwd. In het onderzoek is het effect van het aanbrengen van funderingen in de dijk op de dijkveiligheid niet meegewogen. Er wordt slechts naar risico's gekeken gerelateerd aan het falen van de turbine. Dit maakt dat op dit punt ten onrechte wordt geconcludeerd dat er weinig onderscheidend vermogen bestaat tussen turbines op de dijk en turbines naast de dijk. Daarnaast is het onnavolgbaar waarom de resultaten van een onderzoek aan de Oostpolderdijk voor de Emmapolderdijk kunnen worden gebruikt (paragraaf 11.2.6.).

4. De vierde en vijfde rij worden ten onrechte zeer negatief beoordeeld in de afwegingsnotitie

De vierde en vijfde rij worden zeer negatief beoordeeld in de afwegingsnotitie. Dit is onterecht en wel om de volgende redenen:

- Doelbereik en energieopbrengst komen zeer summier terug terwijl dit in een concentratiegebied een dominante rol zou moeten spelen in de afweging. Zie hierover de eerdere opmerking over Eemshaven-West als concentratiegebied en het belang van de relatieve impact van varianten.
- Ten onrechte wordt bij geluid niet meegenomen in de beoordeling dat altijd verplichte maatregelen dienen te worden getroffen om aan de geluidsnormen te voldoen. Hierdoor zal geen enkele woning met een hogere geluidsbelasting te maken krijgen dan wettelijk is toegestaan. Daarnaast is er een hoge mate van lay-out optimalisatie mogelijk waardoor woningen minder belast zullen worden dan voorgesteld. Ook de keuze voor het type turbine zal hierbij een belangrijke rol spelen. Tenslotte kan het toepassen van "*reduced noise moles*" in relatie met het daarbij behorende productieverlies een zeer acceptabele maatregel zijn. Echter, in de afwegingsnotitie wordt vooral gesteld dat er voor geluid geoptimaliseerd kan worden door het niet plaatsen van een vierde en vijfde rij.
- Ten aanzien van landschap wordt o.a. gesteld dat de variant zonder vierde en vijfde rij leidt tot minder interferentie/meer homogeniteit en dat deze beter aansluit bij de landschappelijke patronen. Deze conclusies zijn zoals eerder toegelicht niet te trekken op basis van het beschikbare beeldmateriaal. Daarnaast zou juist relevant moeten zijn in de afweging dat een grotere afstand van de Waddendijk, minder impact geeft op het open landschap van de Waddenzee.

- De conclusie dat zonder vierde en vijfde rij de uitvoerbaarheid van het plan in het licht van natuurwetgeving wordt vergroot is niet onderbouwd.

Naast bovenstaande hoofdzaken zijn er nog verschillende andere op- en aanmerkingen op de MES en de afwegingsnotitie die we ook graag bij u onder de aandacht brengen. Hiervoor verwijs ik u naar bijlage 1 bij deze zienswijze.

Concluderend:

De aanduiding van Eemshaven-West als concentratiegebied voor windenergie en de ligging in de nabijheid van Natura2000 gebied Waddenzee zijn beide onderbelicht in het onderzoek en in de afwegingsnotitie. Daarnaast wordt voorbijgegaan aan de relatie tussen windturbines, aardbevingsrisico's en waterveiligheid. Gelijkijdig worden de vierde en vijfde rij op basis van onduidelijke en onvolledige argumenten onterecht zeer negatief beoordeeld.

Ik verzoek u deze zienswijze (inclusief bijlage) te betrekken bij uw verdere besluitvorming. Wij zijn graag bereid om zaken nader toe te lichten als de wens daartoe bestaat.

Met vriendelijke groeten namens Nuon Wind Development BV, Stichting Eemswind en ECN Wind Energy Facilities B.V.,

Directeur Windontwikkeling Nederland

Bijlage(n) Bijlage 1 – Overige opmerkingen op MES en afwegingsnotitie

Bijlage 1 – Overige opmerkingen op MES en afwegingsnotitie

Overige opmerkingen op het MES

1. In 2.6 wordt gesteld dat de beschreven systematiek in de nieuwe Wet natuurbescherming niet verandert. Dat is niet geheel waar, aangezien bijvoorbeeld beschermde natuurmonumenten qua landschappelijke waarden niet beschermd zijn in de Wet natuurbescherming waar dit wel het geval was in de Natuurbeschermingswet 1998. Omdat de besluitvorming in 2017 plaatsvindt, dus na inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming, zal de MES dan ook uit moeten gaan van de Wet natuurbescherming.
2. Een toetsing op andere Natura 2000 gebieden dan de Waddenzee is niet uitgevoerd en zou wel moeten (in elk geval om andere gebieden uit te kunnen sluiten op significant negatieve effecten (bijvoorbeeld op basis van afstand). Daarnaast ligt ook een Duits Natura 2000 gebied in de nabijheid van het plangebied, namelijk Niedersächsisches Wattenmeer.
3. Tabel 3.3 stelt bij radar dat door TNO een berekening wordt uitgevoerd voor het voorkeursalternatief (hierna ook: VKA. Het risico bij deze werkwijze bestaat dat alternatieven en varianten verschillende scores op radar en mogelijk soms zelfs deels onmogelijk zijn. Een uitspraak van TNO/Defensie hierover op voorhand zou erg nuttig zijn, om te voorkomen dat er nu een VKA wordt gekozen dat ongewenst is vanuit radarverstoring. Daarnaast is het aan te bevelen om LVNL expliciet te vragen of alternatieven en varianten onderscheidend kunnen zijn voor de hinder op de civiele radarpost, indien dit nog niet is gebeurd.
4. In tabel 3.3 wordt ingegaan op straalpaden, waarbij wordt aangegeven dat technische maatregelen in het inpassingsplan dienen te worden onderzocht en genomen, om verstoring van straalpaden tegen te gaan. Dat deze maatregelen ook genomen moeten worden is op voorhand geen wettelijke verplichting, het MES is op dit punt niet correct.
5. De kaarten in bijlagen III en verder zijn onduidelijk. Zo ontbreken schaal en legenda en daardoor zijn de kaarten lastig te lezen.
6. In 3.4 wordt ingegaan op meekoppelkansen en bij het saneringsbeleid van de provincie wordt ingegaan op het parkfonds en de gebiedsgebonden bijdrage. Een meekoppelkans zou ook kunnen zijn de gecombineerde aanleg van wind- en zonne-energie en eventuele elektriciteitsopslag.
7. In 4.2.1 wordt als uitgangspunt een minimale afstand van 500 m tot Ruidhorn genoemd, met als doel ernstige effecten op natuur te voorkomen.
8. Tabel 4.1 geeft aan dat 1 alternatief RWE+ 74,5 MW aan vermogen oplevert, maar ook dat het gaat om 12 resp. 11 turbines van 3 resp. 3,5 MW. Dit gaat niet samen.
9. Tabel 4.1 geeft het vermogen van alternatieven en varianten weer. Het is aan te bevelen om aan te geven dat het hier gaat om een indicatie, omdat het afhankelijk is van de keuze van de initiatiefnemer hoeveel vermogen exact wordt geplaatst. Het is bekend dat er turbines op de markt zijn die qua maatvoering identiek zijn, maar die wel een ander vermogen hebben per turbine.
10. Er mist een alternatief 3c waarbij een optimale gebiedsinvulling is gemaakt, uitgaande van sanering van de bestaande windturbines en een volledige nieuwe inrichting van het gebied. Dit is een gemiste kans.
11. In tabel 5.9 wordt bij alternatieven 3a en 3b een percentage voor windafvang voor bestaande turbines genoemd. Dit is niet relevant aangezien bij deze alternatieven geen sprake is van bestaande turbines.
12. Paragraaf 5.6 gaat over het beslag op SDE+ budgetten. Ook hier geldt: de genoemde cijfers zijn erg afhankelijk van keuzes die nog te maken zijn (type windturbine), dus er dient voorzichtig omgesprongen te worden met conclusies op basis van deze exacte data. Er wordt daarnaast de opmerking gemaakt dat turbines op de dijk een *iets* hogere subsidie krijgen. Aangezien de SDE+ een opslag op de elektriciteitsprijs is, is het relatieve verschil zeer groot. Dit zou weerspiegeld moeten worden in een verschillende beoordeling van de varianten.
13. 6.1.1: De methode om de mate van zichtbaarheid in de polder te bepalen op basis van het oppervlak waar een effect waarneembaar is, is onduidelijk en arbitrair. Ten eerste is een effect niet nader onderbouwd en ten tweede is het oppervlak van het gebied niet zozeer relevant voor de zichtbaarheid in de polder, maar de zichtbaarheid op plekken waar relatief veel waarnemingen zijn. Zo is de zichtbaarheid van het windpark vanaf een industrieterrein minder

relevant dan de zichtbaarheid vanuit een woonwijk. Ook wordt gesteld dat verschillen tussen diverse opstellingen zo duidelijk wordt. In tabel 6.8 scoort iedere opstelling hetzelfde, namelijk -- -. Op voorhand is dat ook logisch, omdat (vrijwel) het gehele plangebied van windturbines wordt voorzien in alle alternatieven. Het meten van zichtbaarheid op specifieke plaatsen waar veel waarnemingen zijn lijkt dan ook zinvoller dan de methode die nu in het MES wordt gehanteerd om zichtbaarheid te scoren.

14. Paragraaf 6.3.6: onduidelijk is waarom alle turbines in de varianten 2a, 2b, 2c en 3b van verlichting moeten worden voorzien. Is dat vanwege de grote onderlinge afstand? Graag vermelden. Overigens spreekt de tweede zin de eerste zin van de paragraaf tegen: is het noodzakelijk om alle windturbines met een tiphoogte van 150 meter of meer te voorzien van verlichting of alleen langsranden en op hoekpunten?
15. Hoofdstuk 7 gaat nog uit van de Nbwet 1998 en de Ffwet, terwijl inmiddels de Wet natuurbescherming van kracht is.
16. Foutieve verwijzing naar BEVI als toetsingskader voor windturbines: Er wordt op meerdere plaatsen in de rapportages verwezen naar het BEVI als toetsingskader. Dit is incorrect, het Activiteitenbesluit is geldend als toetsingskader voor windturbines. In het kader van ruimtelijke ordening wordt wel gekeken naar objecten in de omgeving en hun toetsing aan BevB voor buisleidingen en BEVI voor inrichtingen en installaties. Voor windturbines geldt echter het Activiteitenbesluit als toetsingskader. Wel wordt voor de definities en aanpak ook verwezen naar de methodieken uit het BEVI. Het Groepsrisico is ook niet van toepassing op windturbines (immers niet-BEVI, maar Activiteitenbesluit).
17. In 9.1.2 wordt onterecht als uitgangspunt gehanteerd dat er nooit sprake is van bewolking. In de tweede alinea wordt in tegenstelling tot het voorgaande aangegeven dat uitgegaan wordt van het gemiddeld aantal zonuren van het KNMI.
18. In 9.2 wordt gesteld dat geen van de woningen in het studiegebied slagschaduw ondervindt. Op basis van afbeelding 9.1 is die conclusie niet te trekken, want onduidelijk is welke contour is gepresenteerd. Zeer waarschijnlijk gaat het om de contour van 5 uur en 40 minuten. Woningen die buiten deze contour zijn gelegen kunnen dus wel slagschaduw ondervinden, maar gemiddeld minder dan 5 uur en 40 minuten. Dat is wat anders dan 'geen hinder'.
19. In 9.4 wordt onterecht aangegeven dat bij alternatief 3a 3 woningen worden gehinderd. Afgezien van het feit dat er ook woningen zijn die slagschaduw ondervinden van minder dan 5 uur en 40 minuten (en ook 'gehinderd' kunnen zijn) is de term hinder hier niet op zijn plaats. Het is aan te bevelen in het hoofdstuk alleen te spreken van aantal minuten slagschaduw in plaats van aantallen woningen met hinder.
20. In tabel 10.1 wordt gezegd dat voor invloed op risicovolle objecten enkel wordt gekeken naar werpafstanden. De andere faalscenario's (gondelfalen en mastfalen) spelen echter ook een rol, vooral mastfalen kan maatgevend zijn voor objecten en infrastructuur van derden.
21. Paragraaf 10.3.4, eerste zin: "In het oosten van het plangebied..." moet zijn "In het westen van het plangebied..."
22. In 12.6 wordt gesteld dat zoveel mogelijk dezelfde typen windturbines leiden tot minder interferentie. Bedoeld wordt windturbines met dezelfde afmetingen, aangezien typen kunnen verschillen terwijl qua uiterlijk het kan gaan om dezelfde turbines.
23. In de achtergrondrapportage over landschap zijn fotovisualisaties opgenomen. Om deze echter te kunnen gebruiken voor de beoordeling, ontbreken gegevens zoals exacte zichtafstanden. Verder zijn er geen instructies hoe de foto's bekeken dienen te worden, zijn de afbeelding relatief klein en hebben een relatief geringe resolutie. Ook de horizon vertoont geen rechte lijn, maar is bobbelig, waardoor de foto's niet lijken te kloppen. Kortom: de kwaliteit laat sterk te wensen over. Ook het aantal laat te wensen over, omdat nu niet goed beoordeeld kan worden hoe de alternatieven scoren en het belangrijk is deze score op landschap te laten afhangen van waar het windpark veel gezien wordt (op plekken waar veel waarnemingen zijn).

Overige opmerkingen op de afwegingsnotitie

1. In 1.2 worden een aantal vragen gesteld, waar de afwegingsnotitie een antwoord op moet geven. Verder zijn de laatste drie vragen geen vragen, maar meer aandachtspunten. Het is aan te bevelen om ook die aandachtspunten te formuleren als vragen, zodat specifieker kan worden aangegeven welke informatie dient voor de beantwoording van welke specifieke vraag.
2. In hoofdstuk 2 worden processtappen genoemd, waaronder voor de toekomst het VKA en het MER. Voor het MER (stap 10) is echter naast het VKA ook altijd een alternatief nodig: er dient nog een keuze gemaakt te kunnen worden. Hier wordt aan voorbij gegaan.
3. Het initiatief van Nuon en Stichting Eemswind om in samenwerking en samenspraak met omwonenden in een brede straal rondom de Emmapolder een coöperatieve windmolen te helpen ontwikkelen is nog niet meegenomen in de omgevingsanalyse. Een dergelijke ontwikkeling past in het programma Lokale Energietransitie zoals vastgesteld door de provincie Groningen en de Nationaal Coördinator Groningen.

AOPA Netherlands
 Postbus 125, 8200 AC Lelystad
 E-mail: secretary@AOPA.nl
 KvK 40531009
 Bank NL54 INGB 0004 3235 02
 BTW NL 800453116B02

Bureau Energie Projecten
 Inspraakpunt openbare raadpleging Eemshaven-West
 Postbus 248
 2250 AE Voorschoten

01 FEB 2017

ref:
 betr: Reactie Milieueffectenstudie Windpark Eemshaven-West

's-Gravenhage, 30 januari 2017

Mijne dames, heren,

Namens de vereniging **AIRCRAFT OWNERS AND PILOTS ASSOCIATION NETHERLANDS**, verder 'AOPA', gevestigd te 's-Gravenhage, reageer ik naar aanleiding van de Milieueffectenstudie (MES) in zake Windpark Eemshaven-West.

AOPA heeft als statutaire doel: het bevorderen van de algemene luchtvaart en het behartigen van de belangen van de leden, in de ruimste zin genomen. Zij tracht - onder meer - dit doel te bereiken door:

- a) het bevorderen, behartigen en vertegenwoordigen van de belangen van de algemene luchtvaart (general aviation);
- b) het bevorderen van een economisch en veilig gebruik van lichte vliegtuigen voor het vervoer van personen en goederen, commercieel en niet-commercieel;
- c) het bevorderen van de totstandkoming en instandhouding van een systeem van vliegvelden, navigatie- en communicatie hulpmiddelen en andere faciliteiten die nuttig en nodig zijn voor het uitoefenen van de 'general aviation';
- d) het onderhouden van nauwe betrekkingen met overheidsinstanties en andere instellingen met als doel het behartigen van de belangen van de 'general aviation';
- e) [...]

Wat is GA? Vrij vertaald 'algemene luchtvaart', doch dat is een term die nauwelijks binnen de luchtvaart wordt gebruikt. Vaak wordt de term 'kleine luchtvaart' gebruikt. Blijkens de website van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) is de GA *"een veelomvattende sector binnen de luchtvaart. Naast de recreatieve luchtvaart is er ook sprake van commerciële activiteiten. Eronder vallen bijvoorbeeld ballonvaren, zweefvliegen, valschermspringen en het houden van rondvluchten. Een van de accenten van het rijksbeleid is dat deze sector zelf verantwoordelijk is voor de eigen veiligheid in de lucht en op de 'recreatieve' luchthavens."*

AOPA, de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Luchtvaart (KNVvL), de Netherlands Association of Commercial Aviation (NACA) en de Nederlandse Vereniging voor Luchthavens (NVL), verder samen te noemen 'GA sector', zijn voor de Nederlandse overheid en andere voor de luchtvaart relevante instanties de vaste overlegpartners wat betreft onderwerpen die betrekking hebben op de GA, zoals wet- en regelgeving, vliegveiligheid, toegang tot luchtruim en luchthavens, tarieven en administratieve lasten. Er zijn vaste overleggen waarin de beleidsmakers van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu en de GA-sector bij elkaar komen. De GA-sector wordt vrijwel altijd door betreffend Ministerie geraadpleegd in zaken die betrekking of invloed hebben op de positie van de GA. De GA speelt zich vooral af in het onderste deel van het luchtruim. Dit houdt verband met de technische beperkingen van de gebruikte luchtvaartuigen, alsmede met de ontoegankelijkheid van belangrijke delen van het (hogere) luchtruim in verband met het vliegverkeer van en naar de grote luchthavens, zoals Schiphol.

De GA in Nederland heeft te maken met verdringing. Enkele vliegvelden waarop de GA actief was zijn gesloten en andere, bestaande vliegvelden voeren beperkingen in (of zijn daaraan onderhevig) ten laste van de GA. Verder dreigen voor de GA beperkingen door aanpassing van het luchtruim rond vliegveld Lelystad, door de aanleg van steeds meer en steeds hogere windmolens/windturbines en door vliegverboden voortkomend uit Natura 2000 beheerplannen.

Het *zoekgebied* voor Windpark Eemshaven-West ligt geheel of gedeeltelijke in het laagvlieggebied ('simulated forced landing area') Noord Groningen (zie bijlage).

Laagvlieggebieden zijn gebieden waar de minimale vlieghoogte ten behoeve van vlieg oefeningen is verlaagd. De minimale vlieghoogte in Nederland bedraagt 500 voet (152,4 meter). In laagvlieggebieden bedraagt de minimale vlieghoogte veelal 100 voet (30,48 meter). Laagvlieggebied Noord Groningen kent een bodem van 100 voet en een plafond van 500 voet.

Nederland kent een zeer beperkt aantal laagvlieggebieden. Dit houdt verband met de hinder die gepaard kan gaan met laagvlieg oefeningen en het feit dat Nederland (dicht)bevolkt is.

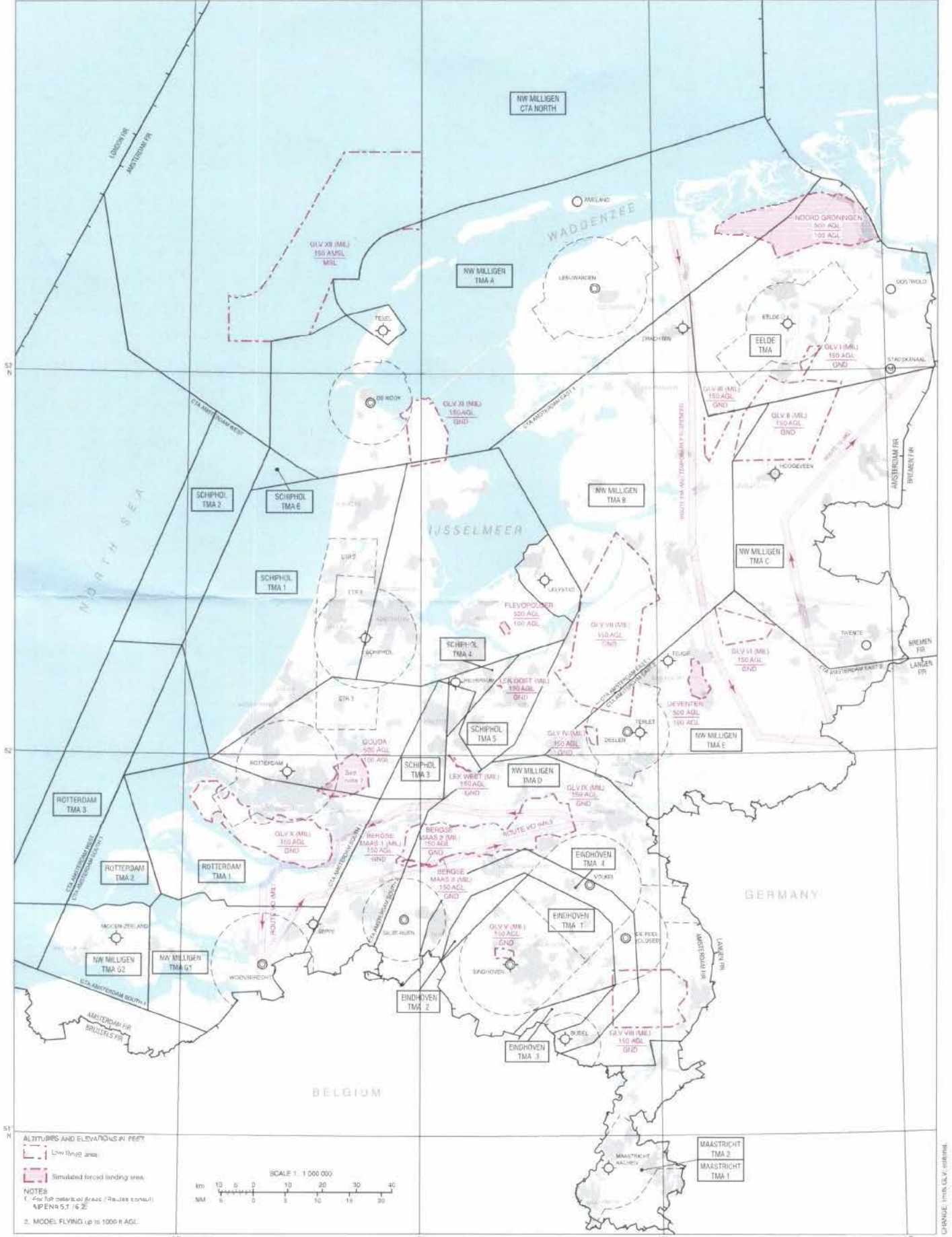
Het plaatsen van windmolens in het *zoekgebied* maakt het laagvlieggebied Noord Groningen onbruikbaar, voor zover het zoekgebied en het laagvlieggebied elkaar overlappen (hetgeen deze gebieden lijken te doen). In de MES wordt hierop niet gedeut, terwijl wel wordt gedeut op een aantal andere effecten dat betrekking heeft op de luchtvaart (zie MES, tabel 3.3 Quick scan effecten per thema op pagina 22):

"De provincie Groningen heeft op 06 juli 2016 een luchthavenbesluit genomen voor de realisatie van een heliport in de Eemshaven. De locatie van de heliport en hoogtebeperkingen rondom de heliport zijn weergegeven in afbeelding 3.3. De afstand tussen de vliegsectoren en windturbines moet minimaal 5D zijn, in verband met zog/turbulentie vanwege windturbines. De afstand tussen de beoogde locatie van de helihaven en de waddenzeedijk is circa 1,5 kilometer. Deze afstand is ruim meer dan 5D, uitgaande van turbines met een rotardiameter van 80-200 meter. Vanwege luchtvaartveiligheid geldt, op basis van vigerende wet- en regelgeving, als uitgangspunt dat windturbines met een tiphoogte van 150 meter of meer moeten worden voorzien van obstakelverlichting. Obstakelverlichting kan hinderlijk worden gevonden. Er zijn maatregelen in ontwikkeling om hinder te voorkomen."

Namens AOPA verzoek ik u af te zien van het plaatsen van windturbines binnen het laagvlieggebied Noord Groningen.

Vertrouwend u te hebben geïnformeerd,
Hoogachtend,

Voorzitter | AOPA Netherlands
president@aopa.nl

ALTITUDES AND ELEVATIONS IN FEET

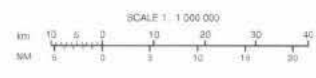
Low flying area

Simulated forced landing area

NOTES

1. For topographical areas (Radar contour) AIP ENA 5.1 / 6.2

2. MODEL FLYING up to 1000 ft AGL

Verzonden: Woensdag 1 februari 2017 22:47

Onderwerp: Zienswijzeformulier

Openbare raadpleging milieueffectenstudie Windenergie Eemshaven-West

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de milieueffectenstudie of de afwegingsnotitie?

ALS EIGENAAR EN PACHTER GROND EMMAPOLDER VIND IK IEDER RISICO DAT MET HET BOUWEN VAN TURBINES OP EEN PRIMAIRE WATERKERING IN AARDBEVINGSGEBIED WORDT GENOMEN, EEN TE GROOTRISICO VOOR DE VEILIGHEID VAN DE ONDERNEMING. RISICO SCHADE WORD NIET GEDEKT, OOK NIET ALS DE VERZEKERDE EEN WATERSCHAP IS

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

GEEN BEZWAR VERVANGING TURBINES mAATSHAAP

Reactie

Reactie op de zienswijze Milieu Effect Studie - Windpark Eemshaven West

1. Het wind- en parkfonds moet worden opgesplitst in twee delen. Er moet een fonds zijn voor de molens die in de Oostpolder worden gebouwd, ten zuiden van de Eemshaven, zodat die kan worden aangewend voor bewoners van Oudeschip. Er moet ook een fonds zijn voor de molens ten westen van de Eemshaven, zodat die kan worden aangewend voor de Dwarsweg, Heuvelderij, Valom en desnoods Hefswal omdat zij veel dichterbij wonen dan de inwoners van Oudeschip en daardoor meer last zullen hebben van geluid en waardevermindering van hun woningen.
2. De nieuwe molens moeten in lijnopstelling worden gebouwd omdat je daarmee verrommeling voorkomt en bovendien blijkt dat de molens in de Eemshaven meer vogelsterfte veroorzaken dan de huidige molens in de Emmapolder.
3. Er moeten geen molens worden gebouwd op zeewerende dijken zodat je de kans op een overstroming zo klein mogelijk houdt en daardoor doden en gewonden kunt voorkomen. Een dijkdoorbraak heeft enorme gevolgen. Niet alleen voor de omgeving maar ook voor de stad Groningen waar de ziekenhuizen zich bevinden. In combinatie met een aardbeving zullen de gevolgen nog groter zijn.
4. Het windmolenplangebied zoals dat op de MES kaart is aangegeven, moet optimaal worden benut. Gebruik het hele gebied. Laat het aantal rijen geen bepalende factor zijn.

Aangetekend
 Bureau Energie Projecten
 Inspraakpunt openbare raadpleging Eemshaven-
 West
 Postbus 248
 2250 AE Voorschoten

02 FEB 2017

Advocaat

Advocaten en notarissen
 Beethovenplein 10
 Postbus 75640
 1070 AP Amsterdam
 Nederland
 T +31 20 546 00 71
 F +31 20 546 07 10

www.stibbe.com

Onze ref.
 EN/AtV
 Uw ref.
 n.n.b.
 Datum
 31 januari 2017

ZIENSWIJZE**inzake de milieueffectstudie voor een windpark in het zoekgebied Eemshaven-West**

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij breng ik als advocaat en gemachtigde tijdig een zienswijze naar voren namens:

Innogy Windpower Netherlands B.V., statutair gevestigd te 's-Hertogenbosch, 5211 AK, aan Willemplein 4 (hierna te noemen: "**cliënte**").

Deze zienswijze is gericht tegen de milieueffectstudie voor een windpark in het gebied aangeduid als Eemshaven-West gedateerd 19 december 2016 (hierna: "**MES**"). De MES is, samen met de deelrapporten en een afwegingsnotitie, ter inzage gelegd van 22 december 2016 tot en met 1 februari 2017.

1. ACHTERGROND**1.1. Inleiding en conclusie zienswijze**

- (1) Cliënte moet helaas constateren dat de MES en bijbehorende documentatie zodanige gebreken bevat dat zij genoodzaakt is een zienswijze in te dienen. Tot deze gebreken behoren onder meer de al eerder naar voren gebrachte fouten in de behandeling van dit dossier door het Ministerie van Economische Zaken. De fouten betreffen de behandeling van het initiatief van cliënte in het zoekgebied, een vooringenomen positie ten aanzien van andere initiatieven in dit gebied en juridisch en technisch onjuiste uitgangspunten bij de beoordeling van dit initiatief. Voornoemde fouten komen thans weer terug in de MES en bijbehorende documentatie en in aanvulling daarop zijn nieuwe gebreken aan het licht gekomen. De reactie op deze gebreken in de MES en bijbehorende documentatie is te vinden in onderdelen 2 en 3 van deze zienswijze. In de hierna volgende paragrafen wordt ten behoeve van de volledigheid het achterliggende proces uiteengezet, hetgeen gezien eerdere correspondentie met onder meer het Ministerie van Economische Zaken en de andere betrokken bevoegde geza-

Stibbe

gen bekend wordt geacht.

- (2) Alvorens in te gaan op de gronden voor de zienswijze concludeert cliënte als volgt ten aanzien van de bruikbaarheid van de MES:
- De MES en de bijhorende documentatie hebben vergaande gebreken. Deze gebreken zijn dusdanig dat de MES en de bijhorende documentatie niet althans niet zonder meer gebruikt kunnen worden voor de beantwoording van de deelvraagstukken. Ook de namens cliënte verzochte second opinion van de deskundigen Arcadis en Bureau Waardenburg (**Bijlage 6**) op de MES en de bijhorende documentatie tonen de gebreken. Eventuele besluitvorming op basis van de MES en de bijhorende documentatie is dan ook in het licht van het voorgaande gebrekkig.
 - Als niettegenstaande het voorgaande toch op basis van de MES en de bijhorende documentatie en hetgeen met deze zienswijze naar voren is gebracht tot nadere besluitvorming wordt gekomen, moet vanuit milieuperspectief en uitvoerbaarheid worden gekozen voor (i) het plaatsen van een windturbinepark op de Emmapolder met (ii) het onderzoeks- en testpark.
- (3) Voorgaande conclusies worden hierna nader uiteengezet.

1.2. Belangen cliënte: nieuw initiatief en bestaand windpark

- (4) Cliënte is op twee manieren betrokken bij de ontwikkeling van een windpark in het zoekgebied Eemshaven-West. Ten eerste is cliënte betrokken vanwege het initiatief om een windturbinepark te realiseren. Cliënte is voorts eigenaar van een bestaand windturbinepark in dit gebied. Voor dit bestaande windturbinepark heeft cliënte overeenkomsten gesloten met grondeigenaren. Een deel van deze grondeigenaren handelt nu in strijd met hun overeenkomsten met cliënte door afspraken te maken voor de plaatsing van nieuwe windturbines op hun gronden.
- (5) Het nieuwe initiatief van cliënte betreft de realisatie van zeker twaalf windturbines op de Emmapolderdijk. Dit initiatief is gestart in 2011. Het project is technologisch innovatief door de plaatsing van windturbines in een primaire waterkering en biedt tevens kansen voor het Waterschap Noorderzijlvest door de inkomsten die dit waterschap als grondeigenaar verkrijgt. Als uitgangspunt voor dit initiatief geldt dat overdraai boven de Waddenzee wordt voorkomen. Vanwege de dimensies van deze dijk wordt gekozen voor een turbintype met een rotordiameter die daarbij aansluit, zoals ook opgenomen in de melding. Voor dit initiatief is door cliënte bij het ministerie van Infrastructuur en Milieu een verzoek ingediend tot toepassing van de rijkscoördinatieregeling conform artikel 3.35, lid 1, sub c Wet ruimtelijke ordening (brief van 2 oktober 2015, **Bijlage 1**).
- (6) De Emmapolderdijk is een primaire zeedijk. Aan de zeezijde begint bij de teen van de dijk de Waddenzee, onder andere aangewezen als Natura 2000-gebied. Aan de landzijde bevindt zich vanaf de teen van de dijk een sloot. Halverwege deze sloot eindigt het eigendom van de gronden van het Waterschap en begint het eigendom van de grondeigenaren die betrok-

Stibbe

ken zijn bij het bestaande windturbinepark.

- (7) Het initiatief voor een windpark op de Emmapolderdijk is onderdeel van het project Dankzij de Dijken, waarbinnen ook de plaatsing van drie windturbines op de Oostpolderdijk valt (**Bijlage 2**). Zoals uit de bijgevoegde kaart blijkt, ligt het windturbinepark op de Oostpolderdijk in de nabijheid van het beoogde windturbinepark op de Emmapolderdijk. Voor de windturbines op de Oostpolderdijk is een provinciaal inpassingsplan vastgesteld, waarin ook de beoogde dijkverbetering is opgenomen. Tegen het deel van dit provinciaal inpassingsplan dat de windturbines betreft is geen beroep ingesteld.
- (8) Het bestaande windturbinepark Westereems omvat onder andere de zeventien windturbines van cliënte met een vermogen van 51 MW in de Emmapolder. Dit windturbinepark is opgeleverd in 2009 en draait sinds halverwege 2016 zonder subsidie. De levensduur is nog ongeveer twaalf jaar. De rendabiliteit van dit project is dankzij de innovatieve bedrijfsvoering van cliënte voor voornoemde periode geborgd. Een sanering en vervanging van deze windturbines is dan ook niet voorzien voor 2029.
- (9) Ten behoeve van het windturbinepark Westereems zijn met grondeigenaren overeenkomsten aangegaan en opstalrechten gevestigd voor de plaatsing van de windturbines. Voor zover relevant bepalen de overeenkomsten en (onder)opstalakten dat de grondeigenaren alles moeten nalaten wat de optimale benutting van wind en derhalve het rendement van de windturbines van windturbinepark Westereems negatief kan beïnvloeden. In strijd met deze overeenkomsten en opstalrechten zijn enkele van deze grondeigenaren met Nuon overeenkomsten aangegaan voor de realisatie van een nieuw windturbinepark in de directe nabijheid van het bestaande windturbinepark Westereems. Dit betreft niet alleen de gronden ten noorden van het bestaande windturbinepark, maar ook de gronden ten zuiden waarop de vierde en vijfde lijnopstelling zijn geprojecteerd. De realisatie van een nieuw windturbinepark op deze gronden van de betrokken grondeigenaren leidt echter tot gemiste productie en tot technische schade bij het bestaande windturbinepark Westereems, hetgeen in strijd is met de verplichtingen die de grondeigenaren jegens cliënte zijn aangegaan.
- (10) Aangezien de grondeigenaren naar aanleiding van een sommatie niet bereid waren hun medewerking aan het initiatief van Nuon in te trekken, was cliënte genoodzaakt een civiele procedure te starten. De insteek van deze civiele procedure is het voorkomen van rendementsverlies bij en schade aan het bestaande windturbinepark. Cliënte vordert in de procedure namelijk onder meer een verbod om op enige wijze toestemming of medewerking te verlenen aan de plaatsing van een of meer windturbines op percelen in de Eems- en/of Emmapolder te Groningen op straffe van een dwangsom van €50.000 (vijftigduizend euro) voor elke dag of dagdeel dat betrokken grondeigenaar dit verbod geheel of gedeeltelijk overtreedt, tot een maximum vijf miljoen euro. In concreto betekent dit dat de betrokken grondeigenaren niet mogen toestaan dat Nuon windturbines plaatst op hun percelen in de Eems- en/of Emmapolder. Nu de betrokken grondeigenaren in de civiele procedure een groot deel bezitten van de percelen in het gebied waar Nuon een nieuw windpark wenst te realiseren, is het initiatief van Nuon aldus onuitvoerbaar.
- (11) De vierde en vijfde lijnopstellingen en een lijnopstelling achter de Emmapolderdijk zijn dan

Stibbe

ook enkel mogelijk wanneer cliënte daar contractueel ruimte voor biedt. Ondanks herhaalde pogingen tot overleg met de betrokken partijen de afgelopen jaren is hierover geen overeenstemming bereikt met Nuon. Cliënte is dan ook de enige partij met de juridische mogelijkheden om een nieuw windturbinepark mogelijk te maken in het zoekgebied. Ten aanzien van een lijnopstelling op of achter de Emmapolderdijk heeft cliënte de voorkeur voor windturbines op de dijk, onder meer in verband met het maatschappelijke karakter in de samenwerking met het Waterschap alsook vanwege de energieopbrengst door maximale afstand vanaf het bestaande windturbinepark. Voorts biedt dit voor de toekomst de meeste ruimte voor opschaling van het bestaande windturbinepark.

1.3. Vertraging realisatie windpark op de dijk

- (12) Door het initiatief van Nuon in het zoekgebied is de besluitvorming ten behoeve van het windturbinepark op de Emmapolderdijk nagenoeg stilgelegd. In goed overleg met gemeente Eemsmond en het Waterschap Noorderzijlvest was een aanvang gemaakt met de procedure voor de besluitvorming voor het windpark op de Emmapolderdijk. Hiertoe zijn onder meer een concept notitie reikwijdte en detailniveau bij de gemeente Eemsmond en een aanvraag om een watervergunning bij het Waterschap Noorderzijlvest ingediend. Het initiatief van Nuon in het zoekgebied blokkeerde echter de verdere voortgang van het windturbinepark op de Emmapolderdijk. Hoewel vanuit cliënte is gewezen op de onuitvoerbaarheid van dit initiatief van Nuon, heeft onder meer het ministerie van Economische Zaken toch dit initiatief verder in behandeling genomen (zie ook de brief d.d. 24 september 2015, waarin op de onuitvoerbaarheid wordt gewezen, **Bijlage 3**). Een klein deel van dit initiatief van Nuon, namelijk voor zover dit ligt ten noorden van het bestaande windturbinepark (derde rij), doorluidt bij realisatie daarvan de mogelijkheid om het windturbinepark op de Emmapolderdijk te realiseren. Vooral vanwege deze interactie, maar ook door de schending van de overeenkomst met cliënte bij de realisatie van het initiatief van Nuon, is een impasse ontstaan ten aanzien van de realisatie van windenergie in het zoekgebied.
- (13) Cliënte heeft meerdere malen geprobeerd de impasse ten aanzien van de realisatie van windturbines in het zoekgebied te doorbreken door middel van overleg met Nuon. Hiertoe had ook de provincie Groningen verzocht en door het ministerie van Economische Zaken werd als voorwaarde voor de verdere behandeling van dit dossier een overeenkomst tussen Nuon en cliënte gesteld. Dit overleg had van de zijde van cliënte ten doel om gezamenlijk te komen tot een realisatie van windenergie in het zoekgebied. Tussen cliënte en Nuon is tot het niveau van CEO's van beide bedrijven overleg geweest, soms ook in de aanwezigheid van bevoegde gezagen.
- (14) Vanuit het ministerie van Economische Zaken zijn vervolgens drie conflictclinics gestart. Helaas hebben deze conflictclinics niet tot een goed resultaat geleid. Vanuit het ministerie van Economische Zaken werd de start van deze clinics al onjuist aangepakt door cliënte niet als initiatiefnemer aan te merken, maar als derde belanghebbende (zie e-mail d.d. 8 oktober 2015, **Bijlage 4**). Vervolgens hanteerde het ministerie van Economische Zaken, daarbij ondersteund door Nuon, een onjuist uitgangspunt over de noodzakelijke aanwezigheid van grondposities voor de uitvoerbaarheid van een project. Ten eerste miskenden genoemde partijen dat (i) Nuon niet alle grondposities heeft voor de uitvoering van dat initia-

Stibbe

tief en (ii) op een deel van de gestelde verkregen grondposities een evidente privaatrechtelijke belemmering rust. Ten tweede was het voor de uitvoerbaarheid van het windturbinepark op de Emmapolderdijk niet noodzakelijk voor cliënte om al grondposities contractueel geborgd te hebben (zie hierover nader paragraaf 2.7 van deze zienswijze). Uiteindelijk heeft de vooringenomen en onzorgvuldige begeleiding van dit dossier door het ministerie van Economische Zaken geleid tot het opzeggen van het vertrouwen van cliënte in voornoemd ministerie (zie brief d.d. 20 januari 2016 met een nadere toelichting hierop, **Bijlage 5**). Na een gesprek met vertegenwoordigers van het ministerie van Economische Zaken op 20 mei 2016 is het vertrouwen hersteld. Bij e-mail van 21 juli 2016 is de MES aangekondigd.

1.4. Achtergrond en conclusie omtrent de MES

- (15) Vanuit de ministeries van Economische Zaken en Infrastructuur en Milieu, de provincie Groningen en de gemeente Eemsmond is het initiatief van de MES gestart om de impasse in het zoekgebied te doorbreken. Voornoemde bevoegde gezagen wensen de uitkomsten van de MES te gebruiken om de besluitvorming verder te brengen. Hierbij zou de MES worden benut om in te kunnen zoomen op diverse deelvraagstukken, te weten (i) hoe het test- en onderzoeksveld in te richten, (ii) de mogelijkheid van een derde rij op of achter de dijk en (iii) wel of geen vierde en vijfde rij. Een mogelijk vierde deelvraagstuk zou zijn al dan geen repowering van het bestaande park. Uit de uit te voeren studies moet op ieder van de deelvraagstukken een antwoord gevonden worden, waaruit bevoegd gezagen een voorkeursalternatief zouden kunnen samenstellen. Cliënte staat in principe positief tegenover de MES, mits dit MES met de correcte uitgangspunten en weging van de milieueffecten plaats vindt. Dit is echter naar de mening van cliënte niet gebeurd. In ieder geval is repowering van het bestaande park geen reëel alternatief, aangezien de bestaande windturbines tot 2029 blijven staan. Verder bevatten zowel het rapport MES als de afwegingsnotitie oneigenlijke argumentatie. Hierna worden de gronden gericht tegen de MES en de bijbehorende documentatie naar voren gebracht en nader toegelicht. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen gronden gericht tegen algemene uitgangspunten en aannames en gronden gericht tegen de beoordeling van de milieueffecten.

2. ZIENSWIJZE BETREFFENDE UITGANGSPUNTEN EN AANNAMES

2.1. Inleiding: bruikbaarheid MES en inspraak

- (16) De in deze zienswijze en de bijbehorende rapportage van Arcadis naar voren gebrachte reactie op de MES en de bijhorende documentatie is van een zodanig fundamenteel niveau dat voornoemde documentatie niet in de huidige vorm gebruikt kan worden voor de verdere besluitvorming omtrent een windturbinepark in het zoekgebied. Zo biedt de informatie uit de deelrapporten, het rapport MES en de afwegingsnotitie onvoldoende houvast om antwoord te geven op de deelvraagstukken, omdat, kort gezegd, met verschillende maten gemeten is. Het toch gebruiken van de huidige informatie uit de MES en de bijhorende documentatie zal leiden tot gebrekkige besluitvorming vanwege onjuiste, niet onderbouwde argumenten. Hetgeen tijdens de inloopavond d.d. 13 september 2016 is gezegd over de bruikbaarheid van de MES, namelijk dat het enige verschil tussen de MES en een volwaardig

Stibbe

milieueffectrapportage de procedure is, is in het licht van deze zienswijze dan ook onjuist.¹ Sowieso is niet in te zien hoe het doorlopen van een MES voldoet aan de wettelijke eisen uit de Wet milieubeheer gesteld aan een MER, bijvoorbeeld ten aanzien van de alternatieven voor het voornemen, een uitputtende omschrijving van de bestaande toestand van het milieu als referentiesituatie en een goede beoordeling van de gevolgen van de alternatieven ten opzichte van de referentiesituatie.

- (17) Door cliënte is input gegeven op het startdocument van de MES d.d. 23 september jl. (zie **Bijlage 7**). Het is aannemelijk dat andere partijen ook een reactie op dit startdocument hebben gegeven. Uit de MES en de bijhorende documentatie blijkt echter niet (i) welke input door welke partijen is gegeven of (ii) wat met de input is gedaan. Dit is des te opvallender, doordat wel een verslag is gegeven van hetgeen heeft plaatsgevonden op de inloopavond. Verder wijkt dit af van de wijze waarop in een MER op grond van artikel 7.8 Wm wordt omgegaan met een notitie reikwijdte en detailniveau. Zonder een schriftelijke en kenbare weergave van alle input op het startdocument en een inhoudelijke reactie op de input op het startdocument is de informatie uit het MES en de bijhorende documentatie niet volledig en dus niet bruikbaar voor nadere besluitvorming vanwege de gebreken in de procedure. Cliënte heeft tevens moeten constateren dat passages uit vertrouwelijke rapporten letterlijk gekopieerd zijn zonder toestemming vooraf om de geleverde informatie zo te gebruiken.

2.2. **Het is niet noodzakelijk uit te gaan van minimaal 100 MW in Eemshaven-West**

- (18) Vanwege de realisatie van windturbineparken in andere delen van de provincie Groningen is het niet nodig om in het zoekgebied Eemshaven West een windturbinepark van minimaal 100 MW te realiseren. Waar de doelstelling van 100 – 130 MW in Eemshaven-West voor de MES overigens vandaan komt is cliënte niet duidelijk. De provincie Groningen kent in ieder geval geen beleidsstukken die voorschrijven dat in Eemshaven-West minimaal 100 MW gerealiseerd dient te worden. Het Rijk heeft met de provincie Groningen een doelstelling afgesproken van 855,5 MW windenergie in 2020 in deze provincie. Deze doelstelling wordt al gehaald met een aanvullend vermogen van 155,9 MW in de gehele provincie. Er is namelijk al 699,6 MW gerealiseerd, vergund of in procedure. In procedure zijn onder meer de uitbreiding van Delfzijl Zuid (48 MW), het windpark in Oosterhoorn (70 MW), het windpark N33 (120 MW) en het windpark op de Oostpolderdijk (9 MW).
- (19) Voor de realisatie van het aanvullend vermogen van 155,9 MW zijn, buiten het zoekgebied Eemshaven-West, voldoende andere initiatieven voor windturbineparken op land. Dit betreft onder meer het initiatief in Geefsweer (60 MW), het initiatief in Eemshaven Zuidoost (24 MW) en het initiatief in de Oostpolder (60 MW). Dit betreft in totaal 144 MW, waarmee nog een doelstelling van 11,9 MW resteert. Deze doelstelling kan en moet, gezien de resultaten van de MES en bijhorende documentatie, worden ingevuld met het windturbinepark op de Emmapolderdijk (zie verder onderdeel 2.4).
- (20) Gezien het voorgaande wordt met een windpark van 33 MW al aan voldaan aan het be-

¹ Zie punt 4 van het verslag van de inloopavond Milieueffectenstudie Windpark Eemshaven-West.

Stibbe

stuurlijk uitgangspunt van de beide ministeries om de taakstelling van 855,5 MW in 2020 te halen. Als vervolgens, ondanks het voorgaande, wordt vastgehouden aan het bestuurlijke uitgangspunt van de provincie Groningen ten aanzien van de omvang van het plan is het afdoende als circa 100 MW wordt gerealiseerd. Hiervoor is afdoende om bij het windturbinepark op de Emmapolderdijk het onderzoeks- en testpark met het windpark Emmapolderdijk te realiseren.

- (21) Het loslaten van de eis van minimaal 100 MW is ook noodzakelijk voor een goede uitvoering van het milieuonderzoek. De keuze voor een toevoeging van de turbineopstelling uit alternatief 2a bij het initiatief van cliënte is namelijk enkel gemotiveerd met het behalen van de doelstelling voor 100 – 130 MW. Dit uitgangspunt en leidt in de alternatievenvergelijking tot onterechte en onnodige vertekening van de effecten van het project op de Emmapolderdijk. Een voorbeeld hiervan betreft de beoordeling van de homogeniteit van het windpark in relatie tot het bestaande windturbinepark. In par. 6.3.5 wordt eerst geconcludeerd dat hetzelfde turbinetype op de dijk wordt geplaatst als de al bestaande windturbines. Vervolgens wordt echter de keuze van Nuon voor een ander turbinetype cliënte aangerekend en daarmee geconcludeerd tot een niet homogeen windpark. Verder is het onterecht om het initiatief van cliënte ook te beoordelen op aspecten als geluidsbelasting en slagschaduw op woningen, terwijl cliënte niet verantwoordelijk te houden is voor deze milieubelasting van windturbines van een ander initiatief. Zoals in het onderdeel 2.4 nader omschreven, miskent deze aanpak ook de noodzakelijke alternatievenweging tussen windturbines op de dijk en de vierde en vijfde lijnopstelling.

2.3. Windturbines op de Emmapolderdijk zijn technisch uitvoerbaar

- (22) De MES en de bijhorende documentatie missen de voor de beoordeling daarvan noodzakelijke bestuurlijke uitgangspunten en omschrijving van de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het Waterschap Noorderzijlvest. Deze input is voor de beoordeling noodzakelijk vanwege de beoogde realisatie van een windturbinepark op een dijk in beheer bij dit Waterschap. Vooral waar in de MES wordt ingegaan op het aspect waterveiligheid en de risico's van een windturbinepark op de Emmapolderdijk mist een koppeling met de beoordeling hiervan door het waterschap.
- (23) Op grond van de keur van het Waterschap Noorderzijlvest is een watervergunning noodzakelijk voor het plaatsen van windturbines binnen de kernzone en de beschermingszone van de Emmapolderdijk. De weergegeven formulering hiervan in par. 2.13 van de MES, namelijk dat op de kernzone in principe niet gebouwd of gegraven mag worden en in de beschermingszone alleen onder strikte voorwaarden, is een onvolledige en tendentieuze voorstelling van zaken. Zoals uit artikel 3.1.1 van de keur blijkt is het plaatsen van een windturbine in de kernzone of de beschermingszone altijd vergunningplichtig. Vanwege de primaire taak van het waterschap Noorderzijlvest, te weten het borgen van de waterveiligheid, is een strook langs de dijk van 100 meter breed als beschermingszone aangeduid om de waterveiligheid te garanderen. De huidige formulering van een verschil tussen beide zones in de MES is dan ook onnodig suggestief en onjuist. Wel is correct dat een watervergunning voor het plaatsen van een windturbine in de kernzone of de beschermingszone wordt beoordeeld aan de hand van de effecten op de waterveiligheid, onderhoud en beschikbare

Stibbe

ruimte voor toekomstige werkzaamheden aan de waterkering. Hierin is echter geen verschil tussen de kernzone en de beschermingszone.

- (24) Vervolgens worden ongemotiveerde aannames gedaan ten aanzien van de realisatie van windturbines op een dijk, waarmee de indruk wordt gewekt de plaatsing op de Emmapolderdijk bij voorbaat in diskrediet te brengen. Het gaat hier om de aannames gedaan in tabel 3.3 van de MES. Uit de toelichting bij deze tabel kan worden afgeleid dat deze aannames en knelpunten niet zijn gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek, althans er zijn geen bronnen benoemd waaruit een en ander blijkt. Dit betreft onder meer de aannames omtrent (i) de gestelde veilige afstand tussen een windturbine en een waterkering, (ii) de aanname van "hoe minder, hoe beter" en (iii) de plaatsing aan de landzijde/binnenzijde van de dijk vanwege de dominante windrichting (welke logica onduidelijk blijft). Geen van deze aannames zijn wetenschappelijk onderbouwd en zijn als wel wordt gekeken naar relevant onderzoek evident onjuist.² Deze aannames zijn temeer opmerkelijk in het licht van de geciteerde opmerking van het Waterschap omtrent het plaatsen van een windturbine in de dijk: *"technisch is het bouwen van een moderne windturbine in een primaire kering (zeedijk) prima mogelijk. Ook qua aardbevingsrisico kan een turbine samengaan met een primaire kering. Van belang is dat de kering op zichzelf (dus zonder turbine) al aardbevingsbestendig moet zijn of wordt gemaakt."* Niet valt in te zien en in ieder geval is niet onderbouwd waarom in het licht van dit citaat de eerder genoemde aannames gehandhaafd zijn. Nu het ten aanzien van de dijkveiligheid bevoegde gezag de plaatsing van windturbines in de Emmapolderdijk prima mogelijk acht, is er geen aanleiding om hieromtrent niet onderbouwde aannames te doen. Deze aannames mogen derhalve geen rol spelen in de verdere besluitvorming.
- (25) Verder diskrediet voor het realiseren van een windturbinepark op de Emmapolderdijk lijkt beoogd te worden in de beschrijving van meekoppelkansen in par. 3.4 van de MES. Hier wordt ingegaan op de mogelijkheid van een dijkversterking van de Emmapolderdijk. Deze dijkversterking gaat niet plaatsvinden. Het is echter onduidelijk en niet gemotiveerd waarom de mogelijkheid van dijkversterking wordt benoemd. Voor de mogelijke realisatie van een windturbinepark op de Emmapolderdijk is een dijkversterking niet nodig. Weliswaar kan een dijkverzwaring meekoppelkansen bieden, maar dit is geen voorwaarde voor een vergunning. Niettemin staat de realisatie van windturbines in de primaire waterkering ook een dijkversterking niet in de weg. Het is overigens zelfs mogelijk dat de realisatie van windturbines op de dijk bijdraagt aan de dijkveiligheid, afhankelijk van uitvoering van de windturbines. Hetgeen in par. 3.4 van de MES over meekoppelkansen is opgenomen miskent het voorgaande en miskent de positieve financiële effecten voor het waterschap (zie hierover verder par. 3.2 van deze zienswijze).
- (26) In reactie op de onjuiste presentatie van de realiseerbaarheid van een windturbinepark op de Emmapolderdijk gaat cliënte hierna in op de wijze waarop dit mogelijk is. Bij de aanvraag om de watervergunning moet onder meer worden aangetoond hoe de waterveiligheid wordt geborgd. Dit kan technisch gezien op verschillende manieren, zoals:

² In hoofdstuk 3 van deze zienswijze wordt hierop verder ingegaan.

Stibbe

- (I) De windturbine wordt op een ‘reguliere’ wijze gebouwd met een fundatieblok en heipalen. De effecten hiervan op de waterveiligheid worden onderzocht en waar nodig kunnen negatieve effecten door middel van mitigerende maatregelen worden gemitigeerd. Een dergelijke maatregel betreft bijvoorbeeld een stabiliteitsscherm.
 - (II) Voor de windturbine wordt een fundatie ontworpen die toegesneden is op de vorm en functionaliteit van de primaire waterkering. Dit betreft een ontwerp waarmee ook een bijdrage kan worden geleverd aan de waterveiligheid. Een dergelijk ontwerp betekent dat de windturbine niet als ‘niet waterkerend object’ beschouwd hoeft te worden. De fundatie is daarmee impliciet onderdeel geworden van de waterkering en niet zozeer van de windturbine zelf.
- (27) Ter verdere illustratie van het voorgaande wordt gewezen op de plaatsing van drie windturbines op de Oostpolderdijk. Hiervoor is een referentiesituatie uitgewerkt op basis van het eerste scenario, dus een fundatieblok met heipalen en een stabiliteitsscherm als mitigerende maatregel. Er wordt echter onderzoek gedaan naar een oplossing in de richting van het tweede scenario. Aangezien benutten van primaire waterkeringen voor windenergie gezien wordt als een goede toevoeging voor de productie van duurzame energie met wind, werkt cliënte aan een gedegen oplossing waarmee een verdere uitrol van dit concept ondersteund wordt. Hiervoor is ook een investeringssubsidie ter beschikking gesteld.
- (28) Door het waterschap Noorderzijlvest is de aanpak voor de realisatie van windturbines in primaire waterkeringen voorgelegd aan het Expertise Netwerk Waterveiligheid ("ENW"). Het ENW is het kennisnetwerk van de specialisten in waterveiligheid. Belangrijkste taak van het ENW is het (gevraagd én ongevraagd) adviseren van overheidsorganisaties met een verantwoordelijkheid voor waterveiligheid over actuele vraagstukken en innovaties. Het ENW heeft op basis van de voorgestelde aanpak afstand genomen van haar standpunt dat windturbines op primaire waterkeringen bij voorkeur ongewenst zijn. Dit onderschrijft voor zowel het Waterschap Noorderzijlvest als cliënte dat deze ontwikkeling veilig en uitvoerbaar is, en bovendien innovatief en kansrijk.
- (29) Kortom, er zijn diverse mogelijkheden om – zonder negatieve invloed op de waterveiligheid – een windpark in de dijk te realiseren. In technische zin is er derhalve geen verschil tussen een windpark op de Emmapolderdijk als achter de dijk. Gezien het voorgaande be- toog moet in de MES en de bijhorende documentatie worden geconcludeerd dat een wind- turbinepark vanuit waterveiligheid uitvoerbaar is en niet relevant onderscheidend ten op- zichte van een windturbinepark achter de dijk.

2.4. Op basis van MES kiezen voor op de dijk met onderzoeks- en testpark

- (30) Zoals uit deze zienswijze en de second opinion van Arcadis en Bureau Waardenburg blijkt, is MES niet bruikbaar voor de selectie van een voorkeursalternatief. Kort gezegd is het on- derzoek naar alternatieven niet op een correcte, onderbouwde wijze gebeurd. Er zijn onder meer zonder dragende motivering keuzen gemaakt die leiden tot vertekende resultaten van het alternatievenonderzoek. De MES en de bijhorende documenten bevatten derhalve

Stibbe

niet de voor de verdere besluitvorming noodzakelijke informatie.

- (31) Mocht ondanks het voorgaande toch op basis van de beschikbare informatie, zijnde de MES, de daarbij horende documenten en de informatie overlegd met deze zienswijze, een voorkeursalternatief worden gekozen, moet worden gekozen voor de realisatie van de lijnopstelling op de Emmapolderdijk met het onderzoeks- en testpark. Deze conclusie trekt cliënte omdat:
- (i) Er geen 100 MW noodzakelijk is voor het behalen van de provinciale doelstelling (zie ook onderdeel 2.2 van deze zienswijze);
 - (ii) De vierde en vijfde lijnopstelling milieutechnisch en vanwege privaatrechtelijke belemmeringen niet haalbaar zijn dan wel, als deze de haalbaarheid wordt aangenomen, vanuit milieuperspectief slechter zijn dan een windturbinepark op of achter de Emmapolderdijk;
 - (iii) Een windturbinepark op de Emmapolderdijk vanuit milieuperspectief en haalbaarheid beter scoort dan een windturbinepark achter de dijk;
 - (iv) Het onderzoeks- en testpark afdoende extra vermogen bijdraagt met een lijnopstelling op de Emmapolderdijk als deze bijdrage toch nodig blijkt voor de doelstellingen.
- (32) Ter toelichting op het voorgaande het volgende.
- 2.4.1. 4de en 5de lijn niet haalbaar en vanuit milieuperspectief slechter dan op of achter de dijk
- (33) Op grond van alle beschikbare informatie moet worden geconcludeerd dat de vierde en vijfde lijnopstellingen niet haalbaar zijn. Ten eerste wijst cliënte op de evidente privaatrechtelijke belemmeringen door de contractering door de grondeigenaren in strijd met de afspraken met cliënte (zie onderdelen 1.2 en 2.7). Ten tweede wijst cliënte op de vele milieutechnische beperkingen voor lijnopstellingen ten zuiden van het bestaande windturbinepark. Dit betreft onder meer de geluidsbelasting, waarbij het schrappen van de vierde en vijfde rij ook als een maatregel is genoemd (zie o.a. par. 4.6 van de afwegingsnotitie). Deze geluidsbelasting staat temeer aan realisatie van de vierde en vijfde lijn in de weg, aangezien de MES en de bijhorende onderzoeken van een te laag bronvermogen zijn uitgegaan (zie nader onderdeel 3.5). Als vervolgens de voor naleving van de geluids- en slagschaduwnormering te treffen mitigerende maatregelen in oogschouw worden genomen, worden ook de opbrengst en de economische uitvoerbaarheid negatief geraakt. Daarbij moet ook worden betrokken dat ten onrechte een te korte afstand wordt aangehouden tussen de windturbines (zie nader onderdeel 2.5). Ook voor de landschappelijke effecten is de voorkeur om de vierde en vijfde rij te doen vervallen.
- (34) Met het schrappen van de lijnopstellingen ten zuiden van het bestaande windturbinepark wordt verder tegemoet gekomen aan de bezwaren van omwonenden, zoals opgenomen in

Stibbe

par. 5.1 van de afwegingsnotitie, waaronder het belang bij een klein windturbinepark en een maximale afstand van windturbines tot woningen. Daar wordt ook erkend dat "*als het gebied te zwaar belast wordt*" er minder MW gerealiseerd kan worden. Verder leiden een vierde en vijfde lijn tot winstafvang en turbulentieschade bij het bestaande windturbinepark, hetgeen kapitaalvernietiging is en negatieve gevolgen heeft voor het totale productievermogen van het zoekgebied. Kortom, op basis van de MES en de bijhorende documenten en de informatie aangeleverd met deze zienswijze moet de conclusie zijn dat de realisatie van een vierde en vijfde lijn vanuit milieueffecten niet uitvoerbaar is.

- (35) Niettegenstaande het voorgaande wordt in de MES ten onrechte geen vergelijking verricht tussen windturbines op of achter de Emmapolderdijk en de realisatie van een vierde en vijfde lijnopstelling. Dit is het gevolg van het focussen op de beantwoording van de deelvragen. Het is echter niet nodig, nu eerder is vastgesteld dat voor de doelstelling van de provincie het niet noodzakelijk is om minimaal 100 MW te realiseren. Er moet daarom ook een vergelijking komen tussen het alternatief vierde en vijfde lijnopstelling en het alternatief op of achter de dijk. Uit de beschikbare milieu-informatie van de MES blijkt vervolgens evident wat de milieuvoordelen zijn van een windturbinepark op of achter de Emmapolderdijk ten opzichte van de vierde en vijfde lijnopstellingen. Dit betreft onder meer het ontzien van de woningen en een betere landschappelijke inpassing. Verder leiden de vierde en vijfde lijnopstelling tot schade voor het bestaande windturbinepark, dat niet of minder optreedt bij de realisatie van de windturbines op of achter de dijk.

2.4.2. Conclusie milieu-informatie: realisatie windturbines op dijk met onderzoeks- en testpark

- (36) Nu de conclusie is dat de vierde en vijfde lijnopstellingen komen te vervallen ten faveure van de windturbines op of achter de dijk, moet vervolgens een keuze voor op of achter de dijk worden gemaakt. Wederom op basis van de beschikbare milieu-informatie en de uitvoerbaarheid moet worden gekozen voor een windturbinepark op de Emmapolderdijk.
- (37) Een windturbinepark op de Emmapolderdijk scoort op de punten duisternis en interferentie beter dan een alternatief achter de Emmapolderdijk (zie ook onderdeel 3.3.2). Verder is voor dit windturbinepark geen nieuwe netaansluiting nodig, waarmee het zowel kosten-technisch als in de uitvoering beter scoort. Het windturbinepark op de dijk scoort ook beter op het punt van externe veiligheid, doordat deze windturbines verder liggen van risicovolle objecten. Verder is er geen relevant onderscheid ten aanzien van ecologie, mede doordat in de MES en de bijhorende documenten geen rekening is gehouden met de grotere omvang van de windturbines achter de dijk (zie par. 3.4). Ook is een windturbinepark op de Emmapolderdijk beter voor de opbrengsten van het bestaande windturbinepark en biedt dit meer ruimte voor toekomstige opschaling. Als laatste wijst cliënte nogmaals op de privaatrechtelijke belemmeringen die bestaan voor de realisatie van een windturbinepark achter de dijk.
- (38) Kortom, een vergelijking van de alternatieven op of achter de dijk moet leiden tot de conclusie dat op de dijk de voorkeur heeft. Voor zover in aanvulling op de lijnopstelling op de Emmapolderdijk nog behoefte is aan extra vermogen in het zoekgebied, kan het onder-

Stibbe

zoeks- en testpark worden toegevoegd.

2.5. Te korte afstand aangehouden tussen windturbines

- (39) In de MES is als vuistregel gerekend met een afstand van viermaal de rotordiameter (4D) tussen windturbines "*met het doel om veel windafvang en schade aan turbines door turbulentie te voorkomen. 4D is een realistisch uitgangspunt in deze planfase*"³. Echter, in een volgende fase kan deze afstand aangepast worden, namelijk van 3D tot en met 5D.⁴ Uit de figuren blijkt vervolgens dat het hier gaat om een gemiddelde van de twee rotordiameters. Er dient echter vanzelfsprekend uitgegaan te worden van de turbine die daadwerkelijk de feitelijke schade zal veroorzaken, namelijk die turbine met de grootste diameter. De huidige systematiek is dan ook niet een worst-case inschatting. De keuze voor een afstand van 4D is niet onderbouwd met een verwijzing naar regelgeving, beleidsstukken dan wel concreet onderzoek. Onder meer is niet onderbouwd waarom wordt afgeweken van het MER bij de SvWOL. In dat MER is voor vergelijkbare gebieden een afstand van 6D aangehouden.⁵ Ook volgens de website van RVO wordt als vuistregel een afstand van 6D gehanteerd tussen windturbines, om te voorkomen dat de windturbines elkaars opbrengst beïnvloeden is er afstand tussen de turbines.⁶ De ratio voor een afstand van 6D ligt in het voorkomen van windafvang en technische schade, hetgeen in dit zoekgebied met goede windcondities (en inherent daaraan tevens de versterkte onderlinge effecten) van essentieel belang is voor het bestaande windturbinepark. De te korte afstand klemt temeer, omdat de afstand van 6D wordt aangeraden door dezelfde rijksoverheid die de MES heeft laten opstellen met een afstand van 4D met een mogelijkheid af te wijken tot 3D. Uit de berekeningen in de MES ten aanzien van de park efficiency kan tevens niet anders geconcludeerd worden dan dat de turbines veel te dicht bij elkaar gepositioneerd worden. Oftewel, voor de MES wordt zonder toelichting dan wel onderbouwing afgeweken van eerder door en namens de rijksoverheid ingenomen standpunten over de aan te houden afstand tussen de windturbines.
- (40) Doordat ten onrechte met een te kleine tussenafstand tussen windturbines is gerekend, is de milieu-informatie uit de MES niet bruikbaar. De MES onderzoekt de milieueffecten namelijk aan de hand van een aantal varianten. In al de varianten staan de windturbines te dicht bij elkaar, waardoor de resultaten van de onderzoeken op foutieve veronderstellingen zijn gebaseerd. Dit betreft vooral de inpasbaarheid van de vierde en vijfde lijn en in bepaalde varianten tevens de derde lijn in het zoekgebied. Kort en goed moet bij een correcte toepassing van een afstand van 6D in de heersende windrichting met een mogelijkheid om deze te verlagen naar 3D dwars op de heersende windrichting geconcludeerd worden dat de vierde en vijfde lijn niet passen dan wel milieutechnisch zo bezwarend zijn voor de omgeving dat ze niet aanvaardbaar zijn. Het mag niet zo zijn dat '*omdat anders geen alternatieven te cre-*

³ MES, blz. 29.

⁴ Idem, blz. 29-30.

⁵ Plan-MER Structuurvisie Windenergie op land, blz. 228.

⁶ <http://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/duurzame-energie-opwekken/windenergie-op-land/techniek/opbrengst>.

Stibbe

eren zijn binnen de gestelde doelstelling van 100MW, afbreuk gedaan wordt aan de efficiëntie, economische haalbaarheid en daarmee de kwaliteit van het windpark. Dit leidt ertoe dat de MES niet gebruikt kan worden als studie om beleidsbeslissingen op te baseren.

2.6. Gestelde ondeelbaarheid van een project is geen rechtens te beschermen belang

- (41) In de afwegingsnotitie is opgenomen dat Nuon en Stichting Eemswind hun initiatief als ondeelbaar beschouwen en geen medewerking verlenen aan alternatief 1. Dit komt op cliënte over als een oneigenlijk machtsmiddel jegens de overheden. In ieder geval is deze stelling niet ruimtelijk relevant, betreft het niet een te betrekken milieueffect en is het ook niet van belang voor uitvoerbaarheid van een windturbinepark in dit zoekgebied. Het is immers fysiek en economisch goed mogelijk om een deel van het initiatief van Nuon te combineren met het project van cliënte, bijvoorbeeld door een vierde lijn te combineren met de windturbines op de Emmapolderdijk (waarbij niettemin de afspraken tussen de grondeigenaren en cliënte in principe aan realisatie van de vierde lijn in de weg staat). Van een onafhankelijk, onbevooroordeeld bestuur mag worden verwacht dat een dreigement om enkel iets te realiseren als het gehele initiatief mogelijk wordt gemaakt niet (en in ieder geval niet in positieve zin voor een initiatiefnemer) meeweegt in de besluitvorming.

2.7. Grondposities niet noodzakelijk voor uitvoerbaarheid

2.7.1. Foutieve redenering in afwegingsnotitie

- (42) In afdeling 5.2 van de afwegingsnotitie wordt in het kader van de economische uitvoerbaarheid van een inpassingsplan ingegaan op de aanwezigheid van grondposities. In de afwegingsnotitie staat hierover kort gezegd het volgende:
- (43) voor het plaatsen van windturbines op de Emmapolderdijk heeft cliënte geen grondposities geregeld en het Waterschap Noorderzijlvest wil voornamelijk geen uitspraken doen over het beschikbaar stellen van de dijk;
- (44) Nuon heeft voor haar initiatief een collectief contract gesloten via de Stichting Eemswind met een deel van de grondeigenaren. Het is niet gecontroleerd of het contract gebiedsdekkend is. Volgens de afwegingsnotitie levert het contract niettemin een redelijke mate van zekerheid dat de gronden voor plaatsing van de windturbines tijdig beschikbaar zijn. Ten aanzien van de windturbines ten noorden van het bestaande windturbinepark, dus onder de Emmapolderdijk, wijst de afwegingsnotitie op een iets afwijkende situatie. Hier ligt, in de woorden van de afwegingsnotitie, een strijdigheid in de contractuele afspraken die de grondeigenaren hebben afgesloten met Nuon en die met cliënte. Dit conflict ligt onder de rechter.
- (45) De afwegingsnotitie concludeert dat de grondposities voor het initiatief voor cliënte niet zijn geregeld en ook geen zicht is op de termijn waarop dit wel wordt geregeld. De grondposities voor het initiatief voor Nuon zouden momenteel wel gedeeltelijk zijn geregeld en daarmee perspectief bieden voor realisatie van een windpark.

Stibbe

- (46) De redenering omtrent de grondposities in de afwegingsnotitie bevat twee evidente en stuitende fouten. Ten eerste is er voor de uitvoering van de MES het al dan niet bezitten van grondposities niet van belang. Mocht niettemin thans al naar de uitvoerbaarheid worden gekeken, is voor het project van cliënte voldoende zicht op de verkrijging van grondposities. Ten tweede bestaat voor de realisatie van het initiatief van Nuon een evidente privaatrechtelijke belemmering. Daargelaten deze belemmering is bij het initiatief van Nuon sprake van het slechts verkrijgen van een deel van de noodzakelijke grondposities. Tevens ziet deze belemmering niet enkel toe op het gebied ten noorden van de bestaande turbines, maar ook voor het zoekgebied ten zuiden daarvan, waar onderzoek wordt verricht naar een vierde en vijfde lijn. Voornoemde fouten zijn temeer stuitend doordat vanuit cliënte al regelmatig is gewezen op de onjuistheid omtrent deze stellingen (zie de eerder genoemde brief d.d. 20 januari 2016, **Bijlage 5**). Aangezien blijkbaar niet de noodzakelijke kennis omtrent het leerstuk van de uitvoerbaarheid van een inpassingsplan aanwezig is, wordt hierna het kader en de relevante jurisprudentie weergegeven.

2.7.2. Juridisch kader uitvoerbaarheid inpassingsplan en grondposities

- (47) Het wettelijk kader voor de beantwoording van de vraag of het wel of niet hebben van grondposities ten behoeve van een project in het kader van een bestemmingsplan dan wel inpassingsplan nodig is bestaat uit artikel 3.1 lid 1 Wet ruimtelijke ordening ("Wro"):

De gemeenteraad stelt voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer bestemmingsplannen vast, waarbij ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening de bestemming van de in het plan begrepen grond wordt aangewezen en met het oog op die bestemming regels worden gegeven. (...) Deze regels kunnen tevens strekken ten behoeve van de uitvoerbaarheid van in het plan opgenomen bestemmingen (...).

- (48) en artikel 3.1.6 lid 1 jo. sub f van het Besluit ruimtelijke ordening ("Bro"):

Een bestemmingsplan alsmede een ontwerp hiervoor gaan vergezeld van een toelichting, waarin zijn neergelegd:

f. de inzichten over de uitvoerbaarheid van het plan.

- (49) Voornoemd wettelijk kader voor de uitvoerbaarheid van een inpassingsplan is door de Afdeling bestuursrechtspraak voor het al dan niet beschikbaar hebben van grondposities als volgt ingevuld:

"[...] bestaande eigendomsverhoudingen uit een oogpunt van een goede ruimtelijke ordening geen doorslaggevende betekenis hebben in het kader van de uitvoerbaarheid van dat plan. Dit is slechts anders indien op voorhand duidelijk is dat de eigendomsverhoudingen aan de verwezenlijking van de bestemming binnen de planperiode (tien jaar voor een bestemmingsplan) in de weg staan, bijvoorbeeld

Stibbe

*wanneer er sprake is van strijdigheid met een geobjectiveerde norm uit het eigendomsrecht en er geen uitzicht is op een oplossing binnen de planperiode.*⁷

- (50) Kortom, als op voorhand duidelijk is dat de eigendomsverhoudingen aan de verwezenlijking van een bestemming binnen de planperiode in de weg staan, is er sprake van een *'evidente privaatrechtelijke belemmering'*. Als sprake is van zo een evidente privaatrechtelijke belemmering die aan de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staat, vormt dit een grond om het plan (al dan niet gedeeltelijk) te vernietigen. Ter illustratie van de toepassing van het voorgaande kader voor de uitvoerbaarheid kan worden gewezen op een uitspraak betreffende het niet verlenen van privaatrechtelijke toestemming voor een noodzakelijke ontsluiting en het niet instemmen met de verwezenlijking van een woonbestemming.⁸

2.7.3. Project cliënte is uitvoerbaar, initiatief Nuon heeft privaatrechtelijke belemmering

- (51) In het licht van het juridisch kader zoals hiervoor weergegeven is de conclusie dat het project van cliënte ruimtelijk uitvoerbaar is en dat een evidente privaatrechtelijke belemmering ten aanzien van het initiatief van Nuon bestaat:
- (52) Voor het project van cliënte is het voorzienbaar dat in de planperiode van een inpassingsplan de grondposities kunnen worden verkregen. Deze verwachting blijkt onder meer uit het lange voortraject tussen het waterschap Noorderzijlvest en cliënte. Al vanaf 2011 zijn deze partijen aan het kijken naar de technische mogelijkheden om windturbines op de Emmapolderdijk te plaatsen, waarbij nooit te kennen is gegeven geen medewerking te verlenen aan het plaatsen van windturbines op de dijk. Daarbij aanvaardt het Waterschap Noorderzijlvest ook de komst van windturbines op de Oostpolderdijk. Voor deze windturbines zijn ten tijde van het vaststellen van het inpassingsplan ook de grondposities nog niet contractueel vastgelegd, maar niettemin kon er doorgang vinden met de besluitvorming. Het Waterschap Noorderzijlvest heeft nooit expliciet te kennen gegeven geen medewerking te verlenen, hetgeen gezien de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak op zichzelf al genoeg is om de uitvoerbaarheid van het project van cliënte aan te nemen;
- (53) Voor het initiatief van Nuon geldt echter dat er evidente privaatrechtelijke belemmeringen zijn die aan de uitvoerbaarheid daarvan in de weg staan. Nuon heeft met een gedeelte van de grondeigenaren contracten gesloten voor de plaatsing van windturbines, maar deze grondeigenaren hebben daarmee hun afspraken met cliënte geschonden. Deze afspraken uit de tussen partijen gesloten overeenkomst en notariële akte komen er kort gezegd op neer dat de grondeigenaren alles nalaten wat de optimale benutting en derhalve het rendement van het bestaande windturbinepark Westereems negatief kan beïnvloeden. Het staat vast, en

⁷ ABRvS 30 januari 2013, ECLI:NL:RVS:2013:BY9957, r.o. 7.2, ABRvS 1 mei 2013, ECLI:NL:RVS:2013:BZ9084, r.o. 2.4, ABRvS 16 april 2016, ECLI:NL:RVS:2014:1298, r.o. 26.2 en meer recent ABRvS 3 juni 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1758, r.o. 8, TBR 2015/115, m.nt. H.J. de Vries.

⁸ ABRvS 22 februari 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BV6570, r.o. 2.2.3; ABRvS 22 juni 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BQ8852, r.o. 2.3.3, BR 2011/152, m.nt. P.M.J. de Haan.

Stibbe

in de MES en de bijhorende documentatie wordt ook erkend, dat de beoogde plaatsing van windturbines door Nuon het rendement van het bestaande windturbinepark negatief zal beïnvloeden. Cliënte is noodgedwongen een civiele procedure gestart om de naleving van de met de grondeigenaren gemaakte afspraken af te dwingen. Deze naleving kan enkel door een verbod op te leggen tot het verlenen van medewerking aan plaatsing van een windturbine in het beoogde zoekgebied van het initiatief van Nuon. Kortom, naleving van de afspraken tussen de grondeigenaren en cliënte betekent een evidente privaatrechtelijke belemmering voor het initiatief van Nuon.

- (54) De afwegingsnotitie is op het punt van de aanwezigheid van grondposities evident onjuist. De getrokken conclusies zijn in het licht van het voorgaande niet houdbaar en missen een dragende, juridisch correcte en zorgvuldige onderbouwing. Mocht in een inpassingsplan worden vastgehouden aan de huidige uitgangspunten, is dit inpassingsplan in strijd met de goede ruimtelijke ordening vastgesteld. Er worden dan namelijk niet-ruimtelijk relevante argumenten gebruikt voor de vaststelling van het inpassingsplan. Ter vergelijking wijst cliënte op een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak, waarin ten onrechte voor een op zichzelf ruimtelijk aanvaardbaar project een niet ruimtelijk argument, namelijk de afwezigheid van een exploitatieovereenkomst, werd gebruikt om het plan af te wijzen.⁹ Cliënte verzoekt u met het voorgaande rekening te houden in de afwegingsnotitie en te concluderen dat het project van cliënte uitvoerbaar is en het initiatief van Nuon een evidente privaatrechtelijke belemmering kent.

3. ZIENSWIJZE BETREFFENDE MILIEUEFFECTEN

3.1. Algemeen

- (55) In de voorgaande paragrafen zijn de overkoepelende bezwaren tegen de MES en de bijhorende documentatie naar voren gebracht. In dit hoofdstuk wordt op detailniveau ingegaan op de verschillende onderzochte milieueffecten in de MES.
- (56) Cliënte heeft Arcadis en Bureau Waardenburg gevraagd een 0second opinion te leveren op de MES. In het rapport van Arcadis, waarbij de notitie van Bureau Waardenburg is betrokken, worden gebreken in de MES en bijbehorende documentatie beschreven met betrekking tot landschap en cultuurhistorie, ecologie, geluid, slagschaduw, energieopbrengst, externe veiligheid en waterveiligheid. Dit rapport van Arcadis is als bijlage bij de zienswijze gevoegd en hiernaar wordt in dit hoofdstuk meermaals verwezen.
- (57) De hierna gegeven input op de MES en de bijhorende stukken volgt de opbouw van de MES van de beoordeling van de milieueffecten. Cliënte merkt op dat ten behoeve van de milieueffecten deelrapporten zijn opgesteld waarvan de conclusies of samenvattingen in de MES zijn geland. Deze informatie uit de MES is vervolgens gebruikt in de afwegingsnotitie. De gelaagdheid van de stukken heeft tot gevolg dat relevante informatie gaandeweg verloren is gegaan, niet juist is gepresenteerd of selectief is weergegeven. Een voorbeeld

⁹ ABRvS 27 januari 2010, ECLI:NL:RVS:2010:BL0728.

Stibbe

hiervan is de constatering in paragraaf 6.1 van het deelrapport Landschap dat de "*windturbines van het testveld zuid de grootste invloed hebben op de openheid*". In het rapport MES noch in de afwegingsnotitie komt deze constatering terug of wordt in de effectbeoordeling rekening gehouden met deze constatering, terwijl andere effecten die qua impact in geen verhouding staan tot die van het testveld onder een vergrootglas worden gelegd.

3.2. Positieve economische en maatschappelijke effecten windturbines op dijk

- (58) De afwegingsnotitie miskent de positieve economische en maatschappelijke effecten van windturbines op de Emmapolderdijk en in de MES zijn de economische effecten op een onjuiste wijze berekend.
- (59) De gemiddelde windsnelheid waarmee in de MES is gerekend is te hoog en daarmee een niet reële aanname. Doorgaans wordt uitgegaan van een gemiddelde windsnelheid van 7,8-7,9 m/s op 100 meter, maar in de MES komt men tot een gemiddelde windsnelheid van 8,5 m/s. Windviewer, een programma van RVO dat gehanteerd wordt voor de toetsing van de windsnelheid ten behoeve van de SDE+-aanvraag, hanteert bijvoorbeeld een lagere gemiddelde windsnelheid. Cliënte meet zelf in het gebied ook een gemiddelde lagere windsnelheid van 7,8-7,9 m/s. Zij heeft al langere tijd windturbines in het gebied, dus kent het langtijdgemiddelde windklimaat. In de MES wordt niet onderbouwd waarom men tot een hogere gemiddelde windsnelheid is gekomen.
- (60) Als het verschil tussen 7,8- 7,9 m/s en 8,5 m/s wordt doorgerekend naar de jaarlijkse opbrengsten van windturbines ontstaat een aanzienlijk verschil. De werkelijk gemeten gemiddelde windsnelheden geven een lagere opbrengst dan de snelheden waarmee de MES rekent en dit verschil betreft omstreeks 25%. Omdat dit verschil zo groot is, zullen de in de MES berekende opbrengsten in de realiteit niet gehaald worden. De opbrengsten zijn onrealistisch hoog voorgesteld en zouden niet ten grondslag gelegd mogen worden een de MES. Op grond van deze cijfers kan hierom ook geen vergelijking gemaakt worden tussen mitigaties en de alternatieven.¹⁰
- (61) Door plaatsing van windturbines op de Emmapolderdijk ontvangt het Waterschap een grondvergoeding. Deze grondvergoeding kan vervolgens tot een verlaging van de belastingen van het Waterschap leiden en heeft in ieder geval positieve gevolgen voor de financiële positie van het Waterschap. Dit laatste heeft positieve gevolgen voor de betaalbaarheid van het onderhoud van dijken en daarmee de waterveiligheid. Verder stroomt door de plaatsing op de Emmapolderdijk een deel van de gelden besteed door de overheid aan subsidie terug naar de overheid. De eventueel hogere subsidie voor de windturbines op de Emmapolderdijk is daarmee niet negatief voor de financiële positie van de overheid. Kortom, een grondvergoeding aan het Waterschap heeft meer en bredere positieve economische en maatschappelijke effecten dan de plaatsing van windturbines op particuliere gronden. Voornoemde positieve effecten komen ten onrechte niet terug in de afweging van de plaatsing van windturbines op of achter de Emmapolderdijk, vooral waar in par. 6.2 wordt inge-

¹⁰ Rapport Arcadis, par. 6.2.

Stibbe

gaan op de mogelijke gevolgen voor subsidie.

- (62) Overigens is hetgeen in par. 6.2 van de afwegingsnotitie is opgenomen over de mogelijke gevolgen voor subsidie niet ruimtelijk relevant en ook geen milieuaspect. Het gestelde verschil, hetgeen thans ook niet eens zeker is zoals erkend in de MES, is in ieder geval voor de uitvoerbaarheid van de alternatieven niet onderscheidend.¹¹
- (63) Voor het project op de dijk is reeds aansluitcapaciteit beschikbaar, terwijl dit niet geldt voor overige alternatieven. De aansluitcapaciteit is vrijgekomen na amoveren van het oude windturbinepark van cliënte in Eemshaven-West en deze capaciteit is sindsdien aangehouden. Deze aansluitcapaciteit kan gebruikt worden voor de aansluiting van het windturbinepark op de Emmapolderdijk. Zowel voor de planning als vanuit economisch perspectief (geen aansluitkosten) leidt dit tot een positief effect voor de uitvoerbaarheid van deze lijnopstelling, een effect dat ten onrechte niet is betrokken in de MES en de bijhorende documentatie. Tevens betekent dit dat initiatief 1 een voordeel heeft in de tijd en uitvoerbaarheid van het project, omdat niet gewacht hoeft te worden op de bouw van een onderstation.

3.3. Landschap en cultuurhistorie: windturbines op de dijk positief onderscheidend

3.3.1. Beoordelingskader

- (64) Om de landschappelijke invloed van windturbines te beoordelen heeft het Agentschap NL in april 2013 de 'Handreiking waardering landschappelijke effecten van windenergie' ("**Handreiking**") opgesteld. De MES en de bijhorende documentatie noemen deze Handreiking wel, maar in de verdere beschouwingen wordt een andere interpretatie aan de criteria uit de Handreiking gegeven en worden andere accenten gelegd. In de MES en het deelrapport staat geen motivering waarom de stukken niet conform de Handreiking zijn beoordeeld. Dit is een gebrek in het milieuonderzoek, temeer omdat vergelijkbare handreikingen in de regel worden gevolgd. Hierbij kan worden gewezen op de brochure 'Bedrijven en milieuzonering', Vereniging Nederlandse Gemeenten, 2009, ("**VNG-brochure**"). De VNG-brochure geeft richtafstanden tussen nieuwe bedrijven en bestaande woningen die aangehouden zouden moeten worden ten behoeve van een goed woon- en leefklimaat. Het is vaste jurisprudentie dat afwijken zorgvuldig dient te worden gemotiveerd en naarmate de afwijking groter is, moeten er zwaardere eisen worden gesteld aan die motivering. Het niet hanteren van de Handreiking in het beoordelingskader voor de landschappelijke aanvaardbaarheid is in de MES in het geheel niet gemotiveerd. De huidige beoordeling van de landschappelijke aanvaardbaarheid is niet te gebruiken voor verdere besluitvorming, zoals blijkt uit de in deze paragraaf en hoofdstuk 2 van het rapport genoemde gebreken.
- (65) In de MES ontbreekt een onderbouwing voor een waardebeoordeling voor windturbines op de dijk. Ondanks dat deze onderbouwing ontbreekt, wordt in de MES op bladzijde 69 gesteld dat een grotere afstand tot de Waddenzeedijk zou resulteren in een duidelijk patroon en een aantrekkelijker beeld vanaf de Waddenzeedijk. Het is kwalijk dat deze veronderstel-

¹¹ Rapport Arcadis, par. 6.1.

Stibbe

ling niet is onderbouwd, te meer omdat het maar de vraag is of van een afstand tot de dijk verschil te zien is tussen windturbines op of onder de dijk. Men zou ook kunnen redeneren dat de windturbines op de dijk de beleving van de dijk als strak lijnelement versterkt. De grens tussen land en zee wordt immers benadrukt door het plaatsen van een lijnopstelling op de dijk. Tevens wordt hier aangenomen dat het strakke beeld van de dijk wordt aangetast door bouwwerken rondom de turbines, maar dit is onjuist. Op de dijk zullen enkel windturbines komen zonder bijvoorbeeld trafohuisjes en opstelplaatsen.¹² Dergelijke niet onderbouwde aannames en onjuistheden ondergraven de bruikbaarheid van de MES.

- (66) In de MES wordt geen aandacht besteed aan de landschappelijke invloed van de windturbines die al in de Eemshaven staan want de bestaande parken aan de oostzijde van de alternatieven zijn niet meegenomen in de beoordeling. Op deze wijze is geen volledig beeld gekregen van de invloed die de initiatieven hebben op het landschap en de interferentie tussen de parken.
- (67) De windturbines in het zuidelijke deel van het testpark hebben de meeste effecten op het landschap, zo blijkt uit paragraaf 6.3.2 van de MES. Deze effecten worden aan de andere initiatieven toegerekend, terwijl deze initiatieven niet zien op het realiseren van het testpark. Op deze wijze is geen zuiver onderzoek gedaan naar de landschappelijke effecten van de verschillende initiatieven en kan dus ook geen vergelijking worden gemaakt tussen de initiatieven. Het is, in het licht van de grote negatieve effecten van de testvelden noord en zuid op de zichtbaarheid, de vraag of de beoordeling van dit criterium nog relevant en onderscheidend is.

3.3.2. De positieve effecten voor duisternis en interferentie ten onrechte niet betrokken

- (68) In de afwegingsnotitie zijn de positievere effecten op duisternis en interferentie van een windturbinepark op de Emmapolderdijk in plaats van achter de dijk niet betrokken. Uit de effectbeoordeling voor landschap in hoofdstuk 6 van de MES blijkt dat het plaatsen van windturbines op de Emmapolderdijk vanuit de effecten op duisternis en interferentie beter scoort dan plaatsing van windturbines achter de dijk. Voor interferentie is dit het gevolg van het plaatsen van eenzelfde turbinetype op de dijk als thans is gekozen in het bestaande windturbinepark. Voor duisternis komt dit door de plaatsing van lagere windturbines waarvoor geen topverlichting nodig is. Beide positieve effecten moeten worden meegewogen in par. 6.2 bij 'Landschap' en bij 'Conclusie'.

3.3.3. Overzwaai boven Waddenzee

- (69) Het zoekgebied voor windenergie in Eemshaven-West ligt binnen het door het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening ("**Barro**") aangeduide waddengebied. Voorbij de Emmapolderdijk gaat het waddengebied over in de Waddenzee, zoals aangeduid door het Barro. Op grond van het Barro zijn windturbines in het waddengebied onder voorwaarden mogelijk en zijn windturbines in de Waddenzee in het geheel uitgesloten.

¹² Rapport Arcadis, par. 2.3.

Stibbe

- (70) Op de Emmapolderdijk is het uitgangspunt van cliënte om windturbines te realiseren zonder overdraai boven de Waddenzee waardoor ook geen topverlichting nodig is. Aangezien dit voornemen is op te nemen in een inpassingsplan en dus ook juridisch te borgen, mag van dit voornemen worden uitgegaan.

3.3.4. Vanuit Barro geen positief effect windturbines verder achter de dijk

- (71) De maatregel om ten behoeve van de Waddenzee de meest noordelijke rij turbines op zo groot mogelijke afstand te plaatsen miskent de daaraan verbonden negatieve consequenties voor duisternis en (visuele) rust.
- (72) De maatregel om de meest noordelijke turbines zo ver mogelijk van de Emmapolderdijk te plaatsen, zou effecten op de Waddenzee mitigeren door de 40 dB contour te verkleinen. In de MES en de afwegingsnotitie is echter ten onrechte geen rekening gehouden met de negatieve consequenties van deze maatregel voor de Waddenzee. Uit de effectbeoordeling voor landschap in hoofdstuk 6 van de MES blijkt immers dat het plaatsen van windturbines op de Emmapolderdijk vanuit de effecten op duisternis en interferentie beter scoort dan plaatsing van windturbines achter de dijk. Aangezien ook rust en duisternis worden beschermd in de Waddenzee moet het vermeende positieve effect voor stilte van windturbines achter de dijk worden afgewogen tegen de evident negatieve effecten daarvan voor rust en stilte. Daarbij moet ook worden betrokken dat het geluidbelaste oppervlakte boven 40 dB zeer klein en lokaal is, hetgeen ook de MES onderkent. Daarbij staat in de MES over het voordeel dat behaald kan worden met het verplaatsen van windturbines achter de dijk letterlijk: "*Het effect dat kan worden bereikt is echter klein*" (zie par. 6.5.4, eerste bullet). Niet valt in te zien waarom het zeer beperkte en niet significante positieve effect voor geluid wel expliciet benoemd en betrokken wordt zonder tevens rekenschap te geven van de negatieve consequenties voor de beschermde waarden van duisternis en (visuele) rust.
- (73) In het kader van de effecten op de Waddenzee is ook gekeken naar cultuurhistorische kwaliteiten, waaronder voor het gebied kenmerkende cultuurhistorische structuren en elementen zoals zeedijken en de daaraan verbonden historische sluisen. Voornoemde toetsing is ten aanzien van de plaatsing van windturbines op de Waddenzeedijk gedaan. Volgens deze toetsing zou het strakke beeld "zeer waarschijnlijk aangetast" worden. Niettemin is er geen sprake van een significant negatief effect. Deze conclusie is niet navolgbaar, onvoldoende onderbouwd en blijkt in ieder geval niet uit de beschikbare gegevens. Daarbij is niet onderbouwd in hoeverre de Waddenzeedijk in het kader van het Barro bescherming geniet en hoe de bestaande omliggende bebouwing van het havengebied is meegewogen bij de beoordeling van het profiel van de dijk. Het beeld op de dijk vanaf de Waddenzee is immers al beïnvloed door de aanwezigheid van de achterliggende windturbines. Voorts is geen nadere onderbouwing gegeven van het standpunt dat het strakke beeld van de dijk meer of anders wordt geraakt door plaatsing op de dijk in plaats van achter de dijk.

3.4. Ecologisch is er geen onderscheid tussen op of achter de dijk

- (74) In het hoofdstuk over ecologie in de MES is de stelling opgenomen dat de alternatieven en varianten voor het Windpark Eemshaven-West mogelijk leiden tot negatieve effecten op

Stibbe

(beschermd) natuurwaarden in of rond het plangebied, waaronder het Natura 2000-gebied Waddenzee, het compensatiegebied Ruidhorn en soorten die zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Verwacht mag worden dat deze mogelijke effecten op een diepgravende en navolgbare manier zijn onderzocht. Arcadis heeft in het rapport echter moeten concluderen dat het onderzoek ernstige tekortkomingen vertoont. Deze tekortkomingen zijn zodanig dat de conclusie in de MES ten aanzien van ecologie en de relatief negatieve beoordeling van alternatief 1 geen stand kan houden. In deze paragraaf worden de meest pregnante tekortkomingen besproken, maar voor een volledig beeld hiervan wordt verwezen naar hoofdstuk 3 van het rapport van Arcadis en het rapport van Bureau Waardenburg. Cliënte wenst te benadrukken dat onderzoek van Bureau Waardenburg ook gebruikt is ten behoeve van de MES, maar dat Bureau Waardenburg niettemin voor deze zienswijze vergaande kritische kanttekeningen plaatst bij de MES en vooral de vertaling van het onderzoek naar de Afwegingsnotitie.

- (75) Om de effecten te beoordelen is in de MES een beoordelingskader gehanteerd waarin feitelijke beoordelingscriteria en wettelijke/beleidsmatige criteria beiden zijn gebruikt. Deze wijze van beoordelen leidt niet tot een zuivere conclusie, omdat deze criteria door elkaar gebruikt worden terwijl dergelijke criteria afzonderlijk genomen dienen te worden. Hierdoor worden feitelijke effecten zoals op vleermuizen over het hoofd gezien, worden bepaalde effecten tweemaal beoordeeld en wordt de toetsing ondoorzichtig.¹³ De beoordeling van de effecten is ook niet op een eenduidige en goed navolgbare wijze tot stand gekomen. Zoals door Bureau Waardenburg ook geconcludeerd, is deze beoordeling niet afdoende ter onderbouwing van de conclusies.¹⁴
- (76) Ten aanzien van broedvogels is in de MES en de bijhorende documentatie niet voldoende up-to-date wetenschappelijk onderzoek gebruikt. Bureau Waardenburg concludeert dan ook dat ten aanzien van de broedvogels de beoordeling niet afdoende is om hier conclusies op te baseren.¹⁵
- (77) Om de verschillende onderzochte effecten te kunnen vergelijken wordt gebruik gemaakt van een beoordelingsschaal in zeven klassen, van +++ tot ---. De omschrijving van deze klassen is in vrijwel alle gevallen onduidelijk, waardoor de verschillende klassen niet onderscheidend zijn, en de beoordeling van de effecten arbitrair dreigt te worden. Uit de effectbeschrijving blijkt bovendien dat de geconstateerde effecten zelden betrokken worden op de in de maatlat aangegeven beschrijvingen, en veelal met een zekere willekeur worden toegekend.¹⁶ Een betere indeling zou een vijfpuntsschaal zou een betere maatlat zijn geweest. Deze maatlat wordt vaker gebruikt in milieueffectrapporten.¹⁷ Met een dergelijke

¹³ Rapport Arcadis, par. 3.1.

¹⁴ Rapport Bureau Waardenburg, pag. 2.

¹⁵ Rapport Bureau Waardenburg, pag. 2.

¹⁶ Rapport Arcadis, par. 3.2.

¹⁷ MER Drentse Monden en Oostermoer, Fryslân en Wieringermeer.

Stibbe

schaal zou tussen de verschillende effecten een eenduidige afweging gemaakt kunnen worden.

- (78) Het in de MES geconstateerde verschil in effect van verstoring van foeragerende vogels tussen alternatief 1 en de overige alternatieven is onvoldoende onderbouwd, en sluit niet aan bij de gevoeligheid van het gebied (van weinig betekenis) en de grote bandbreedtes in verstoringsafstanden vergeleken met de beperkte verschillen in de afstanden van de windmolens in de verschillende alternatieven tot de foerageergebieden. Door Bureau Waardenburg is hierover opgenomen: "*Verstoring van turbines in de dijk en turbines net achter de dijk is niet consistent in beeld gebracht. Er kunnen dan ook geen dragende conclusies worden verbonden aan de mogelijke gevolgen van verstoring.*"¹⁸ Ook is het verschil in grootte van de windturbines niet betrokken in de effectbeoordeling (dan wel is geen onderbouwing gegeven dat de grootte geen verschil zou maken). De conclusie dat alternatief 1 leidt tot geringe effecten (en de overige alternatieven geen effecten hebben) kan dan ook niet standhouden.¹⁹
- (79) Afrondend valt de vertaling van de resultaten van het onderzoek naar de ecologische effecten naar de afwegingsnotitie op. Zoals door Bureau Waardenburg is onderschreven, worden mogelijke effecten onterecht veel gewicht in de afwegingsnotitie. Daarnaast worden in de afwegingsnotitie nieuwe conclusies geïntroduceerd die geen grond vinden in de ecologische onderzoeken.²⁰

3.5. Geluid: het initiatief van cliënte biedt het meeste perspectief

- (80) In de MES kleven ook aan het onderzoek naar geluid diverse ernstige gebreken, zie ook hoofdstuk 4 van het rapport van Arcadis. Onder meer is niet voldaan aan de voorschriften uit het Reken- en Meetvoorschrift Windturbines ("**RMV**"). Het akoestisch onderzoek voldoet niet aan de vereisten zoals gesteld in de artikelen 3.14a, 3-14b en 3.14c van de Activiteitenregeling.²¹ De geconstateerde gebreken in de onderzoeken naar geluid zijn zodanig dat de bevindingen ten aanzien van de geluidsbelasting niet bruikbaar zijn voor verdere besluitvorming.
- (81) Voor de waardering van de geluidbelasting hanteert de MES een maatlat die Arcadis niet kan onderschrijven en die afwijkt van de voor andere windturbines standaard gebruikte waardering. Bij de standaardwaardering wordt berekend wat het aantal geluidgehinderden is binnen de geluidcontouren van Lden=37-42 en Lden=42-47. Dit kader leidt tot een helder resultaat, namelijk een kwantificatie van het aantal geluidgehinderden. Deze methode is gebruikt voor diverse windparken, namelijk Wieringermeer, De Drentse Monden en Oos-

¹⁸ Rapport Bureau Waardenburg, pag. 2.

¹⁹ Rapport Arcadis, par. 3.3.

²⁰ Rapport Bureau Waardenburg, pag. 2.

²¹ Rapport Arcadis, par. 4.2.

Stibbe

termoer en N33.²² In de MES is zonder nadere onderbouwing of toelichting een ongebruikelijke methode voor de beoordeling van geluidbelasting gehanteerd. Hierbij is gekeken naar het percentage verslechtering ten opzichte van de referentiesituatie van de in het onderzoek betrokken 55 woningen waarbij alleen is gekeken naar de woningen met een geluidbelasting van meer dan de grenswaarde van 47 dB Lden. Dit is een vreemde benadering, omdat feitelijk alle alternatieven aan de grenswaarde moeten voldoen. Het zou daarom beter zijn om te kijken naar de verschuivingen tussen de geluidklassen en/of de verandering in het aantal (ernstig) gehinderden. Daarnaast zouden de alternatieven met woningen boven de grenswaarde extra negatief moeten worden beoordeeld.²³ Het hanteren van deze methode heeft ook geen dragende motivering.

- (82) Zonder enige motivering is voor de onderzochte alternatieven binnen de 3 MW-klasse uitgegaan van verschillende uitgangspunten voor het geluidvermogen. Voor een bruikbaar alternatievenonderzoek moeten gelijkwaardige uitgangspunten worden gehanteerd. In de vergelijking moet daarom binnen een bepaalde windturbineklasse eenzelfde geluidvermogen worden aangehouden, tenzij het verschil wordt bepaald door een verschil in ashoogte. Bij verschillen in ashoogte was het logischer geweest om binnen één alternatief eenzelfde ashoogte voor eenzelfde klasse (nieuwe) turbine aan te houden.²⁴ Het voorgaande is des te opvallender doordat juist de windturbines in de vierde en vijfde lijnopstelling opvallend stil zijn (hetgeen ok de mitigatiemogelijkheden beperkt). Als ook voor de vierde en vijfde lijn van een reëel turbinetype wordt uitgegaan, blijkt de geluidbelasting op de omliggende woningen een nog grotere belemmering voor de realisatie van deze lijnopstellingen te geven.

3.6. Slagschaduw: het initiatief van cliënte volstaat en behoeft geen mitigatie

- (83) In hoofdstuk 9 van de MES over slagschaduw zijn onjuistheden en onduidelijkheden geconstateerd door Arcadis. Hiervoor wordt naar hoofdstuk 5 van het rapport verwezen, maar in deze paragraaf wordt een aantal onvolkomenheden uitgelicht.
- (84) In paragraaf 2.4.1 is besproken dat de samenvoeging van initiatief 1 met initiatief 2a tot gevolg heeft dat geen goede beschouwingen over initiatief 1 gegeven kunnen worden. Dit geldt zoals vermeld voor de hele MES, maar bij slagschaduw is dit erg goed te zien. In afbeelding 9.1 van de MES is de slagschaduwcontour (waarin geen van de woningen binnen het studiegebied slagschaduw ondervinden) van de huidige situatie verbeeld:

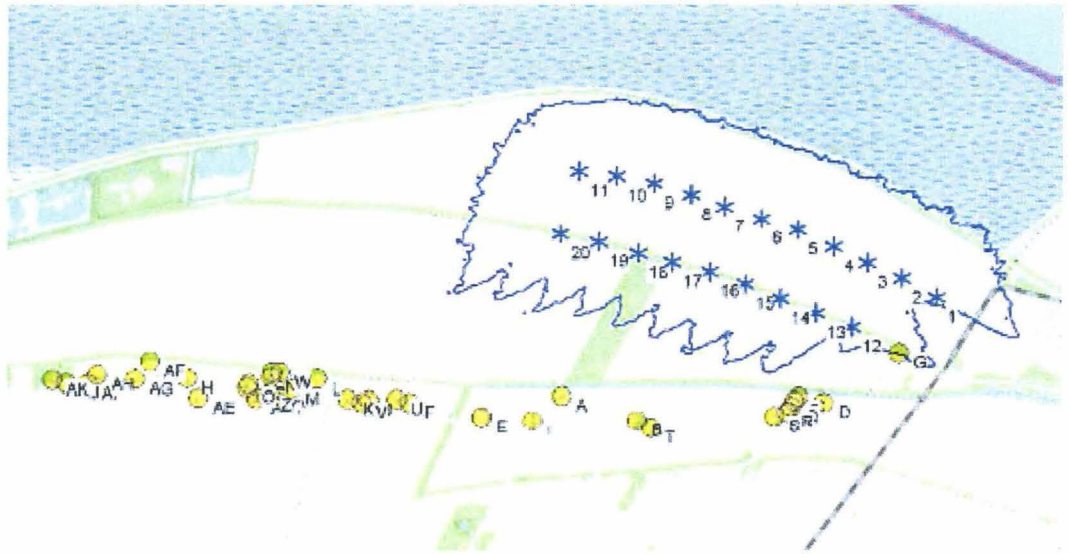
²² In de uitspraak van Windpark Wieringermeer overwoog de Afdeling dat de betogen tegen het uitgevoerde akoestisch onderzoek faalden. ABRvS 4 mei 2016, ECLI:NL:RVS:2016:1228, r.o. 45.

²³ Rapport Arcadis, par. 4.1.

²⁴ Rapport Arcadis, par. 4.2.

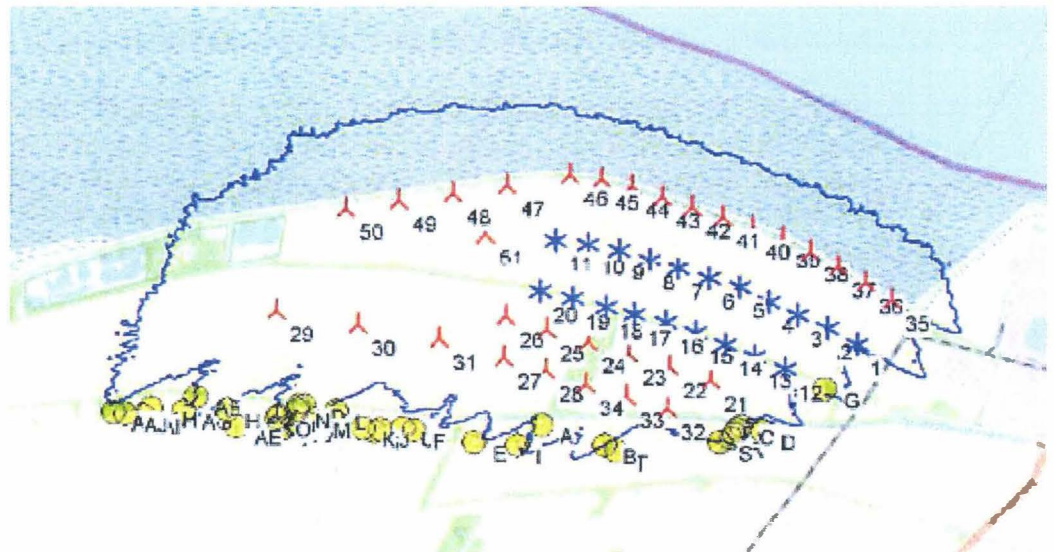
Stibbe

Afbeelding 9.1 Slagschaduwcontouren van de referentiesituatie

- (85) Het initiatief van cliënte bestaat uit het plaatsen van windturbines op de Emmapolderdijk. Aan de zuidkant van de referentiesituatie voorziet het initiatief van cliënte niet in de plaatsing van turbines, waardoor de slagschaduwcontour enkel naar het noorden ruimer zou worden en niet naar het zuiden, naar de woningen. De berekende slagschaduwcontouren van cliënte zijn in de MES echter als volgt:

Afbeelding 9.2 Slagschaduwcontouren van alternatief 1 RWE+

- (86) In de effectbeoordeling in paragraaf 9.4 in de MES is deze contour vertaald naar een negatieve beoordeling voor initiatief van cliënte, terwijl het aantal gehinderde woningen door

Stibbe

slagschaduw in het geheel niet komt door haar initiatief.

- (87) De berekeningen zijn tevens niet volgens de Activiteitenregeling verricht. Voor de maximale afstand is namelijk uitgegaan van de afstand waarbij 20% van de zon door het rotorblad wordt afgeschermd. In de Activiteitenregeling staat dat de effecten tot op een afstand van 12 maal de rotordiameter moeten worden beschouwd. Uit de rekenbladen blijkt dat hiermee de effecten voor bepaalde turbines te ver zijn beschouwd en voor andere turbines niet ver genoeg zijn beschouwd.²⁵
- (88) In de voorgaande paragraaf over geluid is uiteengezet dat in de MES een foutieve meetlat is gehanteerd. Dit bezwaar van cliënte geldt onverkort tegen de gehanteerde meetlat voor het bepalen van de hinder van slagschaduw. Verwezen wordt naar paragraaf 3.5, randnummer 75.

3.7. Externe veiligheid: geen onderscheid tussen een windpark op of achter de dijk

- (89) Ten aanzien van de externe veiligheid zoals onderzocht in hoofdstuk 10 van de MES leidt de samenvoeging van initiatief 1 met initiatief 2a er wederom toe dat niet zuiver beoordeeld is welke gevolgen het initiatief van cliënte heeft. Uit het rapport van Arcadis blijkt dat de pluspunten van het initiatief van cliënte verloren zijn gegaan in de MES. Door de afmetingen geven de 3MW-types die cliënte op de Emmapolderdijk wil plaatsen kleinere invloedsgebieden voor de externe veiligheid dan de overige types die andere initiatiefnemers willen plaatsen.²⁶
- (90) Over de effectbeoordeling is het rapport duidelijk: de resultaten hierin zijn nietszeggend. Dit komt mede door de hierboven besproken samenvoeging van initiatieven. Een andere reden is de toekenning van een 0-score aan het plaatsen van windturbines nabij buisleidingen. Het is niet in te zien hoe de plaatsing van windturbines van 10 MW nabij buisleidingen niet leidt tot een negatief milieueffect.²⁷

3.8. Waterveiligheid niet in het geding bij bouwen op de dijk

- (91) Eén van de vragen waar de MES een antwoord op zou moeten geven om tot nadere ontwerpopgaven te komen, betreft de vraag of windturbines op de dijk mogelijk zijn. De waterveiligheid is bij dit vraagstuk een belangrijk onderwerp, want met de turbines in de dijk mag de waterveiligheid niet in het geding komen. Men mag dan ook verwachten dat aan dit onderwerp veel aandacht is besteed met gedegen onderzoek. In de MES ontbreekt dit echter.
- (92) In de MES zijn de resultaten van het onderzoek naar de waterveiligheid van de Oostpolder-

²⁵ Rapport Arcadis, par. 5.2.

²⁶ Rapport Arcadis, par. 7.2.

²⁷ Rapport Arcadis, par. 7.3.

Stibbe

dijk²⁸ één op één vertaald naar een ontwerp voor de Emmapolderdijk. Daarbij is er géén rekening mee gehouden dat de studie een haalbaarheidsstudie betreft.²⁹ Deze vertaling is dan ook onjuist en leidt tot niet bruikbare gegevens voor de onderbouwing van de beantwoording van de deelvragen.

- (93) Zoals in paragraaf 2.3 van deze zienswijze nader toegelicht, is voor de realisatie van windturbines in de Emmapolderdijk een nadere toelichting van de borging van de waterveiligheid gegeven. Dit betreft onder meer een integraal onderzoek naar de mogelijkheden en kansen van turbines in of nabij de waterkering. In de MES wordt echter gesteld dat het ten hoogste mogelijk is om beperkte aantallen windturbines in of nabij de Emmapolderdijk te realiseren en er meer mogelijk is door aanvullende maatregelen te treffen. Vervolgens miskent de MES en de bijhorende documentatie de reële mogelijkheden hieromtrent, waarmee een onnodig en onjuist negatief beeld voor de plaatsing van windturbines op de dijk wordt gecreëerd. Dit is temeer onaanvaardbaar, aangezien bij andere milieueffecten wel waarde wordt gehecht aan de mogelijkheid om met maatregelen windturbines in te passen. De conclusies in de MES zijn ook door Arcadis onjuist en suggestief genoemd en er is onvoldoende informatie beschikbaar om een oordeel te vormen over de mogelijkheid om windturbines in of nabij de Emmapolderdijk te plaatsen.³⁰

3.9. Tussenconclusie milieueffecten

- (94) In dit hoofdstuk heeft cliënte een uiteenzetting gegeven van de diverse gebreken die aan de in de MES onderzochte milieueffecten kleven. Deze uiteenzetting pretendeert geen volledigheid, maar het rapport van Arcadis in de bijlage geeft een compleet beeld van de onvolkomenheden die in de MES zijn opgemerkt. Op grond van de tekortkomingen die genoemd zijn, is in de MES geen duidelijk beeld verkregen van de potentiële effecten van windenergie in de diverse deelgebieden in Eemshaven-West. Het is niet mogelijk om op grond van de nu voorliggende MES besluitvorming na te streven ten aanzien van een uiteindelijk voorkeursalternatief, terwijl de effecten van de diverse deelvraagstukken en die die van de separate initiatieven onbekend zijn. Mocht toch op basis van de thans beschikbare milieu-informatie, waaronder hetgeen met deze zienswijze is aangeleverd, een keuze voor een voorkeursalternatief worden gemaakt, dient te worden gekozen voor een alternatief bestaande uit een lijnopstelling op de Emmapolderdijk met het onderzoeks- en testpark.

4. CONCLUSIE

Gelet op het vorenstaande verzoek ik u namens cliënte om de MES en bijhorende documentatie aan te passen met inachtneming van deze zienswijzen en de bijhorende rapporten van Arcadis en Bureau Waardenburg. Mocht toch op basis van de thans beschikbare milieu-informatie, waaronder hetgeen met deze zienswijze is aangeleverd, een keuze voor een voorkeursalternatief worden ge-

²⁸ Windturbines Oostpolderdijk: Beoordeling Waterveiligheid', Arcadis, 16 februari 2016.

²⁹ Rapport Arcadis, par. 8.2.

³⁰ Rapport Arcadis, par. 8.4.

Stibbe

maakt, dient te worden gekozen voor een alternatief bestaande uit een lijnopstelling op de Emmapolderdijk met het onderzoeks- en testpark.

Hoogachtend.

Bijlage(n)

Stibbe

BIJLAGE 1

Stibbe

Amsterdam Brussels Luxemburg Dubai Hong Kong London New York

Aangetekend
 Ministerie van Economische Zaken
 t.a.v. minister H. Kamp
 Postbus 20401
 2500 EK 'S-GRAVENHAGE

advocaat

Advocaten en notarissen
 Strawinskyalaan 2001
 Postbus 75640
 1070 AP Amsterdam
 Nederland
 T +31 20 546 00 71
 F + 31 20 546 07 10

www.stibbe.com

Onze ref
 EN 1027999-16838389

Uw ref

*

Datum
 24 september 2015

Windpark Eemshaven West - afwijzen verzoek Nuon re. windpark

Excellentie,

Hierbij verzoek ik u namens RWE Innogy Windpower Netherlands B.V. om de melding van Nuon d.d. 21 mei 2015 onder de rijkscoördinatieregeling in de zin van artikel 9b, lid 3 van de Elektriciteitswet (**Bijlage 1**) niet in behandeling te nemen. Het door Nuon gemelde windpark is namelijk niet uitvoerbaar en, voor zover een deel al uitvoerbaar zou zijn, voldoet niet aan de eis van een vermogen van ten minste 100 MW.

De niet-uitvoerbaarheid van het plan van Nuon volgt uit de volgende omstandigheden:

- Nuon heeft niet met alle in het beoogde plangebied aanwezige grondeigenaren overeenkomsten omtrent de realisatie van het windpark. Met een deel van de grondeigenaren in het beoogde plangebied heeft RWE wel overeenkomsten op basis waarvan de desbetreffende grondeigenaren niet vrij zijn om met Nuon te contracteren (zie **Bijlage 2** waarop is aangegeven met welke grondeigenaren RWE heeft gecontracteerd). Deze grondeigenaren, die dus niet getekend hebben met Nuon, hebben verklaard de overeenkomst met RWE na te leven en dus niet te contracteren met Nuon, waardoor het windpark van Nuon niet uitvoerbaar is;
- Voor zover Nuon wel een overeenkomst heeft gesloten met grondeigenaren die contractueel gebonden zijn aan RWE, wijst RWE erop dat deze grondeigenaren niet in staat zijn aan Nuon te leveren. RWE heeft met voornoemde grondeigenaren (zie wederom **Bijlage 2**) exclusieve overeenkomsten gesloten, die aan realisatie van het door Nuon beoogde windpark in de weg staan. Aldus heeft RWE ook met Nuon en de desbetreffende grondeigenaren gecommuniceerd. Weliswaar betwisten Nuon en de desbetreffende grondeigenaren de strekking van de overeenkomsten met RWE, maar RWE ziet in hetgeen voornoemde partijen aanvoeren geen reden om een andere positie in te nemen. Kortom, enkel na een civiele procedure, waarin Nuon en de grondeigenaren gelijk zouden krijgen,

Stibbe

kunnen de grondeigenaren leveren. Deze grondposities zijn dan ook niet verzekerd voor de realisatie van het windpark van Nuon;

- Overigens is één van de contractspartijen van Nuon pachter van de percelen waarop Nuon een windturbine wenst te plaatsen. De desbetreffende gronden zelf zijn deels in eigendom van het Rijksvastgoedbedrijf en deels in eigendom van RWE. De overeenkomst tussen de voornoemde pachter en Nuon kan dan ook nooit een juridische grond bieden voor het plaatsen van een windturbine aldaar;
- Voor zover Nuon voornemens is om ook windturbines te realiseren op de Emmapolderdijk moet worden vastgesteld dat Nuon geen overeenkomst heeft met de grondeigenaar en geen zicht heeft op het aangaan van een dergelijke overeenkomst;
- RWE exploiteert het windpark Westereems in de directe omgeving van het beoogde plangebied van Nuon. De aanwezigheid van dit windpark vormt een vergaande belemmering voor de ontwikkeling van een windpark door Nuon. Bij de plaatsing van het windpark moet Nuon rekening houden met de te verwachte nadelige effecten voor de technische en economische gezondheid van het bestaande windpark, waardoor een deel van de door Nuon beoogde turbineposities komt te vervallen en voor het overige voorzien moet worden in een schadevergoeding. Het voorgaande doet dan ook twijfel aan de economische uitvoerbaarheid van in ieder geval een deel van het beoogde plan van Nuon.

Naast belemmeringen van de uitvoerbaarheid van het plan van Nuon moet ook een kanttekening worden geplaatst bij de realisatie van de testzone en het onderzoeksveld. Voor zover dergelijke projecten thans nog voorzien zijn, hetgeen niet door Nuon is onderbouwd, geldt dat Nuon deze projecten niet in de eigen melding mag betrekken. Enkel als de melding mede namens of in samenwerking met ECN zou zijn gedaan, kunnen deze projecten worden betrokken in de totale omvang van het beoogde windpark.

Ook miskent de melding van Nuon de uit de provinciale verordening van de provincie Groningen blijkende verdeling van het gebied voor enerzijds prototypes en anderzijds onderzoek naar gecertificeerde turbines. Deze twee gebieden samen betreffen een omvang van circa 65 MW (zie ook bijlage 4 bij de melding van Nuon). De melding wijst echter enkel op een testzone van 3 of 4 prototypes en noemt geen beoogde omvang voor het onderzoeksveld. De consequentie van het provinciaal beleid is echter dat Nuon enkel een windpark van maximaal 65 MW kan realiseren binnen het beoogde plangebied, waarvan dan nog de hiervoor benoemde belemmeringen van de uitvoerbaarheid moeten worden afgetrokken.

Overigens ligt het plangebied van de melding niet binnen de in de structuurvisie Windenergie op Land aangewezen gebieden. Voornoemde structuurvisie vormt het beleidskader voor de besluitvorming van het Rijk omtrent de realisatie van grootschalige windparken op land. De memorie van toelichting bij het rechtsfiguur van de structuurvisie vermeldt ook dat de structuurvisie als leidraad behoort te dienen bij het nemen van besluiten en dus ook in beginsel gevolgd moet worden.¹ Het is dan ook in beginsel niet mogelijk om af te wijken van de

¹ *Kamerstukken II 2002/03, 28 916, nr. 3, pag. 14.*

Stibbe

structuurvisie, behoudens een zwaarwegende motivering om dit te doen. Hierbij dient dan in ieder geval te worden betrokken dat de provincie Groningen zelf ook invulling wenst te geven aan windenergie binnen dit gebied. Kortom, medewerking verlenen aan de melding is in strijd met uw beleid zoals neergelegd in de structuurvisie.

Voor de volledigheid moet er ook worden gewezen op de weerstand van de gemeente Eemsmond tegen het realiseren van nieuwe windturbines ten zuiden van windpark Westereems. Deze windturbines, zijnde de ontwikkeling van een vierde en vijfde lijnopstelling onder windpark Westereems, liggen zeer dicht bij woningen en woonkernen en zijn daarmee vanuit ruimtelijk perspectief niet aanvaardbaar voor de gemeente, onder meer vanwege de geluidsbelasting. Daarbij zijn deze lijnopstellingen ook niet noodzakelijk voor het behalen van de gemeentelijke doelstellingen voor windenergie op land. In tegenstelling tot de weerstand tegen windturbines onder het bestaande windpark heeft de gemeente Eemsmond altijd het initiatief van RWE om windturbines op de Emmapolderdijk te realiseren gesteund. Deze steun was mede ingegeven vanwege de afstand tot woningen.

Gezien het voorgaande kan Nuon geen windpark met een vermogen van ten minste 100 MW realiseren. Hoogstens zou Nuon een gering deel van het thans gemelde windpark kunnen realiseren, hetgeen dan een omvang van minder dan 100 MW heeft. Op een dergelijk windpark is de rijkscoördinatieregeling niet van toepassing is. Kortom, er kan geen medewerking worden verleend aan de melding van Nuon.

Hoogachtend,

Stibbe

BIJLAGE 2

Joke van Klaveren

From:
Sent: donderdag 8 oktober 2015 17:52
To:
Cc:

Subject: Bijeenkomst 12 okt. as: terugkoppeling uitnodigin [ST188E-Legal.FID145086]

Geachte mevrouw

Namens RWE dank ik u voor de uitnodiging voor de startbijeenkomst op 12 oktober as. Gezien de inhoud van de uitnodiging bericht ik u hierbij namens RWE om enige correcties aan te brengen en de uitgangspunten van de aanwezigheid van RWE aan te geven. Daarbij wijs ik erop dat deze correcties en uitgangspunten gelijk zijn aan hetgeen eerder met onder meer uw ministerie is besproken en ook schriftelijk is vastgelegd in de brief aan uw ministerie en het ministerie van I&M (zie aangehecht voor de volledigheid).

Vooraleerst stel ik vast dat uw bericht de rol van RWE per abuis aanmerkt als derde belanghebbende. RWE is echter als initiatiefnemer bezig met de realisatie van het windpark Dankzij de Dijken, dat bestaat uit een windpark op de Oostpolderdijk en een windpark op de Emmapolderdijk. Voor het windpark Oostpolderdijk is thans de besluitvorming onderweg. Het windpark Emmapolderdijk is in vergevorderd stadium, maar wordt nu vertraagd door het in behandeling nemen van de melding van Nuon ten aanzien van een windpark in de omgeving van het bestaande windpark Westereems. Ik verzoek u om de rol van RWE als initiatiefnemer te erkennen en als zodanig te behandelen komende startbijeenkomst.

Kortom, RWE realiseert als initiatiefnemer van het windpark Emmapolderdijk. Deze realisatie kan worden gecombineerd met een windpark van Nuon e.a. in de polder. Deze projecten kunnen (i) worden opgenomen binnen één RCR of (ii) naast elkaar worden gerealiseerd. Er is door meerdere overheden (waaronder uw ministerie) en andere betrokkenen altijd geconcludeerd dat de ontwikkeling van windenergie in Eemshaven West vereist dat RWE en Nuon gezamenlijk initiatiefnemers zouden zijn. Hiertoe was RWE in gesprek met Nuon gegaan om tot overeenstemming te komen. Uw ministerie heeft in een gesprek op vrijdag 25 september jl. met RWE zonder dragende onderbouwing laten weten te kiezen voor het in gang zetten van de RCR met enkel Nuon als initiatiefnemer, zonder nog langer de overeenstemming tussen RWE en NUON als voorwaarde te hanteren. Ik wijs u op de brief van 25 september jl. waaruit blijkt dat de melding van Nuon echter geen grondslag kan bieden voor de RCR. Op deze brief is tot nog toe geen reactie gekomen en uit uw e-mail leid ik af dat deze reactie pas na het overleg van aanstaande maandag is te verwachten. Dit is echter de omgekeerde wereld: gezien de in de brief aangehaalde bezwaren tegen het in behandeling nemen van de melding van Nuon, kan pas een formele start met het proces worden gemaakt als deze bezwaren afdoende zijn afgedaan. Dit betreft bijvoorbeeld de vraag waarom RWE wel wordt afgerekend op het verkrijgen van bepaalde grondposities, terwijl Nuon hier een andere behandeling krijgt. Dit verschil in behandeling bevreemdt temeer doordat (i) RWE met één grondeigenaar moet contracteren, (ii) deze grondeigenaar al te kennen heeft gegeven bereid te zijn tot een overeenkomst met RWE en (iii) deze grondeigenaar een overheidspartij betreft en daarmee als extra betrouwbaar mag worden aangemerkt. Kortom, de startbijeenkomst van komende maandag is te vroeg en dient verzet te worden totdat de bezwaren zijn behandeld. Daarbij wijs ik er nogmaals op dat het erkennen van RWE als initiatiefnemer binnen de RCR het proces in vergaande mate kan bespoedigen, onder meer ten aanzien van de door Nuon nog te verkrijgen dan wel te verzekeren grondposities.

Overigens benadruk ik dat RWE oog heeft voor de regionale belangen, waarbij het goed is te realiseren dat een realisatie van het windpark van Nuon niet noodzakelijk is om de doelstellingen van de provincie Groningen en gemeente Eemshaven te realiseren.

Mocht u niettemin de bijeenkomst van komende maandag door laten gaan, wijs ik erop dat de volgende personen namens RWE aanwezig zullen zijn:

-

-

Daarbij richt onze aanwezigheid komende maandag zich erop om nogmaals de door ons geziene rol als initiatiefnemer naar voren te brengen en de juridische bezwaren ten aanzien van de huidige gang van zaken te bespreken. De door u beschreven ochtendsessie komt ons uitermate geschikt hiervoor over. Ook zullen wij deze ochtend, die is bedoeld voor reflectie, beschouwen als het moment waarop het Ministerie van EZ antwoord geeft op de brief van RWE, omdat dit antwoord legitimatie geeft voor het al dan niet voortzetten van de dag.

Om hierover geen enkele onduidelijkheid te laten bestaan, wijs ik er expliciet op dat de aanwezigheid van RWE bij het overleg komende maandag niet moet worden gezien als een erkenning van of instemming met het uitsluiten van RWE als initiatiefnemer binnen de RCR. RWE behoudt zich ieder recht voor om tot realisatie van het windpark Emmapolderdijk over te gaan en zal ook dienovereenkomst handelen.

Met vriendelijke groet

Follow Stibbe on: <<http://stibbeblog.nl/>>

[<http://www.stibbe.com/~media/6%20stibbe%20logo%20email%20disclaimer/stibbe%20disclaimer%20logo>]<http://www.stibbe.com/> Amsterdam - Brussels - Luxembourg - Dubai - Hong Kong - London - New York

Visitors address: Strawinskylaan 2001 - 1077 ZZ Amsterdam - The Netherlands Postal address: P.O. Box 75640 - 1070 AP Amsterdam - The Netherlands

This e-mail may contain privileged or confidential information. If you have received this e-mail in error, please notify us immediately.

Stibbe N.V. is a Dutch law firm registered with the Dutch Chamber of Commerce under number 34198700. Any services performed are carried out pursuant to an agreement for services ('overeenkomst van opdracht') with Stibbe N.V. This agreement is governed exclusively by Dutch law, with the exception of rules of Dutch private international law. All disputes shall be decided exclusively by the competent court in Amsterdam, The Netherlands, without prejudice to the right to appeal. The general conditions of Stibbe N.V., which include a limitation of liability, apply and are available on www.stibbe.com/generalconditions or upon request.

Stibbe N.V. is part of an international network of Stibbe offices in Amsterdam, Brussels, Dubai, Hong Kong, London, Luxembourg and New York. More information about us and our services can be found on www.stibbe.com/importantinformation.

Before printing this e-mail, please consider the impact on the environment.

Stibbe

BIJLAGE 6

SECOND OPINION MES EEMSHAVEN WEST

innogy Windpower Netherlands B.V.

30 JANUARI 2017

Contactpersonen

ARCADIS

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	5
1 INLEIDING	9
2 LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE	10
2.1 Beoordelingskader	10
2.2 Feiten	11
2.3 Effectbeoordeling	11
2.4 Conclusie	13
3 ECOLOGIE	14
3.1 Beoordelingskader	14
3.2 Beoordelingskader	14
3.3 Effectbeschrijving en -beoordeling	16
3.4 Effectbeoordeling	21
3.5 Conclusie	23
4 GELUID	24
4.1 Beoordelingskader	24
4.2 Feiten	24
4.3 Effectbeoordeling	26
4.4 Conclusie	27
5 SLAGSCHADUW	28
5.1 Beoordelingskader	28
5.2 Feiten	28
5.3 Effectbeoordeling	28
5.4 Conclusie	28
6 ENERGIEOPBRENGST	29
6.1 Beoordelingskader	29
6.2 Feiten	29

6.3	Effectbeoordeling	29
6.4	Conclusie	29
7	EXTERNE VEILIGHEID	30
7.1	Beoordelingskader	30
7.2	Feiten	30
7.3	Effectbeoordeling	31
7.4	Conclusie	31
8	WATERVEILIGHEID	32
8.1	Beoordelingskader	32
8.2	Feiten	32
8.3	Effectbeoordeling	32
8.4	Conclusie	33
	BIJLAGE: NOTITIE BUREAU WAARDENBURG	34

SAMENVATTING

Om de planvorming voor het windpark in Eemshaven-West een stap verder te brengen, onderzoeken het Rijk, de provincie Groningen en de gemeente Eemshaven gezamenlijk de mogelijkheden voor windenergie in Eemshaven-West. Daarom is de milieueffectstudie voor een windpark in het gebied aangeduid als Eemshaven-West gedateerd 19 december 2016 (hierna: "MES") uitgevoerd.

Van donderdag 22 december 2016 tot en met woensdag 1 februari 2017 ligt de MES (inclusief bijbehorende afwegingsnotitie) ter inzage.

innogy Windpower Netherlands B.V. maakt gebruik van de mogelijkheid een zienswijze in te dienen en heeft Arcadis gevraagd om op een inhoudelijke deskundige reactie op de milieubeoordeling uit de MES.

In dit rapport worden in dat kader, en niet uitputtend, de geconstateerde gebreken in de MES en bijbehorende documentatie beschreven.

De volgende vragen zijn gesteld:

- Beoordelingskader: welk afwegingskader is gehanteerd en voldoet dit om de mogelijke effecten van windturbines in het zoekgebied eenduidig te beoordelen?
- Feiten: is gebruik gemaakt van bronnen en uitgangspunten gebaseerd op de meest actuele beschikbare wetenschappelijke kennis, zijn de aannames en uitgangspunten voldoende onderbouwd en wetenschappelijk verdedigbaar?
- Effectbeoordeling: zijn de effecten goed in beeld gebracht en correct beoordeeld, is de effectbeoordeling opgesteld volgens de gangbare normen voor wat betreft reikwijdte en kwaliteit?
- Conclusies: zijn de conclusies volledig, eenduidig en juist? Hoe zijn de conclusies uit de deelrapporten vertaald naar het hoofdrapport MES en de Afwegingsnotitie?

Hierna worden per aspect de conclusies weergegeven.

1. Landschap en cultuurhistorie

De beoordeling voor landschap en cultuurhistorie bevat onvoldoende informatie voor een afgewogen besluit over het Voorkeursalternatief.

- De testvelden noord en zuid spelen een bovenmatig grote rol bij de geconstateerde effecten op alle criteria voor landschap en cultuurhistorie. Veel van de effecten van de opstellingen van (nieuwe) productieturbines worden gedomineerd of overschaduwd door de effecten van de testvelden. Dit is wel genoemd in 6.1 onderzoeksresultaten van het deelrapport Landschap, maar vervolgens zijn de effecten van de testvelden bij enkele criteria wel buiten beschouwing gelaten en bij andere niet buiten beschouwing gelaten, hetgeen inconsistent is. Het is, in het licht van de grote negatieve effecten van de testvelden noord en zuid op de zichtbaarheid, de vraag of de beoordeling van dit criterium nog relevant en onderscheidend is.
- De zuidelijke turbines (rijen vier en vijf) leiden in alle alternatieven tot negatieve effecten op zichtbaarheid. Dit geldt in het bijzonder voor alternatief 1, terwijl de zuidelijke turbines geen onderdeel vormen van het initiatief van innogy. Voor deze rijen zijn ten onrechte geen mitigerende maatregelen benoemd voor de landschappelijke effecten. De zichtbaarheid en de beleving hangen verder sterk af van de locatie van de beschouwer van de windturbines. Een zeer belangrijk deel van de beoordeling zijn (en zouden moeten zijn) de fotovisualisaties, maar deze zijn onvoldoende voorzien van informatie. De koppeling met de fotovisualisaties – op verschillende afstanden tot de opstellingen - lijkt volledig te ontbreken.

De beoordeling van de alternatieven is op punten selectief en inconsistent.

- Alternatief 1 wordt opvallend gedetailleerd beschreven, inclusief de technische randvoorwaarden van plaatsing van turbines, terwijl deze informatie voor andere alternatieven ontbreekt. Het detailniveau gaat daarbij verder dan noodzakelijk is voor de beoordeling van de alternatieven. Waar de effectbeoordeling ingaat op technische details, is de toets aan het Barro juist opvallend algemeen gesteld en daarmee op punten onvolledig.

De wijze van samenstelling van de alternatieven heeft gevolgen voor de beoordeling. Zo ontbreekt een alternatief zonder turbines of met kleinere turbines in het zuidelijk deel. De effecten van verschillende initiatieven worden vertroebeld door het opnemen van de zuidelijke turbines (rij 4 en 5) en de testvelden noord en zuid.

2. Ecologie

Hoewel de expert opinion van Bureau Waardenburg luidt dat de conclusies van het onderzoek kunnen worden onderschreven, zijn er op talloze punten onvolledigheden en onduidelijkheden die de navolgbaarheid van deze conclusies vanuit de opgemaakte documentatie moeilijk maken. Het Deelrapport Ecologie kent veel omissies op het gebied van onderbouwing van dosis-effectrelaties, analyse van gebiedskenmerken en bepaling en beoordeling van effecten. Het rapport kent een grote mate van inconsistentie, onzekerheid en willekeur bij het beoordelen van effecten.

Het beoordelingskader en de daaraan verbonden maatlatten worden niet consequent en consistent toegepast. Een aantal van de beoordelingscriteria wordt niet of nauwelijks behandeld in het rapport, terwijl daar wel conclusies over getrokken worden (trekvoogels, overige soorten, overige soorten vleermuizen, rode lijst soorten, provinciaal beleid).

Een daadwerkelijke toetsing aan wetgeving heeft niet plaatsgevonden, de toetsing aan het NNN (Omgevingsverordening) is onjuist gebeurd. Er is niet getoetst aan het huidige wettelijk kader voor natuurbescherming, de Wet Natuurbescherming. Uit het rapport kan daarom niet afgeleid worden of de alternatieven uitvoerbaar zijn. Het rapport kan mede daarom niet dienen als onderbouwing voor de keuze c.q. vaststelling van een VKA. Hiervoor zou een passende beoordeling dan wel daaraan vergelijkbare toetsing moeten worden opgesteld, waaraan strengere eisen t.a.v. zekerheid van conclusies moeten gesteld.

Het verschil in effectbeoordeling t.a.v. verstoring van foeragerende vogels tussen alternatief 1 en de overige alternatieven kan geen stand houden. Men is uitgegaan van slecht onderbouwde, weinig gespecificeerde en algemene verstoringsafstanden (die naar het schijnt voor een groot deel niet specifiek verband houden met windmolens). Die kloppen in dit gebied niet met waarnemingen van gedrag van vogels t.a.v. bestaande windturbines. Dan zouden de verstoringsafstanden naar beneden moeten worden bijgesteld. De feitelijke waarnemingen moeten o.i. zwaarder in de MES meewegen dan de algemene verstoringsafstanden uit de literatuur die nu in de MES worden gevolgd. Er is geen enkel aanknopingspunt om een verschil in beoordeling te geven aan alternatief 1 t.o.v. alle andere alternatieven:

De verstoringsafstanden hebben grote bandbreedtes, zijn niet specifiek voor windmolens en conflicteren met feiten in het gebied.

Het gebied achter de dijk heeft een marginale betekenis voor foeragerende vogels.

Er is geen aandacht gegeven aan het feit dat de turbines bij alternatief 1 kleiner zijn dan bij alternatief 2a. Ten aanzien van de testturbines bij Ruidhorn wordt verschil in grootte van de turbines wel relevant geacht.

De conclusie dat er geen significante gevolgen zijn voor gewone dwergvleermuis kan moeilijk stand houden, omdat de uitgangspunten voor de berekening niet zijn onderbouwd.

Los van deze kanttekeningen wordt geconcludeerd dat er weinig verschillen zijn in ecologische effecten tussen de alternatieven en dat alle alternatieven uitvoerbaar zijn in het licht van wetgeving en beleid. Gezien de grote onzekerheden en bandbreedtes in effecten zouden deze verschillen daarom ook niet mogen meewegen bij het maken van keuzes t.a.v. opstellingen van de windmolens in het gebied.

Het is onduidelijk welk aspect maatgevend is voor verstoring van vogels: geluid of beweging. Als beweging maatgevend is (waar veel voor te zeggen is) helpen stillere turbines niet. Uiteraard is dat wel goed voor het geluidniveau in het stiltegebied, maar dit is een algemene beleidsmatige kwalificatie, die niet direct gerelateerd is aan specifieke natuurwaarden.

3. Geluid

Het beoordelingskader is vooral gezien de in de afwegingsnotitie te beantwoorden vragen te beperkt. Feitelijk moeten alle alternatieven aan de grenswaarde voldoen en dat is niet het geval. Er is niet gekeken naar verschuivingen tussen geluidklassen en/of de verandering in het aantal ernstig gehinderden door de toevoeging van de windturbines.

Er zijn feitelijk onjuiste uitgangspunten gebruikt waardoor er geen waarde aan de effectbeoordeling kan worden ontleend. Er is gerekend met onjuiste en te lage jaargemiddelde bronvermogens van windturbines.

Als de juiste bronvermogens gebruikt zouden worden zou een aanzienlijk grotere overschrijding van de grenswaarde van 47 dB L_{den} dan beschreven in de MES plaatsvinden. Vervolgens is de haalbaarheid op basis van mitigerende maatregelen (bijv. stillere turbines) en de gevolgen voor de alternatieven niet onderzocht. Als de correcte bronvermogens gebruikt zouden worden, zou dit vergaande gevolgen voor de uitvoerbaarheid van alternatieven hebben.

Door het gebruik van verschillende uitgangspunten voor het geluidvermogen binnen één klasse (3MW) is de effectbeoordeling niet consistent, niet navolgbaar en niet vanuit een worst-case situatie benaderd. Hierdoor zijn de verschillen tussen de alternatieven niet goed te vergelijken en zijn de conclusies onbruikbaar.

De effectbeoordeling is niet volledig, omdat er geen onderzoek is verricht naar de cumulatie van geluid met alle bestaande windturbines. Dit vertekent de effectbeoordeling van vooral de vierde en de vijfde lijn.

Op basis van expert judgement (zonder berekeningen) kan worden gesteld dat alternatief 1 voor geluid niet onderscheidend is ten opzichte van alternatief 2a. De negatieve effecten op woningen zijn voor de nieuwe innogy turbines namelijk volledig ondergeschikt aan de Nuon turbines en de bestaande turbines. Oftewel, een lijnopstelling op de Emmapolderdijk verdient vanuit geluidsbelasting de voorkeur op de toevoeging van een vierde en vijfde lijn. Daarnaast is er uitgaande van de juiste uitgangspunten en berekeningen bij cumulatie met de bestaande turbines zeer weinig geluidruimte voor nieuwe turbines in de vierde en vijfde lijn. Alle alternatieven met nieuwe turbines op kortere afstand van de woningen aan de Heuvelderij dan de bestaande turbines zullen derhalve (zeer) negatief scoren.

4. Slagschaduw

Er zijn onjuiste uitgangspunten gehanteerd en de waarde van de effectbeoordeling van slagschaduw in de MES is daardoor beperkt.

Het is wel duidelijk dat de negatieve effecten in alternatief 1 vooral zullen worden bepaald door de nieuwe turbines in de vierde en vijfde rij en niet door de turbines op de dijk omdat deze verder van de aanwezige woningen staan.

5. Energieopbrengst

De effectbeoordeling toont aan dat alle alternatieven een zwaar negatief effect hebben op de bestaande turbines door windafvang. Dit betekent dat de rentabiliteit van de bestaande turbines wordt aangetast. Ook de efficiëntie van het totale park is echter laag. Dit geeft aan dat de afstanden tussen de turbines te kort zijn. Daarmee zijn de alternatieven minder uitvoerbaar dan het onderzoek aangeeft. De effectbijdrage van de turbines langs de dijk in alternatief 1 is hierbij minimaal. Deze turbines staan namelijk ten noorden van de bestaande turbines (dus vanuit de overheersende windrichtingen gezien achter de bestaande turbines), op relatief ruime afstand en hebben een relatief kleine rotordiameter.

6. Externe veiligheid

Door een fictief alternatief RWE+ te definiëren dat sterke gelijkenis heeft met de andere alternatieven/varianten zijn de effecten voor externe veiligheid niet onderscheidend en zijn de effecten, gerelateerd aan het initiatief van innogy, niet te duiden.

De toekenning van 0-scores voor de invloed van de windturbines op risicovolle objecten wordt niet gedeeld, de problematiek van de nabijheid van twee buisleidingen wordt zo miskend. Er is geen onderscheid gemaakt tussen alternatieven/varianten waarbij 10 MW windturbines op relatief grotere of juist kleinere afstand van risicovolle objecten zijn voorzien.

Met name omdat de effecten voor externe veiligheid niet onderscheidend zijn en niet te relateren zijn aan het initiatief van innogy noch aan andere alternatieven/varianten biedt de MES onvoldoende informatie om toekomstige besluitvorming op te kunnen baseren.

7. Waterveiligheid

De beoordeling ten aanzien van de Emmapolderdijk vertoont een discrepantie: gesteld wordt dat nadere onderbouwing van de genoemde getallen nodig is, maar de getallen worden wel gebruikt bij de beoordeling.

De conclusies in de MES over waterveiligheid zijn onjuist en suggestief. Dit komt doordat het onderzoek voor de Oostpolderdijk één op één is vertaald naar een ontwerp voor de Emmapolderdijk. Er is géén rekening gehouden met het feit dat het een haalbaarheidsstudie betreft. Hierdoor zijn bepaalde (normatieve) maximale kansbijdragen gepresenteerd als absolute getallen voor een ontwerp. Kortom, er worden conclusies getrokken op basis van informatie die deze conclusies niet staft.

Er is onvoldoende onderzocht welke compenserende maatregelen mogelijk zijn en wat daarmee de maximale invulling is van windturbines in of nabij de Emmapolderdijk.

De MES biedt met de geconstateerde kanttekeningen onvoldoende specifieke informatie om een oordeel te vormen over de mogelijkheid om windturbines in of nabij de Emmapolderdijk te plaatsen. Van een volwaardige alternatievenvergelijking is daarmee geen sprake.

1 INLEIDING

Om de planvorming voor het windpark in Eemshaven-West een stap verder te brengen, onderzoeken het Rijk, de provincie Groningen en de gemeente Eemshaven gezamenlijk de mogelijkheden voor windenergie in Eemshaven-West. Daarom is de milieueffectstudie voor een windpark in het gebied aangeduid als Eemshaven-West gedateerd 19 december 2016 (hierna: "MES") uitgevoerd. Het doel van de MES is het verschaffen van inzicht in de mogelijke effecten op het milieu en de omgeving van de initiatieven van Nuon, innogy en een mogelijk derde initiatief voor de vervanging van drie bestaande turbines, voor windenergie binnen het gebied Eemshaven-West.

Vooruitlopend op de formele inspraakprocedures hebben de overheden een openbare raadpleging georganiseerd. Van donderdag 22 december 2016 tot en met woensdag 1 februari 2017 ligt de MES (inclusief bijbehorende afwegingsnotitie) ter inzage.

innogy Windpower Netherlands B.V. maakt gebruik van de mogelijkheid een zienswijze in te dienen en heeft Arcadis gevraagd om op een zevental milieuaspecten uit de MES de zienswijze inhoudelijk te onderbouwen vanuit het belang van innogy.

In dit rapport wordt in dat kader, en niet uitputtend, de geconstateerde gebreken in de MES en bijbehorende documentatie beschreven. Na de inleiding (hoofdstuk 1) zijn de volgende aspecten behandeld: landschap en cultuurhistorie (hoofdstuk 2), ecologie (hoofdstuk 3), geluid (hoofdstuk 4), slagschaduw (hoofdstuk 5), energieopbrengsten (hoofdstuk 6), externe veiligheid (hoofdstuk 7) en waterveiligheid (hoofdstuk 8).

De volgende vragen zijn gesteld:

- Beoordelingskader: welk afwegingskader is gehanteerd en voldoet dit om effecten eenduidig te beoordelen?
- Feiten: is gebruik gemaakt van bronnen en uitgangspunten gebaseerd op de meest actuele beschikbare wetenschappelijke kennis, zijn de aannames en uitgangspunten voldoende onderbouwd en wetenschappelijk verdedigbaar?
- Effectbeoordeling: zijn de effecten goed in beeld gebracht en correct beoordeeld, is de effectbeoordeling opgesteld volgens de gangbare normen voor wat betreft reikwijdte en kwaliteit?
- Conclusies: zijn de conclusies volledig, eenduidig en juist? Hoe zijn de conclusies uit de deelrapporten vertaald naar het hoofdrapport MES en de Afwegingsnotitie?

In de bijlage is het deskundigenoordeel opgenomen van het Bureau Waardenburg over de ecologische onderbouwing in de MES.

Dit rapport dient als bijlage bij de zienswijze van innogy Windpower Netherlands B.V.

2 LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE

2.1 Beoordelingskader

In de toelichting op het beoordelingskader wordt verwezen naar de 'Handreiking waardering landschappelijke effecten van windenergie' (AgentschapNL, 2013), vervolgens wordt beschreven welke criteria voor dit MES zijn gehanteerd. Hierbij wordt een andere interpretatie aan de criteria gegeven en worden andere accenten gelegd dan in genoemde handreiking. Deze keuze heeft gevolgen voor de beoordeling van de alternatieven.

Rijksadviseur voor het Landschap Ytje Feddes¹ adviseerde ten tijde van de Structuurvisie Wind op Land inzichtelijkheid te realiseren door ordening van het park aansluitend op een ruimtelijk patroon op een hoger schaalniveau. In haar advies noemt zij de voorkeur van plaatsing van windturbines in aansluiting op grotere structuren in het landschap, zoals de grens tussen land en groot water. Deze kwalitatieve benadering ontbreekt in de alternatieven en de wijze van beoordeling in de MES.

Zichtbaarheid

In de toelichting op het beoordelingskader op het criterium 'zichtbaarheid' wordt duidelijk dat er geen sprake is van een kwalitatieve beoordeling, ondanks dat dit wel wordt genoemd in tabel 6.1. Op deze manier komt er over het geheel genomen een sterke nadruk te liggen op kwantitatieve beoordeling op basis van vuistregels van zichtafstanden.

Het effect op waarneming en beleving wordt doorvertaald naar zichtbaarheid en duisternis. In de Handreiking wordt hier een andere interpretatie gegeven, namelijk nabijheid en zichtbaarheid vanuit woonbebouwing en belangrijke routes, horizonbeslag/ gevoel van insluiting en herkenbaarheid van de opstelling. De keuze voor de interpretatie in de MES in afwijking van de Handreiking wordt onvoldoende onderbouwd.

Relaties met landschap

Bij het criterium "relaties met het landschap" is geen beoordelingstabel opgenomen voor het niveau 'patronen en elementen', terwijl er wel wordt gesproken over structuurlijnen van meer of minder belang. In de beschrijving van de referentiesituatie ontbreekt een selectie van de belangrijkste structuurlijnen (zoals dijken). Zonder deze informatie is het niet mogelijk een onderbouwde beoordeling te maken van afwijking van die lijnen.

Bovendien wordt met de sterke nadruk op de patronen in het landschap voorbijgegaan aan de grote schaal van (hedendaagse) windparken die door hun grootte in feite een laag boven het landschap vormen. De toevoeging van het aspect 'patronen' aan de macroschaal had volstaan bij het beoordelen van dit criterium.

Interferentie

Voor het criterium 'interferentie' zijn de bestaande parken aan de oostzijde van de alternatieven niet meegenomen in de beoordeling. Het is onduidelijk waarom dit niet is gedaan, aangezien in de genoemde Handreiking, expliciet is genoemd dat het bij dit criterium gaat om de herkenbaarheid van het windpark in relatie tot omliggende windparken. Dit zou ook zorgen voor meer consistentie met het criterium 'relaties met het landschap', waar wel wordt gekeken naar de macroschaal. Evenmin wordt een relatie gelegd met hoge opgaande elementen in Eemshaven, waaronder hoogspanningsmasten.

Visualisaties

Voor het beoordelen van de verschillende alternatieven wordt geen gebruik gemaakt van fotovisualisaties als volwaardige methode van onderzoek. Deze methode is voor het beoordelen van relaties met het landschap echter onmisbaar (en staat centraal in de genoemde handreiking). Dit zijn ervaringsaspecten en worden, zo niet volledig dan toch vooral, op ooghoogte gelegd. Dit geldt zowel voor zichtbaarheid en relaties met het

¹ 'Windturbines hebben een landschappelijk verhaal nodig'. Rijksadviseur voor het Landschap (2011).

landschap op structuurniveau (macro) als voor het niveau 'patronen en elementen' (landschapspatroon) (het gebruik van verschillende termen binnen dit criterium werkt enigszins verwarrend).

2.2 Feiten

Het is onduidelijk welke rol fotovisualisaties hebben gehad in het onderzoek. Tevens is onduidelijk op basis van welke criteria de fotovisualisaties zijn beoordeeld. Bovendien worden de visualisaties niet ondersteund met aanvullende informatie, zoals beschrijvingen van de standpunten en kijkrichting. In het deelrapport wordt niet verwezen naar (specifieke) visualisaties ter onderbouwing van de effectbeoordeling. Het is hierdoor onduidelijk welke rol de fotovisualisaties hebben gespeeld bij het beoordelen van de criteria 'zichtbaarheid' en 'interferentie'. Daarbij missen de fotovisualisaties – op verschillende afstanden tot de opstellingen - als methode van onderzoek (zoals genoemd in 2.1).

In 6.3.3 voor het criterium relatie met het landschap op macroschaal wordt de (ontbrekende of onduidelijke) relatie met het kavelpatroon genoemd als oorzaak van een onrustig beeld. Volgens het beoordelingskader beschrijft dit criterium echter de structuur van het landschap op macroschaal. De beoordeling gaat ten onrechte uit van een relatie tussen windturbines en (lokaal) verkavelingspatroon.

In 5.1 beschrijving van de referentiesituatie wordt ten onrechte vanuit gegaan dat er geen autonome ontwikkelingen zijn. De voorgenomen bouw van hoogspanningsverbinding is ten onrechte niet genoemd.

In 5.2 beschrijving van de referentiesituatie ontbreekt de vermelding dat in de bestaande situatie windturbines de dijken rond Eemshaven markeren.

Uit tabel 6.10 blijkt niet goed hoe of de windparken oostelijk van het productiepark worden meegenomen in de beoordeling.

In paragraaf 6.5.3 (pagina 76) wordt alleen alternatief 1 beoordeeld en geen andere alternatieven. Dit is selectief.

2.3 Effectbeoordeling

Onderzoeksresultaten

In de effectbeoordeling (6.3.3) wordt ten onrechte de nadruk gelegd op de positie van de masten. Hedendaagse windturbines zijn echter peilloos, waarmee wordt bedoeld dat deze windturbines niet (direct) meer zijn te relateren aan het maaiveld. Het is bijvoorbeeld niet eenvoudig te zien waar de windturbines staan en op afstand lijkt een hogere turbine (zoals in het testveld, alternatief 2.3 en 2.4) door de omvang dichterbij te staan dan een lagere turbine.

Door deze eigenschap is de locatie van windturbines vanaf (maatgevende) standpunten – zoals dorpen en openbare wegen in de omgeving - niet (direct) meer te relateren aan het maaiveld. Het onderscheid tussen windturbines in de polder of op de dijk is hierdoor vanaf deze (maatgevende) standpunten niet te maken. Dit onderscheid is enkel mogelijk voor standpunten in- of zeer dicht op het windpark, zoals op de dijk, waar naar verwachting weinig bezoekers komen.

De effectbeoordeling van zichtbaarheid is (kwantitatief) onderzocht door middel van GIS-analyses. De beoordeling richt zich op de procentuele verschillen tussen de alternatieven en varianten, waarbij opvalt dat de testvelden (noord en zuid) en de zuidelijke rijen turbines (4 en 5) de effecten bepalen. De verschillende effecten van de andere turbines zijn hierdoor onvoldoende in beeld. Zo wordt onvoldoende duidelijk wat het verschil in zichtbaarheid is tussen alternatief 1 met een lijnopstelling op de Waddenzeedijk en alternatief 2 met (hogere) turbines achter de dijk.

Voor de uitkomsten en bruikbaarheid van de MES betekent dit dat het verschil in effecten op zichtbaarheid tussen plaatsing op of achter de dijk onvoldoende onderzocht zijn.

De fotovisualisaties tonen dat de relatie van de windturbines met kleinere patronen en elementen, zoals verkaveling, vrijwel verwaarloosbaar is. De relatie tussen de windturbines onderling is hierbij vaak van groter belang. De fotovisualisaties laten zien dat de windturbines een bijna autonome positie innemen in het landschap. De windturbines vormen een laag boven het landschap. Van een betekenisvolle relatie is enkel sprake op structuurniveau (macroschaal). Dit is beschreven in paragraaf 4.2.4 bij het criterium aansluiting op de landschappelijke hoofdstructuur, waarin juist wordt gesteld dat een opstelling die aansluit op de landschappelijke hoofdstructuur positief wordt beoordeeld. Door in de effectbeschrijving de nadruk te leggen

op de relatie met kleinere patronen en elementen wordt ten onrechte de indruk gewekt dat dit belangrijker is dan de beoordeling op macroschaal.

De fotovisualisaties maken onvoldoende aannemelijk dat de positie van de turbines op de dijk (alternatief 1) negatief zou moeten worden beoordeeld. Daarbij wordt tevens ten onrechte aangenomen dat behalve de turbines ook andere objecten op de dijk zouden verrijzen ten behoeve van het windpark, wat niet het geval is. Men zou ook kunnen redeneren dat deze positie de beleving van de dijk als strak lijnelement versterkt. De grens tussen land en zee wordt immers benadrukt door het plaatsen van een lijnopstelling op de dijk. Dit leidt tot een minder negatieve beoordeling bij het criterium relatie met het landschap (op het niveau van patronen/elementen).

Verder wordt gesteld dat een grotere afstand tot de Waddenzeedijk resulteert in een duidelijker patroon en een aantrekkelijker beeld. Dit is strijdig met het uitgangspunt voor de beoordeling op structuurniveau in paragraaf 4.2.4 waarin juist wordt gesteld dat een opstelling die aansluit op de landschappelijke hoofdstructuur positief wordt beoordeeld. De beoordeling van alternatief 1 wijkt af van dit uitgangspunt. Dit leidt tot een minder negatieve beoordeling bij het criterium relatie met het landschap (op structuurniveau).

In de toelichting van alternatief 1 zijn risico's genoemd, zoals opstelplaatsen voor kranen. De beoordeling van de alternatieven is op dit punt inconsistent, immers bij andere alternatieven en varianten wordt niet ingegaan op de specifieke details over technische randvoorwaarden (fundering) en inrichting. Dit is te gedetailleerd beschreven in de beoordeling van alternatief 1.

In 4.1 van het Deelrapport Landschap is al gesteld dat de beoordeling juist niet ingaat op de inpassing op maaiveld. Er wordt daarom niet ingegaan op technische randvoorwaarden (zoals wegen) bij plaatsing van turbines in de polder. De nadruk die hierop wordt gelegd bij alternatief 1 komt niet overeen met de beoordeling van de andere alternatieven; in de huidige situatie staan immers reeds windturbines op de polderdijk van de Eemspolder (binnendijks). Ten onrechte wordt hiermee de indruk gewekt dat dit effect enkel bij alternatief 1 optreedt, terwijl dit voor alle alternatieven geldt. Het tegenovergestelde is het geval, vanwege de beperkte ruimte op de dijk, mag verwacht worden dat de ruimte benodigd voor opstelplaatsen (als deze al nodig zijn) veel beperkter zal zijn dan voor een opstelling achter de dijk. De benoemde aandachtspunten voor nadere detaillering zijn ten onrechte betrokken in de effectbeoordeling, die hierdoor negatiever uitvalt dan de andere alternatieven. De gedetailleerde beoordeling van alternatief 1 is in dit MES is inconsistent en gekleurd.

Uit de fotovisualisaties blijkt dat de invloed van het type turbine zeer gering is als deze in het ritme van een rij staat en bij voldoende afstand tot parallelle lijnen. Deze constatering komt niet terug bij de beoordeling, terwijl het type turbine geldt als een belangrijk criterium: verschillende typen lijden tot negatieve tot zeer negatieve beoordelingen, terwijl dit op basis van de fotovisualisaties niet aannemelijk wordt gemaakt. In de fotovisualisaties ontbreken bovendien de testvelden, terwijl deze (terecht) wel worden meegenomen in de beoordeling en voor de zichtbaarheid, rust en interferentie een veel grotere impact hebben. Gezien de omvang van deze turbines in het testveld zijn fotovisualisaties ook aangewezen om de impact daarvan inzichtelijk te maken. Ook ontbreekt de relatie met de windparken aan de oostkant van het productiepark.

Bij de beoordeling van afleesbaarheid en herkenbaarheid van de opstellingen is de afstand tussen lijnopstellingen een belangrijk onderdeel. Waar de tussenafstand tussen lijnopstellingen te klein wordt ontstaat een 'zwerm' turbines. Hiervan is waarschijnlijk sprake in alternatieven 2 en 3, doordat de tussenafstand tussen de lijnopstellingen in deze alternatieven relatief klein is. Dit effect op beleving is echter niet nader onderzocht. Ten onrechte wordt niet ingegaan op de verschillende tussenafstanden per alternatief. Hierdoor ontbreekt in de MES noodzakelijke informatie voor een evenwichtige beoordeling van de alternatieven.

Bij de mitigerende maatregelen 6.4 wordt voorgesteld het testpark en productiepark om te wisselen. Het is onduidelijk welk effect deze maatregel sorteert en wat de alternatieven zijn (zoals plaatsing buiten het Eemshaven West in de haven). Het onrustige beeld wordt naar verwachting veroorzaakt door de afwijkende maat (ashoogte en rotordiameter) van de turbines op het testveld, dit leidt tot interferentie. Hoewel de suggestie op zich waardevol is, geeft deze maatregel aan dat de MES-beoordeling zich onvoldoende rekenschap geeft van de context van de ontwikkeling van Eemshaven.

Barro toets

De Barro toets is beschreven in 6.5 en 7 van het deelrapport. In de beschrijving van effecten op weidsheid en open horizon is gesteld dat bestaande turbines reeds de horizon ter hoogte van Eemshaven bepalen (er is al sprake van verstoring). Vervolgens worden negatieve effecten toegekend aan de alternatieven. Een groot deel van de effecten wordt veroorzaakt door de turbines in het testveld noord en zuid.

In 7.3 zijn bij de beoordeling van visuele rust enkel de draaiende delen van windturbines genoemd. Dit zou betekenen dat visuele rust enkel verstoord wordt als de windturbines bewegen. De handreiking van AgentschapNL beschrijft hoe de opstellingsvorm en mate van homogeniteit van de opgetelde windturbines bijdraagt aan een rustig en ordelijk beeld. In de Barro toets ontbreekt een beoordeling van de alternatieven voor landschappelijke kwaliteit visuele rust. Hierdoor ontbreekt in de MES noodzakelijk informatie voor een evenwichtige beoordeling van de alternatieven. In 7.3 is bij de beoordeling van natuurlijkheid met inbegrip van duisternis gesteld dat de sterkte van de verlichting in alle alternatieven verwaarloosbaar is ten opzichte van de verlichting van het bedrijventerrein. Het park Eemshaven west staat in de polder ten westen van Eemshaven, ten onrechte wordt hierbij het ontbreken van verlichting op de turbines op de dijk in alternatief 1 niet genoemd.

Onduidelijk is waarom de plaatsing van windturbines op de dijk over een lengte van enkele kilometers in alternatief 1 negatief is beoordeeld. Andersom kan juist worden gesteld dat het benadrukken van de dijk positief is voor de afleesbaarheid van deze grens. De lengte van enkele kilometers is hierbij verwaarloosbaar ten opzichte van de lengte van de Waddenzeedijk van circa 130 km. Bovendien wordt de rij op de dijk alleen geplaatst in lijn met waar zich reeds het bestaande windpark in Eemshaven West bevindt. Door dezelfde orde grootte ashoogte en rotordiameter toe te passen, kan ook in noord/zuid richting een plan op basis van rasterlijnen gerealiseerd worden.

2.4 Conclusie

De beoordeling voor landschap en cultuurhistorie bevat onvoldoende informatie voor een afgewogen besluit over het Voorkeursalternatief.

De beoordeling is op onderdelen inconsistent, verwarrend en onvoldoende genuanceerd:

- De testvelden noord en zuid spelen een bovenmatig grote rol bij de geconstateerde effecten op alle criteria voor landschap en cultuurhistorie. Veel van de effecten van de opstellingen van (nieuwe) productieturbines worden gedomineerd of overschaduwd door de effecten van de testvelden. Dit is wel genoemd in 6.1 onderzoeksresultaten van het deelrapport Landschap, maar vervolgens is de effectbeoordeling van de testvelden bij enkele criteria buiten beschouwing gelaten en bij andere niet (zichtbaarheid, interferentie). Het is, in het licht van de grote negatieve effecten van de testvelden noord en zuid op de criteria voor landschap en cultuurhistorie, de vraag of de beoordeling van dit aspect bij de andere alternatieven nog relevant en onderscheidend is.
- De zuidelijke turbines (rijen vier en vijf) leiden in alle alternatieven tot negatieve effecten op zichtbaarheid. Dit geldt voor alle alternatieven, maar in het bijzonder voor alternatief 1, terwijl dit geen onderdeel vormt van het initiatief van innogy. Voor deze rijen zijn ten onrechte geen mitigerende maatregelen benoemd. doordat het negatieve effect van de 4^e en 5^e rij niet wordt losgekoppeld van het initiatief van innogy, en daardoor ten onrechte als negatief effect op het initiatief van innogy drukt Zichtbaarheid en beleving hangen sterk af van de locatie van de beschouwer. Een zeer belangrijk deel van de beoordeling zijn (en zouden moeten zijn) de fotovisualisaties, maar deze zijn onvoldoende voorzien van informatie. De koppeling met de fotovisualisaties – op verschillende afstanden tot de opstellingen - lijkt volledig te ontbreken.

De beoordeling van de alternatieven is op punten selectief en inconsistent.

Alternatief 1 wordt opvallend gedetailleerd beschreven, inclusief de technische randvoorwaarden van plaatsing van turbines, terwijl deze informatie voor andere alternatieven ontbreekt. Dit maakt het onderzoek onbruikbaar. Het detailniveau bij alternatief 1 gaat verder dan noodzakelijk voor deze beoordeling, wat te meer knelt aangezien dit alternatief uiteindelijk negatiever wordt beoordeeld.

- Waar de effectbeoordeling ingaat op technische details, is de Barro toets juist opvallend algemeen gesteld en daarmee op punten onvolledig.

3 ECOLOGIE

3.1 Beoordelingskader

innogy Windpower Netherlands (kortweg: innogy) heeft Bureau Waardenburg verzocht een deskundigenoordeel op te stellen met betrekking tot het onderwerp Ecologie, zoals dat is opgenomen in de MES. Daarnaast heeft ook Arcadis een review uitgevoerd van de onderdelen van de MES die over ecologie c.q. natuur gaan.

Het deskundigenoordeel van Waardenburg is opgenomen als bijlage bij dit rapport. Dit hoofdstuk is opgebouwd uit de bevindingen uit beide reviews.

De focus van beide reviews liep enigszins uiteen. Naast een aantal gelijke aandachtspunten (beoordelingskader, navolgbaarheid aannames, effectbeoordelingen en conclusies e.d.) heeft Waardenburg nadrukkelijk ook gekeken naar de volledigheid en actualiteit van de in de MES gebruikte ecologische basisegegevens. Waardenburg heeft zich beperkt tot de effecten op vogels, Arcadis heeft ook gekeken naar de passages over effecten op vleermuizen en naar de wijze waarop toetsing heeft plaatsgevonden aan wettelijke en beleidsmatige kaders.

De oordelen van Bureau Waardenburg en Arcadis over de ecologie-onderdelen van de MES komen in belangrijke mate overeen. Fundamentele strijdigheden tussen beide oordelen zijn niet aangetroffen.

Bij beide reviews waren de volgende aspecten van belang:

- Beoordelingskader:
 - welk afwegingskader is gehanteerd en voldoet dit om effecten eenduidig te beoordelen?
 - zijn het beoordelingskader, en de daarbij behorende maatlaten consistent en eenduidig toegepast in de MES?
- Gebruikte bronnen en uitgangspunten:
 - is gebruik gemaakt van de meest actuele beschikbare wetenschappelijke kennis?
 - zijn de aannames en uitgangspunten voldoende onderbouwd en wetenschappelijk verdedigbaar?
- Effectbeoordeling:
 - zijn ecologische effecten goed en navolgbaar in beeld gebracht en correct beoordeeld?
 - is de effectbeoordeling opgesteld volgens de gangbare normen voor wat betreft reikwijdte en kwaliteit?
- Toetsing van de effecten:
 - zijn de effecten juist en navolgbaar getoetst aan de juiste wettelijke en beleidskaders?
- Conclusies:
 - zijn de conclusies volledig, eenduidig en juist?
 - hoe zijn de conclusies uit het deelrapport Ecologie vertaald naar het hoofdrapport MES en de Afwegingsnotitie?

De eerste vier punten zijn beoordeeld aan de hand van het deelrapport Ecologie bij de MES (Dirksen *et al.* 2016, kortweg: het Ecologierapport), voor het laatste punt is ook de MES (Feij & van Weelden 2016) zelf en de Afwegingsnotitie (van Weelden 2016) op het onderdeel Ecologie beoordeeld.

3.2 Beoordelingskader

Oordeel:

Het gehanteerde beoordelingskader is een mix van een wettelijk- en een ecologisch ingegeven toetskader en wordt niet consistent in het Ecologierapport toegepast, zodat niet op een eenduidige en goed navolgbare wijze tot beoordeling van effecten wordt gekomen. De uitgevoerde beoordeling is dan ook niet afdoende ter onderbouwing van de conclusies.

Toelichting:

In hoofdstuk 3 van het Ecologierapport wordt het wettelijk kader en beleid geschetst. In de inleidende paragraaf 3.1 wordt gesteld dat in de MES wordt getoetst aan het vigerende beleid in december 2016 (Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet, Natuurnetwerk Nederland, of kortweg: Nbwet, Ffwet, NNN), maar tevens rekening is gehouden met de nieuwe Wet natuurbescherming (Wnb), die per 1 januari 2017 van kracht is geworden.

In de effectbeoordeling in het Ecologierapport worden voornoemde wettelijke kaders herhaaldelijk door elkaar gehaald, wat verwarrend is. Door zowel feitelijke als wettelijk/beleidsmatige criteria door elkaar toe te passen:

- Worden mogelijk feitelijke effecten over het hoofd gezien (bijvoorbeeld effecten op andere soorten dan vogels (vleermuizen worden niet expliciet genoemd in de eerste vier criteria).
- Worden bepaalde effecten tweemaal beoordeeld, zowel feitelijk als wettelijk.
- Wordt de toetsing van effecten ondoorzichtig, veelal is niet duidelijk aan welk wettelijk of beleidsmatig kader wordt getoetst.

Het is standaard gebruik om in MER-studies en passende beoordelingen een onderscheid te maken in (i) het beschrijven van de effecten (wat, waar, wanneer, hoeveel, hoe vaak e.d.) en (ii) de betekenis van deze effecten in het licht van geldende beschermingsregimes en beleidsdoelstellingen. Bij toepassing van het in de MES gehanteerde beoordelingskader is dit onderscheid vertroebeld, waarmee geen zuivere effectbepaling en -beoordeling heeft plaatsgevonden.

De effecten zijn getoetst aan de oude wetgeving (Natuurbeschermingswet, Flora- en faunawet). Bij een rapport dat in december 2016 is verschenen, en dat besluitvorming faciliteert die in 2017 moet plaatsvinden, kan het vanaf 1-1-2017 vigerende wettelijk kader niet ontbreken (Wet Natuurbescherming) en daaraan moet expliciet worden getoetst. (par. 3.2.1). Op de datum van publicatie van de MES (19 december 2016) was reeds langere tijd een ontwerpverordening van de provincie Groningen gepubliceerd over vrijstellingen in het kader van soortenbescherming. Deze is 27 december 2016 vastgesteld. Ook waren er uitwerkingen van het Rijk gepubliceerd (Besluit Natuurbescherming, Regeling Natuurbescherming). Daarmee was ten tijde van publicatie van de MES dus wel degelijk bekend wat de nationale en provinciale uitwerking is van regels rondom soortbescherming (par. 3.2.2.).

Bij het NNN is ten onrechte geen duidelijke relatie gelegd met de provinciale omgevingsverordening 2016, die de basis is voor de planologische bescherming van het NNN.

Het is onduidelijk wat bedoeld wordt met toetsing aan relevante doelen in het ruimtelijke beleid, zoals staat in de Omgevingsvisie en Structuurvisie Eemsmond-Delfzijl. In welke mate overlapt dit met het NNN (dat ook in de Omgevingsvisie is opgenomen) en wat zijn de (overige) relevante doelen voor natuur? Zonder een nadere toelichting kan de effectbeoordeling niet worden gewaardeerd. Uiteindelijk komt dit beoordelingscriterium helemaal niet meer terug in de documenten.

In het beoordelingskader worden effecten in relatie tot Natura 2000 beoordeeld als uitgebreide voortoets. Wat wordt onder een uitgebreide voortoets verstaan? Omdat a priori al wordt geconstateerd dat significante effecten op voorhand niet kunnen worden uitgesloten is het opportuun om een passende beoordeling te maken, of een beoordeling op het niveau daarvan. De huidige toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 (wat had moeten zijn de Wet Natuurbescherming) is in ieder geval niet voldoende om als passende beoordeling aan te kunnen merken.

Maatlatten

In paragraaf 4.4 is de score weergegeven hoe effecten in het Ecologierapport zijn gewaardeerd. Er is gekozen voor een vierpuntschaal (---, --, - en 0). In het rapport wordt vervolgens herhaaldelijk voor een combinatie van scores gekozen, zoals 0/- of -/---, waarbij het onduidelijk is wat het verschil is tussen bijvoorbeeld 'geen betekenisvol effect' (0) en 'licht negatief of gering effect' (-) of zelfs een combinatie van beiden (0/-). De systematiek is verder moeilijk navolgbaar omdat de waardering van effecten niet is opgedeeld volgens het eerder gepresenteerde beoordelingskader in tabel 4.1 (bijvoorbeeld volgens wettelijke kaders van Nbwet, Ffwet, provinciaal beleid), maar volgens een selectie van ecologische deelcriteria uit deze tabel (verstoring, aanvaringsslachtoffers en barrièrewerking). Gezien het beoordelingskader zou het logischer zijn geweest om bijvoorbeeld aanvaringsslachtoffers onder kwalificerende soorten voor het Natura 2000-gebied Waddenzee (Nbwet) anders te beoordelen dan

aanvaringslachtoffers onder (algemene) vogels op seizoenstrek (Ffwet). In tabel 4.4 is dat nu samengenomen, waarbij het onduidelijk is wat wordt bedoeld met 'sterfte van vogels van betekenis voor (lokale) populatie'; gaat dat om populaties zoals genoemd in instandhoudingsdoelstellingen (Nbwet) en/of om lokale populaties van vogelsoorten die niet zijn beschermd onder de Nbwet maar wel onder de Ffwet? In het kader van de Ffwet bestaat weinig grond om te spreken over lokale vogelpopulaties, maar wordt in de regel getoetst aan landelijke populaties (of zelfs internationale populaties in het geval van vogels op seizoenstrek). Hetzelfde geldt voor het beoordelingskader barrièrewerking in tabel 4.5. Voor verstoring is daarentegen wel onderscheid gemaakt tussen effecten binnen en buiten Natura 2000-gebied, waarbij het aan de lezer is om te interpreteren dat het beoordelingskader verstoringseffecten binnen Natura 2000-gebied (tabel 4.2) tevens de lading dekt voor kwalificerende soorten die buiten dat gebied foerageren/rusten en daar verstoring ondervinden.

De maatlat gaat alleen in op effecten op vogels, niet op andere soorten (zoals vleermuizen). Daarmee mist de MES voor de vergelijking noodzakelijk informatie,

Op basis van deze criteria voor ecologie in de MES is het niet mogelijk om de ernst van de geconstateerde effecten eenduidig en navolgbaar te beoordelen.

Uit de effectbeschrijving blijkt bovendien dat de geconstateerde effecten zelden betrokken worden op de in de maatlat aangegeven beschrijvingen, en dat de scores veelal met een zekere willekeur worden toegekend. Voorbeelden hiervan worden in de onderstaande tekst behandeld.

3.3 Effectbeschrijving en -beoordeling

Gebruikte bronnen en uitgangspunten

Voor wat betreft vogels is, met uitzondering van broedvogels, gebruik gemaakt van voldoende up-to-date wetenschappelijke kennis en inzichten. Ten aanzien van broedvogels is de toegepaste informatie ontoereikend. Dit betekent dat ten aanzien van de broedvogels de beoordeling niet afdoende is om hier conclusies op te baseren.

Uit de tekst van het Deelrapport Ecologie kan volgens de review van Arcadis niet worden afgeleid welke bronnen zijn gebruikt voor de beschrijving van het voorkomen van vleermuizen in het gebied, De aangegeven bron was niet beschikbaar via internet en kon niet worden geraadpleegd. De gegevens over vleermuizen lijken niet gebiedsdekkend. Er is weinig bekend over de mate waarin en de wijze waarop ruige dwergvleermuizen in het gebied doortrekken. Het is onduidelijk wat de bronnen zijn voor de beschrijving van het voorkomen van vleermuizen in het studiegebied.

Volgens Bureau Waardenburg, die opsteller is van het rapport dat de bron vormt voor vleermuizen in de MES, zijn deze gegevens recent en volledig genoeg om een goed beeld te schetsen van het gebiedsgebruik en relevante vliegbewegingen van vleermuizen in en nabij het onderzoeksgebied.

Bij overige soorten worden soorten genoemd die nu niet meer beschermd zijn door de nieuwe wet (o.a. Zwanebloem, moeraswespenorchis, rietorchis, kleine modderkruiper). De nieuwe wet beschermt wel nieuwe soorten. De toetsing in het MER aan regelgeving voor beschermde soorten past daarom niet bij het huidige wettelijk kader.

Het Ecologierapport grijpt voor broedvogels terug op verouderde gegevens van een broedvogelinventarisatie uit 2003, deze worden alleen opgesomd. Meer recente waarnemingen uit de NDFF die ook worden genoemd geven niet meer dan een anekdotische kwalitatieve aanvulling hierop. De gegevens uit 2003 zijn weliswaar verouderd, maar de oorspronkelijke gegevens hadden mogelijk wel een ruimtelijk beeld kunnen schetsen van het (toenmalige) belang van deelgebieden binnen de polder voor akkerbroedvogels. Hiermee hadden de alternatieven beter kunnen worden afgewogen ten aanzien van verstoring van akkerbroedvogels. Nu wordt dit aspect afgedaan met licht negatief (-) en 'niet onderscheidend' voor alle alternatieven/varianten, terwijl bijvoorbeeld in variant 3b in het zuidelijk deel van de Emmapolder veel minder turbines zijn gepland en deze variant dus mogelijk op dit aspect iets beter scoort dan de rest.

In de gebiedsbeschrijving in het Ecologierapport is het uitgangspunt gehanteerd dat de referentiesituatie gelijk is aan de huidige situatie omdat er in het plangebied geen ontwikkelingen zijn. Dat is niet juist. Buiten het plangebied zijn wel ontwikkelingen voorzien (zie Structuurvisie), die ook invloed kunnen hebben op de natuurwaarden in het plangebied. Bovendien gaat een groot deel van de beschrijving over het (grotere) studiegebied, dat ook onder invloed staat van autonome ontwikkelingen. Daarnaast ontwikkelen gebieden

zich verder, zoals bijvoorbeeld het compensatiegebied Ruidhorn. Mogelijk is dit gebied in de referentiesituatie na voortschrijdende successie wel broedgebied voor velduil en blauwe kiekendief.

De beschrijving van de fluxen en vliegpatronen van trekkende vogels is zeer uitvoerig, maar bestaat vooral uit citaten. Deze passages zijn moeilijk navolgbaar, enerzijds omdat uitspraken algemeen blijven (lagere vlieghoogte: maar hoe laag?, 1,4 km uit de dijk (maar welke richting?), anderzijds omdat er geen duidelijke conclusies uit getrokken worden die de basis vormen voor de beoordeling van de effecten van de alternatieven. Een samenvattende en concluderende tekst van de auteurs van het Ecologierapport wordt hier node gemist. In de effectbeoordeling blijkt later niet of nauwelijks aandacht geschonken te zijn aan effecten op trekkende vogels.

Ruidhorn is aangelegd als compensatienatuur. De status van dit gebied en daarmee het beschermingsregime is niet omschreven. Daarmee is ook niet te bepalen welke mogelijke effecten op voorkomende soorten relevant zijn.

In de Emmapolder zijn robuuste ecologische verbindingen aangegeven. Dit klopt niet. Het zijn natuurbeheertypen A02.01 gelegen op voormalige dijken. Zoekgebieden voor robuuste verbindingen komen hier niet voor. De MES miskent dit verschil.

Effectbeoordeling

Paragraaf 6.1 Effecten op vogels in de aanlegfase

Deze paragraaf is weinig inhoudelijk en maakt onnavolgbaar gebruik van het beoordelingskader. In de tekst is niet duidelijk of de besproken verstoringseffecten worden getoetst in het kader van gebiedsbescherming (Natura 2000) of soortenbescherming. Hier wordt ook het begrip 'zorgprincipe' geïntroduceerd, maar onvoldoende toegelicht. In het kader van de Wnb (onderdeel soortbescherming) is het vooral relevant of sprake is van opzettelijke verstoring (inclusief voorwaardelijke opzet). Verstoring van vogels is in het kader van Wnb bovendien niet verboden indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betrokken soorten, de score zou in dat geval neutraal (0) zijn. Die vraag wordt hier niet beantwoord, er wordt zonder nadere onderbouwing geconcludeerd dat de effecten op vogels in de aanlegfase (zeer) klein zijn en de alternatieven/varianten hierin niet onderscheidend zijn. Terecht wordt hierbij ingegaan op de tijdelijkheid en lokale aard van de effecten. Er wordt echter niet ingegaan op (mogelijke) verschillen tussen alternatieven/varianten die voort kunnen komen uit verschillen in: a) waar de verstoring een rol speelt (bijvoorbeeld heien voor turbines in variant 3a resulteert vanwege grotere afstand tot de dijk mogelijk tot minder effecten in het Natura 2000-gebied), b) welke soorten dit betreft (kwalificerende soorten voor Natura 2000-gebied hebben een strenger afwegingskader dan niet-kwalificerende soorten) en de omvang van de effecten.

In plaats van een beschrijving van de effecten in de aanlegfase wordt meteen geschreven dat overtredingen niet mogen worden begaan en dat er mitigerende maatregelen moeten worden genomen. Logischer is om eerst vast te stellen of er effecten zijn, wat de omvang daarvan is en voor welke soorten dat geldt. Pas dan kan enige uitspraak worden gedaan over het al dan niet plaatsvinden van overtredingen en het treffen van mitigerende maatregelen.

De effecten op broedvogels die buiten het plangebied broeden, maar binnen de invloedssfeer van de windturbines foerageren (bijvoorbeeld velduilen en blauwe kiekendieven vanuit Ruidhorn), zijn niet onderzocht.

Paragraaf 6.2.2 : Effecten gebruiksfase Hoogwatervluchtplaatsen (HVP's)

De gehanteerde verstoringsafstanden voor hoogwatervluchtplaatsen (hvp's) zijn weinig specifiek voor wat betreft soorten en omstandigheden. In de effectberekening is uitgegaan van contouren van 100, 200 en 500 m. Hierbij is geen onderscheid gemaakt tussen gebruik overdag en 's nachts (wanneer verstoringsafstanden mogelijk veel kleiner zijn omdat de turbines minder zichtbaar zijn). In de conclusie van de paragraaf worden overigens weer andere verstoringsafstanden genoemd (200, 300, 500 of 600 m) zonder dat enige onderbouwing wordt gegeven van de bron en hoe dit is toegepast.

Laatstgenoemde grote verstoringsafstanden van 500 m of meer zijn alleen van toepassing voor de verstoringsgevoelige steltlopersoort wulp. Voor andere steltlopersoorten (o.a. scholekster, bonte strandloper, rosse grutto en zilverplevier) zijn in de regel geringere verstoringsafstanden vastgesteld (o.a. review in

Hötker et al. 2006), ook voor hvp's van deze soorten, en is de 200 m contour realistischer. Op basis van Klop (2016) wordt in het Ecologierapport geconcludeerd dat de ruimtelijke verdeling van vogels op de hvp

Rommelhoek al negatief wordt beïnvloed door bestaande turbines tot een afstand van minimaal 300-500 m. Daarbij lijkt de vooronderstelling dat de aanwezigheid van geschikt habitat voor hvp's op kortere afstand tot de turbines die niet als hvp wordt gebruikt, bewijst dat de vogels worden verstoord door de turbines. Dit is kort door de bocht: er zou bijvoorbeeld ter plaatse ook sprake kunnen zijn van veranderingen in de geomorfologie van het wadsysteem, waardoor verder van de dijk hvp's beschikbaar zijn gekomen onafhankelijk van de plaatsing van de turbines in 2009 en/of vogels hebben de voorkeur zover mogelijk uit de dijk te overtuigen, dichtbij de foerageergebieden op het slik en zover mogelijk van potentiële schuilplaatsen van predatoren. De vooronderstelling is dan ook zonder nadere onderbouwing of toelichting niet houdbaar.

Het Ecologierapport stelt vast, en dit lijkt in tegenspraak met het voorgaande, dat ondanks de aanwezigheid van de bestaande turbines de hvp's op de Rommelhoek niet zijn verlaten en de aantallen overtuigende vogels op deze hvp's zelfs zijn toegenomen. Ook dit zou reden moeten zijn om uit te gaan van minder grote verstoringsafstanden (bijvoorbeeld maximaal 200 m). Overigens wordt later, op pagina 43, in het Ecologierapport melding gemaakt van steltlopers en meeuwen die in de huidige situatie tussen de bestaande rijen turbines vliegen en op de binnendijkse akkers overtuigen. Het verstoringseffect lijkt dus nogmaals mee te vallen. Alle alternatieven / varianten worden in het Ecologierapport ten aanzien van verstoring van de hvp's als licht negatief (-) beoordeeld en zijn hierin niet onderscheidend. Dit laatste bevreemd, omdat afbeelding 6.1 en de tekst juist aangeven dat in variant 3a de hvp's vrijwel geheel buiten de gehanteerde 500 m verstoringscontour liggen. Deze variant zou derhalve een neutrale score (0) moeten zijn toebedeeld. Indien 200 m als maximale verstoringsafstand wordt gehanteerd, vallen alle hvp's buiten de verstoringscontour voor alle alternatieven en varianten en is dus sprake van een neutrale score (0).

Er wordt in de effectbeschrijving niets gezegd over eventuele verschillen tussen typen turbines (met name omvang en hoogte) in relatie tot zichtbaarheid en verstoringspotentie voor vogels, bijvoorbeeld tussen alternatieven 1 (kleinere turbines) en 2a (grotere turbines). Bij de beschrijving van de effecten op Ruidhorn wordt echter wel een relatie gelegd tussen de grootte van de testturbines en verstoringsafstanden.

Paragraaf 6.2.3 Verstoring van foeragerende vogels buitendijks

Er wordt in het Ecologierapport gesteld dat het merendeel van de buitendijks foeragerende vogels vanaf de hvp's het wad op loopt en de waterlijn volgen bij afgaand tij en dat dan de afstand tot de turbines toe zal nemen (eerste alinea), dat voor foeragerende steltlopers een verstoringsafstand van 50-300 m wordt gehanteerd (tweede alinea) en dat de hoger gelegen strook slik direct achter de dijk voor vogels qua voedselbeschikbaarheid het minst interessant is. Verstoringseffecten op foeragerende steltlopers op de buitendijkse strook naast de dijk zullen dus (zeer) klein zijn.

De toegepaste verstoringsafstanden voor de verschillende vogelgroepen variëren en zijn niet onderbouwd. Er is echter geen (ecologische) aanleiding om voor HVP's en foerageergebieden verschillende verstoringsafstanden te hanteren. De bewering dat foeragerende vogels een kleinere verstoringsafstand hebben dan rustende vogels, dit wordt niet gemotiveerd door literatuurgegevens.

Het Ecologierapport scoort voor dit criterium alternatief 1 (turbines in de dijk) licht negatief (-) en de overige alternatieven / varianten neutraal (0). Laatstgenoemden zouden verder landinwaarts staan en daarom het kleinste effect sorteren. Hierbij lijkt geen rekening te zijn gehouden met het feit dat de meer landinwaartse turbines op slechts minder dan 5 m (variant 3b) of 5-50 m (variant 2b en 2c) achter de dijk staan (informatie afgeleid van poster over waterveiligheid gepresenteerd op informatieavond en desgevraagd toegelicht door de posterontwerpers, van variant 2a is geen informatie ontvangen, variant 3a staat enkele honderden meters uit de dijk). In het geval van variant 3b en varianten 2b en 2c gaat het bovendien om beduidend grotere turbines met hogere as en grotere rotoren dan de turbines van alternatief 1 in de dijk. Met andere woorden de overdraai van de turbines achter de dijk reikt minstens net zo ver (variant 3b) of bijna net zo ver (variant 2b en 2c) over de dijk als de turbines in de dijk. Bovendien zijn de marges in de verstoringsafstanden (veelal veel meer dan 100 meter) veel groter dan de verschillen in afstand tot de Waddenzee tussen de alternatieven. Dit ondermijnt de conclusie dat de relatief "kleine en lage turbines" (citaat uit de MES) in de dijk met zekerheid tot grotere verstoringseffecten op foeragerende vogels in het Natura 2000-gebied leiden dan de grotere turbines achter de dijk van de andere alternatieven / varianten. Met uitzondering van variant 3a, die relatief ver het binnenland in staat, lijkt dit namelijk niet plausibel. Het kleine verschil in score tussen alternatief 1 (-) en overige alternatieven en varianten (0) lijkt verder een detail, maar komt wel nadrukkelijk

terug in de conclusie van de MES en de Afwegingsnotitie als belangrijkste verschil tussen de alternatieven voor wat betreft Ecologie. Deze weging van het verschil, daargelaten of dit verschil terecht is, is te zwaar. Het is tenslotte opmerkelijk dat tussen de alternatieven wel een verschil in verstoring wordt geconstateerd voor buitendijks foeragerende vogels (tabel 6.5) waar dit niet het geval is voor verstoring van hoogwatervluchtplaatsen (tabel 6.4), terwijl de verstoring hetzelfde gebied beslaat en rustende vogels op hvp's over het algemeen verstoringsgevoeliger zijn dan foeragerende vogels. Dit onderschrijft onze eerdere opmerking dat een verschil in mate van verstoring tussen de turbines in de dijk en de alternatieven achter de dijk niet plausibel is.

Paragraaf 6.2.3 Verstoring van foeragerende vogels binnendijks

Verstoring van foeragerende vogels binnendijks in het plangebied wordt voor variant 3b licht negatief (-) en voor de andere alternatieven en varianten licht negatief tot negatief beoordeeld (-/-). In de tekst staat overigens 'tot zeer negatief', maar dit strookt niet met de score in tabel 6.5, zodat dit als een typefout is beschouwd. Er wordt hier gesproken over een afname van het foerageergebied voor met name ganzen. In de context van gebiedsbescherming zou moeten worden nagegaan of een dergelijke afname ook resulteert in een afname van de aantallen in het Natura 2000-gebied Waddenzee en dus sprake is van 'maatgevende verstoring' die van invloed zou kunnen zijn op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. Dit is uitgesloten; rondom de Waddenzee is immers een enorm areaal potentieel foerageergebied van dezelfde kwaliteit voorhanden. De draagkracht wordt niet aangetast door een verwaarloosbaar klein verlies van dit areaal. In het kader van de Nbwet is derhalve slechts sprake van een 'verplaatsing' van vogels zonder invloed op het behalen van de instandhoudingsdoelstelling, oftewel geen of hooguit geringe verstoring. In het kader van de Ffwet (soortenbescherming) bestaat eigenlijk geen grond om verstoring van foeragerende ganzen als een negatief effect te bestempelen. Omdat met zekerheid geen sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de betrokken ganzensoorten, leidt de verstoring ook in het kader van de Wnb (soortenbescherming) niet tot een overtreding van een verbodsbepaling. Het kan daarom niet worden gevolgd waarom in het Ecologierapport gesproken wordt van "een (betekenisvolle) afname". Er is hooguit sprake van geringe verstoring (score -). Het onderscheid tussen een juridische beoordeling (volgens het wettelijke kader) en een ecologische beoordeling zou in het Ecologierapport duidelijker moeten worden gemaakt.

Opvallend is dat bij de behandeling van de effecten van de alternatieven voor ganzen binnen het plangebied de verstoringsafstanden wel naar beneden worden genuanceerd in relatie tot mogelijke gewinning en (beperking in) beschikbaarheid van voedsel. Deze nuanceringen lijken gebaseerd op waarnemingen in het gebied zelf. Waarom worden deze nuances niet bij de andere effectbeoordelingen toegepast?

Paragraaf 6.2.4: Effecten door aanvaringen

Het aantal aanvaringssslachtoffers onder kwalificerende vogelsoorten voor Natura 2000-gebied Waddenzee wordt in tabel 6.8 als negatief (-) beoordeeld voor alternatief 1 en varianten van alternatief 2. Het is echter uit de tekst in het Ecologierapport duidelijk dat de additionele sterfte met zekerheid geen schade toebrengt aan het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen, ook niet wanneer rekening wordt gehouden met cumulatieve effecten. Volgens het beoordelingskader in tabel 4.4 zou score - (licht negatief) van toepassing zijn. Dit geldt voor alle alternatieven en varianten en niet alleen voor varianten 3a en 3b, zoals in tabel 6.8 is vermeld. Voor aanvaringssslachtoffers onder vogels op seizoenstrek en niet-kwalificerende lokale vogels is de score '--' ook niet navolgbaar. Het is namelijk niet onderbouwd dat sprake kan zijn van sterfte die van betekenis is voor de lokale populatie (zie tabel 4.4). Hierbij doet zich ook de vraag voor wat de lokale populatie is van vogelsoorten op seizoenstrek.

Tenslotte is in het geval van variant 3b verzuimd om saldering toe te passen. Volgens jurisprudentie van de ABRvS is het toegestaan om in een situatie waarin bestaande turbines worden vervangen door nieuwe turbines, de sterfte als gevolg van de bestaande turbines te verrekenen met de sterfte van de nieuwe turbines. Variant 3b scoort derhalve beter dan de andere alternatieven en varianten waar de bestaande turbines blijven staan.

Geconcludeerd wordt dat de verschillen tussen de alternatieven/varianten niet heel groot zijn en in alle gevallen met onderling overlappende betrouwbaarheidsintervallen". Dit is onjuist. De verschillen zijn bijna een factor 2 (575 tot 1065), en de betrouwbaarheidsintervallen overlappen niet altijd.

Er is geen aparte beschrijving gemaakt van de effecten als gevolg van aanvaringen op trekvogels. De aantallen zijn alleen gerelateerd aan de Waddenzee populatie. Dit aspect staat wel in het toetsingskader. In hoofdstuk 5 is ook zeer (te) uitvoering geschreven over trekroutes en hoogtes. Waarom krijgt dit geen vervolg in de effectbeoordeling?

Paragraaf 6.2.5 Effecten door barrièrewerking

Hier wordt wel iets geschreven over trekvogels. De effecten worden gemakkelijk weggeschreven, terwijl in hoofdstuk 5 wordt gesuggereerd dat potentiële effecten op trekvogels gezien de stuwings en de variërende vlieghoogtes aanzienlijk zouden kunnen zijn. Dit lijkt niet consistent te zijn met elkaar.

Paragraaf 6.3.1 Vleermuizen aanlegfase

Ook hier wordt een tussencategorie gehanteerd in de effectbeoordeling. De maatlaten zijn niet specifiek toepasbaar gemaakt op vleermuizen, dus de toegekende score is moeilijk te interpreteren. Bovendien: wanneer er geen effecten zijn, waarom dan niet score 0 toegekend?

Paragraaf 6.3.2. Vleermuizen gebruiksfase

De beschrijving in de uitgangspunten met conclusies uit literatuuronderzoek is erg moeilijk te volgen. Hier is te veel informatie in het Ecologierapport te beknopt samengevat. De uitwerking is bovendien niet soortspecifiek. Bij verschillende soorten kunnen landschapkenmerken sterk verschillende invloed hebben op vlieggedrag en vlieghoogtes. Dit wordt nu over een kam geschoren. De geraadpleegde bronnen worden niet alle in de literatuuropgave vermeld (Brinkmann et al. 2011). De conclusie die er uit volgt is niet te herleiden uit de voorgaande informatie, of is te beperkt. Nu lijkt alleen gekeken te worden naar effecten bij opgaande begroeiing, terwijl bekend is dat vleermuizen ook boven water foerageren, en dat er trekroutes over het gebied lopen. Dit kan leiden tot onderschatting van de effecten.

De conclusie dat de effecten op trekkende vleermuizen niet significant zijn omdat ze niet tot de lokale populatie behoren vind ik vreemd. Trekkende vleermuizen die behoren tot de NW-Europese populatie kunnen niet gerelateerd worden aan lokale populaties. Hiervoor zal een apart beoordelingscriterium moeten gelden.

In het rapport wordt gesteld dat er geen informatie is over de trend in aantallen van de ruige dwergvleermuis, en in een volgende zin dat significante effecten niet snel aan de orde zijn (wat betekent dat?) vanwege de doorgaans (wat betekent dat?) positieve trend. Dat is niet consistent en laat veel onzekerheid doorschemeren.

“Verder is voor de berekeningen van de gewone dwergvleermuis uitgegaan van een kwart van het totaal aantal sterftegevallen”: Betekent dit dat van het totale aantal slachtoffers onder vleermuizen 25% uit gewone dwergvleermuis bestaat? Waar is dit getal op gebaseerd? Er ontbreekt een onderbouwing of motivatie. Het is een comfortabel getal, omdat daarmee de sterfte net onder de 1% norm komt. Gewone dwergvleermuizen zijn veruit de meest algemene soort, die ook gedurende langere perioden in het jaar voorkomen. Aanvaringskansen kunnen daarom mogelijk veel groter dan de periodiek langs trekkende ruige dwergvleermuizen. In het licht hiervan is de keuze voor een kwart van het totaal aantal sterftegevallen onvoldoende gemotiveerd.

Wat is de motivatie om de lokale populatie op een straal van 30 km te houden. Gewone dwergvleermuizen foerageren binnen 5 km van verblijfplaatsen (bron: soortenstandaard). Waarom is dit niet een betere maat voor een lokale populatie? Bij toepassing van 5 km als straal is de norm voor additionele sterfte ca. 1 individu. Dan blijken de geconstateerde effecten aanmerkelijk signifikanter te zijn. Ook hier lijkt de input “comfortabel” gekozen te zijn. De ferme conclusie: “Een effect van de toekomstige turbines op de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie van de gewone dwergvleermuis is daarmee uitgesloten. Effecten op regionale en landelijke populatie zijn daarmee ook uitgesloten” is met dergelijke ongemotiveerde en dus arbitraire uitgangspunten zeer discutabel. Hier zou een gevoeligheidsanalyse op zijn plaats moeten zijn.

Tenslotte ontbreekt een gespecificeerde effectbeoordeling op andere soorten vleermuizen (dit zou 75% van de totale sterfte moeten zijn!).

Paragraaf 6.3.3 Mitigerende maatregelen

De voorgestelde maatregelen zijn gebaseerd op zeer onzekere effectbeoordelingen, en lijken bovendien niet gerechtvaardigd door overschrijding van wettelijke normen vanuit soortbescherming en gebiedsbescherming. De noodzaak tot redelijk verstrekkende mitigerende maatregelen (stilstandregime) is gezien voorgaande zeer slecht onderbouwd en daarmee voorbarig.

Daarnaast wordt voorgesteld om monitoring toe te passen om meer en actuele data te vergaren om modellen betrouwbaarder te maken, Op welke modellen wordt bedoeld? In de studie zijn, voorzover zichtbaar, niet of nauwelijks modellen toegepast.

3.4 Effectbeoordeling

Paragraaf 6.4. Toetsing

Effecten op andere soorten dan vogels en vleermuizen zijn in de voorgaande paragrafen niet beschreven. In het begin van paragraaf 6.4 komt de constatering dat op deze soorten effecten kunnen optreden uit de lucht vallen.

De gebruikte maatlatten vragen een beoordeling van significantie t.a.v. Natura 2000 en beschermde soorten. De beoordelingen zijn al gemaakt in het hoofdstuk effectbeschrijving, terwijl de toetsing aan de wetgeving (en dus aan de significantie van effecten) pas in paragraaf 6.4 zou gebeuren (maar daar echter ook niet naar behoren plaatsvindt). Alleen voor aanvaringsslachtoffers is een duidelijke link gelegd naar instandhoudingsdoelen in paragraaf 6.3.. Dit hoort feitelijk thuis in §6.4.

Zoals eerder aangegeven is niet getoetst aan het huidige wettelijk kader, de Wet Natuurbescherming. Voor de eventuele besluitvorming waarvoor de MES wordt gebruikt is dit essentieel.

Een belangrijke omissie is dat er, met uitzondering van de aanvaringsslachtoffers, niet is getoetst aan de Wet Natuurbescherming, waarbij per soort wordt gekeken naar omvang van effect in relatie tot staat van instandhouding en instandhoudingsdoelstellingen.

In paragraaf 6.4.3 wordt getoetst aan de Flora- en faunawet, die niet meer van toepassing is. Daardoor zijn deels de verkeerde soorten in beschouwing genomen.

Ook hier vindt geen enkele inhoudelijke toetsing plaats aan de wettelijke bepalingen met betrekking tot de soortbescherming in de Wet Natuurbescherming. Slechts globale herhaling van effecten en verwachtingen. De toetsing wordt doorgeschoven naar de toekomst. De verwachting dat een ontheffing wordt verkregen is nergens op gestoeld. Het is niet zeker of voorgestelde mitigerende maatregelen uitvoerbaar zijn en in welke mate de effecten worden gemitigeerd.

Er vindt geen toetsing plaats aan de verbodsbepalingen die in hoofdstuk 3 zijn opgesomd. Dat is de essentie van de toetsing aan de soortbescherming. Een belangrijke vraag bij de toetsing aan de soortbeschermingsregels van de Wet Natuurbescherming is of slachtoffers van windmolens veroorzaakt wordt dooropzettelijk doden en verstoren. Als dat het geval zou zijn, wat discutabel is, moet beoordeeld worden of geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding. Deze beoordeling heeft niet plaatsgevonden.

De toetsing aan het Natuurlijk Netwerk Nederland doet niet ter zake, omdat er geen sprake is van een robuuste verbindingzone in het gebied. Als die er wel was geweest was de toetsing overigens ook niet adequaat geweest, omdat niet (herleidbaar) aan de regels van de provinciale verordening is getoetst.

Er ontbreekt een toetsing aan de Rode Lijst (wel aangekondigd in 3.4) en aan het provinciaal natuurbeleid (opgenomen in het toetsingskader!).

MES, Hoofdstuk 7: Ecologie

Het hoofdstuk 7 Ecologie in de MES is een uitvoerige en consistente samenvatting van het deelrapport Ecologie. Bovenstaande bevindingen zijn dan ook van toepassing op de MES.

Afwegingsnotitie

Paragraaf 4.5 Ecologie

In de afwegingsnotitie worden de resultaten van het ecologisch onderzoek (mede) gebruikt om aanbevelingen te doen over de handhaving van bestaande rijen windturbines, de plaatsing van turbines in of naast de Waddenzeedijk, wel of geen vierde en vijfde rij windturbines, de invulling van de testvelden, de park lay-out en het type turbines. Bij de toepassing van de onderzoeksgegevens in de Afwegingsnotitie valt een aantal kanttekeningen te plaatsen:

- In de tekst wordt tweemaal benadrukt dat de alternatieven weinig onderlinge verschillen in effecten hebben. Desondanks worden de geconstateerde kleine verschillen uitvergroot, wat tot een relatief negatieve beoordeling van alternatief 1 leidt. Zoals hierboven aangegeven geven de onderzoeksresultaten bovendien geen aanleiding om onderscheid te maken tussen de alternatieven voor het aspect "Effecten op foeragerende vogels buitendijks".
- In de afwegingsnotitie wordt gesteld dat het aantal aanvaringsslachtoffers gerelateerd is aan het aantal windmolens. Deze conclusie is echter een direct gevolg van de methode die toegepast is bij het kwantificeren van de aanvaringsslachtoffers, Hierbij is alleen gecorrigeerd is voor omvang van de turbines (in twee typen referentieturbines), en is geen onderscheid gemaakt tussen de varianten 1 en 2a, waarvan de grootte van de turbines wel verschillend. Voor vleermuizen is geen enkel onderscheid gemaakt voor effecten van turbines van verschillende grootte en verschillende opstellingen.
- Er wordt hier een zeer algemene relatie tussen afstand van de molens tot de Waddenzee en de mate van verstoring aangehouden. Dit doet geen recht aan het onderzoek wat is uitgevoerd: feitelijke waarnemingen in de HVP's en foerageergebieden laten zien dat er minder sterk gereageerd wordt op de turbines, en dat de vogels vooral foerageren op slikken die wat verder van de dijk liggen. Deze zeer algemene relatie is dan ook niet op basis van het verrichte onderzoek aan te nemen.
- Volgens de tekst kunnen de onzekerheden worden gemitigeerd door meer afstand te houden. Dit is een ontwijkende conclusie. Ten eerste kun je alleen effecten mitigeren, onzekerheden niet. Wanneer er onzekerheden zijn liggen er twee wegen open: onzekerheden wegnemen door beter onderzoek (1) of, wanneer dit niet kan, vanuit voorzorgsbeginsel uitgaan van het maximale effect binnen de bandbreedte die de onzekerheid oplevert. De onzekerheid die hier ontstaat komt doordat de feitelijke waarnemingen in het gebied niet overeenkomen met algemene dosis-effectrelaties. Deze dosis-effectrelaties zijn afgeleid van literatuur die zeer verschillende vormen van verstoring heeft beoordeeld. In de meeste gevallen ging het hier niet om windmolens maar om vormen van verstoring door (Water)recreatie, luchtverkeer of wegverkeer. Als de feiten in het gebied laten zien dat de vogels weinig verstoord worden door windmolens, dan levert dat meer zekerheid op dan het rücksichtslos toepassen van de algemene verstoringsafstanden. "Mitigeren" door af te zien van plaatsing van windmolens op of nabij de dijk is dan ook niet nodig.
- Bij Ruidhorn wordt geadviseerd kleinere molens te plaatsen. Los van het feit dat dit niet past bij de doelen van de testparken, levert het onderzoek geen enkel aanknopingspunt dat kleinere turbines minder effecten geven. Dit onderscheid is ook niet toegepast bij vergelijken van de alternatieven 1 en 2a.
- Geconcludeerd wordt dat het plan naar verwachting toelaatbaar is. De toetsing aan de wettelijke kaders is onvoldoende (navolgbaar) om deze conclusie te rechtvaardigen. Waarom vormen aanvaringsslachtoffers nu ineens een aandachtspunt in dit kader. De effecten waren toch niet significant?

Hoofdstuk 5: Omgevingsanalyse en grondposities

- "Specifiek voor de ontwikkeling binnen de Eemshaven-West is het voor natuur- en landschapsorganisaties van belang om ecologische en landschappelijke schade zoveel mogelijk te mitigeren. Dit kan door afstand te houden van hoogwatervluchtplaatsen en natuurgebied Ruidhorn. Ook is bouwen op een zo groot mogelijke afstand van de kust van belang". Deze uitspraken corresponderen niet met de bevindingen in het onderzoek. Het is niet duidelijk of hiervoor aanvullend onderzoek is gedaan.
- "Natuur- en landschapsorganisaties hebben belang bij een klein, laag en compact park. Varianten 3a en 3b leiden tot minder negatieve effecten op natuur". Dit correspondeert niet met het uitgevoerde onderzoek. Het onderzoek concludeert dat er weinig verschillen zijn tussen de alternatieven. Bovendien kunnen bij een aantal van de geconstateerde (kleine) verschillen grote vraagtekens geplaatst worden.

Par 6.4: Testvelden

- Opnieuw wordt de verstoringsafstand hier genuanceerd naar de omvang van de windturbines, terwijl dat elders in het onderzoek niet werd gedaan (zie boven).

3.5 Conclusie

Hoewel de expert opinion van Bureau Waardenburg luidt dat de conclusies van het onderzoek kunnen worden onderschreven, zijn er op talloze punten onvolledigheden en onduidelijkheden die de navolgbaarheid van deze conclusies vanuit de opgemaakte documentatie moeilijk maken. Het Deelrapport Ecologie kent veel omissies op het gebied van onderbouwing van dosis-effectrelaties, analyse van gebiedskenmerken en bepaling en beoordeling van effecten. Het rapport kent een grote mate van inconsistentie, onzekerheid en willekeur bij het beoordelen van effecten.

Het beoordelingskader en de daaraan verbonden maatlatten worden niet consequent en consistent toegepast. Een aantal van de beoordelingscriteria wordt niet of nauwelijks behandeld in het rapport, terwijl daar wel conclusies over getrokken worden (trekvoegels, overige soorten, overige soorten vleermuizen, rode lijst soorten, provinciaal beleid).

Een daadwerkelijke toetsing aan wetgeving heeft niet plaatsgevonden, de toetsing aan het NNN (Omgevingsverordening) is onjuist gebeurd. Er is niet getoetst aan het huidige wettelijk kader voor natuurbescherming, de Wet Natuurbescherming. Uit het rapport kan daarom niet afgeleid worden of de alternatieven uitvoerbaar zijn. Het rapport kan mede daarom niet dienen als onderbouwing voor de keuze c.q. vaststelling van een VKA. Hiervoor zou een passende beoordeling dan wel daaraan vergelijkbare toetsing moeten worden opgesteld, waaraan strengere eisen t.a.v. zekerheid van conclusies moeten gesteld.

Het verschil in effectbeoordeling t.a.v. verstoring van foeragerende vogels tussen alternatief 1 en de overige alternatieven kan geen stand houden. Men is uitgegaan van slecht onderbouwde, weinig gespecificeerde en algemene verstoringsafstanden (die naar het schijnt voor een groot deel niet specifiek verband houden met windmolens). Die kloppen in dit gebied niet met waarnemingen van gedrag van vogels t.a.v. bestaande windturbines. Dan zouden de verstoringsafstanden naar beneden moeten worden bijgesteld. De feitelijke waarnemingen moeten o.i. zwaarder in de MES meewegen dan de algemene verstoringsafstanden uit de literatuur die nu in de MES worden gevolgd. Er is geen enkel aanknopingspunt om een verschil in beoordeling te geven aan alternatief 1 t.o.v. alle andere alternatieven:

De verstoringsafstanden hebben grote bandbreedtes, zijn niet specifiek voor windmolens en conflicteren met feiten in het gebied.

Het gebied achter de dijk heeft een marginale betekenis voor foeragerende vogels.

Er is geen aandacht gegeven aan het feit dat de turbines bij alternatief 1 kleiner zijn dan bij alternatief 2a. Ten aanzien van de testturbines bij Ruidhorn wordt verschil in grootte van de turbines wel relevant geacht.

De conclusie dat er geen significante gevolgen zijn voor gewone dwergvleermuis kan moeilijk stand houden, omdat de uitgangspunten voor de berekening niet zijn onderbouwd.

Los van deze kanttekeningen wordt geconcludeerd dat er weinig verschillen zijn in ecologische effecten tussen de alternatieven en dat alle alternatieven uitvoerbaar zijn in het licht van wetgeving en beleid. Gezien de grote onzekerheden en bandbreedtes in effecten zouden deze verschillen daarom ook niet mogen meewegen bij het maken van keuzes t.a.v. opstellingen van de windmolens in het gebied.

Het is onduidelijk welk aspect maatgevend is voor verstoring van vogels: geluid of beweging. Als beweging maatgevend is (waar veel voor te zeggen is) helpen stillere turbines niet. Uiteraard is dat wel goed voor het geluidniveau in het stiltegebied, maar dit is een algemene beleidsmatige kwalificatie, die niet direct gerelateerd is aan specifieke natuurwaarden.

4 GELUID

4.1 Beoordelingskader

Voor de beoordeling van het aspect geluid (hoofdstuk 8 van de MES) is gekeken naar het aantal geluidgevoelige objecten dat een bepaalde geluidbelasting L_{den} ondervindt in klassen van 5 dB. Dit is een vrij standaard aanpak, ofschoon de beoordeling wel tot een overdreven lage geluidklasse heeft plaatsgevonden. Een ondergrens van 10 dB, eventueel 15 dB, onder de grenswaarde lijkt ons afdoende.

Bij de vertaling naar scores is alleen gekeken naar het percentage verslechtering ten opzichte van de referentiesituatie van de in het onderzoek betrokken 55 woningen waarbij alleen de woningen met een geluidbelasting van meer dan de grenswaarde van 47 dB L_{den} zijn beschouwd. Feitelijk moeten echter alle alternatieven aan de grenswaarde voldoen. Vooral gezien de in de afwegingsnotitie te beantwoorden vragen zou het beter zijn om te kijken naar de verschuivingen tussen de geluidklassen en/of de verandering in het aantal (ernstig) gehinderden.

4.2 Feiten

Berekeningsmethode

Op pagina 14 van het Deelrapport geluid MES Eemshaven-West is vermeld dat voor de berekeningen het Reken- en Meetvoorschrift Geluidhinder van 2012 is gebruikt. De berekeningen zouden echter moeten zijn verricht conform het Reken- en meetvoorschrift windturbines, bijlage 4 van de Regeling algemene regels voor inrichtingen milieubeheer. Dit zou een verschrijving kunnen betreffen, maar een nadere analyse van het rapport toont aan dat de vastgestelde geluidemissies niet in overeenstemming met het Reken- en meetvoorschrift windturbines zijn. Het akoestisch onderzoek voldoet ook niet aan de vereisten zoals gesteld in de artikelen 3.14a, 3-14b en 3.14c van de Regeling algemene regels voor inrichtingen milieubeheer. Een beter inzicht in de bepalende parameters zoals de toegepaste jaargemiddelde geluidemissie en bodemfactoren wordt noodzakelijk geacht. In § 4.2.1 van het rapport is een tabel met geluiddata opgenomen – de Vestas V90 turbine ontbreekt overigens in deze tabel –, maar de gehanteerde ashoogtes, de gehanteerde windstatistieken en de gehanteerde jaargemiddelde geluidvermogens zijn slechts met puzzelwerk door een geluidspecialist in de bijlagen terug te vinden. Voor een leek is het derhalve in het geheel niet duidelijk met welke ashoogtes en geluidemissies er nu daadwerkelijk is gerekend. Informatie over de gehanteerde bodemfactoren is overigens ook in de bijlagen niet terug te vinden.

Jaargemiddelde bronvermogens (emissie-term L_E)

De gehanteerde jaargemiddelde bronvermogens zijn met puzzelwerk in de bijlagen terug te vinden. Bij een vergelijking op verschillende niveaus blijkt dat er is gerekend met onjuiste, te lage jaargemiddelde bronvermogens:

- 1) Hieronder is een vergelijking opgenomen van het geluidvermogen per turbineklasse zoals gehanteerd in de MES en in het planMER Structuurvisie Eemsmond Delfzijl.

Jaargemiddelde geluidvermogen L_E nachtperiode (= bepalende periode)		
Turbineklasse	MES Eemshaven	PlanMER Structuurvisie Eemsmond Delfzijl
Klasse 3 MW	<ul style="list-style-type: none"> • 96,0 dB(A) met ashoogte 124,5 m (Enercon E-101 turbines nieuw) • 99,3 dB(A) met ashoogte 84/87 m (Enercon E-82 turbines bestaand en nieuw) • 104,1 dB(A) met ashoogte 100 m (Vestas V90 turbines bestaand) 	104 dB(A) met ashoogte 100 m [VKA: 103,5 dB(A)]
Klasse 5 MW	103,1 dB(A) met ashoogte 120 m	Niet in MER onderzocht
Klasse 7,5 MW	105,4 dB(A) met ashoogte 120 m	106 dB(A) met ashoogte 135 m [VKA: 105,9 dB(A)]
Klasse 10 MW	104,8 dB(A) met ashoogte 180 m	Niet in MER onderzocht

Uit bovenstaande tabel blijkt dat in de MES voor de nieuwe turbines maar liefst 5 tot 8 dB(A) lagere jaargemiddelde geluidvermogens zijn gehanteerd dan in de Structuurvisie. De waarden zoals gehanteerd voor de 7,5 MW klasse komen redelijk overeen. De waarden zoals in de MES gehanteerd voor de 5 MW en de 10 MW klasse lijken iets aan de lage kant, maar het verschil is niet zo dramatisch als voor de 3 MW klasse.

- 2) In de praktijk blijkt dat in Nederland het jaargemiddelde geluidvermogen gewoonlijk 2 tot 4 dB(A) lager is dan het maximale bronvermogen. De grootste verschillen treden op relatief windarme locaties op, dus op een windrijke locatie zoals Eemshaven West wordt een verschil van 2 à 3 dB(A) verwacht. In de MES is uitgegaan van een verschil van 6,7 dB(A) voor de E-82 turbines, 8,3 dB(A) voor de E-101 turbines, 5,3 dB(A) voor de G128, 5,6 dB(A) voor de 7,5 MW turbines en 6,2 dB(A) voor de 10 MW turbines. Dit kan niet juist zijn en is dus een belangrijke tweede aanwijzing dat er gerekend is met te lage jaargemiddelde geluidvermogens.
- 3) Een derde aanwijzing is dat het jaargemiddelde bronvermogen zoals gehanteerd voor de E-82 turbine afgerond 3,6 dB(A) lager is dan het in werkelijkheid is. Dit bedraagt namelijk 102,9 dB(A). Dit wordt deels veroorzaakt door het feit dat er voor de bestaande turbines van innogy is uitgegaan van de Enercon E-82-E4 3MW turbine, terwijl het in werkelijkheid het oudere E1 type betreft met bij windsnelheden van 5 t/m 7 m/s een iets hogere geluidemissie. Een andere oorzaak is dat een onjuiste ashoogte is gehanteerd. Voor de bestaande turbines bedraagt die namelijk 98 m in plaats van de gehanteerde 84/87 m. Op 98 m hoogte heerst een iets hogere windsnelheid. De belangrijkste oorzaak voor het verschil is echter dat de emissie-term L_E niet correct is bepaald.
- 4) Een vierde aanwijzing dat een onjuist jaargemiddeld bronvermogen is gehanteerd is dat uit bijlage 1 bij het deelrapport met bronkenmerken van de onderzoeksvarianten is af te leiden dat bij alternatief 2c de omrekening naar bronvermogen op ashoogte niet correct heeft plaatsgevonden. Er is in de meeste gevallen uitgegaan van een bronvermogen bij een windsnelheid op 10 m hoogte. Bij de omrekening moet worden uitgegaan van de ruwheid en de ashoogte waarbij het bronvermogen is gemeten en niet van de ruwheid en de ashoogte voor Eemshaven West. Voor het geluidvermogen bij de 31,5 Hz octaafband is de default instelling voor het relatieve geluidsspectrum van Geomilieu gehanteerd. Helaas is deze default instelling in het softwarepakket niet correct. Dit geeft afhankelijk van de klasse turbine een overschatting tot circa 18 dB in deze octaafband.
- 5) Een vijfde aanwijzing dat het gehanteerde jaargemiddelde bronvermogen van de nieuwe klasse 3 MW turbines te laag is, is dat dit bronvermogen 5 tot 8 dB(A) lager zou zijn dan van de bestaande Vestas V90 turbines. Dit is niet aannemelijk.

- 6) Een zesde aanwijzing dat voor de bestaande Enercon turbines te lage bronvermogens zijn gehanteerd is dat uit eigen berekeningen blijkt dat de bestaande turbines Eemshaven-West al een geluidbelasting van 47 dB L_{den} op de woning Heuvelderij 7 veroorzaken. Volgens tabel 5.1 in het Deelrapport geluid zou afgezien van een object aan Goliathspad 3 de geluidbelasting op geluidgevoelige objecten maximaal 42 dB bedragen. Dit is een verschil van maar liefst 5 dB. Overigens lijkt op basis van de geluidcontouren de geluidbelasting iets hoger te zijn en het verschil dus iets kleiner. De tabel lijkt dus niet in overeenstemming met de bijbehorende geluidcontouren.

Verschillende geluidsvermogens binnen één klasse

Het valt op en is niet navolgbaar dat voor de onderzochte alternatieven binnen de 3 MW klasse verschillende uitgangspunten voor het geluidvermogen zijn gehanteerd. Het was logischer en eerlijker geweest om in de vergelijking voor alle nieuwe turbines binnen een bepaalde klasse eenzelfde geluidvermogen aan te houden, tenzij het verschil wordt bepaald door een verschil in ashoogte. Bij verschillen in ashoogte was het logischer geweest om binnen één alternatief eenzelfde ashoogte voor eenzelfde klasse (nieuwe) turbine aan te houden.

Dit geldt ook voor het feit dat in de onderzoeksalternatieven 1 en 2a voor (een belangrijk deel van) de klasse 3 turbines is uitgegaan van de Enercon E-101 3.5 MW TES turbines. Dit betreft een relatief stille turbine met Trailed Edge Serrations voor de reductie van de geluidemissie. Deze turbine is derhalve niet representatief voor de gehele klasse 3 MW turbines. Daarmee geeft het ook geen inzicht in de worst case situatie die door een rijksinpassingsplan mogelijk gemaakt kan worden. Het is ook niet in lijn met de denkwijze dat bij eventuele overschrijding er stillere turbines zullen worden ingezet, aangezien de vraag rijst hoe dit mogelijk zou zijn.

Cumulatie van geluid

Er is geen onderzoek verricht naar de cumulatie van geluid. Er is gebruik gemaakt van onderzoek ten behoeve van de Structuurvisie Eemsmond-Delfzijl. Daar is de cumulatieve geluidsbelasting van het windpark en de overige omliggende geluidsbronnen onderzocht. Voor onderhavige MES zou op zijn minst de cumulatie met alle bestaande windturbines in beeld moeten worden gebracht en in de beoordeling moeten worden meegenomen.

In afbeelding 6.10 van het Deelrapport geluid zijn – afgezien van de foutieve resultaten door de onjuiste bronvermogens - de contouren vanwege windturbines mede kleiner, omdat geen rekening is gehouden met de bestaande turbines in de Eemshaven, maar alleen met de bestaande turbines in Eemshaven West. In de ontwerp Structuurvisie is gesteld: *“In het MER is onderzocht of de windparken aan de 47 dB L_{den} -norm per windpark kunnen voldoen. Door maatregelen te nemen is dit mogelijk. Maatregelen zijn bijvoorbeeld andere turbintypen, andere opstellingen, terugregelen van de turbines, schrappen van posities en/of woningen onderdeel maken van de windparken. Dit wordt per windpark op projectniveau verder uitgewerkt. **Als woningen door optelling van verschillende windparken een hogere geluidbelasting ondervinden van 47 dB L_{den} , dan zal op projectniveau worden onderzocht of maatwerk een oplossing kan bieden.**”* Dit betekent dat de effecten met de cumulatie van de aangrenzende windparken op zijn minst onderzocht moeten worden.

4.3 Effectbeoordeling

Gezien de foutieve, te lage gehanteerde jaargemiddelde geluidvermogens kan geen waarde aan de effectbeoordeling worden gehecht, behalve de conclusie dat de overschrijding van de grenswaarde van 47 dB L_{den} aanzienlijk groter is dan thans in de MES gerapporteerd. Dit betekent niet alleen dat geen van de alternatieven voldoet, maar dat er ook geen beeld is van wat wel past. De overschrijdingen zullen niet kunnen worden opgelost door het treffen van maatregelen aan een enkele turbine, maar alleen door het schrappen van turbines. Dit treft vooral turbines in de vijfde en in mindere mate de vierde lijn.

4.4 Conclusie

Het beoordelingskader is te beperkt. Er is namelijk alleen beoordeeld op de effecten boven de grenswaarde, terwijl feitelijk alle alternatieven aan de grenswaarde moeten voldoen. Er is niet gekeken naar verschuivingen tussen geluidklassen en/of de verandering naar het aantal ernstig gehinderden.

Er zijn feitelijk onjuiste uitgangspunten gebruikt waardoor er geen waarde aan de effectbeoordeling kan worden ontleend. Er is gerekend met onjuiste en te lage jaargemiddelde bronvermogens. Hierdoor is voor alle alternatieven de overschrijding van de grenswaarde van 47 dB L_{den} aanzienlijk groter dan beschreven in de MES. Vervolgens is de haalbaarheid op basis van mitigerende maatregelen (bijv. stillere turbines) en de gevolgen voor de alternatieven niet onderzocht.

Door het gebruik van verschillende uitgangspunten voor het geluidvermogen binnen één klasse (3MW) is de effectbeoordeling niet consistent, niet navolgbaar en niet vanuit een worst-case situatie benaderd. Hierdoor zijn de verschillen tussen de alternatieven niet goed te vergelijken en zijn de conclusies discutabel.

De effectbeoordeling is niet volledig omdat er geen onderzoek is verricht naar de cumulatie van geluid met alle bestaande windturbines.

Op basis van expert judgement (zonder berekeningen) kan worden gesteld dat alternatief 1 voor geluid niet onderscheidend is ten opzichte van alternatief 2a. De negatieve effecten op woningen zijn voor de nieuwe innogy turbines namelijk volledig ondergeschikt aan de Nuon turbines en de bestaande turbines. Daarnaast is er uitgaande van juiste uitgangspunten en berekeningen bij cumulatie met de bestaande turbines zeer weinig geluidruimte voor nieuwe turbines. Alle alternatieven met nieuwe turbines op kortere afstand van de woningen aan de Heuvelderij dan de bestaande turbines zullen derhalve (zeer) negatief scoren.

5 SLAGSCHADUW

5.1 Beoordelingskader

Voor de beoordeling van het aspect slagschaduw (hoofdstuk 9 van de MES) is gekeken naar het aantal woningen waarbij zonder maatregelen een slagschaduwduur van meer dan 5 uur en 40 minuten per jaar optreedt. Dit is een ongebruikelijke aanpak. Meer gebruikelijk is om het aantal woningen in slagschaduwduur-klassen vast te stellen en om de verschuiving tussen klassen te beoordelen.

5.2 Feiten

De berekeningen in het Deelrapport Slagschaduw zijn niet verricht volgens de Regeling algemene regels voor inrichtingen milieubeheer. Voor de maximum afstand is namelijk uitgegaan van de afstand waarbij 20% van de zon door het rotorblad wordt afgeschermd. In voornoemde regeling staat echter dat de effecten tot op een afstand van 12 maal de rotordiameter moeten worden beschouwd. Uit de rekenbladen blijkt dat hiermee de effecten voor bepaalde turbines te ruim (bijvoorbeeld Enercon 101 turbines 2.214 m i.p.v. 1.212 m) zijn beschouwd en voor andere turbines is het studiegebied juist weer te beperkt ingestoken (bijv. 10 MW turbines 1.800 m i.p.v. 2.760 m). Overigens wordt dit in het laatstgenoemde geval waarschijnlijk veroorzaakt door een niet juist gemodelleerd rotorblad.

Er is gerekend met een standaard raam van 1 x 1 m. Dit is te klein, waardoor het effect wordt onderschat.

5.3 Effectbeoordeling

Door voornoemde onjuiste uitgangspunt voor de berekeningen zijn de berekende slagschaduwcontouren niet correct. Met name de slagschaduw van de turbines op relatief grote afstand is niet correct berekend. Dit heeft (onduidelijke) gevolgen voor de effectbeoordeling. Voor een vergelijking op basis van de juiste parameters is aanvullend onderzoek nodig.

5.4 Conclusie

Er zijn onjuiste uitgangspunten gehanteerd, waardoor de waarde van de effectbeoordeling in de MES beperkt is.

Het is wel duidelijk dat de negatieve effecten in alternatief 1 vooral zullen worden bepaald door de nieuwe turbines in de vierde en vijfde rij en niet door de turbines op de dijk omdat deze verder van de aanwezige woningen staan.

6 ENERGIEOPBRENGST

6.1 Beoordelingskader

In hoofdstuk 5 van de MES wordt de technische uitvoerbaarheid en economische uitvoerbaarheid behandeld. De economische uitvoerbaarheid wordt op drie onderdelen beoordeeld. Een daarvan is beslag op SDE+ budgetten. Het is zeer ongebruikelijk om in een MES een beoordeling uit te voeren van een beslag op SDE+ budgetten. De MES is immers bedoeld als basis voor een beleidsbeslissing voor een optimale invulling van het zoekgebied Windpark Eemshaven West. Het is wel gebruikelijk om hiervoor de overige twee onderdelen: energieopbrengsten en productieverlies door windafvang in beeld te brengen.

6.2 Feiten

De in de energieopbrengstberekeningen gehanteerde windsnelheid is te hoog. Zowel de Windviewer van RVO als Scada data van de bestaande turbines geven lagere waarden aan. Op basis van Scada data van de bestaande innogy windturbines wordt een 6 á 7 % lagere windsnelheid verwacht. Hiermee zal de berekende opbrengst afhankelijk van het type turbine in de ordegrrootte van 20% worden overschat. Dit heeft ook gevolgen voor het berekende beslag op de SDE+ budgetten.

Afhankelijk van het alternatief leiden de nieuwe turbines tot een productieverlies door windafvang van maar liefst 10,6 tot 12,5% voor de bestaande turbines! Als de test- en onderzoeksturbines buiten beschouwing worden gelaten bedraagt de windafvang nog 8,3 tot 10,9%. Dit is voor alle alternatieven dus een zwaar negatief effect. Ook de efficiëntie van het totale park is echter laag, namelijk afhankelijk van het alternatief 83,2 tot 89,7% en 79,9 tot 89,7% als de test- en onderzoeksturbines buiten beschouwing worden gelaten. Dit geeft aan dat de afstanden tussen de turbines te kort zijn, daarmee zijn de alternatieven minder uitvoerbaar dan het onderzoek aangeeft.

Daarnaast wordt opgemerkt dat er ook nog windafvang zal optreden voor andere bestaande turbines. Weliswaar in mindere mate, maar door inconsistentie in de MES is dit negatieve effect in het geheel niet beschouwd.

6.3 Effectbeoordeling

De energieopbrengst is afhankelijk van het type turbine in de ordegrrootte van 20% overschat. Dit heeft gevolgen voor het berekende beslag op de SDE+ budgetten.

De effectbeoordeling toont aan dat alle alternatieven een zwaar negatief effect (windafvang) hebben op de bestaande turbines. Dit geeft aan dat de afstanden tussen de turbines te kort zijn. De effectbijdrage van de turbines langs de dijk in alternatief 1 is hierbij minimaal. Deze turbines staan namelijk ten noorden van de bestaande turbines (dus vanuit de overheersende windrichtingen gezien achter de bestaande turbines), op relatief ruime afstand en hebben een relatief kleine rotordiameter.

6.4 Conclusie

De effectbeoordeling toont aan dat alle alternatieven een zwaar negatief effect hebben op de bestaande turbines door windafvang. Dit betekent dat de rentabiliteit van de bestaande turbines wordt aangetast. De effectbijdrage van de turbines langs de dijk in alternatief 1 is hierbij minimaal. Deze turbines staan namelijk ten noorden van de bestaande turbines (dus vanuit de overheersende windrichtingen gezien achter de bestaande turbines), op relatief ruime afstand en hebben een relatief kleine rotordiameter.

7 EXTERNE VEILIGHEID

7.1 Beoordelingskader

In hoofdstuk 10 van de Milieueffectenstudie (MES) en het losse Deelrapport Externe Veiligheid van (Witteveen en Bos; 19-12-2016), is externe veiligheid beoordeeld. Daarbij is het juiste beoordelingskader toegepast, namelijk de wetgeving uit het Activiteitenbesluit (artikel 3.15a) samen met het veiligheidsbeleid uit het Handboek Risicozonering Windturbines. Een aanvulling die op zijn plaats zou zijn, is om met criterium 1 tevens de aard van de kwetsbare objecten te beoordelen, namelijk "... aantal en aard kwetsbare objecten binnen 10⁻⁶ contour...".

7.2 Feiten

In de gekozen aanpak bij het identificeren van de alternatieven, namelijk het bijvoegen van vele andere windturbines bij het plan van RWE Innogy (12 windturbines op de Emmapolderdijk), raakt de eigen identiteit van de 12 turbines van 3 MW ondergesneeuwd. Alternatief 1 (RWE+) is op deze manier eerder variant NUON-2a'.

Door de afmetingen geven de 3MW-typen kleinere invloedsgebieden voor de externe veiligheid dan de overige types. Die pluspunten gaan verloren door het beschouwen in de alternatievenvergelijking van het totale zoekgebied, in plaats van de specifieke turbines afzonderlijk. Het is op deze manier een onzuivere vergelijking.

Het deelrapport Externe Veiligheid, een rapport dat is samengesteld uit een deel van Witteveen & Bos en een deel van AVIV, is op niveau en hierop is vaktechnisch geen zwaar commentaar. De externe veiligheid is met voldoende deskundigheid in kaart gebracht. Het totale zoekgebied is onderzocht op de aanwezigheid van woon- en werklocaties en andere relevante bestemmingen zoals transportroutes, buisleidingen en industriële vestigingen. De belangrijkste aspecten zijn beschreven, echter de probleemgevallen zijn genoemd zonder goede verwijzing naar de daarvoor verantwoordelijke windturbine(s). Dat is een gemis, omdat de serie van innogy lang niet overal bij betrokken is:

- De aardgasleiding is meer dan 1000 meter van de meest westelijke innogy-turbine verwijderd, er is geen enkel probleem. Deze leiding is alleen van belang voor de beoogde meest westelijke testturbine van 10 MW.
- Idem: de aardgascondensaatleiding, die direct naast de aardgasleiding loopt, is meer dan 1000 meter van de meest westelijke innogy-turbine verwijderd, er is geen enkel probleem. Deze leiding is alleen van belang voor de beoogde meest westelijke testturbine van 10 MW.
- Idem voor het gasontvangstation van Noordgastransport B.V aan de Middenweg.

Voor de afstand tot het Vopak-terrein geldt dat de meest oostelijke windturbine van "Rij 1" in de buurt staat, maar wanneer deze óp de dijk komt (innogy) is dat gunstiger dan ten zuiden van de dijk (Nuon). Overigens zijn de afstanden groot genoeg om geen knelpunt te hebben. De MES gaat uitgebreid in op mogelijke uitbreiding van Vopak op hun eigen inrichting, maar daar hoeft het project niet op te anticiperen. Arcadis acht dit van ondergeschikt belang, tenzij er sprake is van vergevorderde plan- en besluitvorming.

Terloops zijn wat slordigheden in het rapport te vinden:

- 245 → 245 meter (in par. 3.5).

Niet ten oosten van de planlocatie → maar ten westen van de planlocatie (buisleiding in par. 4.5).

Tenslotte kan worden gesteld n.a.v. de 3^e conclusie (p. 25 deelrapportage) dat de buisleiding geen aandachtspunt is maar zeer waarschijnlijk een windturbinepositie voor een testturbine uitsluit in alle varianten. De wetgeving/regelgeving hiervoor is nog niet formeel, maar de Gasunie heeft recent wel de spelregels aangescherpt en gecommuniceerd met alle Gemeenten.

7.3 Effectbeoordeling

De resulterende effectbeoordeling en conclusie in de MES zijn nietszeggend. De alternatieven en varianten zijn niet onderscheidend, terwijl de beoordeling van de invloed op risicovolle objecten genuanceerder en onderscheidender zou zijn als er een meer locatiespecifieke koppeling was gelegd met de alternatieven/varianten (specifieke turbines en aanwezige objecten) zoals in de vorige paragraaf toegelicht.

Tabel 10.6 Effectbeoordeling externe veiligheid

criterium	1	2a	2b	2c	3a	3b
aantal kwetsbare objecten binnen 10 ⁻⁶ contour	0	0	0	0	0	0
invloed van windturbines op risicovolle objecten (zoals industrie, leidingen, wegen)	0	0	0	0	0	0

De 0-waarden staan hier voor een 'neutrale' beoordeling. Voor het aantal kwetsbare objecten binnen 10⁻⁶ contour lijkt dat een reëel beeld.

Voor de invloed op risicovolle objecten is dat een te gunstige voorstelling van zaken. Voor de alternatieven en varianten waarbij sprake is van 10 MW windturbines nabij buisleidingen, met name die van de Gasunie, is er geen neutraal milieueffect. Hier is het gepast om een –score te geven.

7.4 Conclusie

Het externe veiligheidsonderzoek is met voldoende deskundigheid en toepassing van de juiste kaders uitgevoerd.

Echter door een fictief alternatief RWE+ te definiëren dat sterke gelijkenis heeft met de andere alternatieven/varianten zijn de effecten voor externe veiligheid niet onderscheidend en zijn de effecten, gerelateerd aan het initiatief van innogy, niet te duiden.

De toekenning van 0-scores voor de invloed van de windturbines op risicovolle objecten wordt niet gedeeld, de problematiek van de nabijheid van twee buisleidingen wordt zo miskend. Er is geen onderscheid gemaakt tussen alternatieven/varianten waarbij 10 MW windturbines op relatief grotere of juist kleinere afstand van risicovolle objecten zijn voorzien.

Met name omdat de effecten voor externe veiligheid niet onderscheidend zijn en niet te relateren zijn aan het initiatief van innogy noch aan andere alternatieven/varianten biedt de MES onvoldoende informatie om toekomstige besluitvorming op te kunnen baseren.

8 WATERVEILIGHEID

8.1 Beoordelingskader

De plaatsing van windturbines in of nabij een waterkering kan invloed hebben op de veiligheid tegen overstromingen. Om die reden worden door de beheerder van de waterkering eisen gesteld aan een eventuele plaatsing zodat de beheerder aan zijn taak 'het waarborgen van de veiligheid tegen overstromingen' kan blijven voldoen.

Voor de beoordeling van het effect van windturbines in of nabij waterkeringen op de waterveiligheid is op dit moment geen Leidraad of Voorschrift beschikbaar.

Arcadis heeft in opdracht van innogy onderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid van de plaatsing van turbines nabij de Oostpolderdijk.

De opzet van dit onderzoek is door Witteveen en Bos eveneens gebruikt voor de beoordeling van windturbines nabij de Emmapolderdijk. Deze methode wordt door ons uiteraard onderschreven maar vormt zoals uit onderstaande blijkt op zichzelf geen beoordelingskader.

8.2 Feiten

Of een windturbine op of nabij een waterkering kan worden toegestaan wordt bepaald door de bijdrage van die windturbines aan de (on)veiligheid tegen overstromingen.

Blijft deze bijdrage binnen de gestelde norm dan is er vanuit het oogpunt van waterveiligheid geen bezwaar tegen. Bij een dreigende overschrijding van die norm kan worden overwogen compenserende maatregelen te treffen om alsnog aan de norm te voldoen.

In de MES is voor wat betreft het onderdeel waterveiligheid uitgegaan van de door Arcadis uitgevoerde studie voor de Oostpolderdijk. Deze studie betreft een haalbaarheidsstudie waarbij enerzijds kwalitatief (in hoofdlijn) wordt beschreven welke invloeden er spelen en hoe die beoordeeld kunnen worden en anderzijds worden criteria aangegeven waar die invloeden aan moeten voldoen.

Witteveen en Bos heeft de resultaten van het onderzoek voor de Oostpolderdijk één op één vertaald naar een ontwerp voor de Emmapolderdijk. Daarbij is er géén rekening mee gehouden dat de Arcadis-studie een haalbaarheidsstudie betreft. Consequentie daarvan is onder meer dat de bepaalde (normatieve) maximale kansbijdragen gepresenteerd worden als absolute getallen voor een ontwerp. Daarmee ontstaat een verkeerd en suggestief beeld.

8.3 Effectbeoordeling

Het geschetste beeld in de effectbeoordeling op waterveiligheid (tabel 4.12; Afwegingsnotitie) dat met de plaatsing van de turbines in het profiel van de primaire waterkering Emmapolderdijk (=alternatief 1) de norm voor de bijdrage aan de onveiligheid wordt overschreden (16% vs 10%) is per definitie onjuist. Er is immers als eis gesteld dat de totale invloed van alle windturbines in een dijktraject niet meer mag zijn dan 10%.

Bij een dreigende overschrijding zijn extra compenserende maatregelen verplicht om dit te voorkomen.

Het percentage (16%) is niet correct omdat de Arcadis-studie een haalbaarheidsstudie betreft en geen ontwerpstudie. Een nadere kwantitatieve onderbouwing is noodzakelijk voor een navolgbare effectbeoordeling.

Extra compenserende maatregelen zijn in belangrijke mate bepalend voor de kansen en mogelijkheden van turbines in of nabij de waterkering en deze moeten ook integraal bij de vervolgstudie worden meegenomen.

In de MES wordt gesteld dat het ten hoogste mogelijk is om beperkte aantallen windturbines in of nabij de Emmapolderdijk te realiseren en er meer mogelijk is door aanvullende maatregelen te treffen.

Het belang van dergelijke compenserende maatregelen komt daarmee slechts beperkt tot zijn recht. Er ontstaat daarmee een te negatief beeld met betrekking tot de mogelijkheden voor de plaatsing van windturbines op de dijk.

8.4 Conclusie

De beoordeling ten aanzien van de Emmapolderdijk vertoont een discrepantie: gesteld wordt dat nadere onderbouwing van de genoemde getallen nodig is, maar de getallen worden wel gebruikt bij de beoordeling.

De conclusies in de MES over waterveiligheid zijn onjuist en suggestief. Dit komt doordat het onderzoek voor de Oostpolderdijk één op één is vertaald naar een ontwerp voor de Emmapolderdijk. Er is géén rekening gehouden met het feit dat het een haalbaarheidsstudie betreft. Hierdoor zijn bepaalde (normatieve) maximale kansbijdragen gepresenteerd als absolute getallen voor een ontwerp.

Er is onvoldoende onderzocht welke compenserende maatregelen mogelijk zijn en wat daarmee de maximale invulling is van windturbines in of nabij de Emmapolderdijk.

De MES biedt met bovenstaande kanttekeningen onvoldoende specifieke informatie om een oordeel te vormen over de mogelijkheid om windturbines in of nabij de Emmapolderdijk te plaatsen. Van een volwaardige alternatievenvergelijking is daarmee geen sprake.

BIJLAGE: NOTITIE BUREAU WAARDENBURG

Bureau Waardenburg Ecologie & landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10
info@buwa.nl www.buwa.nl

NOTITIE

innogy Windpower Netherlands

Postbus 72
5201 AB Den Bosch

DATUM: 30 januari 2017
ONS KENMERK: 17-0028/17.00447/HeiPr
UW KENMERK: E-mail met gunning, d.d. 19 januari 2017
AUTEUR:
PROJECTLEIDER:
STATUS: definitief
CONTROLE:

Deskundigenoordeel over de ecologische onderbouwing in MES windpark Eemshaven-West

Inleiding

Het ministerie van EZ heeft Witteveen + Bos een Milieu Effect Studie (MES) laten uitvoeren naar de milieueffecten van verschillende uitvoeringsvarianten van een windpark in Eemshaven-West (Feij & van Weelden 2016). Dit om te onderzoeken welke uitvoeringsvariant voor windenergie de voorkeur geniet in dit gebied. Een van de afwegingen is of windturbines op of naast de Emmapolderdijk geplaatst moeten worden. Ecologie speelt daarbij een belangrijke rol.

Innogy Windpower Netherlands (kortweg: innogy) heeft Bureau Waardenburg verzocht een deskundigenoordeel op te stellen met betrekking tot het onderwerp Ecologie, zoals dat is opgenomen in de MES. De volgende aspecten zijn daarbij van belang:

- Beoordelingskader: welk afwegingskader is gehanteerd en voldoet dit om effecten eenduidig te beoordelen?
- Gebruikte bronnen en uitgangspunten: is gebruik gemaakt van de meest actuele beschikbare wetenschappelijke kennis, zijn de aannames en uitgangspunten voldoende onderbouwd en wetenschappelijk verdedigbaar?
- Effectbeoordeling: zijn ecologische effecten goed in beeld gebracht en correct beoordeeld, is de effectbeoordeling opgesteld volgens de gangbare normen voor wat betreft reikwijdte en kwaliteit?
- Conclusies: zijn de conclusies volledig, eenduidig en juist? Hoe zijn de conclusies uit het deelrapport Ecologie vertaald naar het hoofdrapport MES en de Afwegingsnotitie?

De eerste drie punten zijn beoordeeld aan de hand van het deelrapport Ecologie bij de MES (Dirksen *et al.* 2016, kortweg: het Ecologierapport), voor het laatste punt is ook het MES (Feij & van Weelden 2016) zelf en de Afwegingsnotitie (van Weelden 2016) op het onderdeel Ecologie beoordeeld.

Conclusie deskundigenoordeel

De conclusie in het Ecologierapport wordt grotendeels onderschreven: de effecten van windpark Eemshaven-West op natuurwaarden lijken toelaatbaar binnen de bestaande wet- en regelgeving en beleid. Grosso modo leiden de alternatieven en varianten tot vergelijkbare (veelal kleine) negatieve effecten op de natuur. Er zijn echter een aantal belangrijke kanttekeningen te maken bij het Ecologierapport. Allereerst dient een duidelijker onderscheid te worden gemaakt tussen een juridische beoordeling (volgens het wettelijke kader) en een ecologische beoordeling. Op een aantal onderdelen (o.a. verstoring van hoogwatervluchtplaatsen en buitendijks foeragerende vogels) ontbreekt een goed gemotiveerde onderbouwing voor de keuzes en aannames die in de berekeningen zijn gemaakt. Er wordt (voorzichtigheidshalve?) regelmatig teruggegrepen op een worst case scenario, terwijl daarvoor telkens voldoende nuanceringen worden aangedragen om dit niet te hoeven doen. Belangrijke omissies in de effectbeoordeling zijn het niet gelijktrekken van verstoring van foeragerende vogels door relatief kleine turbines in de dijk versus relatief grote turbines dicht achter de dijk en het toepassen van saldering in het berekenen van het aantal aanvaringslachtoffers in variant 3b.

Terug naar de vragen in de inleiding:

- Beoordelingskader: welk afwegingskader is gehanteerd en voldoet dit om effecten eenduidig te beoordelen? Het gehanteerde beoordelingskader is een mix van een wettelijk- en een ecologisch ingegeven toetskader en wordt niet consistent in het Ecologierapport toegepast, zodat niet op een eenduidige en goed navolgbare wijze tot beoordeling van effecten wordt gekomen. De uitgevoerde beoordeling is dan ook niet afdoende ter onderbouwing van de conclusies.
- Gebruikte bronnen en uitgangspunten: is gebruik gemaakt van de meest actuele beschikbare wetenschappelijke kennis, zijn de aannames en uitgangspunten voldoende onderbouwd en wetenschappelijk verdedigbaar? Met uitzondering van broedvogels, is gebruik gemaakt van voldoende up-to-date wetenschappelijke kennis en inzichten. Ten aanzien van broedvogels is de toegepaste informatie ontoereikend. Dit betekent dat ten aanzien van de broedvogels de beoordeling niet afdoende is om hier conclusies op te baseren.
- Effectbeoordeling: zijn ecologische effecten goed in beeld gebracht en correct beoordeeld, is de effectbeoordeling opgesteld volgens de gangbare normen voor wat betreft reikwijdte en kwaliteit? Op een aantal onderdelen (o.a. verstoring van hoogwatervluchtplaatsen en buitendijks foeragerende vogels) ontbreekt een goed gemotiveerde onderbouwing voor de keuzes en aannames die in de berekeningen zijn gemaakt. Verstoring van turbines in de dijk en turbines net achter de dijk is niet consistent in beeld gebracht. Er kunnen dan ook geen dragende conclusies worden verbonden aan de mogelijke gevolgen van verstoring. Er is geen rekening gehouden met saldering in het alternatief waarin de bestaande turbines worden vervangen door nieuwe.
- Conclusies: zijn de conclusies volledig, eenduidig en juist? Hoe zijn de conclusies uit het deelrapport Ecologie vertaald naar het hoofdrapport MES en de Afwegingsnotitie? De conclusies in het Ecologierapport worden grotendeels onderschreven in voorliggend deskundigenoordeel met de hierboven aangedragen belangrijke kanttekeningen. De conclusies in het Ecologierapport zijn consistent

vertaald naar de MES en de Afwegingsnotitie. Wat hierbij opvalt is dat door het zeer beknopt samenvatten van het Ecologierapport de (kleine) negatieve effecten die mogelijk spelen sterk worden uitvergroot. Zo wordt in de Afwegingsnotitie uitgebreider stilgestaan bij de verstoring van hoogwatervluchtplaatsen en buitendijks foeragerende vogels en worden hieromtrent vooral de onzekerheden benoemd. Hierdoor krijgt dit effect mogelijk onterecht veel gewicht in de uiteindelijke afwegingen die worden gemaakt op basis van de MES en Afwegingsnotitie. In het Ecologierapport worden namelijk voldoende argumenten genoemd om stelliger te zijn over het feit dat voornoemde verstoringseffecten klein zijn. Zoals hierboven en hierna is toegelicht, zijn de alternatieven en varianten met turbines in of net achter de dijk hierin niet onderscheidend. In de Afwegingsnotitie worden tenslotte in hoofdstukken 5 en 6 een aantal nieuwe conclusies geïntroduceerd, zonder enige onderbouwing, die niet zijn terug te voeren op de bevindingen in het Ecologierapport. Dit betreft de uitvoerbaarheid van het plan ten aanzien van aanvaringslachtoffers en verstoringseffecten op het natuurgebied Ruidhorn. Het is niet wetenschappelijk juist om lucht te hebben tussen het deelrapport Ecologie en de hoofdrapporten.

Toelichting

Hieronder wordt per aspect toegelicht hoe tot voornoemde conclusies in dit deskundigenoordeel is gekomen. Korthedshalve wordt naar de MES en bijbehorende deelrapporten verwezen voor een beschrijving van de onderzochte drie alternatieven en varianten daarbinnen van het windpark Eemshaven-West.

Beoordelingskader

In hoofdstuk 3 van het Ecologierapport wordt het wettelijk kader en beleid geschetst. In de inleidende paragraaf 3.1 wordt gesteld dat in de MES wordt getoetst aan het vigerende beleid in december 2016 (Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet, Natuurnetwerk Nederland, of kortweg: Nbwet, Ffwet, NNN), maar tevens rekening is gehouden met de nieuwe Wet natuurbescherming (Wnb), die per 1 januari 2017 van kracht is geworden. In de effectbeoordeling in het Ecologierapport worden voornoemde wettelijke kaders herhaaldelijk door elkaar gehaald, wat verwarrend is. Enkele voorbeelden:

In hoofdstuk 4 van het Ecologierapport zijn het beoordelingskader en de afbakening van de effectstudie beschreven. Paragraaf 4.1 begint met de mededeling dat effecten zijn onderzocht op 'soorten die zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming'. In tabel 4.1 wordt vervolgens gesproken over de Flora- en faunawet als toetsingskader. Verder ontbreekt in tabel 4.1 het aspect 'beschermde gebieden / Natura 2000-gebieden', maar gezien de opsomming van de eerste vier genoemde criteria die betrekking hebben op gebiedsbescherming, is dit een tekstuele omissie. In hetzelfde rijtje criteria (boven het aspect 'beschermde en bedreigde soorten') worden echter enkele criteria genoemd ten aanzien van trekvogels (slachtoffers en barrièrewerking) die niet onder gebiedsbescherming (Nbwet) vallen, maar onder het aspect 'beschermde soorten' zouden moeten worden genoemd (oftewel onder de Ffwet).

In paragraaf 4.4 is de score weergegeven hoe effecten in het Ecologierapport zijn gewaardeerd. Er is gekozen voor een vierpuntschaal (---, --, - en 0). In het rapport wordt vervolgens herhaaldelijk voor een combinatie van scores gekozen, zoals 0/- of -/--, waarbij het onduidelijk is wat het verschil is tussen bijvoorbeeld 'geen betekenisvol effect' (0) en 'licht negatief of gering effect' (-) of zelfs een combinatie van beiden (0/-). De systematiek is verder moeilijk navolgbaar omdat de waardering van effecten niet is opgedeeld volgens het eerder gepresenteerde beoordelingskader in tabel 4.1 (bijvoorbeeld volgens wettelijke kaders van Nbwet, Ffwet, provinciaal beleid), maar volgens een selectie van ecologische deelcriteria uit deze tabel (verstoring, aanvaringsslachtoffers en barrièrewerking). Gezien het beoordelingskader zou het logischer zijn geweest om bijvoorbeeld aanvaringsslachtoffers onder kwalificerende soorten voor het Natura 2000-gebied Waddenzee (Nbwet) anders te beoordelen dan aanvaringsslachtoffers onder (algemene) vogels op seizoenstrek (Ffwet). In tabel 4.4 is dat nu samengenomen, waarbij het onduidelijk is wat wordt bedoeld met 'sterfte van vogels van betekenis voor (lokale) populatie'; gaat dat om populaties zoals genoemd in instandhoudingsdoelstellingen (Nbwet) en/of om lokale populaties van vogelsoorten die niet zijn beschermd onder de Nbwet maar wel onder de Ffwet? In het kader van de Ffwet bestaat weinig grond om te spreken over lokale vogelpopulaties, maar wordt in de regel getoetst aan landelijke populaties (of zelfs internationale populaties in het geval van vogels op seizoenstrek). Hetzelfde geldt voor het beoordelingskader barrièrewerking in tabel 4.5. Voor verstoring is daarentegen wel onderscheid gemaakt tussen effecten binnen en buiten Natura 2000-gebied, waarbij het aan de lezer is om te interpreteren dat het beoordelingskader verstoringseffecten binnen Natura 2000-gebied (tabel 4.2) tevens de lading dekt voor kwalificerende soorten die buiten dat gebied foerageren/rusten en daar verstoring ondervinden.

Gebruikte bronnen en uitgangspunten

In het Ecologierapport is onder andere uitgegaan van gegevens verzameld tijdens verschillende veldstudies die Bureau Waardenburg samen met Altenburg & Wymenga in het verleden heeft uitgevoerd met betrekking tot de effecten van windparken in de Emmapolder op vogels en vleermuizen. Deze gegevens zijn voldoende recent en volledig genoeg om een goed beeld te schetsen van het gebiedsgebruik en relevante vliegbewegingen van vogels en vleermuizen in en nabij het onderzoeksgebied. Met andere woorden: voor de ecologische effectbeoordeling is gebruik gemaakt van recente literatuur en up-to-date beschikbare wetenschappelijke kennis en gegevens. Hierop is één uitzondering te benoemen: gegevens ten aanzien van broedvogels in de Emmapolder. Het Ecologierapport grijpt hiervoor terug op verouderde gegevens van een broedvogel-inventarisatie uit 2003, deze worden alleen opgesomd. Meer recente waarnemingen uit de NDFF die ook worden genoemd geven niet meer dan een anekdotische kwalitatieve aanvulling hierop. De gegevens uit 2003 zijn weliswaar verouderd, maar de oorspronkelijke gegevens hadden mogelijk wel een ruimtelijk beeld kunnen schetsen van het (toenmalige) belang van deelgebieden binnen de polder voor akkerbroedvogels. Hiermee hadden de alternatieven beter kunnen worden afgewogen ten aanzien van verstoring van akkerbroedvogels. Nu wordt dit aspect afgedaan met licht negatief (-) en 'niet onderscheidend' voor alle alternatieven/varianten, terwijl bijvoorbeeld in variant 3b in

het zuidelijk deel van de Emmapolder veel minder turbines zijn gepland en deze variant dus mogelijk op dit aspect iets beter scoort dan de rest.

Effectbeoordeling

In hoofdstuk 6 van het Ecologierapport wordt voor ieder effect van het windpark op natuurwaarden een beoordeling gegeven. In hoofdstuk 7 worden deze samengevat en worden de alternatieven/varianten integraal vergeleken op natuureffecten. Hieronder worden een aantal kanttekeningen gemaakt ten aanzien van de effectbeoordeling waarbij de indeling in het Ecologierapport wordt gevolgd.

Paragraaf 6.1 Effecten op vogels in de aanlegfase

Deze paragraaf is weinig inhoudelijk en maakt onnavolgbaar gebruik van het beoordelingskader. In de tekst is niet duidelijk of de besproken verstoringseffecten worden getoetst in het kader van gebiedsbescherming (Natura 2000) of soortenbescherming. Hier wordt ook het begrip 'zorgprincipe' geïntroduceerd, maar onvoldoende toegelicht. In het kader van de Wnb (onderdeel soortbescherming) is het vooral relevant of sprake is van opzettelijke verstoring (inclusief voorwaardelijke opzet). Verstoring van vogels is in het kader van Wnb bovendien niet verboden indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betrokken soorten, de score zou in dat geval neutraal (0) zijn. Die vraag wordt hier niet beantwoord, er wordt zonder nadere onderbouwing geconcludeerd dat de effecten op vogels in de aanlegfase (zeer) klein zijn en de alternatieven/varianten hierin niet onderscheidend zijn. Terecht wordt hierbij ingegaan op de tijdelijkheid en lokale aard van de effecten. Er wordt echter niet ingegaan op (mogelijke) verschillen tussen alternatieven/varianten die voort kunnen komen uit verschillen in: a) waar de verstoring een rol speelt (bijvoorbeeld heien voor turbines in variant 3a resulteert vanwege grotere afstand tot de dijk mogelijk tot minder effecten in het Natura 2000-gebied), b) welke soorten dit betreft (kwalificerende soorten voor Natura 2000-gebied hebben een strengere afwegingskader dan niet-kwalificerende soorten) en de omvang van de effecten.

Paragraaf 6.2.1 Verstoring van broedvogels in de gebruiksfase

Zie hetgeen hierover eerder opgemerkt onder kop 'Gebruikte bronnen en uitgangspunten'.

Paragraaf 6.2.2 Verstoring van hoogwatervluchtplaatsen in de gebruiksfase

De gehanteerde verstoringsafstanden voor hoogwatervluchtplaatsen (hvp's) zijn weinig specifiek voor wat betreft soorten en omstandigheden. In de effectberekening is uitgegaan van contouren van 100, 200 en 500 m. Hierbij is geen onderscheid gemaakt tussen gebruik overdag en 's nachts (wanneer verstoringsafstanden mogelijk veel kleiner zijn omdat de turbines minder zichtbaar zijn). In de conclusie van de paragraaf worden overigens weer andere verstoringsafstanden genoemd (200, 300, 500 of 600 m) zonder dat enige onderbouwing wordt gegeven van de bron en hoe dit is toegepast. Laatstgenoemde grote verstoringsafstanden van 500 m of meer zijn alleen van toepassing voor de verstoringsgevoelige steltlopersoort wulp. Voor andere steltlopersoorten (o.a. scholekster, bonte strandloper, rosse grutto en zilverplevier) zijn in de regel geringere verstoringsafstanden vastgesteld (o.a. review in Hötker *et al.* 2006), ook voor hvp's van deze soorten, en is de 200 m contour realistischer. Op basis van Klop (2016) wordt in het

Ecologierapport geconcludeerd dat de ruimtelijke verdeling van vogels op de hvp Rommelhoek al negatief wordt beïnvloed door bestaande turbines tot een afstand van minimaal 300-500 m. Daarbij lijkt de vooronderstelling dat de aanwezigheid van geschikt habitat voor hvp's op kortere afstand tot de turbines die niet als hvp wordt gebruikt, bewijst dat de vogels worden verstoord door de turbines. Dit is kort door de bocht: er zou bijvoorbeeld ter plaatse ook sprake kunnen zijn van veranderingen in de geomorfologie van het wadsysteem, waardoor verder van de dijk hvp's beschikbaar zijn gekomen onafhankelijk van de plaatsing van de turbines in 2009 en/of vogels hebben de voorkeur zover mogelijk uit de dijk te overtijnen, dichtbij de foerageergebieden op het slik en zover mogelijk van potentiële schuilplaatsen van predatoren. De vooronderstelling is dan ook zonder nadere onderbouwing of toelichting niet houdbaar.

Het Ecologierapport stelt vast, en dit lijkt in tegenspraak met het voorgaande, dat ondanks de aanwezigheid van de bestaande turbines de hvp's op de Rommelhoek niet zijn verlaten en de aantallen overtijende vogels op deze hvp's zelfs zijn toegenomen. Ook dit zou reden moeten zijn om uit te gaan van minder grote verstoringsafstanden (bijvoorbeeld maximaal 200 m). Overigens wordt later, op pagina 43, in het Ecologierapport melding gemaakt van steltlopers en meeuwen die in de huidige situatie tussen de bestaande rijen turbines vliegen en op de binnendijkse akkers overtijnen. Het verstoringseffect lijkt dus nogmaals mee te vallen. Alle alternatieven / varianten worden in het Ecologierapport ten aanzien van verstoring van de hvp's als licht negatief (-) beoordeeld en zijn hierin niet onderscheidend. Dit laatste bevreemd, omdat afbeelding 6.1 en de tekst juist aangeven dat in variant 3a de hvp's vrijwel geheel buiten de gehanteerde 500 m verstoringscontour liggen. Deze variant zou derhalve een neutrale score (0) moeten zijn toebedeeld. Indien 200 m als maximale verstoringsafstand wordt gehanteerd, vallen alle hvp's buiten de verstoringscontour voor alle alternatieven en varianten en is dus sprake van een neutrale score (0).

Paragraaf 6.2.3 Verstoring van foeragerende vogels in de gebruiksfase - buitendijks

Er wordt in het Ecologierapport gesteld dat het merendeel van de buitendijks foeragerende vogels vanaf de hvp's het wad op loopt en de waterlijn volgen bij afgaand tij en dat dan de afstand tot de turbines toe zal nemen (eerste alinea), dat voor foeragerende steltlopers een verstoringsafstand van 50-300 m wordt gehanteerd (tweede alinea) en dat de hoger gelegen strook slik direct achter de dijk voor vogels qua voedselbeschikbaarheid het minst interessant is. Verstoringseffecten op foeragerende steltlopers op de buitendijkse strook naast de dijk zullen dus (zeer) klein zijn. Het Ecologierapport scoort voor dit criterium alternatief 1 (turbines in de dijk) licht negatief (-) en de overige alternatieven / varianten neutraal (0). Laatstgenoemden zouden verder landinwaarts staan en daarom het kleinste effect sorteren. Hierbij lijkt geen rekening te zijn gehouden met het feit dat de meer landinwaartse turbines op slechts minder dan 5 m (variant 3b) of 5-50 m (variant 2b en 2c) achter de dijk staan (informatie afgeleid van poster over waterveiligheid gepresenteerd op informatieavond en desgevraagd toegelicht door de posterontwerpers, van variant 2a is geen informatie ontvangen, variant 3a staat enkele honderden meters uit de dijk). In het geval van variant 3b en varianten 2b en 2c gaat het bovendien om beduidend grotere turbines met hogere as en grotere rotoren dan de turbines van alternatief 1 in de dijk. Met andere woorden de overdraai van de turbines

achter de dijk reikt minstens net zo ver (variant 3b) of bijna net zo ver (variant 2b en 2c) over de dijk als de turbines in de dijk. Dit ondermijnt de conclusie dat de relatief "kleine en lage turbines" (citaat uit de MES) in de dijk met zekerheid tot grotere verstoringseffecten op foeragerende vogels in het Natura 2000-gebied leiden dan de grotere turbines achter de dijk van de andere alternatieven / varianten. Met uitzondering van variant 3a, die relatief ver het binnenland in staat, lijkt dit namelijk niet plausibel. Het kleine verschil in score tussen alternatief 1 (-) en overige alternatieven en varianten (0) lijkt verder een detail, maar komt wel nadrukkelijk terug in de conclusie van de MES en de Afwegingsnotitie als belangrijkste verschil tussen de alternatieven voor wat betreft Ecologie. Deze weging van het verschil, daargelaten of dit verschil terecht is, is te zwaar. Het is tenslotte opmerkelijk dat tussen de alternatieven wel een verschil in verstoring wordt geconstateerd voor buitendijks foeragerende vogels (tabel 6.5) waar dit niet het geval is voor verstoring van hoogwatervluchtplaatsen (tabel 6.4), terwijl de verstoring hetzelfde gebied beslaat en rustende vogels op hvp's over het algemeen verstoringsgevoeliger zijn dan foeragerende vogels. Dit onderschrijft onze eerdere opmerking dat een verschil in mate van verstoring tussen de turbines in de dijk en de alternatieven achter de dijk niet plausibel is.

Paragraaf 6.2.3 Verstoring van foeragerende vogels in de gebruiksfase - binnendijs

Verstoring van foeragerende vogels binnendijs in het plangebied wordt voor variant 3b licht negatief (-) en voor de andere alternatieven en varianten licht negatief tot negatief beoordeeld (-/-). In de tekst staat overigens 'tot zeer negatief', maar dit strookt niet met de score in tabel 6.5, zodat dit als een typefout is beschouwd. Er wordt hier gesproken over een afname van het foerageergebied voor met name ganzen. In de context van gebiedsbescherming zou moeten worden nagegaan of een dergelijke afname ook resulteert in een afname van de aantallen in het Natura 2000-gebied Waddenzee en dus sprake is van 'maatgevende verstoring' die van invloed zou kunnen zijn op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. Dit is uitgesloten; rondom de Waddenzee is immers een enorm areaal potentieel foerageergebied van dezelfde kwaliteit voorhanden. De draagkracht wordt niet aangetast door een verwaarloosbaar klein verlies van dit areaal. In het kader van de Nbwet is derhalve slechts sprake van een 'verplaatsing' van vogels zonder invloed op het behalen van de instandhoudingsdoelstelling, oftewel geen of hooguit geringe verstoring. In het kader van de Ffwet (soortenbescherming) bestaat eigenlijk geen grond om verstoring van foeragerende ganzen als een negatief effect te bestempelen. Omdat met zekerheid geen sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de betrokken ganzensoorten, leidt de verstoring ook in het kader van de Wnb (soortenbescherming) niet tot een overtreding van een verbodsbepaling. Het kan daarom niet worden gevolgd waarom in het Ecologierapport gesproken wordt van "een (betekenisvolle) afname". Er is hooguit sprake van geringe verstoring (score -). Het onderscheid tussen een juridische beoordeling (volgens het wettelijke kader) en een ecologische beoordeling zou in het Ecologierapport duidelijker moeten worden gemaakt.

Paragraaf 6.2.4 Aanvaringssslachtoffers

Het aantal aanvaringssslachtoffers onder kwalificerende vogelsoorten voor Natura 2000-gebied Waddenzee wordt in tabel 6.8 als negatief (--) beoordeeld voor alternatief 1 en

varianten van alternatief 2. Het is echter uit de tekst in het Ecologierapport duidelijk dat de additionele sterfte met zekerheid geen schade toebrengt aan het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen, ook niet wanneer rekening wordt gehouden met cumulatieve effecten. Volgens het beoordelingskader in tabel 4.4 zou score - (licht negatief) van toepassing zijn. Dit geldt voor alle alternatieven en varianten en niet alleen voor varianten 3a en 3b, zoals in tabel 6.8 is vermeld. Voor aanvaringssslachtoffers onder vogels op seizoenstrek en niet-kwalificerende lokale vogels is de score '--' ook niet navolgbaar. Het is namelijk niet onderbouwd dat sprake kan zijn van sterfte die van betekenis is voor de lokale populatie (zie tabel 4.4). Hierbij doet zich ook de vraag voor wat de lokale populatie is van vogelsoorten op seizoenstrek.

Tenslotte is in het geval van variant 3b verzuimd om saldering toe te passen. Volgens jurisprudentie van de ABRvS is het toegestaan om in een situatie waarin bestaande turbines worden vervangen door nieuwe turbines, de sterfte als gevolg van de bestaande turbines te verrekenen met de sterfte van de nieuwe turbines. Variant 3b scoort derhalve beter dan de andere alternatieven en varianten waar de bestaande turbines blijven staan.

Conclusies van het Ecologierapport

In hoofdstuk 7 van het Ecologierapport worden in tabel 7.1 de effectbeoordelingen uit hoofdstuk 6 samengevat en gekoppeld aan het beoordelingskader en de scores in hoofdstuk 4 van het rapport. Geconcludeerd wordt dat de effecten toelaatbaar lijken binnen de bestaande wet- en regelgeving en beleid. Grosso modo leiden de alternatieven en varianten tot vergelijkbare negatieve effecten op de natuur.

Voorgaande conclusies worden door voorliggend deskundigenoordeel onderschreven, met de belangrijke kanttekening dat, zoals hierboven in de toelichting herhaaldelijk is aangegeven, een aantal belangrijke nuanceringen zijn aan te brengen in de effectbeoordeling in het Ecologierapport. Het onderscheid tussen een juridische beoordeling (volgens het wettelijke kader) en een ecologische beoordeling zou in het Ecologierapport ook duidelijker moeten worden gemaakt.

Ten aanzien van verstoring van hoogwatervluchtplaatsen zou beter moeten worden onderbouwd waarom met relatief grote verstoringsafstanden is gerekend. Indien 200 m als maximale verstoringsafstand wordt gehanteerd, een afstand die voor veel rustende steltlopersoorten realistischer is, vallen alle hvp's buiten de verstoringscontour voor alle alternatieven en varianten en is dus sprake van een neutrale score (0).

Ten aanzien van buitendijks foeragerende vogels bieden de huidige beschikbare gegevens geen grond voor een verschil in verstoring door turbines in de dijk (alternatief 1) en turbines net achter de dijk (varianten van alternatief 2 en variant 3b). Het lijkt niet plausibel dat grote en hoge turbines net achter de dijk tot minder verstoring leiden dan relatief kleine en lage turbines in de dijk.

Ten aanzien van aanvaringssslachtoffers is de beoordeling op basis van de huidige gegevens te negatief voor in ieder geval alternatief 1 en de varianten van alternatief 2. Het is uitgesloten dat sprake kan zijn van sterfte die van betekenis is voor de betrokken (lokale) populaties, zodat volgens de systematiek in het Ecologierapport hooguit sprake is van een licht negatief effect (-). Tenslotte is in het geval van variant 3b verzuimd om saldering toe te passen.

Literatuur

- Dirksen, S., I. Zeilstra & R. Vermeer, 2016. Milieueffectenstudie (MES) windpark Eemshaven-West. Deelrapport Ecologie. Referentie GV1101-5/16-021.098. Witteveen+Bos, Deventer.
- Feij, P.A. & P. van Weelden, 2016. Milieueffectenstudie (MES) windpark Eemshaven-West. Referentie GV1101-5/16-020.457. Witteveen+Bos, Deventer.
- Hötker, H., K.M. Thomsen & H. Köster, 2006. Impacts on biodiversity of exploitation of renewable energy sources: the example of birds and bats. Facts, gaps in knowledge, demands for further research, and ornithological guidelines for the development of renewable energy exploitation. Michael-Otto-Institut im NABU, Bergenhusen.
- van Weelden, P., 2016. Milieueffectenstudie (MES) windpark Eemshaven-West. Afwegingsnotitie. Referentie GV1101-5/16-021.240. Witteveen+Bos, Deventer.

Voor vragen over deze notitie kunt u contact opnemen met drs. H.A.M. Prinsen.

Akkoord voor uitgave: Teamleider Bureau Waardenburg

Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / innogy Windpower Netherlands
Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2008.

Bureau Waardenburg
Onderzoek en advies voor ecologie en landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10
info@buwa.nl www.buwa.nl

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland
+31 (0)88 4261 261

www.arcadis.com

Projectnummer: C05059.000051

Onze referentie: 079239150 B

Stibbe

BIJLAGE 7

MES Eemshaven-West Reactie innogy op “startpresentatie”

innogy windpower · Martine van Gemert · Arjen Schultinga
23 september 2016

innogy

MES Eemshaven-West

Uitgangspunten en aandachtspunten

- MES is gepresenteerd als een **onafhankelijk milieu onderzoek** naar inpasbaarheid van wind in het gebied; daarom is een **heldere neutrale onderzoeksvraag** nodig, los van beleid, meldingen, posities en contracten;
- De uitgangspunten en aandachtspunten die gebruikt worden zijn niet altijd SMART, of er wordt niet verwezen naar bestaand beleid of ze wijken af van dit beleid;
- Enkele aannames zouden juist in de MES onderzocht moeten worden (bijvoorbeeld: effect op natuur in de dijk vs onder de dijk; 500 meter vaste afstand geluid);

MES Eemshaven-West

Uitgangspunten en aandachtspunten

Voorbeelden:

- **Taakstelling:** lijkt een vast gegeven (“120-130MW moet worden gehaald”)
- **Windafvang/ technische schade:** Aan te houden onderlinge afstanden tussen turbines (SWOL spreekt over “5D-3D t.o.v. grootste rotordiameter rekening houdend met heersende windrichting”)
- **Ecologie:** er wordt gesuggereerd dat verder weg van Waddenzee beter is voor natuur; dit blijkt niet zonder meer uit studies aangeleverd door innogy;
- **Geluid:** vaste afstand 500 m i.p.v. doorrekenen geluidzones; cumulatie cf. concept Structuurvisie Eemshaven-Delfzijl ontbreekt; aan te houden afstand tussen testturbines (in de startpresentatie onderzoeksturbines genaamd) en woningen niet in overeenstemming met partiële herziening omgevingsverordening Provincie;
- **Landschap:** wordt rekening gehouden met Barro i.r.t. Waddenzee?;
- **Waterveiligheid:** waar is aannahme “voorkeur voor geen niet-waterkerende objecten in dijk” op gebaseerd?;

MES Eemshaven-West

Te onderzoeken varianten en alternatieven

De vijf varianten en alternatieven zijn mede gebaseerd op:

- uitgangspunten en aandachtspunten, waarover milieu onderzoek (nog uit te voeren of al door innogy aangeleverd) juist uitsluitel zou moeten geven;
- meldingen van innogy en Nuon; terwijl deze slechts indicatief zijn;
- verschillende typen turbines per cluster; dit bemoeilijkt een objectieve vergelijking;

De varianten en alternatieven zoals nu weergegeven, leiden daarom niet tot een goede vergelijking tussen milieueffecten van de varianten;

De varianten en alternatieven kunnen beter uitgevoerd worden per cluster:

- Derde rij in de dijk vs onder de dijk;
- Voorkeursinvulling voor onderzoeks- en testgebied;
- Welke ruimte is er voor een vierde en eventuele vijfde rij.

Contact partners

[Redacted]

projectdeveloper

[Redacted]

[Redacted]

Countrymanager Wind onshore

[Redacted]

Innogy SE - MES Eemshaven West - 23 september 2016

PARK - Map

Calculation: WPen Oostpolderdijk en Emmapolderdijk, met autonoom

© OpenStreetMap contributors - www.openstreetmap.org/copyright

Map: Open Street Map 001 , Print scale 1:55.000, Map center Dutch Stereo-RD/NAP 2008 East: 249.716 North: 606.781
 🚩 New WTG * Existing WTG

Stibbe

BIJLAGE 3

Aangetekend
 Ministerie van Economische Zaken
 t.a.v. minister H. Kamp
 Postbus 20401
 2500 EK 'S-GRAVENHAGE

advocaat

Advocaten en notarissen
 Strawinskylaan 2001
 Postbus 75640
 1070 AP Amsterdam
 Nederland
 T +31 20 546 00 71
 F +31 20 546 07 10

www.stibbe.com

Onze ref.
 EN 1027999-16838389

Uw ref.

-

Datum
 24 september 2015

Windpark Eemshaven West - afwijzen verzoek Nuon re. windpark

Excellentie,

Hierbij verzoek ik u namens RWE Innogy Windpower Netherlands B.V. om de melding van Nuon d.d. 21 mei 2015 onder de rijkscoördinatie-regeling in de zin van artikel 9b, lid 3 van de Elektriciteitswet (**Bijlage 1**) niet in behandeling te nemen. Het door Nuon gemelde windpark is namelijk niet uitvoerbaar en, voor zover een deel al uitvoerbaar zou zijn, voldoet niet aan de eis van een vermogen van ten minste 100 MW.

De niet-uitvoerbaarheid van het plan van Nuon volgt uit de volgende omstandigheden:

- Nuon heeft niet met alle in het beoogde plangebied aanwezige grondeigenaren overeenkomsten omtrent de realisatie van het windpark. Met een deel van de grondeigenaren in het beoogde plangebied heeft RWE wel overeenkomsten op basis waarvan de desbetreffende grondeigenaren niet vrij zijn om met Nuon te contracteren (zie **Bijlage 2** waarop is aangegeven met welke grondeigenaren RWE heeft gecontracteerd). Deze grondeigenaren, die dus niet getekend hebben met Nuon, hebben verklaard de overeenkomst met RWE na te leven en dus niet te contracteren met Nuon, waardoor het windpark van Nuon niet uitvoerbaar is;
- Voor zover Nuon wel een overeenkomst heeft gesloten met grondeigenaren die contractueel gebonden zijn aan RWE, wijst RWE erop dat deze grondeigenaren niet in staat zijn aan Nuon te leveren. RWE heeft met voornoemde grondeigenaren (zie wederom **Bijlage 2**) exclusieve overeenkomsten gesloten, die aan realisatie van het door Nuon beoogde windpark in de weg staan. Aldus heeft RWE ook met Nuon en de desbetreffende grondeigenaren gecommuniceerd. Weliswaar betwisten Nuon en de desbetreffende grondeigenaren de strekking van de overeenkomsten met RWE, maar RWE ziet in hetgeen voornoemde partijen aanvoeren geen reden om een andere positie in te nemen. Kortom, enkel na een civiele procedure, waarin Nuon en de grondeigenaren gelijk zouden krijgen,

Stibbe

kunnen de grondeigenaren leveren. Deze grondposities zijn dan ook niet verzekerd voor de realisatie van het windpark van Nuon;

- Overigens is één van de contractspartijen van Nuon pachter van de percelen waarop Nuon een windturbine wenst te plaatsen. De desbetreffende gronden zelf zijn deels in eigendom van het Rijksvastgoedbedrijf en deels in eigendom van RWE. De overeenkomst tussen de voornoemde pachter en Nuon kan dan ook nooit een juridische grond bieden voor het plaatsen van een windturbine aldaar;
- Voor zover Nuon voornemens is om ook windturbines te realiseren op de Emmapolderdijk moet worden vastgesteld dat Nuon geen overeenkomst heeft met de grondeigenaar en geen zicht heeft op het aangaan van een dergelijke overeenkomst;
- RWE exploiteert het windpark Westereems in de directe omgeving van het beoogde plangebied van Nuon. De aanwezigheid van dit windpark vormt een vergaande belemmering voor de ontwikkeling van een windpark door Nuon. Bij de plaatsing van het windpark moet Nuon rekening houden met de te verwachte nadelige effecten voor de technische en economische gezondheid van het bestaande windpark, waardoor een deel van de door Nuon beoogde turbineposities komt te vervallen en voor het overige voorzien moet worden in een schadevergoeding. Het voorgaande doet dan ook twijfel aan de economische uitvoerbaarheid van in ieder geval een deel van het beoogde plan van Nuon.

Naast belemmeringen van de uitvoerbaarheid van het plan van Nuon moet ook een kanttekening worden geplaatst bij de realisatie van de testzone en het onderzoeksveld. Voor zover dergelijke projecten thans nog voorzien zijn, hetgeen niet door Nuon is onderbouwd, geldt dat Nuon deze projecten niet in de eigen melding mag betrekken. Enkel als de melding mede namens of in samenwerking met ECN zou zijn gedaan, kunnen deze projecten worden betrokken in de totale omvang van het beoogde windpark.

Ook miskent de melding van Nuon de uit de provinciale verordening van de provincie Groningen blijvende verdeling van het gebied voor enerzijds prototypes en anderzijds onderzoek naar gecertificeerde turbines. Deze twee gebieden samen betreffen een omvang van circa 65 MW (zie ook bijlage 4 bij de melding van Nuon). De melding wijst echter enkel op een testzone van 3 of 4 prototypes en noemt geen beoogde omvang voor het onderzoeksveld. De consequentie van het provinciaal beleid is echter dat Nuon enkel een windpark van maximaal 65 MW kan realiseren binnen het beoogde plangebied, waarvan dan nog de hiervoor benoemde belemmeringen van de uitvoerbaarheid moeten worden afgetrokken.

Overigens ligt het plangebied van de melding niet binnen de in de structuurvisie Windenergie op Land aangewezen gebieden. Voornoemde structuurvisie vormt het beleidskader voor de besluitvorming van het Rijk omtrent de realisatie van grootschalige windparken op land. De memorie van toelichting bij het rechtsfiguur van de structuurvisie vermeldt ook dat de structuurvisie als leidraad behoort te dienen bij het nemen van besluiten en dus ook in beginsel gevolgd moet worden.¹ Het is dan ook in beginsel niet mogelijk om af te wijken van de

¹ *Kamerstukken II 2002/03, 28 916, nr. 3, pag. 14.*

Stibbe

structuurvisie, behoudens een zwaarwegende motivering om dit te doen. Hierbij dient dan in ieder geval te worden betrokken dat de provincie Groningen zelf ook invulling wenst te geven aan windenergie binnen dit gebied. Kortom, medewerking verlenen aan de melding is in strijd met uw beleid zoals neergelegd in de structuurvisie.

Voor de volledigheid moet er ook worden gewezen op de weerstand van de gemeente Eemsmond tegen het realiseren van nieuwe windturbines ten zuiden van windpark Westereems. Deze windturbines, zijnde de ontwikkeling van een vierde en vijfde lijnopstelling onder windpark Westereems, liggen zeer dicht bij woningen en woonkernen en zijn daarmee vanuit ruimtelijk perspectief niet aanvaardbaar voor de gemeente, onder meer vanwege de geluidsbelasting. Daarbij zijn deze lijnopstellingen ook niet noodzakelijk voor het behalen van de gemeentelijke doelstellingen voor windenergie op land. In tegenstelling tot de weerstand tegen windturbines onder het bestaande windpark heeft de gemeente Eemsmond altijd het initiatief van RWE om windturbines op de Emmapolderdijk te realiseren gesteund. Deze steun was mede ingegeven vanwege de afstand tot woningen.

Gezien het voorgaande kan Nuon geen windpark met een vermogen van ten minste 100 MW realiseren. Hoogstens zou Nuon een gering deel van het thans gemelde windpark kunnen realiseren, hetgeen dan een omvang van minder dan 100 MW heeft. Op een dergelijk windpark is de rijkscoördinatie-regeling niet van toepassing is. Kortom, er kan geen medewerking worden verleend aan de melding van Nuon.

Hoogachtend,

Stibbe

BIJLAGE 4

From:
To:
Cc:

Subject: Bijeenkomst 12 okt. as: terugkoppeling uitnodigin [STIBBE-Legal.FID145086]

Geachte

Namens RWE dank ik u voor de uitnodiging voor de startbijeenkomst op 12 oktober as. Gezien de inhoud van de uitnodiging bericht ik u hierbij namens RWE om enige correcties aan te brengen en de uitgangspunten van de aanwezigheid van RWE aan te geven. Daarbij wijs ik erop dat deze correcties en uitgangspunten gelijk zijn aan hetgeen eerder met onder meer uw ministerie is besproken en ook schriftelijk is vastgelegd in de brief aan uw ministerie en het ministerie van I&M (zie aangehecht voor de volledigheid).

Vooraleerst stel ik vast dat uw bericht de rol van RWE per abuis aanmerkt als derde belanghebbende. RWE is echter als initiatiefnemer bezig met de realisatie van het windpark Dankzij de Dijken, dat bestaat uit een windpark op de Oostpolderdijk en een windpark op de Emmapolderdijk. Voor het windpark Oostpolderdijk is thans de besluitvorming onderweg. Het windpark Emmapolderdijk is in vergevorderd stadium, maar wordt nu vertraagd door het in behandeling nemen van de melding van Nuon ten aanzien van een windpark in de omgeving van het bestaande windpark Westereems. Ik verzoek u om de rol van RWE als initiatiefnemer te erkennen en als zodanig te behandelen komende startbijeenkomst.

Kortom, RWE realiseert als initiatiefnemer van het windpark Emmapolderdijk. Deze realisatie kan worden gecombineerd met een windpark van Nuon e.a. in de polder. Deze projecten kunnen (i) worden opgenomen binnen één RCR of (ii) naast elkaar worden gerealiseerd. Er is door meerdere overheden (waaronder uw ministerie) en andere betrokkenen altijd geconcludeerd dat de ontwikkeling van windenergie in Eemshaven West vereist dat RWE en Nuon gezamenlijk initiatiefnemers zouden zijn. Hiertoe was RWE in gesprek met Nuon gegaan om tot overeenstemming te komen. Uw ministerie heeft in een gesprek op vrijdag 25 september jl. met RWE zonder dragende onderbouwing laten weten te kiezen voor het in gang zetten van de RCR met enkel Nuon als initiatiefnemer, zonder nog langer de overeenstemming tussen RWE en NUON als voorwaarde te hanteren. Ik wijs u op de brief van 25 september jl. waaruit blijkt dat de melding van Nuon echter geen grondslag kan bieden voor de RCR. Op deze brief is tot nog toe geen reactie gekomen en uit uw e-mail leid ik af dat deze reactie pas na het overleg van aanstaande maandag is te verwachten. Dit is echter de omgekeerde wereld: gezien de in de brief aangehaalde bezwaren tegen het in behandeling nemen van de melding van Nuon, kan pas een formele start met het proces worden gemaakt als deze bezwaren afdoende zijn afgedaan. Dit betreft bijvoorbeeld de vraag waarom RWE wel wordt afgerekend op het verkrijgen van bepaalde grondposities, terwijl Nuon hier een andere behandeling krijgt. Dit verschil in behandeling bevreemdt temeer doordat (i) RWE met één grondeigenaar moet contracteren, (ii) deze grondeigenaar al te kennen heeft gegeven bereid te zijn tot een overeenkomst met RWE en (iii) deze grondeigenaar een overheidspartij betreft en daarmee als extra betrouwbaar mag worden aangemerkt. Kortom, de startbijeenkomst van komende maandag is te vroeg en dient verzet te worden totdat de bezwaren zijn behandeld. Daarbij wijs ik er nogmaals op dat het erkennen van RWE als initiatiefnemer binnen de RCR het proces in vergaande mate kan bespoedigen, onder meer ten aanzien van de door Nuon nog te verkrijgen dan wel te verzekeren grondposities.

Overigens benadruk ik dat RWE oog heeft voor de regionale belangen, waarbij het goed is te realiseren dat een realisatie van het windpark van Nuon niet noodzakelijk is om de doelstellingen van de provincie Groningen en gemeente Eemsmond te realiseren.

Mocht u niettemin de bijeenkomst van komende maandag door laten gaan, wijs ik erop dat de volgende personen namens RWE aanwezig zullen zijn:

Daarbij richt onze aanwezigheid komende maandag zich erop om nogmaals de door ons geziene rol als initiatiefnemer naar voren te brengen en de juridische bezwaren ten aanzien van de huidige gang van zaken te bespreken. De door u beschreven ochtendsessie komt ons uitermate geschikt hiervoor over. Ook zullen wij deze ochtend, die is bedoeld voor reflectie, beschouwen als het moment waarop het Ministerie van EZ antwoord geeft op de brief van RWE, omdat dit antwoord legitimatie geeft voor het al dan niet voortzetten van de dag.

Om hierover geen enkele onduidelijkheid te laten bestaan, wijs ik er expliciet op dat de aanwezigheid van RWE bij het overleg komende maandag niet moet worden gezien als een erkenning van of instemming met het uitsluiten van RWE als initiatiefnemer binnen de RCR. RWE behoudt zich ieder recht voor om tot realisatie van het windpark Emmapolderdijk over te gaan en zal ook dienovereenkomst handelen.

Met vriendelijke groet,

Follow Stibbe on: <<http://stibbeblog.nl/>>

[<http://www.stibbe.com/~media/6%20stibbe%20logo%20email%20disclaimer/stibbe%20disclaimer%20logo>]-<<http://www.stibbe.com/>> Amsterdam - Brussels - Luxembourg - Dubai - Hong Kong - London - New York

Visitors address: Strawinskylaan 2001 - 1077 ZZ Amsterdam - The Netherlands Postal address: P.O. Box 75640 - 1070 AP Amsterdam - The Netherlands

This e-mail may contain privileged or confidential information. If you have received this e-mail in error, please notify us immediately.

Stibbe N.V. is a Dutch law firm registered with the Dutch Chamber of Commerce under number 34198700. Any services performed are carried out pursuant to an agreement for services ('overeenkomst van opdracht') with Stibbe N.V. This agreement is governed exclusively by Dutch law, with the exception of rules of Dutch private international law. All disputes shall be decided exclusively by the competent court in Amsterdam, The Netherlands, without prejudice to the right to appeal. The general conditions of Stibbe N.V., which include a limitation of liability, apply and are available on www.stibbe.com/generalconditions or upon request.

Stibbe N.V. is part of an international network of Stibbe offices in Amsterdam, Brussels, Dubai, Hong Kong, London, Luxembourg and New York. More information about us and our services can be found on www.stibbe.com/importantinformation.

Before printing this e-mail, please consider the impact on the environment.

Stibbe

BIJLAGE 5

Aangetekend
 Ministerie van Economische Zaken
 t.a.v. minister H. Kamp
 Postbus 20401
 2500 EK 'S-GRAVENHAGE

advocaat

Advocaten en notarissen
 Strawinskylaan 2001
 Postbus 75640
 1070 AP Amsterdam
 Nederland
 T +31 20 546 00 71
 F + 31 20 546 07 10

www.stibbe.com

Onze ref
 EN 1030964

Uw ref

-

Datum
 20 januari 2016

Windpark Eemshaven West – terugkoppeling re. begeleiding RCR, tevens verzoek om verslag en reactie op eerdere correspondentie

Excellentie,

Namens RWE Innogy Windpower Netherlands B.V. verzoek ik u om verslag te doen van het op 2 december jl. plaatsgevonden bestuurlijk overleg, tegelijk reactie te geven op mijn brief d.d. 24 september 2015 (**Bijlage 1**) en een afspraak te maken om in gesprek te gaan ten behoeve van het hervinden van het vertrouwen in de begeleiding van het dossier windenergie Eemshaven West door uw ministerie.

Tijdens de derde startbijeenkomst in het kader van Windpark Eemshaven West op 19 november jl. is bekend geworden dat er op 2 december 2015 een bestuurlijk overleg zou plaatsvinden over het vervolgproces voor de realisatie van een windturbinepark in het provinciale zoekgebied Eemshaven West. RWE heeft ondanks toezeggingen daartoe nog geen terugkoppeling mogen ontvangen van dit bestuurlijk overleg en verneemt dan ook graag spoedig, doch uiterlijk 3 februari as., de uitkomst van dit overleg.

Tegelijk verzoekt RWE u om reactie op haar brief van 24 september jl. RWE heeft steeds ingestemd met het verzoek van uw ministerie om uitstel van deze reactie. RWE heeft echter het vertrouwen in uw ministerie van de behandeling van dit dossier verloren en wenst dan ook zonder verdere vertraging reactie op haar brief. Aangezien bijna vier maanden zijn verstreken sinds het toesturen van deze brief is een reactie op uiterlijk 3 februari 2016 niet meer dan redelijk.

Het genoemde verlies in vertrouwen verdient de volgende toelichting. Conform de regels uit het verslag van de genoemde derde bijeenkomst maakt RWE hier gebruik van de mogelijkheid om de aldaar gehoorde informatie te gebruiken, zonder de identiteit van de sprekers te onthullen, behoudens voor zover het sprekers van RWE zelf zijn. Voor de volledigheid merkt RWE op dat het hierna gestelde niet alleen zijn grondslag vindt in de genoemde derde bijeenkomst, maar ook in ander handelen namens uw ministerie.

Stibbe

Het verlies van het vertrouwen in uw ministerie van de begeleiding van het dossier is het gevolg van de volgende ervaringen en inzichten:

- (I) RWE signaleert vooringenomenheid ten nadelen van haar project en ten voordelen van het project van Nuon, doordat bij voorbaat expliciet wordt getwijfeld aan de uitvoerbaarheid van een windturbinepark door RWE op de Emmapolderdijk, terwijl:
- (a) dit een ongefundeerde stelling is, klaarblijkelijk zonder de beschikbare en noodzakelijk kennis;
 - (b) betrokkenen eerst onderzoek naar de uitvoerbaarheid moeten verrichten, voordat RWE geconfronteerd kan worden met uitspraken omtrent de uitvoerbaarheid van haar project;
 - (c) uit tot dusver verricht onderzoek naar het oordeel van RWE deze uitvoerbaarheid wel blijkt, onder meer doordat de effecten op de dijkveiligheid en ecologie aanvaardbaar zijn te achten;
 - (d) vanuit andere organen van het Rijk, namelijk de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland in het kader van een beoordeling van een subsidie en de door het ministerie van Economische Zaken aangestelde AIP-commissie, geen twijfel is geuit over de uitvoerbaarheid van windturbines op primaire waterkeringen; en,
 - (e) RWE geen gelijkwaardige rol krijgt in de totstandkoming van de noodzakelijke onderzoeken, doordat een andere partij zonder dragende argumentatie wordt voorgetrokken en bevoordeeld.
- (II) RWE signaleert een gebrek aan zorgvuldigheid doordat zonder (juridische) kennis van zaken dan wel in strijd met het juridisch kader standpunten worden ingenomen omtrent (de noodzaak voor dan wel het bestaan van) grondposities in het provinciale zoekgebied, namelijk:
- (a) de juridisch onjuiste eis ten aanzien van het hebben van contractueel vastgelegde grondposities voordat de betreffende partij als initiatiefnemer wordt beschouwd en een inpassingsplan daarvoor wordt opgesteld;
 - (b) de onjuiste aanname van de aanwezigheid van volledige en/of onbetwiste grondposities van andere partijen in het zoekgebied; en,
 - (c) de zonder kennis van zaken gedane aanname dat RWE niet de mogelijkheid zou hebben om haar contractuele relaties te houden aan de gemaakte afspraken en daarmee de uitvoerbaarheid van het beoogde windturbinepark van Nuon weg te nemen.

Door voornoemde punten ziet RWE zich nu genoodzaakt om verdere juridische stappen te ondernemen gericht tegen de genoemde contractuele relaties. RWE had deze stappen met

Stibbe

bijbehorende polarisatie tussen betrokkenen, de frustratie van onderlinge verhoudingen, vertraging en kosten achterwege kunnen laten indien uw ministerie op basis van correcte juridische uitgangspunten had gehandeld. De kosten verbonden met het voeren van deze procedure en de vertragingsschade door uitstel van de realisatie van het project van RWE als gevolg van de onjuiste standpuntbepalingen van uw ministerie komen voor rekening van uw ministerie en dienen in de toekomst dan ook op uw ministerie te worden verhaald. Daarbij wijst RWE op de schade die dit proces heeft voor de verhoudingen met de contractpartners voor de exploitatie van het bestaande windpark, die weliswaar moeilijk zijn te kwantificeren, maar niettemin significant zijn.

- (III) RWE ondervindt nadelige gevolgen van het ambivalente handelen van een bestuursorgaan. De betrokken ontwikkelaars in het zoekgebied worden immers niet op een eerlijke en gelijkwaardige wijze behandeld, bijvoorbeeld ten aanzien van de eis omtrent grondposities die enkel RWE wordt tegengeworpen. Zonder dragende onderbouwing wordt vervolgens één partij voorgetrokken en binnen hetzelfde juridische kader anders behandeld. Daarbij worden met uw ministerie gemaakte afspraken niet nageleefd en zonder nadere toelichting eenzijdig richting RWE gewijzigd. Ter illustratie wijst RWE nogmaals op het eerder vanuit uw ministerie gecommuniceerde standpunt over de noodzaak om een overeenkomst tussen RWE en Nuon te hebben, welk standpunt later zonder toelichting, ook niet na herhaaldelijk verzoek daartoe, is gewijzigd.

Kortom, alles overziend kan RWE enkel concluderen dat haar positie volledig wordt miskend ten voordele van Nuon. Om het project van Nuon te realiseren worden feiten genegeerd, juridisch onjuiste standpunten ingenomen en vindt er een ambivalente en ondoorzichtige coördinatie plaats. Voornoemde misslagen kunnen naar het oordeel van RWE enkel bewust tot stand zijn gekomen. Immers, wanneer wel onpartijdig en juridisch correct gehandeld zou zijn, zou zijn vastgesteld dat er geen uitvoerbaar plan van Nuon ligt en er in ieder geval geen toepassing kan worden gegeven aan de rijkscoördinatieregeling. Tot voor kort was RWE bereid om in overleg tot een voor alle betrokkenen acceptabel alternatief te komen. Wij rekenen op uw begrip dat de wil hiertoe bij RWE door deze misslagen tot een minimum is gedaald. Er rest nu enkel nog de juridische route met alle bijhorende kosten en vertragingen tot gevolg. Echter, voor RWE is de bescherming van haar bestaande park inmiddels zwaarwegender geworden dan in goed overleg tot uitbreiding van het windpark in Eemshaven West te komen.

RWE heeft diens bezwaren op het proces en de begeleiding daarvan al eerder kenbaar gemaakt, bijvoorbeeld in de al aangehaalde brief van 24 september jl. en de e-mail van 8 oktober jl. (**Bijlage 2**) Helaas hebben wij hierop geen adequate reactie mogen ontvangen. Het voorgaande heeft RWE er dan ook toe gebracht het vertrouwen in de begeleiding vanuit uw ministerie op te zeggen tijdens de bijeenkomst d.d. 19 november jl. Nadien heeft RWE niets meer vernomen. RWE verzoekt dan ook om een voorspoedige terugkoppeling van het overleg d.d. 2 december jl. en de hiervoor aangehaalde correspondentie. Daarnaast wil RWE graag in gesprek met uw ministerie over het voorgaande met als doel aanpassingen te maken in de begeleiding en aanpak van het dossier Eemshaven West, om daarmee het vertrouwen te hervinden en op basis van correcte uitgangspunten verder te gaan.

Ter informatie deel ik u mee dat een kopie van deze brief verzonden wordt aan het ministerie van Infrastructuur en Milieu vanwege het namens RWE ingediende verzoek tot toepassing van de rijks-

Stibbe

coördinatieregeling in het kader van de Wet Ruimtelijke Ordening op het project op de Emmapolderdijk.

Zoals eerder aangegeven verzoek ik u om uiterlijk 3 februari 2016 inhoudelijk reactie op het voorgaande te geven.

Hoogachtend,

<p>18. Wat is het (te verwachten) draagvlak bij de betrokken partijen:</p> <p>a. Provincie(s):</p> <p>b. Gemeente(n):</p> <p>c. Burgers:</p> <p>d. Maatschappelijke organisaties:</p> <p>e. Overige partijen?</p>	<p>a. GS Groningen heeft dit gebied grotendeels vastgesteld als zoekgebied voor windenergie in 2014 middels besluit wijziging Omgevingsverordening 2009. Er is draagvlak voor het invullen van het grootste deel van het gebied.</p> <p>b. Daar de PCR geldt voor het gebied geeft de gemeente aan weinig zeggenschap te kunnen uitoefenen in het gebied. Eemsmond heeft eerder verklaard geen tegenstander te zijn van het windpark in dit gebied.</p> <p>c. Het plan ligt boven het dunne bebouwingslint "Valom" (Dwarsweg-Emmaweg). De meeste omwonenden (75%) zijn betrokken bij dit plan als grondeigenaar. Er is door Nuon/grondeigenaren voorzien in een omwonendenfonds voor de resterende 25% omwonenden die grotendeels in 2 gehuchten wonen. Het gebied is zeer dun bevolkt. Het plan ligt meer dan 2 kilometer van de eerste dorpskernen. Vanwege de orientatie is er geen hinder van slagschaduw te verwachten. Er heeft zich geen noemenswaardige weerstand gemanifesteerd op bijeenkomsten of anders in de afgelopen 5 jaren.</p> <p>d. Zowel de Waddenvereniging als de Groninger Natuur- en Milieufederatie zijn bezocht. Beide waren geen direct voorstander van het plan. Hierbij lag de focus op de verdere uitbreiding naar het westen. Dat dit gebeurt omwille van onderzoek op en certificatie van turbines die ingezet kunnen worden voor de verdere uitrol van offshore windparken vindt wel ondersteuning.</p> <p>e. NOM/Groningen Seaports: voorstander van het plan.</p>
<p>19. Aandachtspunten</p>	<p>Nabijheid Eems en Waddenzee, vraagt om goede toets externe invloed van het plan.</p>
<p>20. Overige informatie</p>	<p>Het plan wordt in samenwerking met ca. 22 grondeigenaren gerealiseerd. Met deze grondeigenaren is overeenstemming bereikt. Zij vormen ca. 75% van de omwonenden en hiermee loyaal draagvlak voor het plan.</p>
<p>21. Is er volgens u aanleiding tot het buiten toepassing laten van de (f)coördinatie-regelgeving?</p> <p>a. Planologische module</p> <p>b. Uitvoeringsmodule</p> <p>a. Ja/Nee</p> <p>b. Toelichting</p>	<p>a. nee b. nee</p>
<p>22. Bijlagen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Globale planning tot start realisatie (voor zover beschikbaar) - Raamovereenkomst afging van het project (voor zover beschikbaar) 	<p>nog niet beschikbaar, beoogde realisatie in 2017-2018</p> <p>zie bijlage 3 en 4</p>

- Overige bijlagen	nvt
--------------------	-----

C. Toelichting bij het meldingsformulier

Algemene toelichting:

- Verplicht is te weten onderdelen zijn gemarkeerd met (*).
- Mocht u meer ruimte nodig hebben dan het formulier toelaat, dan kunt u, duidelijk aangegeven, de toelichting in een aparte bijlage opvoeren.

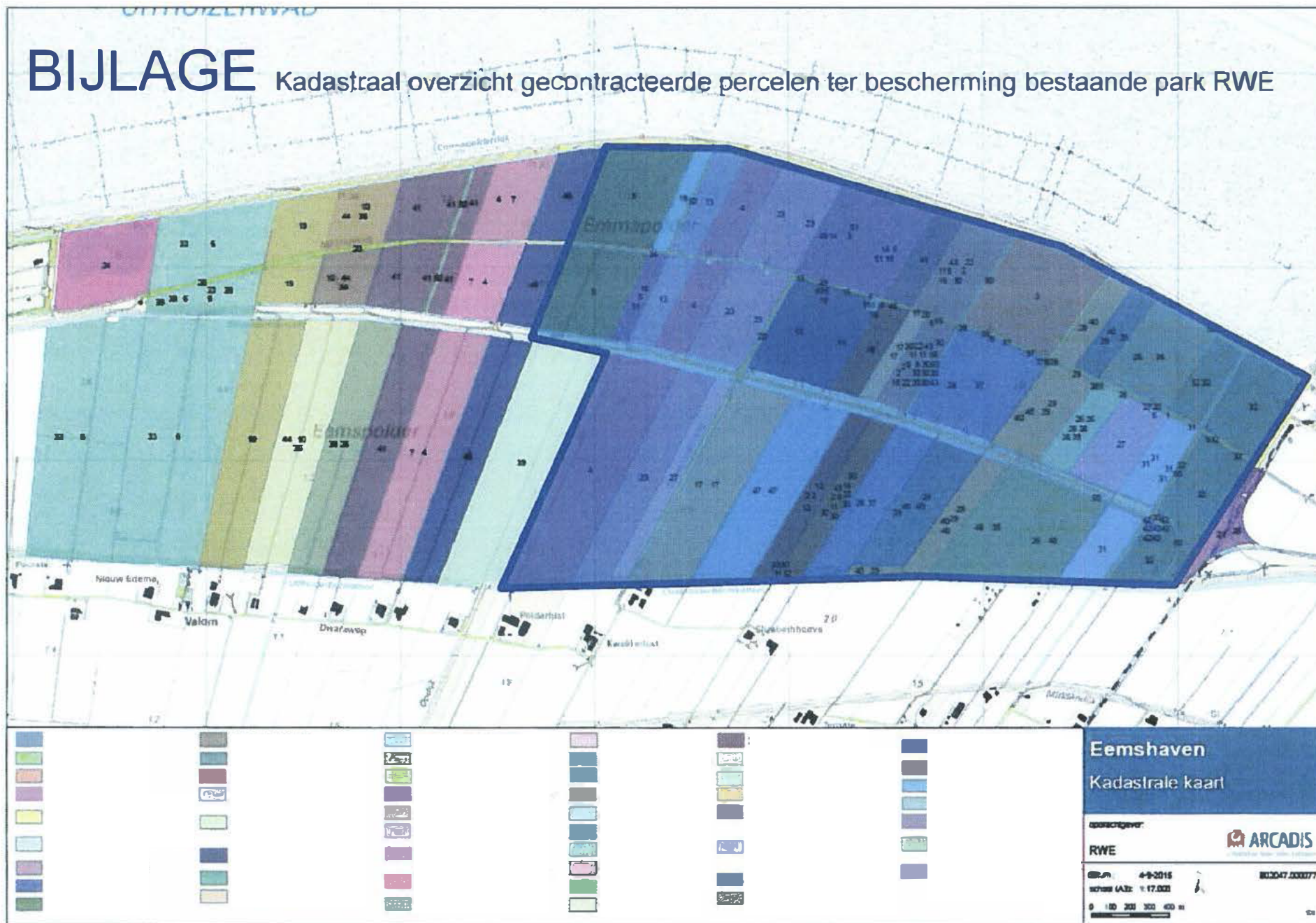
Toelichting per onderdeel

1. Initiatiefnemer (*)
Naam van bedrijf dat de melding doet (een producent als bedoeld in artikel 9b Elektricitetswet 1998, een aanbieder van het net als bedoeld in artikel 21a Elektricitetswet 1998, een gasdistributeur als bedoeld in artikel 39b Gaswet, of een mijnbouwondernemer als bedoeld in artikel 141a Mijnbouwwet).
2. Eventuele overige initiatiefnemers
Naam van eventuele overige initiatiefnemers.
3. Verkorte naam van het project
Naam waaronder het project korthoudshalve kan worden aangeduid.
4. Contactpersoon (*)
Contactpersoon voor de melding met contactgegevens.
5. Beschrijving van het project (*)
Korte beschrijving van het type project en de geplande uitvoeringswijze. Het gaat erom dat het bevoegd gezag een indruk krijgt van de aard en omvang van het project zowel in ruimtelijk opzicht (beoogde ligging), omvang/capaciteit, als in (procedure)tijd. Het verdient aanbeveling om, indien beschikbaar, een uitgebreidere projectomschrijving als bijlage bij de melding te voegen, inclusief een samenvatting van deze omschrijving.
6. Grondslag voor de rijkscoördinatie-regeling (*)
Wettelijke grondslag voor toepassing van de rijkscoördinatie-regeling in de Elektricitetswet 1998, Gaswet of Mijnbouwwet. Aangeven indien hierover wordt getwijfeld dan wel hierover discussie mogelijk is.
7. Past het project in het vigerende bestemmingsplan?
Aangeven of een herziening van het vigerende bestemmingsplan voor het project nodig is en zo ja, waarom (met welke aspecten van het bestemmingsplan is het in strijd) en in hoeverre dit afhankelijk is van een bepaalde (nog te kiezen) uitvoeringswijze van het project.
8. Toelichting op nut en noodzaak (*)
Toelichting op het doel van het project en de nut en noodzaak daarvan in het algemeen en in relatie tot de plaats waar de initiatiefnemer het project voorziet.
9. Als voor het project een rijksinpassingsplan nodig is, is dit dan m.e.r.-plichtig? (*)
Toelichten onder verwijzing naar wettelijke grondslag (bijlage bij het Besluit m.e.r.).
10. Zo ja, zijn er al stappen gezet in de m.e.r.-procedure?
In beginsel is het de bedoeling dat die stappen nog niet zijn gezet omdat het rijk bevoegd gezag én initiatiefnemer is voor de m.e.r. dat hoort bij het plan. Mochten er toch al voorbereidingen zijn getroffen, dat dan hier aangeven.
11. Is voor hetzelfde project al eerder een planologische procedure of een m.e.r.-procedure gestart, die niet is afgerond? Zo ja, wat was daarvan de reden?
In sommige gevallen kan het zijn dat een project (of een deel ervan of een ander ruimtelijk vastgesteld project) in een eerder stadium in procedure is getreden, maar waarbij de procedure niet gesteld is afgerond, bijvoorbeeld vanwege wet- en regelgeving waar op dat moment niet aan voldaan kon worden of andere redenen. Mocht hiervan sprake zijn, dan hier aangeven. Tevens wordt gevraagd om een beschrijving van de aspecten waarin het nu voorgestelde plan al dan niet afwijkt van het eerder in procedure gestelde plan alsmede de redenen waarom de procedure destijds niet is afgerond en wat er sindsdien is gewijzigd aan waardoor de procedure nu mogelijk wel succesvol kan worden doorlopen.
12. Gemeente(n) waarin het project gelegen is (*)
Geef aan op het grondgebied van welke gemeenten het project c.q. verschillende alternatieven of uitvoeringsvarianten daarvan gelegen is. Voeg bij voorkeur kaartmateriaal bij.
13. Is sprake van een samenhangend project dat ook onder de rijkscoördinatie-regeling valt?
Denk (bijvoorbeeld bij een gasgestookte elektriciteitscentrale) aan een gasleiding of (bijvoorbeeld bij een windmolenpark) aan een hoogspanningsleiding. Duidt het type project aan, de (waarschijnlijke) initiatiefnemer daarvoor en of daarmee al contact is geweest en wat daaruit is gekomen. Het kan hier dus ook gaan om een

<p>project dat wordt uitgevoerd door een andere initiatiefnemer dan de initiatiefnemer van het hoofdproject.</p> <p>14. Is sprake van een samenhangend project dat niet onder de rijkscoördinatieprocedure valt maar waarvoor nog wel besluitvormingsprocedures moeten worden doorlopen?</p> <p>Het gaat in het bijzonder om samenhangende projecten die niet van rechtswege onder de rijkscoördinatieprocedure vallen, maar die wel een zekere ruimtelijke betekenis hebben c.a. waarvoor een planologische procedure moet worden doorlopen. Denk (bijvoorbeeld) aan een gasleiding of hoogspanningsleiding die niet voldoet aan de criteria voor toepassing van de rijkscoördinatieprocedure uit de Gaswet of de Elektriciteitswet 1998, of aan de CO₂-afvanginstallatie bij CO₂-opslagprojecten.</p>
<p>15. Is er zicht op andere (ruimtelijke) procedures in dit gebied die van invloed kunnen zijn op dit project? (*)</p> <p>Denk aan de voorbereiding van een gemeentelijk bestemmingsplan of een structuurvisie van provincie of rijk.</p>
<p>16. Er is al wel/geen contact geweest met gemeente(n) of provincie(s)</p> <p>Aangeven in hoeverre de betrokken gemeente(n) en provincie al van het project op de hoogte zijn en wat - voor zover bekend - hun standpunt erover is.</p>
<p>17. Gewenste start realisatie (datum) (*)</p> <p>Datum waarop de initiatiefnemer de realisatie wil starten en de procedures (dus) zouden moeten zijn afgerond. Urgentie toelichten.</p>
<p>18. Wat is het (te verwachten) draagvlak bij de betrokken partijen (provincie(s), gemeente(n), burgers, maatschappelijke organisaties, overige partijen)?</p> <p>Geef per doelgroep aan wat het te verwachten draagvlak voor het project is. Specificeer desgewenst per actor en per aspect van het project (bijvoorbeeld 'nut en noodzaak' of 'locatiekeuze') en geef aan waarop de verwachting gebaseerd is. Benoem, indien deze betrokken zijn, de 'overige partijen' expliciet.</p>
<p>19. Aandachtspunten</p> <p>Ruimte voor overige aandachtspunten, zoals aspecten van externe veiligheid, gevoelige natuur, etc.</p>
<p>20. Overige informatie</p> <p>Indien behoefte is aan overige toelichting kan dit in een apart schrijven worden meegezonden.</p>
<p>21. Is er volgens u aanleiding tot het buiten toepassing laten van de rijkscoördinatieprocedure?</p> <p>a. Planologische module b. Uitvoeringsmodule</p> <p>De rijkscoördinatieprocedure is van rechtswege van toepassing. Bij wijze van uitzondering kan in specifieke situaties worden besloten hiervan af te zien. Toelichten of de initiatiefnemer op voorhand aanleiding ziet de rijkscoördinatieprocedure buiten toepassing te laten op grond van artikel 9b, vierde lid, Elektriciteitswet (etc.). Daarbij moet wel worden voldaan aan de wettelijke criteria daarvoor en u dient daarmee in uw toelichting ook te verwijzen.</p> <p>NB. Ook indien u 'ja' invult dient de rest van het formulier nog te worden ingevuld. Het eventuele besluit tot buiten toepassing laten dient namelijk mede op basis van die informatie te worden genomen.</p>

BIJLAGE

Kadastraal overzicht gecontracteerde percelen ter bescherming bestaande park RWE

24/09/2015

Stibbe

BIJLAGE 2

Nuon Wind Development B.V.

Ministerie van Economische Zaken
L.A.V. Minister H.G.J. Kamp
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Bureaubedrijf
Koninkrijk 8
Amsterdam
Postadres
FAC code: 1535210
Postbus 41820
1009 DC Amsterdam

Datum : 21 mei 2015
Oorza referentie : 20150821_MH_HVB
Betroffen door :
Betreft : ~~aanvragen van medewerking aan het Rijkscoördinatieregime ten behoeve van project Eemshaven West (100MW)~~

Zijne Excellentie,

De afgelopen maanden hebben wij geregeld contact gehad met uw ministerie en de Provincie Groningen over de mogelijkheid tot realisatie van een windpark van meer dan 100 MW in noord Groningen. Het plan ligt grotendeels binnen het, middels het besluit tot Wijziging Omgevingswet 2009 van Gedeputeerde Staten van Groningen van 29 januari 2014, aangewezen en vastgestelde windgebied Eemshaven en geeft invulling aan de provinciale windenergieambtelingen van 855,5 MW in 2020. Het vigerende bestemmingsplan Bultengebied is hierop (nog) niet aangepast. Het project onderstaat de Nederlandse doelstellingen voor de opwekking van duurzame energie middels wind op land van 8000 MW in 2020. Daarnaast heeft het project een hoge lokale waarde de gebieds waarde van bedrijven die dalacentra in Groningen willen vestigen en hieraan de afname van energie uit dit windpark als voorwaarde stellen.

Aangezien het desbetreffende project meer dan 100 MW bedraagt, is hierop de Rijkscoördinatieregeling van toepassing en is uw ministerie bevoegd gezag voor de nationale inpassing. Op 13 januari 2012 (referentie 2012003_HVB, zie bijlage 1) is reeds een melding ingediend om de Rijkscoördinatieregeling op te starten. Bij dit principaverzoek hebben we een geschiedkundige oriëntatie toegevoegd als bijlage 2.

Wij vragen middels dit principaverzoek om medewerking te verlenen aan het opstarten van de nationale procedure middels een Rijkscoördinatieregime alsmede de coördinatie van de kritische vergunningen om het voornemende plan te kunnen realiseren.

Beschrijving Project

- In samenwerking met ca. 22 grondeigenaren (verenigd in Stichting Eemwind) is Nuon dit initiatief in 2009 gestart en sloot Nuon in 2011 langjarige overeenkomst met deze grondeigenaren. Deze grondeigenaren vormen ca. 75% van de direct omwonenden. Voor de overige omwonenden is met Eemwind in 2011 een omwonendenregeling overeengekomen.
- Sinds 2010 geven Nuon en Eemwind gezamenlijk bij uw ministerie, de Provincie Groningen, de Gemeente Eemward en bij NMO's nadere toelichting m.b.t. het plan.

A Vattenfall company

VATTENFALL

- Op 13 januari 2012 diende Nuon, met goedkeuring van Stichting Eemswind, een melding Rijkscoördinatieregeling in. Deze werd niet verder in behandeling genomen na het aannemen in de Tweede Kamer van Motie Dijkers op 5 juli 2012.
- Provincie Groningen bepleitte dat het plangebied buiten de Structuurvisie Wind op Land bleef, maar stelde in 2014 nagenoeg het gehele plangebied (op ca. 60 hectare na, zie bijlage 3) vast als zoekgebied windenergie.
- Het beoogde plan bestaat uit ca. 25-38 turbines afhankelijk van de gekozen turbine.
- Het plan voorziet in een testzone waar ca. 3-4 prototypes kunnen worden getest en gecertificeerd.
- Het plan voorziet in een onderzoeksveld waar gecertificeerde turbines kunnen worden onderzocht.
- Nuon heeft met ECN een intentieovereenkomst gesloten voor verdere ontwikkeling van bovengenoemde test- en onderzoeksgebieden.
- Het totale planpotentieel bedraagt ca. 130 MW, globaal ingedeeld zoals weergegeven in Bijlage 4.
- Als mogelijke knelpunten worden voorzien: de nabijheid van natuurwaarden Waddenzee en natuurcompensatieplan Ruidhorn (hiervoor is door Provincie Groningen wel een natuurtoets uitgevoerd in 2014) en bereidheid van derden partijen met bestaande turbines om regeling windafvang te treffen.

Graag zien wij uw beslissing ten aanzien van ons verzoek zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen de in de Wet ruimtelijke ordening genoemde termijn van 8 weken, tegemoet.

Wij vertrouwen erop u hiermee naar wens te hebben geïnformeerd. Indien u nog vragen hebt, kunt u contact op nemen met ondergetekende of met de van ons bedrijf, telefoonnummer
Wij zijn in afwachting van uw principebesluit.

Hooachtelnd

Sr. Development Manager
Nuon Wind Development B.V.

- Bijlagen: 4 (als genoemd)

Nuon Wind Development B.V.

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie, directie Energiemarkt
T.a.v. de Programmatorische Rijkscoördinatieregeling
Postbus 20101
2500 EC 's-Gravenhage

Bezoekadres
Stationsweg 46
8711 PS Ede
Postadres
PAC code: 1DAS210
Postbus 41820
1008 DC Amsterdam
Tel.: +31-(0)20 5569800
Fax: +31-(0)20 613681

Datum : 13 2012
Contactpersoon :
Onze referentie : 2012003_MvB
Onderwerp : Aanvraag Rijkscoördinatieregeling WZ-Plan Eemshaven West

Geachte heer, mevrouw,

Bijgaand gelieve aan te treffen:

- een ingevuld ~~Aanvraagformulier Rijkscoördinatieregeling~~ ~~aanvraagformulier~~ ten behoeve van het plan Eemshaven West d.d. 13-1-2012
- een plankaart Eemshaven West met de indicatieve turbineplaatsen d.d. 13-1-2012

Dit ten behoeve van onze aanvraag Rijkscoördinatieregeling voor het bovengenoemde plan. Graag traden wij op korte termijn met u in overleg over dit plan en deze aanvraag. Hiervoor nemen wij contact met u op.

Met vriendelijke groet,
Nuon Wind Development B.V.

Bijlagen: als genoemd

A Vattenfall company

VATTENFALL

BIJLAGE, BEHORENDE BIJ ARTIKEL 1 VAN DE REGELING TOT VASTSTELLING VAN EEN FORMULIER VOOR HET DOEN VAN EEN MELDING IN VERBAND MET DE TOEPASSING VAN DE RIJKSCOÖRDINATIEREGELING OP ENERGIE-INFRASTRUCTUURPROJECTEN

MELDINGSFORMULIER
RIJKSCOÖRDINATIEREGELING ENERGIE-INFRASTRUCTUURPROJECTEN

Formulier als bedoeld in artikel 9b, derde lid, en artikel 20a, tweede lid, van de Elektriciteitswet 1998, artikel 39b, tweede lid, van de Gaswet en artikel 141a, tweede lid, van de Mijnbouwwet

A. Toelichting op de procedure

- Het verdient aanbeveling om, voordat een melding wordt gedaan, ter oriëntatie contact op te nemen met de programmamanager rijksoordnatieregeling bij het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Directie Energiemarkt (070 - 3797801).
- Het ingevulde formulier kan worden uitgeprint en verzonden aan: Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Directie Energiemarkt, ter aandacht van de programmamanager Rijksoordnatieregeling, postbus 20101, 2500 EC, 's-Gravenhage.
- Er wordt geen kennis genomen van uw melding, indien de onderdelen 1, 4, 5, 8, 9, 12, 14 of 17 van dit formulier niet of onvoldoende zijn ingevuld. Voor de overige onderdelen geldt dat een zo compleet mogelijke melding de voortvarende aanpak van het project bevordert.

B. De melding

Verplicht in te vullen onderdelen zijn gemarkeerd met (*). Een toelichting treft u aan onder onderdeel C van dit formulier. Mocht u bepaalde antwoorden niet (zeker) weten, vermeldt dit dan op dit formulier.

Mocht u meer ruimte nodig hebben dan het formulier toelaat, dan kunt u dit aanvragen, de toelichting in een aparte bijlage opgeven.

1. Initiatiefnemer (*)	Nuon Wind Development BV
2. Eventuele overige initiatiefnemers	
3. Verkorte naam van het project	Windpark Eemshaven West
4. Contactpersoon (*)	
a. Naam	
b. Postadres	Nuon Wind Development b.v. Postbus 41920, 1009 DC Amsterdam PAC 1DA5210
c. Telefoon	
d. E-mail	
5. Beschrijving van het project (*)	Realisatie van ca. 150-186 MW in de gemeente Eemmond in de Emma- en Eemspolder nabij de Dwarsweg, Emmaweg en Middenweg
6. Grondslag voor de rijksoordnatieregeling (*)	Het project betreft de installatie van meer dan 100 MW aan windenergie productiecapaciteit. Nuon Wind Development b.v. is hierdoor verplicht om een beroep te doen op de Rijksoordnatieregeling
7. Past het project in het vigerende bestemmingsplan?	Nee
8. Toelichting op nut en noodzaak (*)	Het project draagt fors bij aan de rijksoordnatieregeling om in 2020 in Nederland 14% duurzame energie te produceren voor eigen gebruik. Het gebied rond de Eemshaven is een

	van de enkele concentratiegebieden die het rijk ziet als plaats waar de realisatie van grootschalige windenergieparken mogelijk is.
9. Als voor het project een rijksaansluitingsplan nodig is, is dit dan m.e.r.-plichtig? (*)	
a. Ja/Nee	ja
b. Toelichting	Vanwege de omvang (>15 MW) is het project m.e.r.-beoordelingsplichtig
10. Zo ja, zijn er al stappen gezet in de m.e.r.-procedure?	nee
11. Is voor hetzelfde project al eerder een planologische procedure of een m.e.r.-procedure gestart, die niet is afgerond? Zo ja, wat was daarvan de reden?	nee
12. Gemeente(n) waarin het project gelegen is (*)	Eemsmond
13. Is sprake van een samenhangend project dat ook onder de rijkscoördinatie regeling valt?	
a. Ja/Nee	nee
b. Toelichting	
14. Is sprake van een samenhangend project dat niet onder de rijkscoördinatie regeling valt maar waarvoor nog wel toelichting moeten worden doorlopen? (*)	
a. Ja/Nee	nee
b. Toelichting	
15. Is er zicht op andere (ruimtelijke) procedures in dit gebied die van invloed kunnen zijn op dit project?	
a. Ja/Nee	nee
b. Toelichting	voor zover bekend
16. Is er contact geweest met gemeente(n), provincie(s) en/of andere bevoegde gezagen?	Ja, betrokken wethouder is in kennis gesteld van het plan. Daarnaast is het plan overlegd bij de Statenfracties van PvdA, D66, SP, GL en VVD alsmede Gedeputeerde Moorlag. Bij zowel gemeente Eemsmond als Provincie Groningen heeft Nuon aangegeven dat de taakstelling van Groningen (750 MW vóór 2015) volgens haar niet volledig in de drie in het POP aangegeven gebieden gerealiseerd kan worden. Er zal waarschijnlijk een locatietekort blijven van ca. 200 MW. Daarnaast is te verwachten dat na 2015 de taakstelling van Groningen hoger zal worden dan 750 MW. Hierom bepleit Nuon haar plan. Hoewel de provincie en gemeente verplicht worden om medewerking te verlenen op grond van de Electriciteitswet c.q. crisis- en herstelwet omdat het een plan van 100 MW of meer betreft preferert Nuon wel een meewerkende en stimulerende rol van gemeente en provincie in de procedures rond dit plan.
17. Gewenste start realisatie (datum) (*)	medio 2016
18. Wat is het (te verwachten) draagvlak bij de betrokken partijen:	
a. Provincie(s):	a. GS handhaaft huidige provinciaal beleid, 750 MW vóór 2015 op 3 locaties: Eemshaven,

<p>b. Gemeente(n):</p> <p>c. Burgers:</p> <p>d. Raadschappelijke organisaties:</p> <p>e. Overige partijen:?</p>	<p>Delzijl en N33. In PS Groningen zijn meerdere partijen die aangeven dat deze drie locaties te krap zullen zijn en dat er voor ca. 200 MW nog plaats gezocht moet worden om de huidige taakstelling te halen. Daarnaast wordt er door meerdere partijen op aangedrongen om als provincie te anticiperen op eventuele hogere taakstellingen door actief op basis van vast te stellen criteria nieuwe locaties te definiëren. Door meerdere statenfracties is aangegeven dat een plan nabij een bestaand windpark en Industrie voorkeur geniet boven een plan in een 'onaangetast' gebied.</p> <p>b. De wethouder geeft aan dat, als de provincie hem hierom verzoekt, er gekeken zal worden naar nieuwe locaties in zijn gemeente. Ons plan wordt hierbij niet uitgesloten.</p> <p>c. Het plan ligt boven het dunne bebouwingslint "Valom" (Dwarsweg-Emmaweg). De meeste omwonenden zijn betrokken bij dit plan als grondeigenaar. Het gebied is zeer dun bevolkt. Het plan ligt ca. 1,5 kilometer van de eerste dorpskernen. Vanwege de oriëntatie is er geen hinder van slagschaduw te verwachten.</p> <p>d. Zowel de Waddenvereniging als de Groninger Natuur- en Milieufederatie zijn bezocht. Beide waren geen voorstander van het plan.</p> <p>e. n.v.t.</p>
19. Aandachtspunten	Nabijheid Eems en Waddenzee, vraagt om goede toets externe invloed van het plan.
20. Overige informatie	Het plan wordt in samenwerking met 22 grondeigenaren gerealiseerd. Met deze grondeigenaren is overeenstemming bereikt
21. Is er volgens u aanleiding tot het buiten toepassing laten van de rijksoordinaire regeling?	
<p>a. Planologische module</p> <p>b. Uitvoeringsmodule</p>	
a. Ja/Nee	a. wenselijk b. nee
b. Toelichting	Regie planologische module bij voorkeur bij een medewerkende en stimulerende Provincie en Gemeente
22. Bijlagen:	
- Globale planning tot start realisatie (voor zover beschikbaar)	nog niet beschikbaar, beoogde realisatie in 2016
- Kaartmateriaal ligging van het project (voor zover beschikbaar)	zie bijlage (pdf document)
- Overige bijlagen	nvt

C. Toelichting bij het meldingsformulier

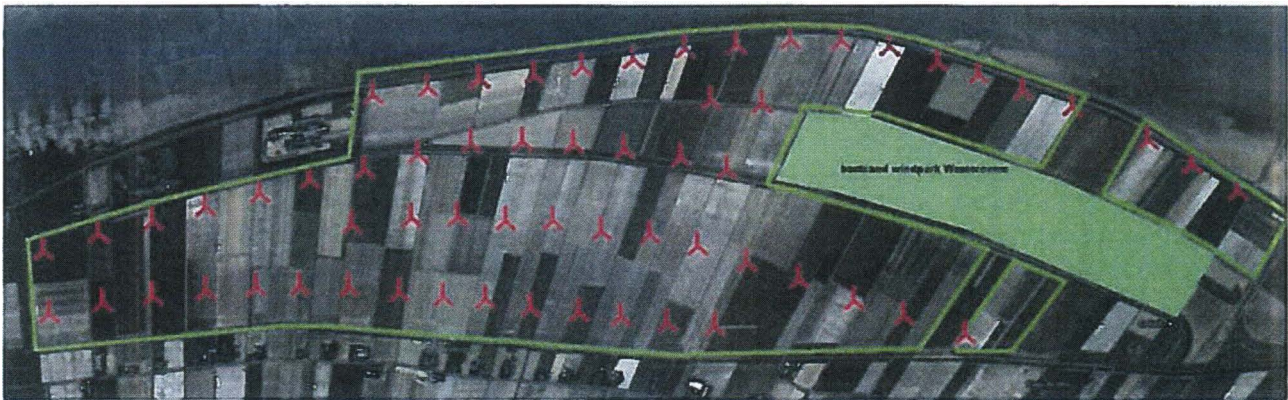
Algemene toelichting:

- Vervuld in te vullen onderdelen zijn gemarkeerd met (*).
- Mocht u meer rubriek nodig hebben dan het formulier toeliet, dan kunt u, desbetreffende aanvragen, de toelichting in een apart bijlage opmaken.

Toelichting per onderdeel

1. Initiatiefnemer (*)
Naam van bedrijf dat de melding doet (een producent als bedoeld in artikel 9b Elektriciteitswet 1998, een beheerder van het net als bedoeld in artikel 20a Elektriciteitswet 1998, een gasbedrijf als bedoeld in artikel 39b Gaswet, of een mijnbouwondernemer als bedoeld in artikel 141a Mijnbouwwet).
2. Eventuele overige initiatiefnemers
Naam van eventuele overige initiatiefnemers.
3. Verkorte naam van het project
Naam waaronder het project korthedshalve kan worden aangeduid.
4. Contactpersoon (*)
Contactpersoon voor de melding met contactgegevens.
5. Beschrijving van het project (*)
Korte beschrijving van het type project en de geplande uitvoeringwijze. Het gaat erom dat het bevoegd gezag een indruk krijgt van de aard en omvang van het project zowel in ruimtelijk opzicht (beoogde ligging), omvang/capaciteit, als in (procedure)tijd. Het verdient aanbeveling om, indien beschikbaar, een uitgebreidere projectomschrijving als bijlage bij de melding te voegen, inclusief een samenvatting van deze omschrijving.
6. Grondslag voor de rijkscoördinatieprocedure (*)
Wettelijke grondslag voor toepassing van de rijkscoördinatieprocedure in de Elektriciteitswet 1998, Gaswet of Mijnbouwwet. Aangeven indien hierover wordt getwijfeld dan wel hierover discussie mogelijk is.
7. Past het project in het vigerende bestemmingsplan?
Aangeven of een herziening van het vigerende bestemmingsplan voor het project nodig is en zo ja, waarom (met welke aspecten van het bestemmingsplan is het in strijd) en in hoeverre dit afhankelijk is van een bepaalde (nog te kiezen) uitvoeringwijze van het project.
8. Toelichting op nut en noodzaak (*)
Toelichting op het doel van het project en de nut en noodzaak daarvan in het algemeen en in relatie tot de plaats waar de initiatiefnemer het project voorziet.
9. Als voor het project een rijksaanpassingsplan nodig is, is dit dan m.e.r.-plichtig? (*)
Toelichten onder verwijzing naar wettelijke grondslag (bijlage bij het Besluit m.e.r.).
10. Zo ja, zijn er al stappen gezet in de m.e.r.-procedure?
In beginsel is het de bedoeling dat die stappen nog niet zijn gezet omdat het rijk bevoegd gezag én de initiatiefnemer is voor de m.e.r. dat hoort bij het plan. Mochten er toch al voorstudies zijn gemaakt, dan dan hier aangeven.
11. Is voor hetzelfde project al eerder een planologische procedure of een m.e.r.-procedure gestart, die niet is afgerond? Zo ja, wat was daarvan de reden?
In sommige gevallen kan het zijn dat een project (of een deel ervan of een ander redelijk vergelijkbaar project) in een eerder stadium in procedure is gebracht, maar waarbij de procedure niet geheel is afgerond, (bijvoorbeeld vanwege wet- en regelgeving) waar op dat moment niet aan voldaan kon worden of andere redenen. Mocht hiervan sprake zijn, dan hier aangeven. Tevens wordt gevraagd om een beschrijving van de reden(en) waarin het nu voorgestelde plan al dan niet afwijkt van het eerder in procedure gediende plan alsmede de redenen waarom de procedure destijds niet is afgerond en wat er anderszins is gebeurd waardoor de procedure nu mogelijk wel succesvol kan worden doorlopen.
12. Gemeente(n) waarin het project gelegen is (*)
Geef aan op het grondgebied van welke gemeenten het project c.q. verschillende alternatieven of uitvoeringsvarianten daarvan gelegen is. Voeg bij voorkeur kaartmateriaal bij.
13. Is sprake van een samenhangend project dat ook onder de rijkscoördinatieprocedure valt?
Denk (bijvoorbeeld bij een gasgestookte elektriciteitscentrale) aan een gasleiding of (bijvoorbeeld bij een windmolenpark) aan een hoogspanningsleiding. Oudt het type project een, de (waarschijnlijk) betrokkenen daarvoor en of daarmee al contact is geweest en wat daarvan is gekomen. Het kan hier dus ook gaan om een

<p>project dat wordt uitgevoerd door een andere initiatiefemer dan de initiatiefemer van het hoofdproject.</p> <p>14. Is sprake van een samenhangend project dat niet onder de rijkscoördinatie-regeling valt maar waarvoor nog wel besluitvormingsprocedures moeten worden doorlopen?</p> <p>Het gaat in het bijzonder om samenhangende projecten die niet van rechtswege onder de rijkscoördinatie-regeling vallen, maar die wel een zekere ruimtelijke betekenis hebben c.q. waarvoor een planologische procedure moet worden doorlopen. Denk (bijvoorbeeld) aan een gasleiding of hoogspanningsleiding die niet voldoet aan de criteria voor toepassing van de rijkscoördinatie-regeling uit de Gaswet of de Elektriciteitswet 1998, of aan de CO₂-afvanginstallatie bij CO₂-opslagprojecten.</p>
<p>15. Is er zicht op andere (ruimtelijke) procedures in dit gebied die van invloed kunnen zijn op dit project? (*)</p> <p>Denk aan de voorbereiding van een gemeentelijk bestemmingsplan of een structuurvisie van provincie of rijk.</p>
<p>16. Er is al wel/geen contact geweest met gemeente(n) of provincie(s)</p> <p>Aangeven in hoeverre de betrokken gemeente(n) en provincie al van het project op de hoogte zijn en wat - voor zover bekend - hun standpunt erover is.</p>
<p>17. Gewenste start realisatie (datum) (*)</p> <p>Datum waarop de initiatiefemer de realisatie wil starten en de procedures (dus) zouden moeten zijn afgerond. Urgentie toelichten.</p>
<p>18. Wat is het (te verwachten) draagvlak bij de betrokken partijen (provincie(s), gemeente(n), burgers, maatschappelijke organisaties, overige partijen)?</p> <p>Geef per doelgroep aan wat het te verwachten draagvlak voor het project is. Specificeer desgewenst per actor en per aspect van het project (bijvoorbeeld 'nut en noodzaak' of 'locatiekeuze') en geef aan waarop de verwachting gebaseerd is. Benoem, indien deze betrokken zijn, de 'overige partijen' expliciet.</p>
<p>19. Aandachtspunten</p> <p>Ruimte voor overige aandachtspunten, zoals aspecten van externe veiligheid, gevoelige natuur, etc.</p>
<p>20. Overige informatie</p> <p>Indien behoefte is aan overige toelichting kan dit in een apart schrijven worden megezonden.</p>
<p>21. Is er volgens u aanleiding tot het buiten toepassing laten van de rijkscoördinatie-regeling?</p> <p>a. Planologische module</p> <p>b. Uitvoeringsmodule</p> <p>De rijkscoördinatie-regeling is van rechtswege van toepassing. Bij wijze van uitzondering kan in specifieke situaties worden besloten hiervan af te zien. Toelichten of de initiatiefemer op voorhand aanleiding ziet de rijkscoördinatie-regeling buiten toepassing te laten op grond van artikel 9b, vierde lid, Elektriciteitswet (etc.). Daarbij moet wel worden voldaan aan de wettelijke criteria daarvoor en u dient daarmee in uw toelichting ook te verwijzen.</p> <p>NB. Ook indien u 'ja' invult dient de rest van het formulier <u>wel</u> te worden ingevuld. Het eventuele besluit tot buiten toepassing laten dient namelijk mede op basis van die informatie te worden genomen.</p>

 plangebied windpark Eemshaven West met in dit gebied liggende windturbines

BIJLAGE, BENOEMDE BIJ ARTIKEL 1 VAN DE REGELING TOT VASTSTELLING VAN EEN FORMULIER VOOR HET DOEN VAN EEN MELDING IN VERBAND MET DE TOEPASSING VAN DE RIJKSCOÖRDINATIEREGELING OP ENERGIE-INFRASTRUCTUURPROJECTEN

MELDINGSFORMULIER
RIJKSCOÖRDINATIEREGELING ENERGIE-INFRASTRUCTUURPROJECTEN

Formulier als bedoeld in artikel 9b, derde lid, en artikel 20e, tweede lid, van de Elektriciteitswet 1998, artikel 39b, tweede lid, van de Gaswet en artikel 141a, tweede lid, van de Rijksoverheidswet

A. Toelichting op de procedure

- Het verdient aanbeveling om, voordat een melding wordt gedaan, ter oriëntatie contact op te nemen met de programmamanager rijkscoördinatie bij het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, directie Energiemarkt (070 - 3797801).
- Het ingevulde formulier kan worden uitgeprint en verzonden aan: Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, directie Energiemarkt, ter attentie van de programmamanager rijkscoördinatie, postbus 20101, 2500 EC 's-Gravenhage.
- Er wordt geen kennis genomen van uw melding, indien de onderdelen 1, 4, 5, 6, 8, 9, 12, 14 of 17 van dit formulier niet of onvolledig zijn ingevuld. Voor de overige onderdelen geldt dat een zo compleet mogelijke melding de voortvarende bespek van het project bevordert.

B. De melding

Verplicht in te vullen onderdelen zijn gemarkeerd met (*). Een toelichting treft u aan onder onderdeel C van dit formulier. Mocht u bepaalde antwoorden niet (zeker) weten, vermeldt dit dan op dit formulier.

Mocht u meer ruimte nodig hebben dan het formulier toelaat, dan kunt u, duidelijk aangegeven, de toelichting in een aparte bijlage opgeven.

1. Initiatiefnemer (*)	Nuon Wind Development BV
2. Eventuele overige initiatiefnemers	
3. Verkorte naam van het project	Windpark Eemshaven West
4. Contactpersoon (*)	
a. Naam	Henk van Bruggen
b. Postadres	Nuon Wind Development b.v. Postbus 41920, 1009 DC Amsterdam PAC 1DA5210
c. Telefoon	06-46345220
d. E-mail	henk.van.bruggen@nuon.com
5. Beschrijving van het project (*)	Realisatie van ca. 130 MW in de gemeente Eemshaven (Groningen) in de Emma- en Eemspolder nabij de Dwarsweg, Emmaweg en Middenweg
6. Grondslag voor de rijkscoördinatie-regeling (*)	Het project betreft de installatie van meer dan 100 MW aan windenergie productiecapaciteit. Nuon Wind Development b.v. is hierdoor verplicht om een beroep te doen op de Rijkscoördinatie-regeling
7. Past het project in het eigenaarsbestemmingsplan?	Nee
8. Toelichting op nut en noodzaak (*)	Het project draagt bij aan de rijksdoelstelling Wind op Land Het project vormt 15% van de beoogde

	<p>provinciale doelstelling van 855,5 MW, te realiseren voor 2020</p> <p>Het project biedt ruimte aan de realisatie van te certificeren offshore bestuurbare turbines en aan diverse onderzoeken op geavanceerde turbines, uit te voeren door een kennisinstituut.</p> <p>Bovengenoemde onderzoeksactiviteiten kunnen leiden tot aantrekkende werking op turbineleveranciers, versteking kennis en innovatie voor offshore windenergie.</p> <p>Het windpark kent belangstelling van externe partij die voornemens is een datacenter rum te vestigen in de Eemshaven en die de opgewekte energie exclusief wil betrekken van dit windpark.</p>
9. Als voor het project een (toelichtings)rapportage nodig is, is dit dan m.e.r.-plichtig? (*)	
a. Ja/Nee	ja
b. Toelichting	Vanwege de omvang (>15 MW) is het project m.e.r.-beoordelingsplichtig
10. Zo ja, zijn er al stappen gezet in de m.e.r.-procedure?	nee
11. Is voor hetzelfde project al eerder een planologische procedure of een m.e.r.-procedure geweest, die niet is afgerond? Zo ja, wat was daarvan de reden?	Nee, wel eerdere melding RCR op 13-1-2012.
12. Gemeente(n) waarin het project gelegen is (*)	Eemsmond
13. Is sprake van een samenhangend project dat ook onder de rijkscoördinatie regeling valt?	
a. Ja/Nee	nee
b. Toelichting	
14. Is sprake van een samenhangend project dat niet onder de rijkscoördinatie regeling valt maar waarvan nog wel aanvraagprocedures moeten worden doorlopen? (*)	
a. Ja/Nee	nee
b. Toelichting	niet bekend
15. Is er zicht op andere (ruimtelijke) procedures in dit gebied die van invloed kunnen zijn op dit project?	
a. Ja/Nee	nee
b. Toelichting	niet bekend
16. Is er contact geweest met gemeente(n), provincie(n) en/of andere bevoegde gezagen?	<p>Tussen 2010 en 2013 vonden er gesprekken plaats met Statenfracties/-leden en gedeputeerde bij de provincie en met wethouders en ambtenaren bij gemeente Eemsmond.</p> <p>Daarna (toen plangebied werd aangewezen door Provincie en gebied onder PCR kwam) regulier overleg op ambtelijk niveau en regelmatig op bestuurlijk niveau met gedeputeerde bij provincie. Bij reguliere overleggen is ambtenaar RO van gemeente Eemsmond aanwezig. Diverse malen contact met Ministerie van EZ.</p>
17. Gewenste start realisatie (datum) (*)	medio 2017

Stibbe

BIJLAGE 1

Stibbe

Amsterdam Brussels Luxembourg Dubai Hong Kong London New York

Aangetekend
 Ministerie van Infrastructuur en Milieu
 t.a.v. minister M. Schultz van Haegen
 Postbus 20901
 2500 EX 'S-GRAVENHAGE

advocaat

Advocaten en notarissen
 Strawinskylaan 2001
 Postbus 75640
 1070 AP Amsterdam
 Nederland
 T +31 20 546 00 71
 F + 31 20 546 07 10

www.stibbe.com

Onze ref
 EN 150924-1027999

Uw ref

-

Datum
 2 oktober 2015

Windpark Emmapolderdijk - Verzoek toepassing rijkscoördinatie-regeling

Excellentie,

Hierbij verzoek ik u namens RWE Innogy Windpower Netherlands B.V. om bij besluit conform artikel 3.35, lid 1, sub c van de Wet ruimtelijke ordening de rijkscoördinatie-regeling toe te passen op de verwezenlijking van het windpark Emmapolderdijk in de provincie Groningen (**Bijlage 1**), bestaande uit het vaststellen van een rijksinpassingsplan en het coördineren van de overige besluitvorming.

Het windpark Emmapolderdijk is een initiatief van RWE om te komen tot de realisatie van maximaal 18 windturbines op voornoemde dijk met een totaal vermogen van circa 54 MW. RWE is al vele jaren bezig met dit initiatief. Al in februari 2011 is RWE begonnen met de voorbereidende werkzaamheden voor het windpark, waaronder het verrichten van de noodzakelijke onderzoeken naar ecologische effecten en de mogelijke gevolgen van het plaatsen van windturbines voor de dijkveiligheid. Uit deze onderzoeken is naar voren gekomen dat realisatie van het windpark Emmapolderdijk mogelijk en aanvaardbaar is. Deze onderzoeken worden op korte termijn vertaald naar een milieueffectrapport. Ten behoeve van de te starten procedure conform artikel 7.9 Wet milieubeheer kunnen wij u op zeer korte termijn voorzien van een notitie reikwijdte en detailniveau.

In het voornoemde proces heeft RWE ook veelvuldig en intensief contact gehad met verschillende betrokken bevoegde gezagen, zoals de provincie Groningen en het waterschap Noorderzijlvest. Deze partijen staan positief tegenover de realisatie van het windpark Emmapolderdijk. Het waterschap heeft als grondeigenaar ook aangegeven met RWE binnen duidelijke afgebakende kaders een overeenkomst te kunnen sluiten ter realisatie van het windpark op de Emmapolderdijk. Kortom, RWE is vergevorderd met de realisatie van dit windpark en kan op zeer korte termijn overgaan tot het indienen van de noodzakelijke aanvragen voor vergunningverlening. Daarbij wijst RWE erop dat de aanvraag voor een vergunning onder de Waterwet al is ingediend (**Bijlage 2**) en ten aanzien van een vergelijkbare aanvraag voor een windpark op de Oostpolderdijk het waterschap heeft laten weten in principe positief te staan tegenover de verlening van een vergunning.

Stibbe

De realisatie van het windpark Emmapolderdijk is van nationaal belang. Dit windpark draagt bij aan het behalen van de nationale doelstelling van 6.000 MW windenergie op land in 2020. Deze termijn is ook haalbaar vanwege het al verrichte onderzoek, maar vereist dan wel voorspoedige besluitvorming. De realisatie van het windpark op de dijk is ook innovatief. De kennis en kunde die hiermee wordt opgedaan kan en mag vervolgens elders in het land worden toegepast, waarmee meer locaties met gunstige windomstandigheden beschikbaar worden voor plaatsing van windturbines. Nederland kent ongeveer 800 kilometer aan primaire waterkering. Als delen van deze waterkering gebruikt kunnen worden voor de realisatie van windenergie, dan biedt dit een substantiele bijdrage aan de te behalen doelstellingen. Daarbij zijn dit ook windrijke locaties en dus efficiënt om te gebruiken. Naast ervaring met de technische haalbaarheid van het plaatsen van windturbines op waterkeringen kan het waterschap ervaring opdoen met de beoordeling van de vergunningverlening voor dergelijke initiatieven. Het is dan ook de hoop dat de realisatie van het windpark Emmapolderdijk door RWE leidt tot een landelijk toetsingskader voor windparken op waterkeringen.

De provincie Groningen heeft het beoogde plangebied voor het windpark ook opgenomen in het eigen beleid en de omgevingsverordening, waarmee de geschiktheid van deze locatie is bevestigd. Ondanks het opnemen van het gebied in de provinciale omgevingsverordening acht de provincie zich niet vrij om medewerking te verlenen aan het initiatief van RWE. De oorzaak hiervan is de melding onder de Elektriciteitswet 1998 van Nuon d.d. 21 mei 2015. De besluitvorming ten behoeve van windpark Emmapolderdijk kan hierdoor niet met toepassing van de provinciale coördinatie-regeling uit de Elektriciteitswet 1998 worden doorlopen. Zoals bij brief namens RWE bericht kan echter geen medewerking worden verleend aan de melding gedaan door Nuon (**Bijlage 3**). Hoogstens zou een deel van het initiatief van Nuon kunnen worden gerealiseerd, maar een dergelijke realisatie zou of onder de provinciale coördinatie-regeling geschieden of eerst bij apart besluit onder de Wro onder de rijkscoördinatie-regeling moeten worden gebracht. Een dergelijke gedeeltelijke realisatie door Nuon is en blijft mogelijk naast de realisatie van RWE van het windpark Emmapolderdijk. Niettemin vertraagt de door Nuon gedane melding onder de rijkscoördinatie-regeling van de Elektriciteitswet 1998 nu de realisatie van windpark Emmapolderdijk en is RWE genoodzaakt zich tot u te wenden nu de provincie zich niet vrij acht over te gaan tot besluitvorming.

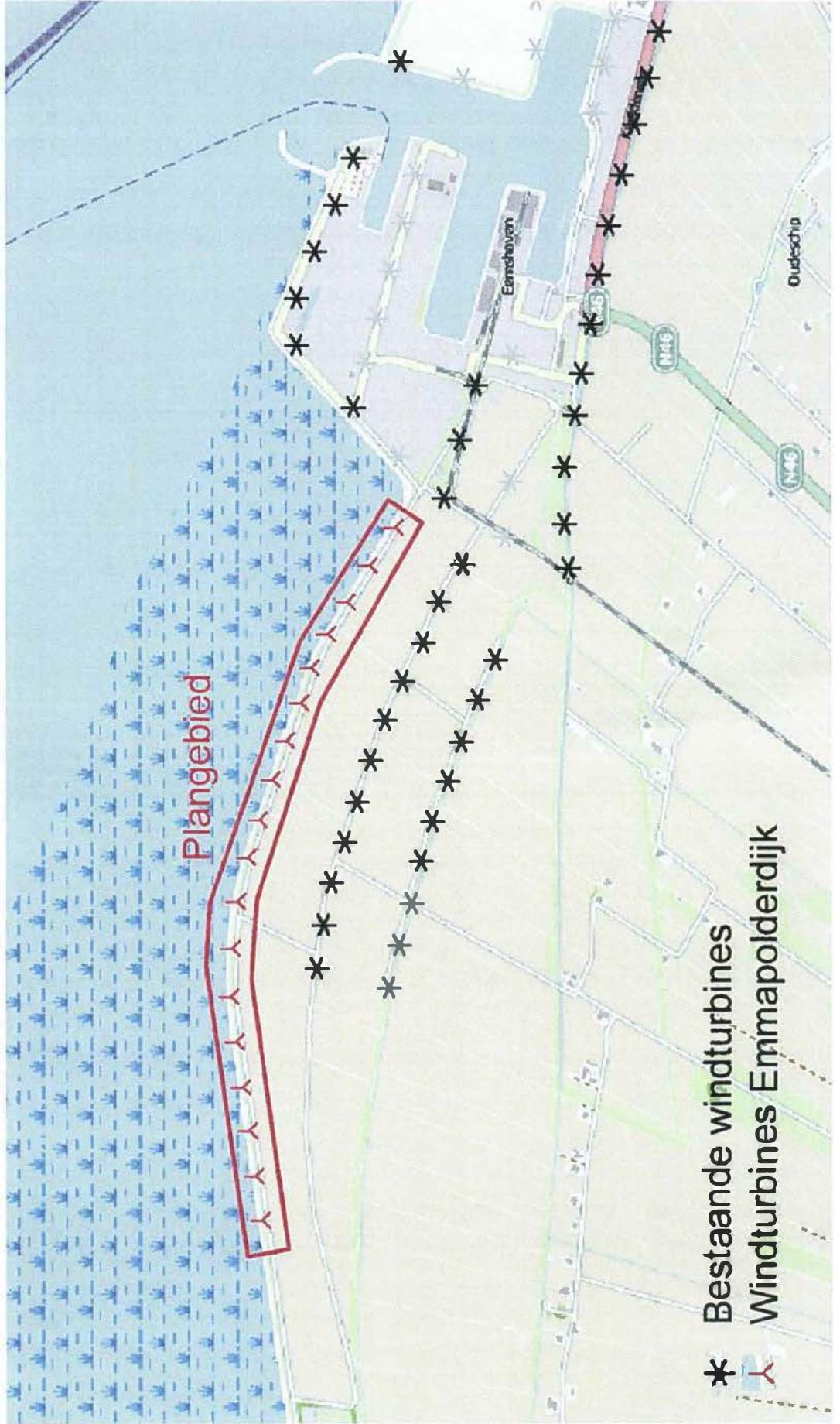
Kortom, RWE verzoekt om met toepassing van de rijkscoördinatie-regeling medewerking te verlenen aan het windpark Emmapolderdijk. Tegelijk dient RWE hiermee een verzoek in tot het vaststellen van een rijksinpassingsplan ten behoeve van voornoemde project. Graag gaat RWE met u in overleg om de procedure hiervoor af te stemmen, waaronder het opstellen van het milieueffectrapport en het indienen van de aanvragen.

Hoogachtend,

Stibbe

BIJLAGE 1

BIJLAGE – plangebied RCR melding

Stibbe

BIJLAGE 2

Waterschap NOORDERZIJLVEST

Bezoekadres
 Stedumermeer 1
 9735 AC Groningen
 Postadres
 Postbus 18
 9700 AA Groningen
 Telefoon: (050) 304 89 11
 Fax: (050) 304 82 26
 E-mail: info@noorderzijlvest.nl
 internet: www.noorderzijlvest.nl

RWE Innogy Windpower Netherlands B.V.
 Postbus 72
 5201 AB 'S-HERTOGENBOSCH

Uw brief van: 21 augustus 2015

Uw kenmerk: 1938357

Uw contactpersoon:

Groningen, 25 augustus 2015

Om kenmerk: 15-24647

Behandeld door:

Onderwerp: ontvangstbevestiging aanvraag Watervergunning

Geachte heer of mevrouw,

Hierbij bevestigen wij de ontvangst van uw aanvraag om een Watervergunning, welke is ingekomen op 24 augustus 2015 en is geregistreerd onder nummer 15-24647.

Wij streven ernaar om uw aanvraag binnen 8 weken te behandelen.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de coördinator Vergunningen en Handhaving, , telefonisch te bereiken op nummer .

Wij vertrouwen erop u hiermee voorlopig voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

manager Watersystemen en Waterveiligheid
 namens het Dagelijks Bestuur van
 het waterschap Noorderzijlvest

IBAN: NL73NWAB0636755592

BIC: NWABNL2G

KvK: 50130994

Stibbe

BIJLAGE 3

Stibbe

kunnen de grondeigenaren leveren. Deze grondposities zijn dan ook niet verzekerd voor de realisatie van het windpark van Nuon;

- Overigens is één van de contractspartijen van Nuon pachter van de percelen waarop Nuon een windturbine wenst te plaatsen. De desbetreffende gronden zelf zijn deels in eigendom van het Rijksvastgoedbedrijf en deels in eigendom van RWE. De overeenkomst tussen de voornoemde pachter en Nuon kan dan ook nooit een juridische grond bieden voor het plaatsen van een windturbine aldaar;
- Voor zover Nuon voornemens is om ook windturbines te renliseren op de Emmapolderdijk moet worden vastgesteld dat Nuon geen overeenkomst heeft met de grondeigenaar en geen zicht heeft op het aangaan van een dergelijke overeenkomst;
- RWE exploiteert het windpark Westereems in de directe omgeving van het beoogde plangebied van Nuon. De aanwezigheid van dit windpark vormt een vergaande belemmering voor de ontwikkeling van een windpark door Nuon. Bij de plaatsing van het windpark moet Nuon rekening houden met de te verwachte nadelige effecten voor de technische en economische gezondheid van het bestaande windpark, waardoor een deel van de door Nuon beoogde turbineposities komt te vervallen en voor het overige voorzien moet worden in een schadevergoeding. Het voorgaande doet dan ook twijfel aan de economische uitvoerbaarheid van in ieder geval een deel van het beoogde plan van Nuon.

Naast belemmeringen van de uitvoerbaarheid van het plan van Nuon moet ook een kanttekening worden geplaatst bij de realisatie van de testzone en het onderzoeksveld. Voor zover dergelijke projecten thans nog voorzien zijn, hetgeen niet door Nuon is onderbouwd, geldt dat Nuon deze projecten niet in de eigen melding mag betrekken. Enkel als de melding mede namens of in samenwerking met ECN zou zijn gedaan, kunnen deze projecten worden betrokken in de totale omvang van het beoogde windpark.

Ook miskent de melding van Nuon de uit de provinciale verordening van de provincie Groningen blijkende verdeling van het gebied voor enerzijds prototypes en anderzijds onderzoek naar gecertificeerde turbines. Deze twee gebieden samen betreffen een omvang van circa 65 MW (zie ook bijlage 4 bij de melding van Nuon). De melding wijst echter enkel op een testzone van 3 of 4 prototypes en noemt geen beoogde omvang voor het onderzoeksveld. De consequentie van het provinciaal beleid is echter dat Nuon enkel een windpark van maximaal 65 MW kan realiseren binnen het beoogde plangebied, waarvan dan nog de hiervoor benoemde belemmeringen van de uitvoerbaarheid moeten worden afgetrokken.

Overigens ligt het plangebied van de melding niet binnen de in de structuurvisie Windenergie op Land aangewezen gebieden. Voornoemde structuurvisie vormt het beleidskader voor de besluitvorming van het Rijk omtrent de realisatie van grootschalige windparken op land. De memorie van toelichting bij het rechtsfiguur van de structuurvisie vermeldt ook dat de structuurvisie als leidraad behoort te dienen bij het nemen van besluiten en dus ook in beginsel gevolgd moet worden.¹ Het is dan ook in beginsel niet mogelijk om af te wijken van de

¹ Kamerstukken II 2002/03, 28 916, nr. 3, pag. 14.

Stibbe

structuurvisie, behoudens een zwaarwegende motivering om dit te doen. Hierbij dient dan in ieder geval te worden betrokken dat de provincie Groningen zelf ook invulling wenst te geven aan windenergie binnen dit gebied. Kortom, medewerking verlenen aan de melding is in strijd met uw beleid zoals neergelegd in de structuurvisie.

Voor de volledigheid moet er ook worden gewezen op de weerstand van de gemeente Eemsmond tegen het realiseren van nieuwe windturbines ten zuiden van windpark Westereems. Deze windturbines, zijnde de ontwikkeling van een vierde en vijfde lijnopstelling onder windpark Westereems, liggen zeer dicht bij woningen en woonkernen en zijn daarmee vanuit ruimtelijk perspectief niet aanvaardbaar voor de gemeente, onder meer vanwege de geluidsbelasting. Daarbij zijn deze lijnopstellingen ook niet noodzakelijk voor het behalen van de gemeentelijke doelstellingen voor windenergie op land. In tegenstelling tot de weerstand tegen windturbines onder het bestaande windpark heeft de gemeente Eemsmond altijd het initiatief van RWE om windturbines op de Emmapolderdijk te realiseren gesteund. Deze steun was mede ingegeven vanwege de afstand tot woningen.

Gezien het voorgaande kan Nuon geen windpark met een vermogen van ten minste 100 MW realiseren. Hoogsens zou Nuon een gering deel van het thans gemelde windpark kunnen realiseren, hetgeen dan een omvang van minder dan 100 MW heeft. Op een dergelijk windpark is de rijkscoördinatie-regeling niet van toepassing is. Kortom, er kan geen medewerking worden verleend aan de melding van Nuon.

Hoogachtend,

Uithuizen, 2 Februari 2017

Betreft: reactie op het M.E.S. rapport

Geachte Bureau Energie Projecten,

02 FEB 2017

Aan de hand van deze brief wil ik mijn zienswijze delen over de bouw van een testgebied voor windmolens nabij de Eemshaven. Het oprukkende industriegebied van de Eemshaven moet nu toch echt tot een halt geroepen worden, want de bouw van een dergelijke windmolen testgebied beïnvloedt mijn woongenot en die van mijn burens ten eerste.

Al ruim 40 jaar woon ik met plezier in het noordelijkste gehucht van Nederland aan vaste wal: Valom. Het is een prachtig gehucht dat gevestigd is tegen het Waddengebied wat uitgeroepen is tot mooiste natuurgebied van Nederland. Het verre zicht, de zeehonden, de vogels en natuurlijk de zee hebben er voor gezorgd dat dit gebied op de werelderfgoedlijst staat van UNESCO. Het is dus niet gek dat Greenpeace al meerdere malen protest heeft gevoerd tegen, onder andere, de kolencentrale.

Maar niet alleen de uitstoot van de centrale baat mij ernstige zorgen. Het oprukkende industriegebied van de Eemshaven komt steeds dichterbij. Dit brengt met zich mee een zee van licht, gigantische rookpluimen en met oostenwind een storend geluid. Niet gek dat wij de Eemshaven met het woord 'kermis' vergelijken. Deze negatieve effecten hebben niet alleen consequenties voor het levendige Waddengebied, maar ook voor het woongenot van de mensen in de gehuchten. Voor de mensen in Valom, zoals ik. Toen ik hier kwam wonen, was dit niet aan de hand, want de Eemshaven was klein net als zijn overlast. Maar door de jaren heen is het industriegebied steeds verder uitgebreid met opslagplaatsen, fabrieken en horizonvervuilende windmolens. De groeiende Eemshaven leidt tot groeiende ergernis en steeds meer protest van omwonenden.

U zult ongetwijfeld begrijpen dat de bouw van een testpark voor experimentele windmolens deze ergernis absoluut niet zal verzachten. Windmolens van 295 meter hoog, weliswaar op een afstand van 500 meter, zullen met alle zekerheid tot overlast zorgen. Niet alleen staat het verschrikkelijk lelijk in het landschap, maar ook zal er ontzettende geluidsoverlast komen van de rondzwaaiende wieken. Een dergelijke afstand lijkt mij veel te kort voor zulke hoge molens. De molen is meer dan de helft zo lang! Verder baat ik me ernstige zorgen over de opmerking van burgemeester Marijke van Beek, die stelde dat "de voorwaarden voor proef- en test turbines afwijken van de normaal geldende normen, dat hoort erbij". Betekent dit dat de voorwaarden van het M.E.S. rapport niet gelden? Waarom worden deze reusachtige molens uitgerekend bij een bewoond gebied geplaatst? Mijns inziens wordt hier totaal geen rekening gehouden met de omwonenden.

Daarnaast wil ik verwijzen naar de aflevering *Ziek van geluid* van het televisieprogramma *De kennis van nu* van de Nederlandse Publieke Omroep (NPO)¹. In deze uitzending onderzoeken de makers de gezondheidsproblemen die voortkomen uit geluidsoverlast. De uitkomst is schokkend: geluidsoverlast leidt tot verhoogde hartslag én bloeddruk wat tientallen doden per jaar betekent! Dus met de bouw van een dergelijk testgebied, vol met geluidsoverlast producerende windmolens, komt mijn gezondheid en die van andere omwonenden in het geding.

Al zou ik willen vertrekken dan blijkt dit nog niet zo eenvoudig. Ik neem aan dat bij u de aardbevingsgevoeligheid van de provincie Groningen bekend is. Het boren naar gas door de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) veroorzaakt aardbevingen op verschillende

¹ Deze aflevering kan teruggekeken worden via Uitzendinggemist.

plekken in de provincie Groningen. Niet alleen creëert dit een zeer onveilige situatie voor de inwoners van de provincie, maar ook een sterke waardedaling van de woningen. Sterker nog, door de aardbevingsgevoeligheid in Groningen wil men hier niet graag meer wonen, dus het is de vraag of ik – mits ik dat wil – mijn huis kan verkopen. Volgens onderzoek van Vereniging Eigenhuis zijn “inwoners van het aardbevingsgebied, massaal het vertrouwen in de toekomst verloren”. Verder is er recentelijk nog een uitzending van *Zondag met Lubach* geweest, genaamd *Gronings gas*, waar het probleem voor de zoveelste keer sterk aan de tand wordt gevoeld. Ik betwijfel daarom ook of een uitkoopsom gebaseerd op de waarde van mijn woning enige redelijkheid zint.

Uit mijn zienswijze kunt u concluderen dat met aanzien van de bouw van het experimentele windmolen testpark ik mij gedwongen voel mijn geliefde woning en prachtige tuin te verlaten. Maar gezien het oprukkende industriegebied van de Eemshaven, de bouw van het testgebied en het daarbij komende geluidsoverlast en de aardbevingsgevoeligheid van de provincie Groningen vrees ik dat ik mijn huis nooit zal kunnen verkopen. Verder betwijfel ik dat ik van u een redelijke uitkoopsom zal ontvangen als deze gebaseerd wordt op de waarde van mijn huis. Beste commissie, u verwoest het leven in een prachtig gebied dat op de lijst van het werelderfgoed staat niet alleen voor dieren, maar ook voor mensen. Wij zijn niet bij de Eemshaven komen wonen, maar de Eemshaven is bij *ons* komen wonen!

Met vriendelijke groet,

GV1101-5 E-KES Windpark Eemshaven-West - Overzicht reacties

Autheur:

d.d. 07-02-2017

	Opmerking:	Aantal vragen:	Thema:	Beantwoord:
1	<p>Geachte medewerker,</p> <p>Ik heb de volgende vragen:</p> <ol style="list-style-type: none"> Op dit moment is er nog geen wettelijk kader ter bescherming tegen cumulatief geluidsoverlast (dit is wel het geval bij de aparte geluiden zoals verkeer, industrie etc.). Ik wil tegen deze cumulatieve geluidsoverlast beschermd worden, kan dat en hoe merk ik dat? Wanneer treedt deze bescherming in? Wat is het effect van de turbines op de verspreiding van de schadelijke stoffen (d.m.v. turbulenties) van de industriële activiteiten in de Eemshaven op mijn adres: Dijkweg 31 Oudeschip? N.a.v. afbeelding 2.1 van de MES vraag ik me af: Komt er een kerncentrale? Wat is de stand van zaken omtrent de besluitvorming van deze kerncentrale? Kan ik hier bezwaar tegen maken? Ik wil niet dat deze kerncentrale gerealiseerd wordt. Wat is het cumulatieve effect van aardbevingen, trilling in de dijk veroorzaakt door de windturbines en de verweking van de dijk (door bijvoorbeeld hevige regenval/storm/hoge waterstand)? Wat is de impact van de plaatsing van de windturbines op/naast de dijk op de sterkte van de dijk? Ik maak mij namelijk zorgen dat de dijk door kan breken door de plaatsing van windturbines. <p>Vriendelijke groeten,</p>	4	Algemeen	Nee

2	<p>Geachte medewerker MER,</p> <p>Hierbij enkele vragen (ik heb al een aantal gesteld in bericht van 11 januari 2017):</p> <p>5. Ik mis op de ingevoegde kaarten in de stukken de 'schaal' (in bijv. in meters of kilometers) als onderdeel van de legenda. Kunt u mij verklaren waarom dat is? Ik zou het op prijs stellen als dat in de volgende publicaties wordt meegenomen.</p> <p>6. Is in het onderzoek meegenomen dat een hogere leeftijd een factor is die van invloed is in de gevoeligheid van 'lage tonen'? Welke maatregelen worden genomen zodat ik daar tegen beschermd kan worden?</p> <p>7. Hoe kan het bevoegd gezag een LAGERE norm stellen om zo rekening te houden met de cumulatie vanwege meerdere inrichtingen met windturbines.</p> <p>8. Hoe worden de 'vaste waarden', die ontstaan door het plaatsten van windturbines (in de diverse polders van ten zuiden van de Eemshaven), bepaald en meegenomen in de berekeningen van bijvoorbeeld cumulatie van diverse milieueffecten?</p> <p>9. Hoe wordt het 'stampen' van een windturbine bepaald en meegenomen in de berekeningen van cumulatie van diverse milieueffecten?</p> <p>Vriendelijke groeten,</p>	5	Algemeen	Nee
3	<p>Geachte medewerker MER,</p> <p>Vraag 10. Hoe worden mogelijke en cumulatieve milieueffecten gemonitord en GEHANDHAAFD? Om de transparantie en openbaarheid te vergroten stel ik het op prijs om de data die uit deze gegevens van metingen ontwikkeld worden continu te publiceren op een makkelijke en openbare site zodat deze te volgen zijn voor iedereen.</p>	1	Algemeen	Nee
4	<p>11. Welke effecten heeft het plaatsen (als de windturbines nog geplaatst moeten worden en wanneer ze geplaatst zijn) op de gezondheid van de omwonenden. En op de werkgelegenheid?</p> <p>12. Welk effect heeft het plaatsen van windturbines op de waardevermindering van huizen? Hoe is de regeling om de waardevermindering te compenseren?</p>	2	Algemeen	Nee

Geachte heer

Geachte heer

Hierbij gaan enkele gegevens met betrekking tot het bestaande RWE Windpark in het windturbinegebied Eemshaven West.

De gegevens zijn bewerkt door

Productie van de huidige windmolens in de Eemshaven:

Op de site windstats.nl

<http://www.windstats.nl/turbines.php?provincie=Groningen&gemeente=Eemsmond> staat een benadering van de jaarproducties van de windmolens in het Eemshaven gebied.

	Vermogen	Rotoroppervlak m2	Jaarproductie (MWh)	Ashoogte	Aanduiding windstats
Enercon E82	3 MW	5.281	7.700	100 meter	Westereems
Vestas V112	3 MW	6.362	8.600	100 meter	Growind
Vestas V112	3.3 MW	10.751	11.800	95 meter	Synergieweg (geen windpark)

Duidelijk zichtbaar is, dat de productie toeneemt met het rotoroppervlak en de ashoogte.

Moderne 4MW molens zoals de Gamesa G132 of een Lagerweij LW136, met een rotoroppervlaktes van meer dan 14.000 vierkante meter, gaan ca. 18.000 MWh per jaar in het Eemshaven gebied produceren.

Dit is een verdubbeling van de productie ten opzichte van de huidige molens, dit komt door technische vooruitgang, maar met name ook door een subsidiebeleid die niet het vermogen maar de productie van een molen beloont.

Het rendement van de Enercon E82 windmolens in de Emmapolder:

De 17 Enercon E82 molens produceren $17 \cdot 7700$ MWh = 131 GWh per jaar, bij de huidige elektriciteitsprijs van circa 30 Euro/MWh goed voor 4 miljoen Euro per jaar.

De kosten van een windpark van 51 MW exclusief financiering, zijn bij benadering 2,72 miljoen per jaar.

Blijft er een winst van 1,3 miljoen Euro per jaar over, zonder afschrijving.

Het 51 MW park heeft minimaal 60 miljoen gekost, bij afschrijving in 20 jaar, draait het E82 park zonder subsidie momenteel dus elk jaar 1,7 miljoen Euro verlies.

Bij een afschrijving in 15 jaar, wat meer gebruikelijk is, komt het verlies momenteel ongeveer op 2,7 miljoen per jaar.

Alle E82 molens hebben al een keer nieuwe wieken gekregen en er is in 2009 extra koeling aangebracht, omdat de 3 MW generatoren (origineel 2,3MW) warm liepen. Er is verder een restafschrijving van het voorgaande park.

Post	Uitgangspunt	Bedrag/jaar
Investering	€ 1.430/kW	
Financiering	Rente: 5% (15 jr.)	€ 2.066.542
Onderhoud & verz.	€0,011/kWh/jaar	€ 363.000
Grondkosten (priv.)	€ 14/kW/jaar	€ 210.000
Netkosten	€ 11/kW/jaar	€ 165.000
OZB	€ 18.600/jaar	€ 18.600
Overige kosten		€ 50.000
Saldo Kosten		€ 2.873.142

Bron: 'Kosten en baten windpark 15 MW op land' (Pondera Consult, oktober 2009)

Verdere gegevens:

- Er zitten scheuren in een aantal masten van de E82 molens, die langs de openbare weg staan, de molens zijn allen apart opgebouwd en uniek, bij een aantal molens is er iets mis gegaan met het aanmaken van het beton, van 1 molen is de mast reeds om deze reden in 2009 vervangen.
- RWE heeft in haar zienswijze op de uitbreiding van het windgebied in 2013 al aangegeven haar huidige molens te willen vervangen en positief te staan ten opzichte van de uitbreiding van het gebied met de Eems- en Emmaspolder.
Bij de bouw van de nieuwe windmolens, moest rekening gehouden worden dat er genoeg geluidsruimte overbleef voor het vervangen van de E82 molens. Ook had RWE tot en met 2011 een Eemspolder L.P. BV.

Conclusie (algemeen):

- Bovenstaande rendement berekening laat zien dat vervangen van oude molens meer oplevert voor een windmolen eigenaar, dan het laten staan van de molen. Immers de SDE subsidie zorgt voor een gegarandeerde prijs van ongeveer 65 Euro/MWh voor 15 jaar en de productie gaat 50% tot 100% omhoog.
- Normaal gesproken probeert een windmoleneigenaar in bovenstaande situatie zijn opstalcontract te verlengen en een nieuwe molen te plaatsen. Als verlengen niet lukt en men heeft verder geen verplichtingen, dan breekt men over het algemeen de molens direct af, om nog van de hogere restwaarde van de molens te profiteren. Vaak is de restwaarde van de molens namelijk zo hoog, dat verkopen meer rendement geeft dan het doorgaan met produceren. (Zie bijgevoegd artikel)

Conclusie omtrent 17 windturbines E82 van RWE:

- *Economisch gezien, blijft voor RWE alleen de optie over, om nieuwe molens te zetten, hiervoor is wel een verlenging nodig van het opstalcontract tot en met ongeveer 2038. Als het verlengen tot omstreeks 2038 niet lukt, blijft voor RWE over voor eind juni 2018 gebruik te maken van haar contractuele mogelijkheid tot opzegging van de opstalovereenkomst per 31 december 2018; anders loopt dit contract door tot en met 2028. In tegenstelling tot de meeste molens hebben de E82 molens geen hoge restwaarde, door de betonnen (onder)mast.*

Uithuizermeeden, 12 oktober 2016

Mijne heren,

Op 13 september 2016 bezochten wij de Inloopbijeenkomst Milieueffectstudie Windenergie Eemshaven-West, daar wij een tweede woning hebben in Valom en deze grenst aan het in de toekomst te bouwen Windpark Eemshaven – West, en wel direct aan het Testveld prototype offshore testturbines. (bruin gearceerd)

Het is begrijpelijk dat duurzame energie noodzakelijk is.

Het is ook begrijpelijk dat Stichting Eemswind, het samenwerkingsverband van 22 agrariërs en / of grondeigenaren, een samenwerking zijn aangegaan met Nuon om gezamenlijk windenergie te realiseren in de Eems- en Emmapolder, daar het voor hen waarschijnlijk financieel aantrekkelijk is.

De provincie Groningen heeft hiervoor een deel van de Emma polder aangewezen.

Windpark Eemshaven - West ligt echter vlak achter ons in de Eemspolder.

Voor ons als direct omwonende hebben deze ontwikkelingen negatieve gevolgen.

Wij genieten al meer dan 40 jaar van de rust op Valom.

Eveneens genieten wij daar van de weidse uitzichten.

Met de komst van Windpark Eemshaven – West gaat dit helaas verloren.

Horizonvervuiling en geluidsoverlast komen op ons af.

Hoe stiller de omgeving des te meer stoort het lawaai van de turbines.

Het geluid draagt dan ver.

Ook 's nachts.

Ook de rode knipperlichten boven in de windmolens zijn onrustig.

De woningen dalen in waarde.

Dit zijn factoren waar wij als omwonenden mee te maken krijgen.

Voor het algemeen belang van dit gebied geldt het volgende:

Noord Groningen heeft een prachtig cultuurhistorisch landschap.

Noord Groningen is voor de fijnproevers .

Wanneer er zoveel windmolens geplaatst worden verliest het zijn waarde.

Landschapsvervuiling.

Negatief voor het toerisme.

Er staan géén windmolens op de Veluwe of op de Posbank.

Het vestigingsklimaat wordt aangetast.

Lelijk land schrikt talent af!

De molens tasten de leefbaarheid in dit gebied aan.

Vanaf al de dorpen in de Eemsmondgemeente zie je over het weidse vlakke land de windmolens.

Negatieve gevolgen: aantasting woongenot en gezondheid.

Niet aantrekkelijk om er te gaan wonen.

En het Noorden is al een krimpgebied.

Ook de aardgasperikelen, aardbevingen, maken het er hier niet beter op.

Verzoek:

Plaats hier niet meer molens.

Plaats ze eventueel op zee.

Of zoek andere duurzame energie bronnen.

Met vriendelijke groet,